

Ivan Antonovič Jefremov

Hodina Býka

Hlavní postavy románu.

Posádka kosmické lodi Temný Plamen.

FAI RODIS	vedoucí expedice, historička
GRIF RIFT	velitel hvězdoletu, inženýr
VIR NORIN	1. astro-navigátor
MENTA KOR	2. astro-navigátorka
DIV SIMBEL	pilotážní inženýr
GEN ATAL	inženýr kosmické ochrany
NEJA CHOLLI	inženýrka biologické ochrany
SOL SAJIN	inženýr výpočetních strojů
OLLA DEZ	inženýrka spojovací a snímací techniky
EVIZA TANET	lékařka mezihvězdné výpravy
TIVISA HENAKO	bioložka
ČEDI DAAN	socioložka a lingvistka
TOR LIK	astrofyzik a planetolog

Obyvatelé planety Tormans.

ČOJO ČAGAS	vládce planety a předseda Rady Čtyř
GEN ŠI; ZET UG; KA LUF	jeho zástupci
JANTRE JACHACH	manželka Čojo Čagase
ER VO-BIA	Čagasova milenka
TAEL	inženýr zpravodajské služby
JANGAR	náčelník "fialových"
SU-TE	mladá Tormant'anka
KŽI GZER BU-JAM	mluvčí

Prolog

*Ti pchi jü čchou - Země zrozená v hodinu Býka čili Démona - dvě hodiny po půlnoci.
(starý čínsko-ruský slovník biskupa Innokentije. Peking 1909)*

Na škole třetího cyklu začal poslední školní rok. Po jeho uplynutí čekalo žáky tříleté období Herkulových činů, kdy pod vedením vybraných instruktorů budou pracovat na zvolených úkolech. V přípravě na samostatnou činnost věnovali děvčata a chlapci zvýšený zájem dějinám lidstva na Zemi a porovnávali je s mnoha ostatními civilizacemi dalekých světů Velikého Okruhu.

Otevřela se blankytně modrá okna s vrchními opalizujícími skly. Za nimi se téměř neslyšně ozýval pleskot vln a šelest vánku v listoví, ta věčná hudba přírody, zvoucí ke klidnému rozjímání. Ticho ve třídě, zamyšlené jasné oči...

Učitel právě ukončil přednášku. Bez hluku spustil závěsy přes velké obrazovky, stiskl knoflík a stereopromítačka televideofonu se zasunula pod katedru. Pak se posadil a se zalíbením pozoroval soustředěné tváře před sebou. Věděl, že chvilku mlčení vystřídají záhy otázky, tím zvědavější, čím hlouběji zapůsobil na mladé lidi nastíněný obraz historie. Učitel čekal na jejich dotazy, snažil se uhodnout, co asi žáky dnes nejvíce zaujalo a čemu z jeho přednášky třeba neporozuměli... Snad psychologii lidstva z konce epochy Rozděleného Světa...? Nebo hrozným davovým psychózám, které vedly ke zničení kultury a vyvraždění nejlepších lidí?

Učitelovy myšlenky se přetrhly, když u dvou různých stolků vstali současně hoch a dívka. Pohlédli na sebe udivenýma očima a vzápětí zvedl chlapec ruku dlaní vzhůru, jak bylo při otázkách zvykem.

"Znamená to," začal mladík, "že veškerá historická zkušenost potvrzuje nevyhnutelné vítězství vyšších forem nad nižšími, a to jak ve vývoji přírody, tak i v jejich zvratech?"

"Správně, Larku, ovšem s výjimkou ojedinělých případů, kdy zvláštní shodou okolností vybočí vývoj z obvyklých hranic dialektického procesu," odpověděl učitel.

"Jako třeba na Zirdě, kde na mrtvých rozvalinách rostou jenom černé máky?" zeptala se Puna a vypjala do výšky svou nevysokou postavičku.

"Nebo jiné planety objevené mnohem později," dodal učitel.

"Mají mohutnou vrstvu blankytné atmosféry, průzračná moře i čisté řeky, teplá slunce, prostě všechno, co je nutné k životu. A přece tam vanou větry nad mrtvými písky. Šum větru, poryvy bouře, nebo hukot mořského příboje jsou jediné zvuky narušující ticho obrovské prázdnoty. Myslící život zde nesmyslně vyhubil sám sebe I všechno živé, jakmile jenom poodkryl sílu atomové a kosmické energie."

"My jsme ty planety přece znovu osídlili?"

"Ano, ale jaký to má význam pro ty, jejichž stopy se před milióny let proměnily v prach a nezachovaly nic, z čeho bychom mohli pochopit, jak a proč zničili sebe i všechn život vlastní planety!"

Mezi stolky proklouzla Ajoda, tichá dívka, jejíž málomluvnost v sobě tajila zároveň silné vnitřní emoce. Celá třída se shodovala v názoru, že Ajoda je podobná pra-

věkým dívkám Jižní Asie, které nosily ve vlasech, nebo za pasem, jako břitva ostré kinžály a dovedly jich neohroženě užívat k uhájení své cti.

"Právě jsem četla o mrtvých civilizacích naší Galaxie," pronesla altovým hlasem, "které nebyly vyhubeny, ani se samy nezničily, ale jsou prostě mrtvé. Výzkum podobných planet může někdy přinést lidstvu neocenitelnou zkušenost v boji za osvobození z pout přírody, který často trval milióny let. Jindy ale je průzkum zaniklých civilizací stejně nebezpečný jako demontáž starověkých skladišť s ničivými zbraněmi, vyskytujících se ještě tu a tam na naší planetě. Chtěla bych takovému bádání věnovat celý svůj život," dodala dívka tiše.

"Myslím, že se uchylujeme od otázky, kterou položil Lark," řekl učitel.

"Puna se zeptala nepřesně," zvedl se podsaditý černovlasý Kimi a obhlédl své spolužáky, z nichž se mnozí horlivě hlásili o slovo a samou netrpělivostí div neposkakovali.

"Máme to snad chápat tak, že ve vývoji společnosti mohou existovat jen dvě možnosti? Buď přechod k vyššímu komunistickému zřízení, nebo všeobecný zánik? Cožpak se nevyskytují planety, jejichž obyvatelé by měli odlišný společenský systém, a přece dosáhli vysokého stupně civilizace a nezanikli přitom na následky předčasného poznání? Platí-li vývojový zákon obecně, musí mít nutně výjimky. Kolik jich je?"

Učitel asi minutu přemýšlel se zrakem upřeným na poloprůsvitný zelený panel katedry, kde se při přednáškách rozněcovaly nejrůznější informace a číselné údaje.

Podivuhodná historie planety Tormans byla senzací uchovanou v paměti starší generace. Jeho mladí žáci ji samozřejmě také znali, protože o eposeji hvězdoletu Temný Plamen bylo vytvořeno mnoho knih, filmů i písní. Třináct hrdinů velkolepé události je zvěčněno v sousoší z jiskřivého narudlého kamene na malé náhorní plošině Revat, v místě, odkud se hvězdolet vydal na svou pouť.

Třída mlčky čekala. Žáci vyšších ročníků měli dostatečný trénink v trpělivosti a sebeovládání. Obě vlastnosti byly pro každého mladého člověka nutným předpokladem, aby mohl začít úspěšně plnit Herkulovy činy.

"Měli jste na mysli planetu Tormans?" začal konečně učitel.

"Známe přece jenom ji!" odpověděli žáci sborem.

"A kolik bylo dalších, podobných?"

"To vám nemohu říci bez podrobných informací," usmál se učitel skoro bezmocně.

"Jsem historikem Země, a civilizace ostatních planet znám jen povšechně. Nemusím vám přece připomínat, že k odhalení složitého historického procesu cizích světů je třeba velmi hluboko proniknout do podstaty jejich ekonomiky a sociální psychologie. Jinak bychom se nelišili od svých předků, kteří jednali často překotně a bez zralé úvahy. Vyprávěl jsem vám o planetách, které zanikly vlastní nerozumností. Ale existovaly světy, jejichž obyvatelé se vzájemně nezabíjeli, a přece tam rozumný život skončil, jak se říkalo ve starověku, „přirozenou“ cestou. Myslící větev života na nich vymřela, jako nutně zanikají jednotlivé druhy zvířat, a stejně i člověk, jestliže podcení poznatky biologických jevů v jejich historickém vývoji. Veliký Okruh pak osídlí vymřelé planety novými obyvateli, kteří jsou nejlépe uzpůsobeni pro život v podmínkách nového světa. Nestane se to však dříve, dokud okruhem nezazní signál

smrti, oznamující, že na zmíněné planetě nežije už ani jediný člen původní civilizace."

"Vždyť neznáme pořádně ani historii Tormansu," podotkla ostýchavá Kunti.

"Všichni jsme o ní samozřejmě četli, ale jistě ji pochopíme mnohem lépe teď, když jsme prostudovali dějiny Země."

"Tím spíše, že planeta je osídlena potomky Pozemšťanů a všechny procesy jejího společenského vývoje jsou analogické s našimi," souhlasil učitel.

"To je dobrý nápad. Požádám Dům Historie, aby nám půjčili v úplném znění záznam paměťového stroje o expedici na Tormans. Na promítání se musíme připravit.

Dohodněte se s rozmíšťovací centrálou, aby vás uvolnili z ostatních přednášek.

A někdo z vás, kdo horuje pro kosmofyziku, třeba Kimi, připraví si na zítřek referát o prvních paprskových hvězdoletech, abyste pochopili zařízení i práci posádky na Temném Plameni. Potom zajedeme na plošinu Revat, k pomníku zbudovanému na počest expedice. Teprve pak ze záznamu plně pochopíte, co se tehdy událo."

Dva dny nato se žáci posledního ročníku školy SP ŠC-401 vesele usazovali pod průzračnou kopulí obrovitého vagónu Spirální dráhy. Sotva vlak nabral rychlost, objevil se v hlavním koridoru Kimi a ohlásil, že je připraven přednést svůj referát. Ozvaly se energické protesty. Žáci dokazovali, že se nemohou soustředit, protože výhled po obou stranách je nesmírně zajímavý. Učitel nakonec všechny usmířil radou, aby si poslechli referát v půli cesty, až bude vlak protínat čtyři sta kilometrů široký ovocnářský pás, což představuje dvě hodiny jízdy.

Jakmile se objevily nedozírné, geometricky pravidelné řady ovocných stromů v místech bývalé pouštní stepi Dekana, instaloval Kimi v koridoru malou promítačku a doprovázel svůj výklad barevnými snímky. Hovořil o tom, že teprve objev spirálové podoby vesmíru pomohl lidem rozřešit problém mezihvězdných letů na nekonečné vzdálenosti. O bipolárním uspořádání světa věděli matematikové už v epoše Rozděleného Světa, ale fyzikové té doby zkomplikovali celou věc naivními představami o antihmotě.

"Jen si to představte!" zvolal Kimi.

"Oni se domnívali, že změna povrchového náboje částice převrátí normální hmotu našeho světa v antihmotu a že při jejich vzájemném střetnutí musí nutně dojít k dokonalé anihilaci! Dívali se na černě nočního nebe, a nedovedli ji vysvětlit, nedovedli ani pochopit, že skutečný antisvět je právě tady vedle, černý, neproniknutelný, nezachytitelný přístroji zaměřenými na jevy našeho jasného světa..."

"Neplaš se, Kimi," přerušil mladíka učitel, "děláš chybu, když tak špatně posuzuješ předky. Právě v období Rozděleného Světa se věda stala vedoucí silou společnosti. A také tehdy se šířily podobné nespravedlivé soudy o vědeckých předchůdcích. Ale jejich 'omyly' závisely přece na vědecké úrovni doby, v níž žili. Jen si zkuste na okamžik představit, že objevovali stovky elementárních částic mikrosvěta a nevěděli ani, že to všechno jsou jen různé aspekty pohybu v různých rovinách anizotropní struktury prostoročasu."

"Opravdu?" Kimi se zarděl až po uši.

Učitel přikývl a rozpačitý chlapec pokračoval v referátu, ale už s mnohem menším západem:

"Antisvět, černý svět, označili vědci v kódovém jazyce jako Tamas, podle oceánu interní energie ve staroindické filosofii. Je ve všech směrech protichůdný našemu světu, a proto našimi smysly absolutně nezachytitelný. Speciálními přístroji, které v porovnání s obvyklými pozemskými jsou jakoby obrácené naruby, podařilo se teprve nedávno poprvé zaregistrovat vnější obrysy Tamasu. Nevíme, jsou-li v něm podobná souhvězdí a planetární soustavy jako v našem světě, nazývaném Šakti. Ale podle zákonů dialektiky by měl pohyb hmoty existovat i tam."

"Je těžké si to představit, ale ‚neviditelné slunce Tamasu‘ zní rozhodně zajímavě!" vpadl do referátu Rer.

"A neviditelná planeta, obývaná bytostmi, které stejně jako my touží proniknout do bezedných prostor našeho vesmíru!" zazněl Ivettin hlas v zadní řadě.

"A celé hvězdné systémy, galaxie se zápornou gravitací, se zápornými vlastnostmi gravitačních polí tam, kde u nás jsou kladné, s mrtvou nehybností místo našeho pohybu. Všechno úplně obráceně!" připojila se Ajoda, opřená lokty o měkkou okení předprseň.

"Abych nezapomněl na galaxie. Jejich klasické formy znali už první vynálezci teleskopů," pokračoval Kimi, "ale bylo zapotřebí několika staletí, než je začali chápat jako reálný odraz vesmírné struktury; jako vlákna, či správněji, jako pruhy našeho světa, prostoupené pásy Tamasu a spolu s ním stočené v nekonečnou spirálu. Ukázalo se, že světlo i ostatní záření se nikdy nešíří vesmírem přímočaře, nýbrž že se stáčejí do spirály, jejíž závity se s narůstající vzdáleností od pozorovatele stále víc uvolňují. Vysvětlila se pulsace světelných vln a jejich zkracování při průniku do hloubi spirály, i zdánlivý rozptyl hvězd a galaxií v nejvzdálenějších závitech. Vědci rozřešili I Lorentzovu rovnici s jejím relativním zanikáním času a narůstáním hmoty při světelné rychlosti. A při dalším kroku pochopili nulový prostor jako hranici mezi světem a antisvětem, mezi světem Šakti a Tamasem, kde se vzájemně vyrovnávají a neutralizují protilehlé body prostoru, času a energie.

I nulový prostor má tvar spirály, podobně jako oba světy, ale..." Mladík se odmlčel.

"Pořád si ještě nedovedu představit, jak vzniká možnost pohybovat se v něm, dosáhnout skoro okamžitě libovolný bod kdekoli ve vesmíru. Dozvěděl jsem se přibližně, že paprskový hvězdolet se nepohybuje ve spirále jako světlo, nýbrž napříč, ve směru její podélné osy, a využívá při tom anizotropie prostoru. Zdá se, jako by hvězdolet vzhledem k času stál na místě a celá spirála se otáčela kolem něho..."

Kimi zrudl a bezmocně potřásl hlavou za všeobecného smíchu svých spolužáků.

"Špatně se Kimimu odvděčujete," zvedl učitel nespokojeně ruku.

"Nová mapa vesmíru má ještě mnoho míst, která jsou dostupná jen matematickému ohmatávání jednotlivých jevů." Učitel pohlédl na ztichlé žáky a dodal:

"Kimi neřekl ještě jednu důležitou věc. Oblasti záporné gravitace v kosmickém prostoru byly známy už dávno. Ale teprve před třemi stoletími se zjistilo, že jsou to vlastně propasti z našeho světa do nulového prostoru. Kdysi v nich beze stop mizely mezihvězdné koráby cizích civilizací, neuzpůsobené pro pohyb v záporné gravitaci. Daleko většímu nebezpečí je vystaven paprskový hvězdolet. Při sebemenší chybě při vyrovnávání gravitačních polí riskuje, že sklouzne buď do našeho prostoru Šakti, nebo do antiprostoru Tamasu. Návrat z Tamasu je nemožný. Nevíme prostě,

co se tam děje s našimi předměty: dochází-li k okamžité anihilaci, či zda všechny aktivní procesy naráz ustávají a hvězdolet se promění v horu absolutně mrtvé masy. Teď si tedy umíte představit, jak obrovské riziko znamenal start Temného Plamene. Lidé se toho však odvážili. Možnost proniknout v jediném okamžiku ke stanovenému bodu kdekoli ve vesmíru stála za všechna rizika. Vždyť ještě nedávno bylo něco podobného pouhou fantazií. Zdálo se, že neexistuje způsob, jak vyřešit problém doléhající jako prokletí na všechny civilizace Velikého Okruhu, které se dosud mohly vzájemně poznávat jen na obrazovkách Vnějších Stanic. Od té doby uplynulo tři sta let. Nejbližší kosmické světy jsou pro nás dnes na dosah ruky. V praxi ovšem netrvá cesta jen pouhý okamžik. Musíme připočítat dobu potřebnou k proniknutí do nulového prostoru, i čas, který zaberou složité výpočty při určování bodu výstupu. A také přibližovací manévr znamená zdržení, protože hvězdolet musí užít obyčejných anamezonových motorů a subsvětelné rychlosti. Ale co znamenají dva tři měsíce práce ve srovnání s milióny světelných let, kterých by bylo zapotřebí, kdybychom musili překonávat kosmické vzdálenosti obvyklou spirální cestou jako světlo, kdybychom neměli přímočarý paprskový hvězdolet! Proti němu i rozdíl rychlosti mezi želvou a normálním hvězdoletem je pouhé nic!"

Jako na ilustraci učitelových slov, vnořil se vlak do dlouhého tunelu. Ve voze zaplálo opálové světlo a odstínilo neprůhlednou tmou za oknem. A pak znenadání zazářila a otevřela se nedozírná planina, porostlá stříbrnou travou. Široko do stran zakroužily vzdušné víry, zvednuté prudkou jízdou vagónů. Jasně modrý pruh v dálce označoval pravěké terasovité hory, mezi nimiž směrem k Indickému oceánu ležela náhorní plošina Revat. Byla docela blízko od stanice, a aby k ní dospěli, nepotřebovali mladí cestovatelé nic víc než vlastní nohy, dostatečně vytrénované v chůzi i běhu.

Vzdálený hřbet se dal uhodnout jen podle odstínů oblohy a slunce chýlícího se k západu. Tráva sekala poutníky do holých nohou a vyvolávala svědění pokožky, vítr jim ovíval záda suchým žářem. Stoupající vzdušné proudy obklopily jako mihotavá stěna řetěz plochých kopců. Když vyšplhali k průsmyku, mladí lidé ztuhli překvapením. Nečekáný les obrovitých sekvojí zakrýval střed náhorní roviny. Čtyřiatřicet širokých cest, podle počtu hlavních vektorů Velikého Okruhu, se rozebíhalo z lesa ke svahům okolních kopců z hnědorudého čediče, jejichž kolmé stěny byly pokryty basreliéfy. Žáci je neprohlíželi a zamířili hlavní cestou z bílého kamene k lesu. Jen dva kulaté sloupy z černého granitu označovaly vchod. Pod vysoko vztaženými větvemi sekvojí zeslábla oslepující sluneční záře a ustal šelest větru. Neúprosná moc velikánských kmenů nutila žáky zmírnit krok a snížit hlas, jako by vstoupili do tajemné říše, vzdálené od celého světa. Vyměňovali si vzrušené a zvědavé pohledy, čekali cosi neobyčejného. Když ale vstoupili na hlavní rovinu, pod dřívější neúprosný žár oblohy, zdál se jim pomník Temného Plamene příliš prostý.

Model kosmické lodi měl podobu polokruhovitě kupole z temně zeleného kovu a byl rozdělen širokou přímou trhlinou, jako rozřátý kolosálním mečem. Kolem základny pod kruhovým výběžkem byly rozestaveny sochy lidí. Podnoží památníku tvořila pevně stočená spirála ze světlého, zrcadlově zářícího kovu, zapuštěného do černého kamene. Počet postav byl u každé z oddělených částí jiný. Na západní straně pět, na východní osm. Žáci rychle pochopili jasnou symboliku.

"To je smrt, která stojí mezi astronauty zahynulými na Tormansu a těmi, kdo se vrátili na Zemi," zašeptala pobledlá Ajoda.
Učitel mlčky svěsil hlavu.

1. Planeta Tormans

"Pokusila jsem se ve svém referátu zdůvodnit, proč pokládám expedici na Tormans za velmi důležitou. Dovolte mi, abych se v závěru zmínila o tom, jak planeta dostala své jméno. Ve starověku, ještě v éře Rozděleného Světa, napsal Arthur Lindsay fantastický román o cestě na jednu z planet v souhvězdí Arktura. Byl to vlastně mýtus o planetě, na níž se soustřeďovaly všechny hříchy lidstva. Jmenovala se Tormans, což v tehdejší jazyce znamenalo, Utrpení'. Kniha vzbudila obdiv světové veřejnosti, hlavně díky autorově nevyčerpatelné fantazii. Pro naši generaci to byla jen jedna z mnoha starověkých, dávno zapomenutých pohádek. Když jsme ale před, dvaasedmdesáti lety - jak všichni víte - dostali z Velikého Okruhu zprávu o podivné planetě rudého slunce v souhvězdí Rysa, vzpomněl si historik Kin Ruch na pravěký mýtus a nazval novou planetu Tormans."

Altový hlas Fai Rodis zmlkl a v sále Rady Astronautiky zavládlo na okamžik úplné ticho. Pak se objevil na tribuně hubený muž se vzpurně trčící ryšavou kšticí. Celá Země ho dobře znala. Nejen jako přímého potomka znamenitého matematika Rena Boze, který div nezahynul při pokusu se směřovaným zářením, ale i jako teoretika pro navigaci paprskových hvězdoletů. Lidé, kteří viděli pomník Rena Boze, prohlášovali, že Vel Cheg je svému pradědovi velmi podobný.

"Výpočty jsou skončeny a neodporují hypotéze, kterou tu vyslovila Fai Rodis. Přes kolosální vzdálenost Tormansu je docela možné, že tři hvězdolety, které koncem epochy Rozděleného Světa opustily Zemi, mohly k planetě doletět. Můžeme předpokládat, že z oblasti záporné gravitace se uprchlíci propadli do nulového prostoru, a odtud, přirozeně, sklouzli nazpět, přičemž v jediném okamžiku proletěli stovky parseků. Při naprosté neznalosti astronavigace byla zkáza hvězdoletu nevyhnutelná, ale čirou náhodou právě v místě kde se vynořili z nulového prostoru, byla planeta s podobnými vlastnostmi jako naše Země. Dnes víme, že planety našeho typu nejsou žádnou zvláštností a vyskytují se zpravidla v každé hvězdné soustavě s několika oběžnicemi. Na tom by tedy nebylo nic neobvyklého. Ale planeta v galaktických šířkách, kde je hvězd poskrovnu, to je událost výjimečná. Ve starověku se říkalo, že bláznům přeje štěstí. A tak podnik utečenců ze Země, kteří se nedovedli podřídit nevyhnutelnému chodu historie, skončil úspěšně. Vydali se tehdy nazdařbůh k právě objevené temné hvězdokupě poblíž Slunce, aniž tušili, že skvrna, obklopená pásem temné hmoty, není složitá soustava neviditelné hvězdy, nýbrž propast, místo, kde se rozšiřuje podélná struktura prostoru, obklopující undulaci Tamasu. Prohlédl jsem ještě jednou zápisy paměťových strojů 121. skupiny 26. informačního střediska Velikého Okruhu. Popisy obyvatel Tormansu jsou velice skrovné.

Expedice ze souhvězdí Cefeja mohla pořídit jen několik snímků, z nichž se dá soudit, že Tormanťané jsou zcela podobní lidem, kteří před mnoha staletími uskutečnili svůj zoufalý pokus. Koeficient bipolární pravděpodobnosti činí 0,4. Mozek Celkové Rozvahy vykazuje na všech obvodech „ano“ s vysokým indexem. Akademie Hoře a Radosti se vyslovila také pro uskutečnění expedice."

Vel Cheg opustil tribunu a jeho místo zaujal předseda Rady.

"Po předchozích argumentech nemá už Rada co řešit. Podřizujeme se mínění planety!"

Sál odpověděl na předsedova slova záplavou zelených světél. Předseda pokračoval:

"Rada okamžitě začne s organizačními pracemi. Nejdůležitější a nejzávažnější bude výběr astronautů. Temný Plamen je náš druhý paprskový hvězdolet. Není velký a nemůžeme poslat tolik lidí, kolik by bylo třeba. Hvězdolet bude řídit osm lidí, z nichž nikdo nemůže být vystřídán, kromě navigátorů. Pět lidí navíc včetně velitele výpravy je maximum, jež může kosmické plavidlo pojmout, aniž by se v něm lidé nesnesitelně tísnili. Musíme s lítostí přiznat, že naše paprskové hvězdolety jsou zatím jen pokusné stroje a lidé, kteří je řídí, jsou vlastně průzkumníky nejnebezpečnějšího způsobu pohybu v kosmickém prostoru. Každý let, zejména do neznámých oblastí vesmíru, je spojen se smrtelným rizikem jako kdysi..."

V jedné z horních řad v sále zablikalo třikrát rudé světlo. Zvedl se mladý muž v širokém bílém plášti.

"Je třeba zdůrazňovat nebezpečí? Naskýtá se přece možnost spojit se s bytostmi, které jsou součástí lidstva, vrženou náhodně do nekonečných dálek od rodné planety!"

Předseda potřásl hlavou.

"Vrátil jste se z Jupitera, a proto neznáte podrobnosti z celoplanetární diskuse. Jsou-li obyvatelé Tormanse bývalí Pozemšťané, pak jejich předkové dýchali tentýž vzduch jako my, mají s námi společné geny, stejnou krev, jak se říkalo v době, kdy odletěli ze Země. A je-li jejich život tak těžký, jak předpokládá Kin Ruch a jeho spolupracovníci, tím spíš si musíme pospíšet. Ale znovu připomínám, že nesmíme užít síly, nemůžeme k nim přijít jako karatelé, ani jako věrozvěstci dokonalejšího světa. Bylo by šílenstvím nutit je, aby změnilí svůj život. Proto je zapotřebí co největšího taktu a zcela zvláštních metod při této neobvyklé expedici."

"Co si od toho slibujete?" zeptal se člověk z Jupitera.

"V každém případě je naší povinností přijít k nim jako lékaři jejich potíží, ať vyplývají z nevědomosti či ze špatných podmínek na planetě," odpověděl předseda a všichni členové Rady se zvedli jako jeden muž, aby jednomyslně vyjádřili svůj postoj.

"A co když oni nebudou chtít?" namítl Jupiteran.

Předseda s nechutí odpověděl:

"Obráťte se na Akademii Předvídání Budoucnosti. Ta už posoudí různé možnosti. My však musíme společně určit velitele expedice, dřív než se členové Rady rozejdou do jednotlivých pracovních skupin!"

Při jméně Fai Rodis, jež byla žačkou Kina Rucha, historika a znalce Rozděleného Světa, zajiskřil celý sál zelenými signály na znamení souhlasu.

"Myslím," dodal předseda, ještě než opustil tribunu, "že bychom měli vybírat lidi pokud možno mladší, a to i na specializovaná místa ve hvězdoletu. Mládež svou spontánností a silnými emocemi má mnohem blíž k éře Rozděleného Světa, než lidé zralého věku. Proto by se v expedici na Tormans mohla dobře uplatnit."

Místo pro vypuštění Temného Plamene bylo vybráno tak, aby startu mohlo přihlížet co nejvíce lidí. Danému účelu ideálně vyhovovala rovinatá step, vroubená nevysokými pahorky, na náhorní plošině Revat v Indii.

Hvězdolet musel až za hranici naší sluneční soustavy letět s anamezonovými motory, a pak v určeném bodě odstínit svou gravitaci v systému našeho prostoročasu, tak aby se ocitl na pokraji Tamasu v nulovém prostoru.

Dvourohé aktivátory, magnetického pole se vysunuly k ochraně. Lidé na kopcích se ukryli za kovovou síť a navlékli si speciální polomasky, zakrývající spolehlivě uši nos i ústa vrstvou z měkké plastické hmoty. Na "rozích" aktivátoru zasvítily signály, skoro neviditelné ve svitu tropického jitra.

Zelená kupole, obrovského korábu se zachvěla, nadskočila o deset metrů a znehybněla na těch nutných několik vteřin, v nichž magnetické amortizační šachty nabraly plnou sílu. Temný Plamen visel ve vzduchu a pomalu rotoval kolem vertikální osy. Bledý mihotavý sloupec anamezonu se pod ním roztékal až k hranicím ochranné stěny. Vtom hvězdolet učinil druhý vertikální skok přímo k obloze, a byl pryč.

Nečekanost, jednoduchost, a také protivný řezavý svist se ničím nepodobaly hřmotným a vítězoslavným startům obyčejných korábů. Gigantické a hrozivé kosmické lodi odlétaly ze Země majestátně, pyšnily se svou silou.

Ale paprskový hvězdolet zmizel, jako by utekl. Temný Plamen využil svých magnetických tlumičů inerce a nabíral rychlost ohromnými skoky, které by pro dřívější hvězdolety byly vražedné. Spojení s korábem se přerušilo. Jakmile se přístroje prostorové rychlosti Šakti ustálily na normálním indexu, všichni členové posádky opustili inerční komoru a rozešli se na svá místa.

Ve zploštělém sféroidu řídicí kabiny, zavěšené uprostřed kupole hvězdoletu, zůstali jen velitel korábu Grif Rift, Fai Rodis a Div Simbel. V rychlém sledu za sebou naskakovaly a měnily se údaje o orientaci hvězdoletu v prostoru Šakti, elektronový mozek kursového panelu je okamžitě přebíral a zpracovával. Div Simbel obratnými pohyby bleskurychle otáčel páčkami, záměrně vytvářel překážky, poruchy i distorzi gravitačních křivek, aby vyzkoušel reakci všech mechanismů v nepředvídaných okolnostech. Konečně se v kontrolním okénku rozsvítily čtyři hvězdičky a vibrace hvězdoletu ustala. Temný Plamen nabral kurs. Inženýr zapojil pilotážní zařízení a bez hnutí sledoval ciferník stability.

Fai Rodis a Grif Rift se mlčky postavili na disk zamontovaný v podlaze kabiny a sjeli do dalšího oddělení korábu. Zde oba astronavigátoři společně se Solem Sajinem horlivě pracovali nad výpočty bodu vstupu a výstupu. Oba výsledky musily být hotovy současně, protože hvězdolet klouzal po okraji Tamasu v nulovém prostoru jen velmi krátký čas, potřebný pro obraty při vstupu a výstupu.

Při průchodu nulovým prostorem čas Šakti neexistoval. Přesnost výpočtu pro navigaci podobného druhu přesahovala všechny představy, a ještě donedávna se zdála nedosažitelná. Teprve objev kaskádové korelační metody umožnil určit místo

výstupu z nulového prostoru s přesností do půl miliardy kilometrů. Téměř současně byly zkonstruovány přístroje pro "ohmatávání" gravitačních polí, takže se daly vyloučit katastrofy, k nimž by došlo, kdyby se hvězdolet při výstupu z nulového prostoru střetl s hvězdou, nebo s jiným nebezpečným shlukem hmoty.

Vir Norin a Menta Kor právě vkládali do strojů předběžné výpočty pořízené gigantickými instituty na Zemi, aby je převedli na konkrétní podmínky v místě anihilace hvězdoletu. Práce nespěchala, ale také se nedala odkládat. Časový limit byl čtyřicet tři dny.

Fai Rodis pokynula Riftovi na rozloučenou a zamířila po měkkém běhounu ke své kabině, umístěné spolu s ostatními po obvodu druhé paluby. Její přítomnost nebyla nikde nutná. Posádka hvězdoletu I specialisté, kteří se na expedici celé měsíce připravovali, nepotřebovali sebemenší pokyny pro svou každodenní práci. Pokud se nic zvláštního nepřihodí, má Fai všechen čas pro sebe. Tím spíš, že většina prací daleko přesahovala její kompetenci. Čalouněné dveře z vláknitého silikolu se automaticky otevřely a opět zavřely, když Fai vstoupila. Zesílila přívod vzduchu do kabiny a nařídila ho na svou oblíbenou vůni sluncem prosluněných afrických stepí. Stěny kabiny slabě šuměly, jako by se kolem opravdu prostírala savana, kolébaná větrem.

Fai se posadila na nízkou pohovku, chvíli přemýšlela, a pak sklouzla na bílý hrubě tkaný koberec před magnetickým stolkem. Mezi věcmi pevně lnoucími k jeho povrchu stála nevelká dioráma, zasazená v oválném zlaceném rámu.

Rodis pohnula neviditelnou páčkou, malá věčička získala náhle prostorovou hloubku a zazářila sytými přirozenými barvami. Nad sklánějící se namodralou nížinou letěl křehký stroj, podobný nepravidelně rozeklané desce s pokřivenými vzpěrami a zaprášeným povrchem. Stáli na něm dva mladí lidé a přidržovali se jakési páky. Mladík s ostře řezanými rysy objímal v pase dívku mongolského typu. Černé copy jí vlály ve větru a zdviženou rukou jako by dávala nějaké znamení, nebo kynula na rozloučenou. Pochmurná planina s řídkým porostem se svažovala do neviditelné propasti zakryté příkrovem hustých žlutých mračen. Rodis dostala tu podivnou věc od svého učitele Kina Rucha, který definitivně odhalil infernálnost minulých dob.

Fai k němu přišla jako pětadvacetiletá vědecká pracovnice. Vždycky se jí zdálo, že má v sobě dost schopností pro obtížný obor starověké monohistorie. Kin Ruch jí tehdy navrhl, aby studovala éru Rozděleného Světa. A dnes po patnácti letech, vede neobvyklou expedici k nepředstavitelně vzdálenému světu, který je prý v podobné fázi společenského vývoje, jako kdysi Země na konci epochy Rozděleného Světa. Musí se postavit onomu světu tváří v tvář, ale ne jako nezúčastněný pozorovatel, který má za úkol dívat se, studovat a přivést na rodnou planetu získané materiály. Fai přece nevybrali kvůli jejím skrovným vědeckým úspěchům, nýbrž jako vyslankyni Země, jako ženu éry Spojených Rukou, která svým taktem, citovou hloubkou a něhou může potomkům mateřské planety přinést poselství o jejím šťastném a radostném životě.

Fai Rodis vypnula diorámu. Právě teď, v okamžiku, kdy se hvězdolet řítí vstříc neznámému osudu, viděla v mladé letící dívce svou družku. Jak odhodlaně tam stála

před pádem do propasti, s rukou zdviženou v neurčitém gestu. I Rodis bude stát brzy před smrtelně nebezpečným cizím světem Tormansu. A její druhové budou od ní čekat rozhodující znamení. Otočila páčkou pod poduškou pohovky a část stěny v kabině se změnila v zrcadlo. Asi minutu v něm studovala svůj obličej a snažila se v něm najít společné rysy s tragickým výrazem mladé dívky. Ale pevná pravidelná tvář zralé ženy éry Spojených Rukou s ideálně modelovanými silnými kostmi, rýsujícími se pod pevnými svaly a bezvadnou pleť, lišila se velmi zřetelně od polodětského výrazu dívky z doby Rozděleného Světa, i když pocity obou byly asi podobné. Předtucha obtíží a strach o úspěch expedice prohloubily vážný pohled zelených očí Fai Rodis a zvýraznily neústupné, tvrdě vykrojené rty.

Fai široce otevřela oči a snažila se rukou napodobit dívčino gesto, ale odraz v zrcadle vyzněl pateticky a směšně. Rodis se krátce zasmála, odstranila zrcadlo, shodila ze sebe šaty a lehla si na pohovku. Uvolnila celé tělo a upřela pohled k namodralé kouli nad svou hlavou, z níž vycházela téměř nezřetelná záře. Zůstala tak nehybně ležet asi tři hodiny, dokud se v soustavě soustředných kružnic na stropě nerozsvítil žlutý bod a nezazněl slabý tón. Nato udělala několik gymnastických cviků a za několik dalších minut stála před zrcadlem docela jiná žena. Vypadala přísnější a tvrdší v měkké přiléhavé astronautické kombinéze a s krátkým hladkým účesem. Navlékla si na levou ruku těžký signalizační náramek a vyšla z kabiny.

V okrouhlé místnosti pod pilotním sféroidem a výpočetními stroji se shromáždili členové expedice. Ciferníky náhradních přístrojů se rozkmitaly a v témže okamžiku otvorem ve stropě vklouzli do sálu Menta Kor a Div Simbel. Zazněla tichá melodie b-moll na znamení, že ochrana elektronických spojů pracuje normálně. Hvězdolet už nevyžadoval sebemenší obsluhu a plul podle udaného kursu směrem ke galaktickému pólu. Vyčkávavé ticho přinutilo Fai Rodis, aby hned přistoupila k úkolu nejobtížnějšímu. Musila určit, kdo z členů posádky vystoupí po přistání na cizí planetu a která skupina zůstane trvale na lodi.

Začala promítáním snímků předaných Okruhu výpravou z Cefea. Normální cestou by snímky dostihly Zemi teprve za půltřetího tisíciletí, kdyby paprskový hvězdolet z planet v souhvězdí Draka nepřetínal právě naši část Galaxie a nedopravil zprávy do 26. úseku Velikého Okruhu. Expedice z Cefea obletěla planetu Tormans jen dvakrát, a když nedostali povolení k přistání, pořídili celkový snímek planety i jejích obyvatel podle zachycených televizních přenosů.

Rudé slunce Tormansu, pro pozemského pozorovatele obyčejná hvězda, bylo v souhvězdí Rysa, tedy v temné, na hvězdy chudé oblasti vysokých galaktických šířek. Nikoho ani nenapadlo, že by se v tom bezedném prostoru mohli natrvalo usadit obyvatelé Země. Ale snímky z Okruhu vylučovaly jakoukoli pochybnost. Obyvatelé Tormansu se dokonale podobali Pozemšťanům. Barva jejich pleti se dala těžko posoudit. Pravděpodobně se nelišila od temnějších typů obyvatel Země.

Úzké podlouhlé oči se zdály neproniknutelně tmavé, u kořene nosu lehce zdvižené obočí dodávalo jejich tvářím mírně tragický výraz. Antropologové nacházeli v profilech Tormantů rysy mongoloidního zploštění, a nevysoký vzrůst i slabá tělesná konstrukce také připomínaly lidi z konce epochy Rozděleného Světa.

Povrch planety, pořízený mezi průrvami oblačného příkrovu, nebyl Zemi podobný. Spíš se dal přirovnat k planetě Zeleného Slunce. Ukazatel radiální sondy prozradil zkušenému pohledu planetografů, že hloubka tormanských moří je ve srovnání s pozemskými oceány mnohem menší. Vrstva tormanské atmosféry byla zřejmě stejně silná jako na Zemi. Nafialovělé Slunce ozařovalo planetu, jejíž osa byla totožná s linií oběžné dráhy a konvekce se rozkládala rovnoměrně po celém jejím povrchu.

"Jestliže zdejší vegetace i složení atmosféry jsou podobné jako u nás a nevyskytují-li se tu nějaké zvláštní choroboplodné organismy, pak se na téhle planetě dá lehký žít," přerušil mlčení Tor Lik.

"Zde zřejmě neexistují prudké klimatické změny, zbytky radiace, zemětřesení, uragány a jiné katastrofické jevy, které jsme na Zemi musili tak dlouho přemáhat."

"Máte asi pravdu," přisvědčil Grif Rift.

"Ale proč tedy Tormans? Možná že situace na planetě není vůbec tak špatná a učitel Fai Rodis jen vzkřísil dávný mýtus. Říkalo se, že pojmenoval planetu příliš ukvapeně, jenom na podkladě předběžných údajů. Orbitální demografické profily expedice z Cefea ukazují na patnáct miliard obyvatel. Koloběh vodních mas i charakter povrchu planety vylučují možnost biologické prosperity při tak obrovském počtu lidí. Zabránit hladu se dá jen tehdy, jestliže na planetě objevili nebo prostřednictvím Okruhu přijali vědecké poznatky o výrobě syntetické potravy. S Velikým Okruhem však spojení nenavázali, a že celá planeta odmítla přijmout cizí hvězdolet a nikdo jiný na výzvu Cefeanů neodpověděl, to svědčí o centralizované moci, která ovládá silné vysílače, ale nikomu je nedovolí užívat, leda ve výjimečných případech."

"O teoriích můžeme diskutovat později. Staneme se oběžnicí Tormansu a můžeme pozorovat život na planetě," řekla Fai Rodis.

"Rozdělíme se teď na dvě skupiny. Na každého čeká spousta práce, ať už zůstane jako hlídka na hvězdoletu, nebo vstoupí na půdu planety."

"A co když nám také nedovolí přistát?" zeptal se Div Simbel.

"Promyslíla jsem způsob, který nám umožní přístup na planetu," odpověděla Fai.

"Koho odvoláte z hvězdoletu?" zeptal se v Sol Sajin.

"Kromě mne a tří specialistů, to znamená Čedi, Tivisy a Tora, potřebujeme lékaře, technologa a prvotřídního odborníka pro výpočty, který by ovládal i metody stochastiky. Jako technolog půjde Gen Atal, jeho povinnosti u kosmické ochrany lodi převezme Neja Cholli. Výpočtářem bude první astronavigátor Vir Norin, nu a lékařku máme jenom jednu."

"Děkuji, Fai." Eviza poslala velitelce vzdušný polibek.

Vir Norin jen radostně přikývl, nespouštěje oči z Fai Rodis. Lehký ruměncem mu zbarvil tváře, pobledlé za poslední měsíce od namáhavé práce v těsných prostorách hvězdoletu.

Gen Atal pevně stiskl tenké rty a mezi obočím se mu usadila hluboká kolmá vráska.

"A co já?" zvolala nespokojeně Olla Dez.

"Připravila jsem se k výstupu a cítím se v nejlepší formě.

Myslila jsem, že mohu zastat dva úkoly: pracovat vědecky, a zároveň předvést Tormant'anům plastické tance..."

"Určitě je předvedete, Ollo," namítla Fai Rodis, "na obrazovce našeho hvězdoletu. Ale potřebujeme vás tu jako spojku pro osobní práce a pro dálkový záznam. Ostatně, půjde-li všechno dobře, bude každý z nás hostem na Tormansu."

"Ale zatím se dá počítat se vším nejhorším," zachvěla se Olla.

"S nejhorším ano, ale ne se vším," řekla Fai.

2. Na Pokraji Propasti

"Čedi, pojd'te s námi, jdeme si trochu zatančit," zvala mladou socioložku astronavigátorka Menta Kor.

"Práce nám šla dnes dobře, začali jsme s posledním kochleárním programem. Ale všichni jsou vyčerpáni rozčilením a vnitřním napětím."

"Výborně, ale nejdřív si musím opatřit partnera. Zavolám Grifa Rifta," a Čedi uchopila ciferník svého signalizačního náramku.

Menta Kor jí zakryla číselník rukou.

"To je zbytečné. Šel právě na verandu." Astronavigátorka zrozpačitěla.

"Proč bychom Rifta vyrušovali? Mám dojem, že přemýšlí o hrozně důležitých problémech."

"Právě proto ho musíme rozptýlit. Zřejmě nevíte, co před časem prožil. Grif totiž ztratil ženu, kterou miloval. Zahynula při průzkumu starověkého skladiště s biologickými jedy. Celá akce si vyžádala jen jediný lidský život. Ale pro Rifta byl právě ten život ze všech nejdražší."

Čedi Daan přistoupila k výtahu, jehož dveře se před ní pohotově otevřely.

"Verandou" se nazýval prostor pod kupolí kolem sféroidu s řídicí kabinou. Sloužil k odpočinku a procházkám, ale využíval se i jako tělocvična. A už se tam také bujaře proháněli a krkolomně zmítali Tivisa Henako s Torem Likem.

Čedi uviděla Rifta opřeného o zábradlí, s pohledem upřeným na stříbřitou hladinu nádrže. Nádrž naplnili přeskupeným izotopem thalia, který byl nejedovatý i netěkavý. Gymnasté používali bazén pro obtížné cviky v podmínkách normální i zvýšené gravitace.

Dívka odvedla inženýra dolů. I zasmušilý velitel hvězdoletu se bezděky usmál, když ze své výše hleděl na její zružovělý obličej. Tančili pomalu a mlčky. Čedi cítila, jak Riftova strnulost zvolna mizí; jeho pohyby se uvolňovaly.

"Za pár dní budou mít astronavigátoři všechna čísla a data pohromadě. Pak se pustíte do práce vy -" Čedi si povzdechla.

"Nic prý není strašnější než vstup do nulového prostoru. Možná že..."

"Najdu pro vás místo v řídicí kabině. Je tam malé křeslo za chladičem rychlostního indikátoru. Socioložka přece potřebuje uvidět kořeny vesmíru, krutého a vražedného pro život, který jako racek v noční bouři letí jeho černými propastmi."

"Ale přece letí!"

"Ano, a v tom právě spočívá největší záhada života i jeho nesmyslnost. Hmota, jež sama ze sebe rodí síly pro pochopení vlastní podstaty a hromadí informace o sobě samé! Zmije zakousnutá do vlastního ocasu!"

"Mluvíte jako člověk ze starověku, který musil žít omezený a ubohý život bez radosti poznání."

"Všichni jsme omezení a ubozí stejně jako před třiceti tisíci lety, jakmile se ocitneme tváří v tvář nemilosrdnému vesmíru."

"Nevěřím. Mně to nepřipadá strašné. Ani naprostý zánik tak nepatrné kapky života, jako jsem třeba já. I když..."

"Ale víte, jak hrozné je slovo ‚nikdy‘ a jak těžko se s ním člověk smíruje? Je nesnesitelné, a já jsem přesvědčen, že to tak bylo vždycky. Už od doby, kdy člověk začal ve své paměti křísit minulost a představovat si budoucnost."

Čedi Daan pohlédla vzrušeně do inženýrový tváře a něžně pohladila jeho velkou ruku.

"Pojďme!" řekl krátce Grif Rift a vedl dívku na druhou palubu do své kabiny.

Rozsvítil šedé světlo, které se používalo při promítání barevných korelací, a odsunul lehký panel ve stěně. Objevil se plastický obraz mladé ženy v životní velikosti. Seděla v bílých volných šatech, obnažené paže složené na kolenou, a mírně zakláněla obličej, orámovaný pečlivě učenými světlými vlasy. Zaoblené hladké čelo, tenké obočí a šibalské oči vytvářely harmonický celek s usmívajícími se plnými rty. Štíhlou šíjí ovíjelo několik řad růžových perel, spadajících na hluboko odhalenou hrud', jak to bylo před několika lety v módě. Jako by do kabiny hvězdného korábu zaletěla pohádková bytost, aby astronautům předala ten zvláštní pocit uskutečňujícího se štěstí, jehož jsou schopni jen velmi mladí lidé, když na Zemi zavládne jaro se všemi svými vůněmi, sluncem a svěžím větrem.

S tím pocitem opustila Čedi tiše kabinu, když Grif vypnul stereoplastický portrét a stál tam bez hnutí a beze slova v šerém polosvitu. Dívce se draly slzy do očí, hrdlo měla stažené lítostí a v duchu si říkala: - Co se to s tebou děje, děvče? Vždyť si počínáš jako žena z doby Rozděleného Světa, která se rozcitlivěla při jakémkoli utrpení! K čemu ti to bude dobré v těžkých dnech, až se ponoříš do života na Tormansu? - Čedi se už dávno rozhodla, že na planetě nebude vystupovat jako host, že nebude nikoho poučovat. Chtěla se tam objevit jako obyčejná Tormantanka, nechtěla se lišit, nýbrž přizpůsobit a ztratit se v zástupu lidí, které viděla na snímcích pořizovaných Cefeany. Fai Rodis její úmysl schválila, kladla si jen podmínku, že definitivně se o věci rozhodne až na Tormansu.

Grif Rift splnil svůj slib. Čedi se hluboko zabořila do křesla. Všechna místa v řídicí kabině byla obsazena. Uprostřed polokruhovitého pultu seděl Grif Rift, napravo kousek za ním Div Simbel, podoben kamenné soše. Sol Sajin vlevo zíral přimhouřenými očima na horní řadu obrazovek. Svaly v jeho hubeném obličejí zřetelně vystoupily, hluboká vráska pod bradou se táhla od jedné tváře k druhé. Oba astronauti, jejichž netečný pohled měl dokázat, že udělali všechno, co bylo v jejich silách, usadili se za levým koncem pultu. Čedi ze svého místa viděla profil Fai Rodis, která seděla v křesle "pro hosty", dva metry za inženýrem. Vedoucí expedice vypadala navenek úplně klidně. Ale citlivá socioložka se nedala oklamat, poznala, že Rodis je rozčilená. Prožívá to taky poprvé, pomyslila si Čedi a ohlédla se na zavřené dveře. Kromě Gena Atala byla celá posádka v komoře biologické ochrany, kde měli dozor Neja Cholli a Eviza Tanet. Gen Atal seděl sám v těsném prostoru pod kupolí

nad řídicí kabinou, kam se jako k pólu sbíhaly křivky silových napětí, tepelných deformací a odražečů sférických zhuštění mimo pole. Čedině vznícené fantazii připadal inženýr kosmické ochrany jako starověký bojovník, ukrytý za štítem a připravený odrazit každý úder nepřítele. A měla vlastně pravdu. Jenže místo rukojeti meče svíraly inženýrovy prsty páky daleko mocnějších zbraní.

Do ticha náhle zazněly tři akordy Ochrany elektronických spojů. Grif se otočil k Solu Sajinovi a dal mu jakési znamení. Zvuky umlkly a nastalo ticho tak hluboké, že když zaplály sférické obrazovky, zdálo se, jako by přímo zazvonily pod náporem oslnivého jasu hvězd z galaktického středu po levé straně. Napravo, podél vnějšího závitu naší Galaxie, se táhly křivolaké nitky s prchavými body jednotlivých sluncí.

Na další pokyn Grifa Rifta otočil Div Simbel hvězdolet. Z předních obrazovek pomalu mizely divoce rozeklané mlhoviny svítícího plynu, mračna temné hmoty ozářené kulovým shlukem kompaktního ohně, i dlouhá vlákna rozptýleného světla v Labuti. Čerň kosmické noci obestřela všechno kolem a odsunula do nekonečné dálky matné plamínky vzdálených hvězd a galaxií.

Znamenalo to, že hvězdný koráb se natočil "přídí!" k souhvězdí Rysa a blížil se k repagulu, hranici rozdělující přechod mezi světem a antisvětem, mezi Šakti a Tamasem, jež se vzájemně prostupovaly.

Div Simbel roztočil neveliké rudé kolo, nasazené na kuželu vyčnívajícím z pultu. Hvězdolet se zachvěl, mírné zrychlení vtlačilo Čedi hluboko do křesla. Spodní okraje obrazovek zablikaly, když začal pracovat neutrinový trychtýř pro útlum hvězdného žáru. Grif Rift něčím cvakl, a všemi prostorami hvězdoletu se rozlehl pronikavý signál.

Čedi i Fai se zachvěly, když obrazovky zahořely bledě modrým plamenem. Obě ženy si instinktivně zakryly oči rukama, dokud nepřivykly střídání blankytné a temně modré barvy, které závratnou rychlostí vířily kolem kupole hvězdoletu. V řídicí kabině se setmělo, jako by se ponořila do tmavého jezera, přiklopeného číší s rotujícími proudy světla. Čtyři obrovité kulaté stupnice se postupně rozžehly. Byly umístěny na vertikální příčce, která v polovině pultu oddělovala dvě obrazovky. Grif Rift kývl stranou k Divu Simbelovi a pilotující inženýr spěšně otočil rudým kolem zpátky.

Čedi Daan spíš uhodla, než pocítila rotaci sféroidu. Ciferníky zablikaly v záplavě oranžových světél, jejich obrovské šipky se pohnuly nalevo a zmateně poskakovaly hned nahoru, hned dolů. Grif se sklonil nad pultem a jeho ruce, ozářené jen odleskem z ciferníků, se zakmitaly na klávesách přístrojů s pohotovostí hudebního virtuosa. Šipky ukazatelů se pomalu vyrovnávaly, jejich nepravidelné chvění postupně ustávalo a do obrazovek na pravé straně se začala vkrádat tma.

Nebyla to noční temnota Země, naplněná vzduchem, vůněmi a zvuky života. Ani čerň kosmického prostoru, dávající tušit nekonečnou prázdnotu. Na hvězdolet se plížilo něco, co se nedalo ovlivnit city ani rozumem, co nemělo ani jedinou z obvyklých lidských vlastností a nepodléhalo vůbec abstraktní definici. Nebyla to hmota ani prostor, prázdnota ani mračno. Bylo to cosi nepochopitelného, v čem lidské vjemy neodvratně tonuly, ale čemu se zároveň vší mocí bránily s pocitem nejhlubší hrůzy.

Čedi Daan, zachvácená primitivním strachem, zatínala zuby a křečovitě se tiskla do křesla. Třásla se na celém těle. Pak ulpěla pohledem na protáhlé tvrdé tváři Grifa Rifta, znehybnělého před svými přístroji. Čtyři obrovité ciferníky nad jeho hlavou zářily teď matně žlutým světlem. Střelky se začaly od sebe vzdalovat - dvě směrem nahoru, dvě dolů - a blížily se k vertikální čáře. Sotva se jí dotkly, hvězdolet sebou prudce otrásl. Na zlomek vteřiny vyvstalo před Čedinýma očima nezapomenutelné grandiózní divadlo. Nalevo, těsně u svislého panelu s ciferníky, vířily ohnivé pruhy, koule a mračna hvězd s paprsky ostrými jako dýky, zatímco pravá strana byla pohroužena v úplné tmě.

A náhle všechno zhaslo. Čedi cítila, že se nezadržitelně řítí do bezedné propasti, z níž není záchrany, a pak začala pozbývat vědomí. Měla dojem, jako by ji explodovaly nervy v celém těle, a z nesnesitelného pocitu vnitřní trýzně začala hystericky křičet. Ve skutečnosti však jenom neslyšně pohybovala rty. Zdálo se jí, že celá její podstata se vypařuje jako kapka vody. A hned nato byla ochromena ledovým chladem v hloubce propasti, kam pořád ještě bez konce padala...

S pocitem tělesnosti se Čedi vrátilo i vědomí. Proud tonizující plynné směsi jí lehce ovíval obličej, zalitý potem. Z obavy, aby podruhé neomdlela, stočila dívka pomalu oči k obrazovkám napravo. Nebylo na nich nic než kalná prázdnota. Vlevo, kde předtím zářila oslepující síla miliónů sluncí z galaktického centra, nebylo také nic. Čedi se pohledem střetla s Fai Rodis, jež se slabě usmála, ale když viděla, že dívka chce promluvit, varovně položila prst na rty.

Grif Rift, Div Simbel i Sol Sajin sestřčili dohromady svá křesla. V trojúhelníku mezi jejich hlavami a rameny zářil teď nevysoký, křišťálově průzračný sloupec. Uvnitř v sotva znatelné spirále pulzovala tekutina podobná rtuti. Při sebemenším zpomalení či zrychlení jejího toku poskočila vždy jedna z ručiček na gigantických cifernících a ze spodní části řídicího pultu zazněl krátký ostrý hvizd. Hlavy všech tří astronautů se pokaždé trhavě napřimovaly a znovu klesaly, když se ručička vrátila do původní polohy. Ozval se zvláštní naléhavý signál a dvě střelky se vychýlily současně. Na pravé obrazovce naskočila tmavá skvrna. Čedi dostatečně znala nové představy o uspořádání vesmíru, aby okamžitě pochopila, že černý útvar je výběžkem Tamasu, antisvěta, antigravitace, vesmíru s temnými galaxiemi a neviditelnými slunci.

Vzpomněla si, jak jednou Fai zpívala píseň "Okamžik mezi světlem a stínem...". Opravdu, okamžik. Vertikální stěna s ciferníky představuje předěl. Stačí jen maličko sklouznout a...

Čedi by ráda věděla, co před chvílí pociťovala Fai. Sedí stejně nehnutě jako trojice inženýrů kolem křišťálového sloupce a upírá oči na obrazovky, za nimiž zeje šedá prázdnota. Jistě se také pokouší představit si Tamas...?

Ale čedi neuhodla myšlenky Fai Rodis. Pocity velitelky expedice byly mnohem trýznivější než u mladé socioložky, protože Fai neztratila vědomí. Její silné, velkolepě vytrénované tělo odolávalo přechodu do nulového prostoru skoro stejně vytrvale jako těla pilotů paprskového hvězdoletu.

Rychle se vzpamatovala a snažila se myslet na pracovnu svého učitele Kina Rucha ve východní Kanadě, kde se připravovala na expedici. Ale i tvrdá Fai Rodis musila poctivě přiznat, že byla otřesena střetnutím s realitou vesmíru.

Strach před realitou, který vedl k vytváření iluzí a pokřívování skutečnosti, vždycky ovládal člověka, nezvyklého v dětství na boj se silami přírody. Vždyť dokonce i ona, dokonale zdravá a psychicky speciálně připravená pro svůj úkol, chvěje se v tomto okamžiku před fundamentálními strukturami skutečného kosmu. Jak pevné a odhodlané jsou tváře jejich druhů v boji s nepřátelskými silami Tamasu, v jehož temném antiprostoru a antičase mizí beze stopy nejen člověk, ale i celé galaxie jako zrnka pisku...!

Kříšťálový sloup náhle pohasl a kabinou zazněl nový zvuk jako akord basové struny. Fai Rodis instinktem pochopila, že Temný Plamen dosáhl bodu výstupu z nulového prostoru. S jejím tělem se dělo cosi zvláštního. Klesalo nebo stoupalo? Roztahovalo se nebo smršťovalo? Neuměla si to představit. Všechny obvyklé pocity z ní vyprchaly. Jako by plavala v řece zapomnění. Necítila chlad ani teplo, nevnímala světlo ani tmu, nevěděla, kde je nahoře a kde dole. Mozek bez orientačních bodů vypověděl poslušnost. Tupé myšlenky ji monotónně kroužily hlavou a donekonečna se opakovaly. Nezakoušela strach ani radost, nechápala svůj stav, v němž už byl obsažen rodící se život, ale zatím stejně nesmyslný jako před miliardami let. Vtom cosi neznámého roztrhlo uzavřený kruh Fainých myšlenek a její vědomí se opět otevřelo vnějšmu světu. Vrátila se z nebytí...

Fai uviděla množství nádherně zářících hvězd. Ale pruhy a kulovité útvary hořící hmoty se právě přemístily k levému spodnímu okraji obrazovek. Vpředu napravo, v černé kosmické tmě, svítilo souhvězdí Pěti Rudých Sluncí, a trochu stranou ještě dvě další bledé hvězdy.

Grif Rift se zvedl a přešel si dlaněmi obličej, jako by ze sebe smýval únavu. Div Simbel manipuloval číselníkovými disky na řídicím pultu. Hvězdolet se několikrát zachvěl jako uklidňující se zvíře a znehybněl. Nezměrná hluboká radost zalila Faino nitro. Podobný pocit zakouší asi člověk, když po dlouhém trmácení ve zkázonosné jeskyni uvidí opět modré nebe, ucítí teplé slunce a svěží vůni trávy.

Usmála se na Grifa, Čedi i oba astronavigátory, kteří se chystali sjet výtahem do sálu s výpočetními stroji. Před oválnými dveřmi se znenadání objevil Gen Atal. Pohnul zelenou pákou a masivní dveře se odsunuly napravo. Inženýr kosmické ochrany přistoupil k Čedi zároveň s Grifem Riftem.

"Hotovo!" řekl Grif.

"Ostatní je věcí astronavigátorů. Jistě nám brzy řeknou, v jaké vzdálenosti od cíle jsme se vypořídali. Jaký je váš názor, Dive?"

Inženýr ukázal na matné slunce o průměru čtyř či pěti centimetrů, napůl schované za rámem obrazovky. Fai ho předtím ani nepozorovala.

"Jestli tohle je slunce Tormansu a má přibližně stejné rozměry jako naše, pak k němu zbývá tři sta až čtyři sta miliónů kilometrů. To je maličkost."

"A když to není ono, nýbrž některé jiné z té pětky?" zeptal se Sol Sajin.

"Pak budeme muset dlouho cestovat... anebo znovu vstoupit do nulového prostoru, ale bez diagramu, který nám předtím připravili na Zemi. To by bylo zlé, ale já věřím výpočtům z naší planety i našim astronavigátorům. Ani jeden z nich nenavádí paprskový hvězdolet poprvé," řekl klidně Div Simbel.

Čedi Daan spustila nohy opatrně na elastickou podlahu.

"Jak se cítíte, Čedi?" zeptal se starostlivě Grif.

"Neměl bych zavolat Evizu? Přece jen to bylo riskantní, vystavit vás takové zkoušce. Ale spoléhal jsem na důkladný trénink celé naší posádky."

"A nezmýlil jste se!" Čedi se vzpřímila, přemáhajíc vši silou slabost v nohou a mžitky před očima.

Tři piloti hvězdného korábu se po sobě uznale podívali. Dívka odpovídá tak, jako by pro ni bylo docela obyčejnou věcí ztratit dvakrát za sebou vědomí během tak krátké doby. Čedi postřehla šibalský záblesk v tmavých očích Sola Sajina.

"Proč se nestaráte o Fai Rodis? Octla se také poprvé v nulovém prostoru."

„O Fai nemusil mít nikdo obavy," Grif snížil hlas.

"Nejen že už řídila vykopávky na vzdálených planetách, ale prošla i všemi deseti infernálními stupni."

Čedi zrůžověla v návalu smíšených pocitů.

Když odcházela do své kabiny, vrhla na Fai Rodis kradmý pohled. Ta seděla opřena v křesle a sledovala mihotavý třpyt souhvězdí Rudých Sluncí. Mladá socioložka si náhle připomněla obraz, který uviděla na kteréosi výstavě. Představoval neutěšenou krajinu s haldami rudohnědých balvanů, pokrytých dlouhými chomáči skořicově zbarvených rostlin, podobných vodním řasám. Kupovitá mračna visela tak nízko nad zemí, že se zdálo, jako by nebeská klenba spočívala na řadě narudlých průsvitných věží jako na pilířích. V popředí obrazu bylo vidět ženu ve složitém skafandru. Zdvížené hledí helmy jí odkrývalo část obličeje s charakteristickými rysy čela, kořene nosu i s výraznými očima. Dívka náhle bezpečně poznala, že to byla Fai. Určitě, byla tam, na vlhkých planetách infračervených sluncí!

Čedi netušila, že zatímco ona uvažuje ve své kabině, autor obrazu, jinak známý astronom, sedí už tři noci beze spánku uprostřed Kavkazských hor u obrovitého teleskopu. Miliónnásobná zvětšenina ukazovala na obrazovce pět rudých bodů v souhvězdí Rysa. Tam někde, u toho nicotného ohníčku, vzdáleného tisíce světelných let, se musí vynořit Temný Plamen. A na něm nezapomenutelná Fai Rodis, jejíž zjev mu z paměti může vymazat pouze smrt...

Ve stejném okamžiku pozorovali nafialovělou hvězdu i Grif Rift a Fai ze sféroidu řídicí kabiny. Inženýr tušil správně. Matná hvězda, která vypadala na obrazovce jako malý disk, byla sluncem Tormansu.

Vir Norin a Menta Kor už vypočítali, že hvězdolet musí urazit tři sta osmdesát miliónů kilometrů s obyčejnými anamezonovými motory. Kdyby zbrzděný koráb užil jen pouhou desetinu přímočaré jednotky P, dosáhl by Tormansu přesně za tři a půl hodiny. Ale zrychlení a pak nové přibrzdění Temného Plamene spotřebují ještě asi třicet hodin.

Temný Plamen se obrovskými skoky řítí po nové dráze. Už dříve, než se objevily paprskové hvězdolety, říkalo se normálním kosmickým lodím s magnetickými tlumiči inerce „mezihvězdní klokani", protože dovedly tak neuvěřitelným způsobem nabírat rychlost.

Div Simbel a Sol Sajin nařídili pilotážní automaty tak, aby zrychlení, let i zabrzdění proběhly v jediném cyklu. Celá posádka se pohroužila v hypnotický spánek a po celou dobu neopustila amortizační kabiny. Nikdo na hvězdoletu kromě robotů, kteří

mapovali cestu a vedli palubní žurnál - nemohl pozorovat, jak fialové slunce narůstá a je stále rudější. Zpočátku rostlo pomalu, ale pak se začalo hrozivou rychlostí přibližovat a zalévalo hvězdolet svým žářem.

Když dosáhlo v průměru téměř dvou metrů, nevypadalo už jako plochý disk, byla to ohnivá koule s širokou, zářící korunou. Stejně rychle však uskočilo dozadu, jakmile koráb prošel anasteriem, a přijalo rozměry Slunce, jak se jeví pozorovateli ze Země. Hvězdolet přestal opisovat exaktní křivku. Jeho rychlost klesla na stanovené minimum. V malé oddělené kabině, kde spali Div Simbel a Vir Norin, začaly pracovat budicí přístroje. Krátce nato se sešlo všech třináct členů posádky v pilotním sféroidu a pozorovali přibližující se planetu: byla druhá v pořadí a obíhala rudé slunce v menší vzdálenosti než Země svou mateřskou hvězdu. Měla také jeden vzdálený satelit s rovníkovou rotací. Astronauti dobře znali čistý azur rodné planety, který s ubývající vzdáleností je stále jasnější. Tormans však vypadal temně modrý, s fialovým odstínem v místech, kde hustý oblačný příkrov odrážel a rozptyloval paprsky rudého slunce. Tmavomodrá koule visela na černém nebi, a pod ní plul sotva rozeznatelný popelavý kotouček měsíce.

"Tormans byl kdysi určitě třetí planetou," pronesl hlasitě Tor Lik.

"První už zřejmě dávno spadla na rudé slunce, jak tomu bude i s naším Merkurem. Tahle hvězda je starší..." Astrofyzik zmlkl a zahleděl se na přijímací obrazovku předních lokátorů, kde se rýsoval oblouk ze samých teček.

Grif Rift se vrhl k pultu, ale Olla Dez ho předešla a zapojila síť. V protáhlém okénku pod lokátorem se míhaly řady vertikálně položených sloupečků a překladový stroj začal bez přestání opakovat noty **d** a **g**.

"Jazyk Okruhu!" vyhrkl Grif.

Olla změnila index překladového stroje a v okénku příjmu běžela teď čísla 02, 02, 02, 02... Z Tormansu přicházely poznávací značky galaktických stanic Velikého Okruhu. Volaly hvězdolet.

Jakési neuvěřitelně citlivé lokátory zaměřily blížící se Temný Plamen a hovoří k němu teď v jazyce společném pro milióny planet galaktických i mimogalaktických hvězdných soustav, spojených ve Velikém Okruhu. I Galaxie M-31, čili Mlhovina v Andromedě, spojila konečně s pomocí paprskových hvězdoletů kolosální moc rozumu vlastního Okruhu s naším. A kódovaná řeč, dešifrovaná synem Země, nezapomenutelným Kamem Amatem, zní teď v obvyklých symbolech z planety Tormans! Jak nesprávné byly pozemské představy o této planetě!

Jsou-li Tormant'ané součástí Velikého Okruhu, znají-li jeho jazyk a vyměňují-li si zkušenosti se svými inteligentními spolubratry, pak neexistuje žádná planeta "Utrpení". Je to mýtus, omyl, zaviněný náhodným nepochopením. Myšlení Cefeanů se zřejmě značně liší od chápání obyvatel v souhvězdí Draka, kteří poslali paprskový hvězdolet na 26. úsek a stanice Velikého Okruhu si to nemohla ověřit, když předávala zprávu Zemi.

Čedi Daan měla najednou pocit, jako by hvězdoletem zavál svěží vítr ze vzdálené Země. Místo dlouhého klepání na dveře nepohostinné, možná i nepřátelské planety přicházejí jako vítání hosté. Tormant'ané jistě všechno pochopí a není třeba obávat se oboustranné nedůvěry nebo urážek.

Fai Rodis vydechla úlevou a vrhla na Grifa veselý, skoro vítězoslavný pohled. Čitelné signály za sklem přijímače pokračovaly stanovený počet minut. Pak následovala dlouhá řada jiných znaků. Hned nato neúčastný, slabě modulovaný hlas, jakým hovořily malé překladové stroje na kosmických lodích, pomalu pronesl:

"Všem, všem, všem! Vysíláme hlášení pro cestovatele..."

Čedi bezděky zamrazilo a bezmocně se ohlédla. Fai se bleskurychle sklonila nad přijímačku a Grif mimovolně zaťal pěst, v níž dosud svíral prsty rozradované velitelky expedice.

"... hlášení pro členy expedice z planety..." zde stroj přestal, vydal pár nejasných zvuků a znovu lhostejně pokračoval:

"Umístili jsme ukazatel galaktických souřadnic i s výstrahou na pustém satelitu obydlené planety. Slyšte nejdříve výstrahu: 02, 02, 02, 02... Slyšte výstrahu!"

"A - ach!" vzdechl kdosi s hlubokým rozčarováním, když se stroj na okamžik odmlčel. "výstraha pro život na kyslíkové bázi! Nepřistávejte! Planeta je velmi hustě osídlena humanoidní civilizací, která není účastníkem Velikého Okruhu. Index technické vyspělosti kolem 36. Žádost o přijetí našeho hvězdoletu zamítli. Nechtějí návštěvy z kosmu. Nepřistávejte na planetě!"

Stroj znovu udělal pauzu, a pak se objevily značky, nedůležité pro Pozemšťany, kteří už souřadnice znali. Lidé stáli mlčky, dokud se nezačaly opakovat noty a poznávací značky Galaktické výzvy.

"Je to - jasné!" Olla Dez vypnula přijímač.

"Ano...", řekl nevesele astronavigátor.

"Pumová stanice na satelitu. Pracuje bez poruchy už třetí století. Cefeané jsou chlapíci!" "Ovšem, nebýt jich...", začala Olla.

"Pak bychom tu nebyli," zasmál se suše Sol Sajin.

Lidé se konečně rozhýbali, začínali hovořit a jeden před druhým se snažili ukrýt své zklamání.

"Prosím o chvílku pozornosti," přerušil hovor Grif Rift a obrátil se k Fai Rodis:

"Jaký máme plán?"

"Stejný jako předtím. Beze změn," odpověděla klidně a pevně.

"Je nutné letět nejdříve k satelitu, když nám zpráva Cefeanů potvrzuje, že je pustý?" zeptal se Grif.

"Je to nutné. Při zkušenostech, které máme, můžeme si všimnout něčeho, co třeba nemohli pochopit, a tedy ani upozorovat Cefeané. Možná že na oběžnici zůstala zařízení bývalé tormanské civilizace, která je teprve v poslední době v úpadku. Na planetě mohla existovat daleko starobylejší civilizace, vymřelá nebo vyhlazená dnešními obyvateli Tormansu, jsou-li to přistěhovalci..."

Grif Rift přikývl mlčky na souhlas.

Temný Plamen se pomalu přibližoval k satelitu, a když s ním vyrovnal svou orbitální rychlost, začal obíhat pustou kouli šest set kilometrů nad povrchem, jako Saturnův Mídas. Mohutné stereoteleskopy ohledávaly šedý povrch, zbrázděný místy rozsedlinami propastí a nevysokých hor.

Pásky exponovaných filmů se přímo v aparátech zvětšovaly natolik, že se daly rozeznat i jednotlivé kameny. Ale ani oblet napříč nepřinesl sebemenší důkaz, že by

na měsíci někdy existovaly rozumné bytosti. Podařilo se objevit i pumovou stanici Cefeanů, umístěnou velmi vhodně v polokruhovitém výřezu kolmé stěny ze světlé pórovité lávy. Do tohoto místa, chráněného před meteority, svrhla posádka Temného Plamene při druhém obletu pumovou stanici, která v jazyce Velikého Okruhu sdělovala, že paprskový hvězdolet ze Země sem přiletěl se speciálním posláním a že přistane na planetě. Bude-li stanice pracovat déle než pět let od chvíle, kdy byla svržena, znamená to, že hvězdolet zahynul a planeta Země s poznávacími značkami ST 3388+04 ŽF prosí, aby o tom byla při nejbližší příležitosti podána zpráva Okruhu.

"Jen abychom ji nezapomněli vypnout při zpáteční cestě," poznamenal starostlivě Div Simbel.

"Podobné případy se staly, třeba z radosti, že posádka unikla z nebezpečné planety."

"Naše stanice má preventivní zařízení, totiž sdružený okruh," ujistil ho Sol Sajin.

"Jakmile se začneme vzdalovat od Tormansu a jeho měsíce, začne sonda houkat, dokud ji nevypneme."

"Všechno je tedy hotovo! Měli bychom se vydat k Tormansu," řekl inženýr a zívnu.

"Budeme mít dost času na odpočinek. Fai Rodis už předem upozorňovala, abychom se přibližovali k planetě co nejpomaleji z osvětlené strany a nepoužívali lokátorů ani signálních zařízení."

"Přikrádat se nepozorovaně, jako primitivní lovci, když číhali na zvěř?" pousmál se Sol Sajin.

"Vám se to nelíbí?" divil se Div Simbel.

"Je v tom něco nedobrého, skrývat se, blížit se potají!"

"Fai Rodis říkala, že nesmíme obyvatele Tormans polekat. Jsou-li jejich pocity k hostům z vesmíru nepřátelské, vyvolá u nich přilet Temného Plamene rozhořčení a my pak budeme muset měsíc či dva kroužit po oběžné dráze kolem planety, abychom se naučili jejich řeč a poznali jejich způsob života. Jinak jim nedokážeme ani vysvětlit, proč tu jsme!"

"Cefeané to dokázali!"

"Zřejmě tak, že se naučili jednu či dvě věty. A taky nedostali povolení k přistání! Ale my se nesmíme nechat odmítnout, urazili jsme příliš dalekou cestu. A pak, Tormans je náš cíl, a ne nějaká náhodně zpozorovaná planeta," řekl Div Simbel.

"A nepodobá se to nemravnému špehování za rohem?" nevzdával se Sol Sajin.

"Nejsou to metody vhodné pro lidi z pravěku, ale ne pro vyšší formy společnosti? Tady jde naše socioložka. Co vy o tom soudíte, Čedi?"

Inženýr zopakoval dívce rozhovor.

Ta se nějakou chvíli zamyslí a pak řekla rozhodně:

"Bylo by nedůstojné lidí Země i naší éry, abychom se objevili, podívali, a zas potichu odletěli zpátky. Žádnou škodu bychom sice nezpůsobili, ale přece jen... nahlížet do bytu člověka, který nic netuší... Vysvětlíme jim to, až přistaneme na planetě. Oni to jistě pochopí."

„A jestli to nepochopí a nepřijmou nás?" trval Sol Sajin tvrdošjně na svém a výsměšně mžoural očima.

"Nevím, jak bych se rozhodla. Ale souhlasím s Rodis."

"Já smýšlím stejně," řekl inženýr pro pilotáž.

"Tím spíš, že vy oba opomíjíte jednu podstatnou maličkost. Z ohromné výšky, v níž bychom mohli trvale obíhat, uvidíme jen nejpovrchnější detaily ze života na planetě. A můžeme odposlouchávat jenom ty přenosy, které jsou určeny pro všechny. Jinými slovy - uvidíme a uslyšíme jen odhalenou tvář společenského života. Nic víc ani nepotřebujeme, abychom pochopili jejich jazyk a způsob života."

"Máte pravdu, Dive! Že mě tak jednoduchá věc nenapadla hned! Co říkáte vy, Sole?" Inženýr kybernetik jen rozhodil rukama na znamení, že neví, co by namítl.

„A další věc," pokračoval Div Simbel.

"Planeta nemá umělé družice ve velkých výškách.

Nenarušíme tedy jejich spojovací systém."

"Je možné, že by neměli vůbec žádné družice?" zeptal se Sol.

"To poznáme," řekl Div Simbel.

3. Nad Tormansem

"Rovníková rychlost planety gamma jedna lomeno šestnácti, doba otočky dvaadvacet pozemských hodin," referoval sumátor s pečlivou strojovou výslovností. Široký pruh zápisů se sunul do přijímače palubního žurnálu. Automaty Temného Plamene důkladně zkoumaly Tormans, neušla jim ani jediná maličkost.

"Zarážející je množství kyslíčnicku uhličitého ve spodních vrstvách atmosféry," řekl Tor Lik.

"A kolik je ho rozpuštěno v oceánech! Připomíná to prvohorní období na Zemi, kdy se kyslíčnick uhličitý ještě neúčastnil procesů při vzniku uhlí."

"Že by šlo o skleníkový efekt?" zeptal se Sol Sajin.

"Klíma je tu vcelku mírné a stejnoměrné. Rovník Tormansu má ve srovnání se Zemí polohu, vertikály', to znamená kolmou k rovině ekliptiky, a osa jeho rotace se kryje s křivkou oběžné dráhy..."

"Nedostatek vody může všechny tyhle výpočty zmařit," vmísil se do hovoru Grif Rift, když si prohlédl sondáž povrchových křivek.

"Plocha oceánů činí padesát pět procent, ale největší proláklina má hloubku pouze jeden až dva kilometry."

"To samo o sobě ještě nic neříká o nedostatku vláhy," řekl Tor Lik.

"Budeme sledovat cyklus vypařování, nasycenosti vodními parami i rozložení větrných proudů. Velké zásoby ledu na pólech se při podobném klimatu nedají očekávat, a taky je ani nevidíme. Neexistují tu ani polární fronty, ani silné přemísťování vzdušných mas."

Lidé pokračovali v práci u přístrojů a čas od času vyhlédli vizuální šachtou, kterou upravil Gen Atal. Pronikala tlustými stěnami hvězdoletu, končila širokým oknem z průzračné yttriové keramiky a zvláštní soustava zrcadel dovolovala pozorovat planetu pouhým okem. Tormans v hloubce, se téměř neznatelně pohyboval. Temný Plamen obíhal planetu ve výšce dvacet dva tisíc kilometrů o něco pomaleji, aby se

dal pohodlně sledovat její povrch. Oblačný příkrov měl nad rovníkem široké průrvy. Mezi nimi probleskovala olověně šedá moře, rudohnědé plochy připomínající step nebo lesy, žluté hřbety a masívy rozrušených nízkých pohoří.

Pozorovatelé postupně přivykali vzhledu planety a rozpoznávali na snímcích stále více podrobností. Tormans byl skoro stejně velký jako Země a měl s ní i mnoho jiných společných rysů. Ale značně se od ní lišil uspořádáním svého povrchu. Moře zaujímal širokou oblast kolem rovníku, zatímco pevniny byly posunuty k pólům a tvořily po obou stranách obrovité pásy, rozčleněné do čtyř bloků. Jednotlivé části byly od sebe odděleny meridiálními pruhy moří a jejich základny se směrem k pólům zužovaly. Z velké výšky vyvolával povrch planety dojem symetričnosti, v naprostém kontrastu k rozeklaným obrysům pozemských souší a moří. Mohutné řeky tekly většinou od pólu k rovníku a ústily do rovníkového oceánu nebo jeho zálivů. Tu a tam bylo vidět klíny vyprahlé půdy, zřejmě pouště.

"Co tomu říká planetolog?" zamžoural po svém zvyku Sol Sajin.

"Zvláštní planeta, ne?"

"Nic neobyčejného!" odpověděl vážně Tor Lik.

"Je starší než Země, ale má větší rotaci. Polární undulace pevnin tu probíhala zřejmě rychleji a pokročila dál než u nás.

Symetričnost, lépe řečeno vzájemná podobnost obou polokoulí, je pouze náhodný jev. Nitro Tormansu ve srovnání s pozemským je patrně mnohem klidnější, povrchové zdvihy ani poklesy nejsou příliš výrazné, tektonická činnost slabší, sopek málo, nebo vůbec žádné. To všechno je zákonité, zvláštní je jiná věc..."

"Množství kysličníku uhličitého při vysokém obsahu kyslíku," vpadl do řeči Grif Rift.

"Tormant'ané zužitkovali příliš mnoho přirozeného paliva. Bude se nám tu špatně dýchat, musíme se vyhýbat hlubokým proláklínám. Zato ale moře, nasycená kysličníkem uhličitým, budou čirá jako v prvotních geologických epochách na Zemi, ...samozřejmě s vápenitými usazeninami na dně. Tohle všechno ale neodpovídá počtu obyvatelstva, zjištěného Cefeany před dvěma sty padesáti lety."

"Je tu i mnoho rozporů mezi uspořádáním povrchu planety a rozmístěním obyvatel," souhlasil Grif.

"Možná že je zbytečné snažit se jim přijít na kloub, pokud se nespustíme na nízký oběh. Když nemají umělé družice, riskujeme jen, že nás Tormant'ané objeví, ale nikdo nám nemůže bránit obletět planetu v libovolné výšce."

"Tím spíš, že všechno potřebné jsme zjistili už při prvním obletu," přitakal horlivě Tor Lik.

"Čedi s Fai dosud pracují. Naší lingvistce se podařilo získat dostatečně dlouhé texty, z nichž se dá Amatovou metodou rozluštit struktura jazyka. Fai Rodis žádá, až se přiblížíme k planetě a budeme sledovat její televizní přenosy, abychom už ovládali řeč Tormant'anů."

Netrvalo dlouho a Temný Plamen sklouzl nepozorovaně na orbitu ve výšce několika poloměru planety, a aby zbytečně neplýtvал energií, zvýšil relativní rychlost.

Čedi a Fai rozvěsily v kruhovém sále hypnotické tabulky s texty v tormant'anském jazyce a každý člen posádky, jakmile skončil svou bezodkladnou práci, přicházel

sem, hloubal nad lingvistickými schémata, odposlouchával a současně si podvědomě zafixovával v paměti zvuk a smysl cizí řeči.

Jazyk na Tormansu, stejně jako na Zemi, byl celoplanetární, ale zbytky rozdílných dialektů se zachovaly na obou polokoulích, jež tormanští vědci dělili na Přední a Zadní, jinak také na polokoule Života a Smrti. Ale posádka Temného Plamene, analogicky k poměrům na Zemi, označovala přední část planety, natočenou ve směru rotace, jako polokouli Severní, zadní pak jako Jižní.

Jazyk Tormanťanů nebyl zvlášť obtížný, ale kladl vysoké nároky na výslovnost, protože mnohá slova měnila při rozdílné intonaci svůj význam. Největší potíže s ním měl Grif Rift. A když se Čedi zmínila, že Fai Rodis hodlá ze zápisů paměťových strojů zkoumat tormanťanské písmo, nastalo všeobecné pobouření.

"Ke všemu ještě písmo!" povzdechl si komicky Vir Norin.

"Jak dlouho tu ještě budeme poletovat?"

"Dlouho ne," utěšila ho Čedi.

"Teď už to bude zajímavější. Olla právě začala zachycovat televizní přenosy.

Nejpozději zítra uvidíme život na Tormansu."

A uviděli. Tormanťanská televize sice ani v nejmenším nedosahovala eidoplastické techniky Země, ale obraz byl jasný, s dobrou barevnou škálou. Posádka Temného Plamene, s výjimkou těch, kdo měli službu, vasedávala celé hodiny před ohromnou stereobrazovkou a pozorovala cizí život. Obyvatelé planety byli tak podobní Pozemšťanům, že už nikdo nepochyboval o tom, kde před několika tisíci lety našly útočiště tři pozemské hvězdolety. Lidí ze Země se zmocnil zvláštní pocit. Jako by přihlíželi masovým představením na různá historická témata, v nichž sami účinkovali. Gigantická města, řídké rozsetá po planetě, připomínala obrovské násosky vsakující do sebe podstatnou část obyvatelstva. Uvnitř žili Tormanťané v těsných mrakodrapech, v podzemních labyrintech probíhala každodenní technická práce. Každé město bylo vroubeno neudrživými lesními porosty, do nichž si v širokých pásech razilo cestu jako mohutnými chapadly až k rozlehlým polím, kde se v ohromných množstvích pěstovaly zvláštní kultury, připomínající pozemské brambory a sojové boby. Největší města se rozkládala nedaleko od pobřeží rovníkového oceánu, v deltách řek, jejichž kamenné podloží skýtalo oporu velkým budovám. Daleko od řek a obhospodařovaných polí se táhly nekonečné travnaté stepi s řídkými křovisky.

Bylo překvapující, že v zemědělských pásmech chyběly trvalé osady. Všude bylo vidět jen dlouhé nízké a nevzhledné stavby, jež svou monotónností unavovaly zrak. Vyskytovaly se jak na Přední, tak i na Zadní polokouli, kolem větších měst a menších sídlišť. V prachu se pohybovaly těžké stroje, obdělávaly půdu nebo sklízely úrodu, a stejně těžkopádná vozidla se proháněla po hladkých a širokých cestách.

Hodinu za hodinou sledovali obyvatelé Země život na vzdálené planetě, ohromeni spoustou prvních dojmů. Čas od času někteří členové posádky vstali a odešli za lehkou přepážku v sále, kde se podávalo jídlo. A pak se znovu vraceli k obrazovkám, aby nezmeškali ani jedinou hodinu z televizních přenosů na Tormansu. Planeta se vlastně v tormanťanské řeči jmenovala Jan-Jach. Ale do povědomí Pozemšťanů

jméno Tormans proniklo už natolik, že ho používali i nadále. Poznali i hlavní město planety, které v jazyce Země znamenalo Střed Moudrosti.

"Naše demogramy nepotvrzují obrovskou zabydlenost planety, jak ji vypočítali Cefeané," řekla náhle Fai.

"Rozcházíme se s nimi o celý řádový stupeň."

"To je dost nepravděpodobné," potřásl hlavou Grif Rift.

"Ve všem ostatním se Cefeané projeví jako výborní planetografové. Bud' je to omyl, nebo..."

"...prudký pokles počtu obyvatel," dokončila za něj Rodis.

"Možné to je. Ale pak se tu udála katastrofa, a my jsme přece nic zvláštního nepozorovali."

"Nemusí jít nutně o katastrofu," namítla Tivisa Henako.

"Od doby, kdy tu byli Cefeané, uběhlo víc než dvě stě padesát let. Dejme tomu, že průměrný lidský věk na počátku éry Sjedenocentého Světa byl sedmdesát let. Za čtyřnásobek této doby se počet obyvatel na Tormansu mohl snížit ještě víc, nebo naopak, z čistě vnitřních důvodů mohl vzrůst."

"Pokud jde o mne, myslím, že vnitřní příčiny jsou nejhorším druhem katastrofy," řekla Čedi.

"Planeta Jan-Jach se mi podle svých televizních přenosů zatím vůbec nelíbí."

Jako na potvrzení Čediných slov se z hloubi stereoobrazovky ozvala melodická hudba, přerušovaná občas disonančními údery a výkřiky. Před Pozemšťany se objevila náhorní planina pokrytá něčím, co vypadalo jako zahnědlé sklo. Přes plošinu vedla sklovitá cestička ke schodišti ze stejného materiálu. Výběžek, ozdobený vysokými vázami a masívními sloupy, vedl ke skleněné budově, jiskřící v rudém slunci. Lehký fronton byl podpírán nízkými sloupy s bizarními pilastry ze světle žlutého kovu. Ze dvou černých číší před vchodem stoupal lehký dým.

Po skelné pěšině se pohyboval zástup mladých lidí, kteří tloukli krátkými paličkami do zvonících a dunících disků. Někteří měli přes rameno řemínky s malými zlatě rudými krabičkami, naladěnými na hudbu, kterou by Pozemšťané přirovnali k bledě modrému spektru. Až dosud slyšeli na Tormansu jen hudbu rudé a žluté tonality. Televizní kamera najela blíž a vydělila ze zástupu dvě dvojice, pohlížející na své spolupoutníky a přes ně na město se zvláštní směsicí strachu i odvahy. Všichni čtyři lidé měli na sobě stejné jasně žluté řízy, pomalované stočenými černými hady s rozevřenými čelistmi. Každý muž podal ruku své společnosti. Pohybovali se bez přestání bokem ke schodišti a náhle začali zpívat, či spíše pronikavě kvílet. Ječivý nápěv strhl i ostatní lidi v zástupu.

Čedi Daan, Fai Rodis i Tivisa Henako, které z členů posádky nejlépe ovládaly jazyk Tormant'anů, se pozorně zaposlouchaly. Cvakl speciální filtr zvukového záznamu, modulující rychlou nesrozumitelnou řeč.

"Opěvují předčasnou smrt jako hlavní povinnost člověka ke společnosti!" vyhrkla Tivisa.

Fai se mlčky naklonila k obrazovce, jak to dělala vždy, když uviděla něco překvapujícího. Čedi Daan s dlaněmi na obličeji opakovala chvatně překlad písně, jejíž melodie se Pozemšťanům zpočátku líbila:

*"Nejvyšší moudrost je zemřít v rozkvětu zdraví a síly,
vyhnout se smutku stáří a nezbytným trápením v žití...
Tak se odchází do teplé noci z přátelských schůzek,
tak se odchází po noci lásky do svěžího jitra,
když se uzavřou tiše brány kvetoucích sadů...
... Mocní mužové jdou a přibouchávají už dveře.
Poslední úder se rozléhá v mračném podzemí časů,
které skrývají lidský zrod stejně tak jako zánik..."*

Čedi přestala překládat, podívala se udiveně na Rodis a dodala:

"Oni zpívají, že povinnost zemřít nastává ve dvacátém šestém roce života! Ty čtyři mladé lidi vyprovázejí do Chrámu Sladké Smrti."

"Jak může existovat taková společnost!" vykřikla Olla hněvivě, proti zásadám slušného chování.

"Při složitém způsobu života a obrovském množství informací je Pozemšťan dítětem až do Herkulových činů. A mládí trvá pak dalších dvacet let. Teprve ve čtyřiceti je u nás člověk dospělý. Pak máme před sebou sedmdesát let života plného energie, tvůrčí práce a životního poznání. V minulých dobách se člověk pokládal za starého ve čtyřiceti letech."

Já už bych byla stařena," řekla Rodis.

"Člověk umíral, aniž se dozvěděl něco o mnohotvárnosti a kráse světa!" ozval se zasmušile Vir Norin.

"Ale ve starověku, kdy devadesát procent lidí neumělo dokonce ani číst, nebyl to žádný div. Dlouhý život byl na obtíž. Říkalo se tehdy, že kdo umírá mlád, je miláčkem bohů. Ale na Tormansu existuje vysoká technická civilizace. Jak mohou kácet stromy, které ještě nevydaly plody? To je nesmysl a záhuba!"

"Podle mého názoru má příšerný obyčej předčasné smrti přímý vztah k přelidnění planety a k vyčerpání přirozených zdrojů," namítla Rodis.

"Chápu," řekla Čedi, "předčasná smrt není pro všechny!"

"Ano, ti, kdo řídí technický pokrok, mohou žít déle, nemluvě o vedoucí špičce. Umírat musí jen lidé, kteří nemohou dát společnosti nic kromě své fyzické práce, čili ti, kdo nejsou schopni získat vysoké vzdělání."

V televideofonu na hvězdoletu zahřměla náhle pronikavá, divoká hudba, vystřídaná po chvíli pochodovým rytmem. Vřeštivé zvuky neznámých nástrojů přehlušovaly sotva slyšitelnou nit melodie. Začínal film.

Prostorami stepí porostlých vysokou trávou vlekly se neforemné povozy, které táhli rohatí čtvernožci, podobní pozemským přežvýkavcům, něco mezi antilopami a býky. Na dlouhonohých zvířatech, připomínajících jeleny, pádili do černa opálení Tormant'ané, oháněli se divoce sekýrami nebo nástroji na způsob pravěkých střelných zbraní a neohroženě odráželi útoky celého stáda plazivých dravců na krátkých tlapách nebo shluky hrozných hadů s vysokými, po stranách zploštělými lebkami. Jindy zase stejní jezdci napadali karavany vozů a ostřelovali je v plném trysku. Při přestřelkách hynuli útočníci i napadené oběti, někdy také všichni společně.

Pozemšťanům bylo jasné, že vidí film o migraci na planetě. Záhadou však zůstávalo, kdo jsou útočníci. Rozhodně to nebyli prvotní obyvatelé, protože se v ničem nelišili od přesídlenců.

Filmů, představení a scén o hrdinské minulosti a dobývání nové planety viděla posádka Temného Plamene celé spousty. Nelítostné rvačky, honičky a vraždy se střídaly s neobyčejně plochými výjevy a scénami z oblasti citového života. Podobná témata se opakovala v nejrozličnějších variacích a posádka jich měla brzy až po krk. Ale přece jen lidé zůstávali u obrazovek, aby zhlédli kus nefalšované kroniky z pravěkých dob. Ze starých úryvků vystupovala tvář přirozeného a bohatého života na planetě, než se jí dotkla ruka člověka. Stejně, snad jen s bohatšími živočišnými a rostlinnými formami, vypadala Země v předhistorických dobách.

Na Tormansu zpočátku převládaly stepi nad lesními porosty. Příroda tu nezaplnila zvířecí giganty, jako byli sloni, nosorožci či žirafy na Zemi. Největší mezi suchozemskými čtvernožci byly rohaté druhy velikosti průměrného pozemského býka, nyní už vyhynulé. Na rozsáhlých stepích se kdysi proháněla obrovská stáda, v mělčích mořích, proteplených paprsky rudého slunce, se ve spleti vodního rostlinstva hemžily ryby, až neuvěřitelně podobné zemským.

Na vyvýšeninách rovníkového pobřeží rostly v minulosti stromy, které dosahovaly rozměrů na Zemi nemyslitelných. To znovu potvrzovalo hypotézu, že na planetě neexistovaly vichřice. V oblastech kolem pólů se prostíraly rozsáhlé močály s jednotvárnými porosty připomínajícími tisovce, jen s tím rozdílem, že jejich drobné, jehličí podobné lístky měly skořicový odstín.

To všechno na Tormansu dříve nesporně existovalo, svědčily o tom filmové záznamy. Ale v současnosti viděli Pozemšťané všude jen obdělaná pole nebo nekonečné plochy zalité sluncem, na nichž nerostlo nic než nízké křoviny. I slabé větry, které tu vály, zvedaly nad keři kotouče prachu. Utěšenější byl pohled na suché stepi, ale i tam se zdála tráva nízká a řídká, podobná polopouštím rozkládajícím se kdysi v pasátových oblastech Země.

Možná že filmy z historie planety utišovaly přirozený stesk Tormant'anů po někdejší rozmanitosti rodné přírody? Převážná většina obyvatelstva bydlela teď v ohromných městech a divoký život ve volných stepích či lovecké výpravy do lesů, dřímajících pod jasnými hvězdami, patřily nenávratné minulosti. Pozemšťany překvapovalo, že obyvatelé planety musili chodit vždy oblečení. Nikdo se nesměl objevit ve společnosti ani doma v přítomnosti cizích lidí jinak, než s tělem patřičně zakrytým.

Ženy nosily nejčastěji volné, krátké haleny s dlouhými širokými rukávy a stojatým límečkem, stažené měkkým, obvykle černým pásem. K tomu buď široké kalhoty, nebo sukně sahající až po kotníky. Muži měli oblek téměř stejný, jen haleny byly o něco kratší. Pouze mládež směla nosit kalhoty nad kolena. Při veřejných shromážděních, nebo slavnostních příležitostech si lidé oblékali šaty ze světlých pestrých látek a přes ně krátké pláště nebo přehozy s bohatou výšivkou. Oděv se zdál Pozemšťanům pohodlný a jednoduchý. Odpovídal nejen teplému podnebí na planetě, ale byl vhodný i pro práci v nejrůznějších podmínkách. Nádherné kombinace odstínů rudé a žluté barvy se líbily zřejmě hlavně ženám a hodily se dobře k

temné barvě jejich pleti i k černým vlasům. Muži dávali přednost fialově šedé a purpurové, jejichž kontrasty uplatňovali zejména na límcích a rukávech. Část Tormant'anů měla na levé straně hrudi naležato přiřité kosočtverce s jakýmisi znaky. Jak Čedi zpozorovala, všem lidem, v jejichž kosočtverci se blyštěl znak podobný lidskému oku, prokazovala se mimořádná úcta.

Když se vysílaly přenosy přímo ze stadiónu, z podniku, z ulic města či dokonce z obytných čtvrtí, byla hlasatelova řeč doprovázena svištivým hlukem, který astronauti zpočátku přičítali nedokonalé technice. Ale ukázalo se, že se obyvatelé Tormansu vůbec nenamáhají, aby hluk odstranili. Motory vozidel řvaly a třaskaly, nebe se otřásalo rykem letadel. Tormant'ané přitom hovořili, pískali i hlasitě pokřikovali bez nejmenšího ohledu ke svému okolí. Tisíce malých tranzistorových přijímačů ještě rozmnožovaly všeobecný řev z neuspořádané směsice hudby, zpěvu i hlasité řeči. Jak mohli obyvatelé planety vydržet ten neutuchající rámus, který jen pozdě v noci poněkud zeslábl, to bylo pro lékařku i bioložku na Temném Plameni dokonalou záhadou.

Jak postupně vnikali do cizího života, objevili Pozemšťané při vysílání celoplanetárních zpráv zvláštní rys. Program se obsahem natolik lišil od přenosů na Zemi, že zasluhoval podrobnější studium. Úspěchům vědy, uměleckým pořadům nebo historickým objevům a úvahám, které v pozemských přenosech zaujímaly hlavní místo, věnovali na Tormansu minimální pozornost, nehledě k tomu, že naprosto chyběly zprávy z Velikého Okruhu. Neexistovaly tu celoplanetární diskuse o změnách společenského uspořádání, o projektech nebo zdokonalování velkých staveb či o důležitých výzkumech. Nikdo tu nevyzdvíhal závažné problémy, aby je, jako na Zemi, přednesl různým Radám či osobně některému z nejlepších mozků lidstva.

Zato se v přenosech objevovala spousta filmů o krvavé minulosti, o dobývání přírody či masových sportovních hrách, které tu zabíraly nejvíce času. Lidem ze Země připadalo divné, že sportovnímu zápolení přihlíželo obrovské množství lidí, kteří se soutěží neúčastnili, ale z neznámého důvodu je zápasy sportovců nejvyšší měrou vzrušovaly. Teprve mnohem později pochopili, v čem to spočívá.

Sportovních soutěží se účastnili jen pečlivě vybraní lidé, kteří celý svůj čas věnovali úmornému a tupému tréninku ve svém oboru. Pro ostatní tu místo nebylo. Fyzicky i psychicky slabí Tormant'ané zbožňovali své vynikající sportovce jako malé děti. Působilo to směšně, až protivně. Podobné postavení měli umělci. Z miliónů se vybírali jen jedinci. Pro ně se pak vytvářely nejlepší životní podmínky, měli právo účinkovat v libovolných představeních, filmech i na koncertech. Jejich jména byla vábníčkou pro diváky, kteří se drali o místa v divadelních sálech. Byly to "hvězdy" zbožňované stejně jako sportovci a nemusili vykonávat už žádnou jinou činnost. Nebylo zde zřejmě možné, aby mohl jako artista vystupovat kterýkoli člověk, jenž vlastní píli dosáhl vysoké umělecké úrovně.

Vůbec se zdálo, že celý život na Tormansu se vyznačuje úzkým profesionalismem, který lidi citově ochuzoval a zužoval jejich rozhled. Ale třeba to byl jen mylný dojem astronautů, vyvolaný náhodným výběrem materiálů a informací. Definitivní odpověď mohl dát jen přímý styk s planetou. V televizních a rozhlasových přenosech se

věnovalo mnoho pozornosti malé skupince lidí, všemu, co řekli, kam jeli, o čem se radili a na čem se usnesli. Ze všeho nejčastěji se objevovalo jméno Čojo Čagase, jehož názory na nejrůznější jevy v životě společnosti vyvolávaly nezměrné nadšení a byly opěvovány jako výraz nejvyšší státnické moudrosti. Možná že výroky Čojo Čagase byly pro obyvatele Tormansu z nějakého důvodu velmi důležité? Jak to mohli posoudit cizinci, vznášející se šest tisíc kilometrů nad planetou?

Přes vytrvalá hlášení o projevech a cestách Čojo Čagase a jeho tří nejbližších spolupracovníků, kteří s ním tvořili Radu Čtyř, nejvyšší orgán na planetě Jan-Jach, nikomu z astronautů se dosud nepodařilo je spatřit. Lidé, jejichž jména se vyslovovala nejčastěji, byli vlastně všude a nikde. Jen jednou při přenosu z hlavního města bylo vidět, jak ulicemi Středu Moudrosti proudí mohutné davy a nadšeným řevem pozdravují pěti automobily, připomínajících obrněné vozy ze starověkých dob Země a namáhavě se prodírajících shlukem lidí. Za temnými skly nebylo vůbec nic vidět, ale Tormant'ané v zajetí masové psychózy křičeli a gestikulovali jako při sportovních zápasech.

Pozemšťané pochopili, že tito čtyři lidé s Čojo Čagasem v čele jsou skutečnými vládci nad všemi a nad vším. Jména tormant'anských obyvatel zněla většinou jednotvárně. Aby se lépe rozeznávala, skládala se obvykle ze tří částí. Jen lidé z vyšších společenských kruhů měli jména o dvou slovech.

Čtyři hlavní vládci planety se nazývali Čojo Čagas, Gento Ši, Kando Leluf a Zetrino Umrog. Kromě jména Čojo Čagase bylo u ostatních dovoleno používat zkratk. A tak se do omrzení v neměnném pořadí opakovalo Gen Ši, Ka Luf, Zet Ug vždy po jménu Čojo Čagas, jež znělo jako magické zaklínadlo primitivních předků.

Olla Dez žertovně poznamenala, že všichni Pozemšťané se svými jmény o dvou slovech by na Tormansu patřili k vládnoucí třídě.

"A ty bys to chtěla, nestyděla by ses?" zeptala se Čedi Daan.

"Měla bych možnost uvidět skutečné vládce nad životem a smrtí ostatních lidí. Už ve škole třetího cyklu mě ohromně zajímaly knihy o mocných králích, vojevůdcích, pirátech a tyranech. Všechny pohádky Země jsou jich plné, ať patřily jakékoli národnosti.

"To není správné, Ollo!" řekla Čedi.

"Právě oni připravili lidstvu největší utrpení."

"Byli mezi nimi i mudrci a hrdinové," nepřišla Olla do rozpaků.

"Hrozně ráda bych se s podobnými lidmi setkala!"

Založila ruce za hlavu, opřela se o opěradlo pohovky a zasněně přivřela oči.

Fai Rodis pohlédla upřeně na inženýra spojů.

"Čedi má v určitém směru pravdu," řekla.

"Ale chápu také Ollu Dez..."

"Cože?" zvolali jedním hlasem Čedi, Vir i Tivisa.

"Každý dnešní člověk na Zemi je tak uvážlivý ve svých činech, že srovnání s vládci dřívějších dob musí dopadnout v jeho neprospěch. Chybí mu vnější známky moci, i když ve skutečnosti je v poměru k nim jako opatrně našlapující obrovitý slon před vylekaným a prchajícím jelenem."

"Vládce, a vylekaný?" rozesmála se Olla. "To je protimluv."

"Ale právě v tom se projevuje dialektická jednota," dodala Fai.

Podobné diskuse se mnohokrát opakovaly, až náhle nastal konec klidného zkoumání planety.

Gen Atal, který měl právě noční službu u rádiových přenosů, pln obav zburcoval Fai, Grifa a Čedi. Všichni čtyři se sešli před tmavou obrazovkou, v níž zářila jen úzká čára indikátoru s přerušovanými záblesky oscilace. Zapojili překladový stroj a z reproduktoru alikvotních tónů zněla teď slova:

"Pozorovací stanice potvrdily zprávu hlavního observatoře na Zadní polokouli. Kolem naší planety krouží neznámé nebeské těleso, pravděpodobně kosmická loď. Orbita kruhová, úhel k rovině rovníku čtyřicet pět, výška dvě stě, rychlost..."

"Dovedou vypočítávat i oběžné dráhy," zahučel Grif.

"Rozměry kosmického tělesa podle předběžných zpráv jsou značně menší než, měl hvězdolet, který se u nás objevil ve Století Moudrého Zákazu. Další hlášení pozorovacích stanic v osm hodin ráno."

"Tak nás objevili," řekl Grif s odstínem smutku v hlase a otočil se k Fai Rodis.

"Co uděláme?"

Ale dřív než stačila Rodis odpovědět, rozsvítla se velká obrazovka a objevil se známý hlasatel.

"Naléhavá zpráva! Slyšte všichni! Slyšte hlášení ze Středu Moudrosti!"

Tormant'an hovořil úsečně, důrazně, jako by uprostřed každé věty vyštěkl.

Zopakoval zprávu o hvězdoletu a skončil slovy:

"Zítřka o desáté hodině promluví přítel Velikého Čojo Čagase, sám Zet Ug. Ať všichni poslouchají Střed Moudrosti!"

"Co budeme dělat?" opakoval otázku Grif Rift a ztlumil opakované hlášení.

"Mluvit s Tormansem! Po proslovu Zeta Uga přerušíme přenos a já se objevím na všech obrazovkách s prosbou, aby nám dovolili přistát. Olla Dez už se na situaci připravila," Fain obličej zrůžověl mírným rozčlením.

V určenou dobu se celá posádka sešla u obrazovek pro spojení s planetou. Nastal nejdůležitější okamžik. Kvůli němu podnikli jako poslové Země neuvěřitelnou cestu na paprskovém hvězdoletu. Všechno záleží na tom, jak se vyvinou vztahy mezi nezvanými hosty a Tormant'any, lépe řečeno jejich vládci. Neboť rozhodnutí té malé hrstky lidí, možná že jen samotného Čojo Čagase, určí "vůli" Tormant'anů a úspěch či neúspěch pozemské expedice.

Signální hodiny nad odražečem stereoobrazovky ukazovaly čas hlavního města planety. Fai Rodis odešla na nějakou dobu do své kabiny a vrátila se čtvrt hodiny před vystoupením Zeta Uga. Šaty pro tuto příležitost si připravila zřejmě už dřív. Byly z nadýchané látky rudě zlaté barvy, jež byla na Tormansu velmi oblíbená. Narudlý odstín činil Fainy známé rysy neústupnější a tvrdší, málem hrozivé. A její pohyby vypadaly jako záblesky rudého tormant'anského slunce. Přistříhla si ještě více vlasy, aby plně vynikla hrdá linie její šíje. Pečlivě učesaná, s černými kučerami na skráních a bez jediné ozdoby, usedla Fai do křesla před obrazovku, aniž vyměnila jediné slovo se svými druhy. Tichá známá melodie Ochrany elektronických spojů nerušila napjaté ticho ve hvězdoletu.

Hluboké, kovově zbarvené údery oznámily začátek projevu jednoho z vládců planety. Obrazovka zůstala ještě chvíli prázdná, pak se na ní objevil nevelký člověk v rudém plášti, pošitým podivně stočenými zlatými hady. Jeho plet' vypadala světlejší než u ostatních Tormant'anů. Nezdravá otylost změkčovala ostré zářezy kolem širokých úst s úzkými rty, malé chytré oči mu jiskřily rozhodností, a zároveň neklidně těkaly, jako by se bál pustit cosi ze zřetele.

Olla zadržela povzdech nevole i rozčarování a úkosem pohlédla na Fai Rodis. Ta však zůstávala lhostejná, jako by ji zjev člověka na obrazovce ničím nepřekvapil.

Zetrino Umrog si přejel malou rukou vysoké čelo se začínající pleší, zbrázděné příčnými vráskami.

"Lide Jan-Jachu! Veliký Čojo Čagas mi přikázal, abych tě upozornil na nebezpečí.

Na našem nebi se objevil vetřelec přicházející z černého a mrazivého vesmíru.

Kosmická loď řízená nepřátelskými silami. Vyhlašujeme na celé planetě výjimečný stav, abychom odrazili nepřítele. Následujeme příkladu svých předků, jejich moudrosti z doby, kdy vládl Ino Kay, i odvahy všeho lidu, který zahnal nezvané cizince ve Století Moudrého Zákazu. Ať žije Čojo Čagas!"

"To snad stačí. Vládce se vyjádřil jasně, ne?" šeptla Olla za řídicím pultem.

Fai kývla na souhlas, Olla otočila modrou kuličku až k zarážce a zapojila naplno už dříve nařízený mechanismus televideofonu. Obraz Zeta Uga se zatřásl, roztříštil ve změť barevných čar a zmizel.

Fai ve zlomku vteřiny stačila zachytit výraz strachu na vládcově tváři, pak vstala a postavila se do hlavního ohniska. Hleděla upřeně do kosočtverce centrálního paprsku, ale koutkem oka se mohla vidět na obrazovkách jako v zrcadle. Před udivenými Tormant'aný se místo pokřiveného obrazu Zeta Uga objevila krásná žena s něžným a silným hlasem, neuvěřitelně jim podobná.

"Lidé a vládci Jan-Jachu! Přišli jsme ze Země, z planety, která zrodila a živila vaše předky. Náhoda vás přenesla do hlubin vesmíru, pro nás dříve nedostupných. Teď jsme schopní je překonat a přicházíme k vám jako pokrevní příbuzní, abychom se s vámi spojili v úsilí o dosažení lepšího života. Nikdy jsme nebyli něčí nepřátelé a přicházíme k vám plní dobrých úmyslů. Nic nás vzájemně nerozděluje a můžeme se dokonale pochopit. Prosíme, abyste nám dovolili přistát na vaší planetě. Chceme vám vyprávět o životě na Zemi a předat vám všechno dobré a užitečné, co sami známe. Posádku našeho hvězdoletu tvoří třináct lidí, stejných jako vy, je nás jen hrstka ve srovnání s množstvím obyvatel na Jan-Jachu. Neznamenáme pro vás žádné nebezpečí, přijmete-li nás jako hosty na své planetě. Naučili jsme se vaši řeč, abychom se vyhnuli chybám a nepochopení."

Obrazovka se potáhla šedými pruhy, zploštila a obraz zmizel. Z hloubky vyrazil ječivý přerývaný pískot, do něhož se mísil hysterický křik hlasatele ze Středu Moudrosti:

"...vysílání... přerušujeme vysílání..."

Fai pohlédla na Grifa Rifta, pak odstoupila a posadila se na dřívější místo. Olla vztáhla ruku k vypínači, ale Rodis ji posunkem zadržela. Naklonila se k rádiu, a aniž věnovala sebemenší pozornost jekotu a pískotu rušící stanice řekla hlasitě zvučným hlasem:

"Hvězdolet Temný Plamen volá Radu Čtyř! Voláme Radu Čtyř! Žádáme znovu o souhlas k přistání! Prosíme, aby o tom byl zpraven Čojo Čagas, předseda Rady Čtyř. Čekáme odpověď na nepřímé frekvenci vašich navigačních přenosů. Čekáme na odpověď!"

Olla Dez vypnula televideofon. Zazářil tmavě modrý signál elipsoidní antény. Po příšerném vytí a křiku zavládlo v kruhovém sále mrtvé ticho. Přerušila ho sama Rodis.

"Nemohu pokládat začátek za úspěch," řekla starostlivě.

"Já bych řekl, že pokus o navázání styků s Tormanťany úplně ztroskotal," usmál se mírně Grif Rift.

"Pěkní vládci!" zvolala rozhořčeně Čedi. "Mají strach!"

"Ovšem!"

"Proč bychom tedy měli přistávat? Je zřejmé, že se vzájemně nepochopíme!" pokrčila Čedi rameny.

"Přistanem kvůli těm, kteří nás dovedou pochopit," řekla tvrdě Rodis.

"Vy na ně chcete naléhat?"

"Zkusím to."

Celé dlouhé hodiny zářilo tmavomodré očko elipsoidní antény, ale planeta mlčela. Hvězdolet přešel na odvrácenou stranu planety, když se Fai zvedla a pozvala do jídelny všechny členy posádky, s výjimkou těch, kdo měli službu. Astronauti se energicky pustili do tmavohnědých kostek potravinové směsi, dostatečně chutné, aby vzbuzovala chuť k jídlu, i přiměřeně tuhé, aby zuby a čelisti nezůstávaly v nečinnosti. Fai se spokojila pohárem hustého olivově zeleného nápoje. Grif vypil jen pár doušků čisté vody.

Čedi Daan neopustila své místo u televizních přenosů a čekala, až znovu začnou celoplanetární zprávy. Před očima televizních kamer se objevovaly ulice, náměstí tormanťanských měst, zasedací síně i školní posluchárny. Všude panovalo všeobecné rozčilení, Tormanťané vzrušeně debatovali, gestikulovali, křičeli. Otázka zněla: "Co s hvězdoletem?"

Valná většina hlasů opakovala: "Pryč s ním, ven, nedopustíme, zničíme...!"

Na širokém výběžku před budovou, připomínající astronomickou observatoř, objevil se mladý člověk v bledě modrém obleku. Hlasatel oznámil, že promluví jeden z členů Nebeské Stráže, organizace, která měla za úkol chránit nedotknutelnost planety Jan-Jach. Muž zakřičel zplna hrdla:

"Slyšeli jste nestydatou lež prohnané ženské a vůdkyně mezihvězdné gangsterské bandy, která se s bezpříkladnou drzostí opovážila nazvat pokrevní sestrou našeho velkého národa. Už za podobné rouhačství si cizí vetřelci zaslouží trest. Naši vědci dávno zjistili a dokázali, že předkové národa Jan-Jachu přišli z Bílých Hvězd, aby ovládli přírodu zapomenuté planety a založili na ní život plný štěstí a míru..."

Čedi napjatě sledovala řečníka. Jeho přeskakující hlas, přecházející chvílemi v křik, i patetický přednes byl pro Pozemšťany něčím neobvyklým. Dívka ani nezpozorovala, že za jejími zády stanula Fai a zapojila překladový stroj. Vzápětí se objevili i Grif, Olla, Tivisa i Neja Cholli.

Ale ani z překladu nedovedli astronauti pochopit slova jako "gangsteři", "banda", "nestydatý"... Nakonec se Fai rozhodla vyhledat neznámé pojmy v záznamech starověkých výkladových slovníků.

"Našla jste to?" ptala se nedočkavě Čedi, která už začínala tušit smysl neznámých výrazů.

"Jsou to nadávky, slova používaná na nízkém stupni psychického rozvoje s cílem urazit člověka, jemuž jsou adresována."

Čedi vstala a několikrát netrpělivě přešla kolem stěny obrazovek a pultů.

"Mohli bychom se pokusit o experiment..."

Rodis i Olla k ní vyčkávavě vzhledly.

"Na Tormansu mají ještě další síť pro celoplanetární zprávy. Ta, kterou jsme denně odposlouchávali, podléhá stejné kontrole a výběru jako naše Celosvětová síť.

Ale zatímco my to děláme proto, abychom informovali lidstvo o věcech nejzajímavějších a nejdůležitějších, zde sledují docela jiné cíle..."

"Chápu," přikývla Fai Rodis.

"Ukázat prostě jen to, co se vládcům na Tormansu hodí. Výběrem informací si vytvářejí ‚veřejné mínění‘. A možná že si ‚zprávy‘ pořizují dokonce sami."

"Určitě to tak je. Přišla jsem na to, když jsem pozorovala ‚rozhořčení‘ národa.

Jsou to skupiny lidí, kde všichni mluví absolutně stejně, jejich horlivost je pouze hraná. Vybrali je z nejrůznějších měst. Ale skutečné mínění lidí neznáme, stejně jako ostatní obyvatelstvo planety."

"V tom případě...", začala Fai.

"Musí existovat druhá síť," pokračovala Čedi.

"Tam vysílají pravdivé informace. Vládcí se nedívají na zfalšovanou skutečnost.

To by bylo pro vedení nejen bez užitku, ale i nebezpečné."

"A vy se chcete napojit na druhou síť?" zeptala se Olla Dez.

"Máte tušení o jejích parametrech?"

"Vzpomínáte si, jak jsme chytali noční hlášení z observatoří?"

Olla se sklonila nad přístrojem vlnového rozsahu. Střelky indikátorů ožily a prohledávaly vysílací kanály.

Fai i Čedi napjatě hleděly na slepou obrazovku, na níž se míhaly rozmazané obrysy nebo výrazné čáry. Po několika minutách se ozval hlasitý hovor, a zároveň se na obrazovce objevila prostorná místnost, zaplněná řadami stolů s rozloženými tabulkami a nákresy. V pozadí seděli v hloučku muži v rudohnědých a tmavošedých oblecích, naprosto nepodobní lidem, které člověk potkával na ulicích. Byli i mnohem starší než výstřední mládež.

"Nechápu tu paniku," řekl jeden z jejich středu.

"Měli bychom hvězdolet přijmout. Když si jen pomyslím, co všechno bychom se od nich dověděli. Jsou to rozhodně lidé s vyšší kulturou a ke všemu nám tak podobní..."

"O to právě jde," přerušil ho jiný.

„Ale co by pak bylo s mýtem o Bílých Hvězdách?"

"Kdo ho teď potřebuje?" zachmuřil se zlostně první muž.

"Ti, co donekonečna mluví o neotřesitelných pravdách knih, dopravených k nám

z Bílých Hvězd. Ale jestli pocházíme z planety těch cizinců a všechno se tam tak změnilo, pak..."

"Dost! Čtyřka má oči a uši všude," skočil mu do řeči první. "Raději mlčme."

Jako na znamení se lidé rozešli na svá místa u stolů. Oko telekamery se přeneslo do laboratoře, vybavené soustavou přístrojů a stěnou se sítěnými klíčkami, v nichž se hemžilo něco živého. Postávali tu starší lidé ve žlutých pláštích a také hovořili o pozemském hvězdoletu.

"Neuvěřitelné se nakonec uskutečnilo," řekla žena s legračními čůpky, jaké na Zemi nosily jen mladé dívky.

"Celá tisíciletí jsme popírali, že kolem nás existuje rozumný život s vysokou kulturou, nebo jsme to považovali za Největší vzácnost. Ve Století Moudrého Zákazu přiletěl jeden hvězdolet, ale teď se objevil další, a ke všemu s našimi přímými příbuznými. Jak bychom ho mohli nepřijmout?"

"Psst," naznačil ji úplně pozemským gestem starý sehnutý Tormant'an, aby mlčela.

"Tam," a ukázal prstem nahoru, "se ještě nevyjádřili."

A znovu se lidé rozešli jako na nevyslovený rozkaz. Pohled kamery se přemístil do vysokého sálu s obrovskými sloupovitými stroji, kotly a rourami. Náhle všechno zmizelo. Tmavě modré oko přijímače zhaslo, nazelenalý svit ozářil okno filtrátoru a bylo slyšet trhanou tormant'anskou řeč. Astronauti, kteří se zdrželi v jídelně, rychle pospíšili k pozorovatelům. Tmavá obrazovka znovu zazářila. V těsné kabině, připomínající obyčejný automatický televideofon, seděl starší Tormant'an v modrém oděvu. Začal mluvit do malého mikrofону a snažil se vysvětlit Pozemšťanům parametry zvláštní linky. Olla Dez okamžitě připojila předem nařízený televideofon Temného Plamene. Tormant'an sebou trhl a znehybněl údivem, když na své obrazovce spatřil posádku hvězdoletu.

"Temný Plamen je připraven k rozhovorům," řekla Olla s mírným nádechem vítězoslávy ve hlase. Tormant'anská výslovnost ji činila trochu potíže.

Technik v blankytném obleku se konečně probral z překvapení, řekl tlumeně cosi nesrozumitelného do krychličky na pružné nožce, vyslechl odpověď a zvedl pobledlou tvář.

"Připravte se. Vyberte ze svého středu někoho, kdo dobře ovládá jazyk Jan-Jachu a umí se uctivě chovat. Přepínám vás do Sídla Rady Čtyř!"

Na obrazovce se objevil velký pokoj, ověšený vertikálně řasenými závěsy z těžké malachitově zelené látky. V popředí stál kulatý stůl s masivními nohami, vyřezávanými do tvaru pazourů s dlouhými drápy. Na stole ležela osamoceně namodralá opalizující koule a na slunečně žlutém koberci stála čtyři křesla ze stejně zelené látky jako závěsy. Zadní Stěnu pokoje zakrývala astronomická mapa, slabě zářící nad černou skříní s dveřmi zdobenými pestrými a jemnými vzory. Vysoká lampa s bledě modrým stínidlem, lemovaným zeleným pruhem, vrhala světlo na čtyři vážně vyhlížející muže v křeslech. Tři z nich halil stín; v popředí seděl vysoký štíhlý člověk v bílém plášti, s obnaženou hlavou a prošedivělými vlasy. Tvrdě vykrojená ústa neharmonizovala s krátkým tupým nosem. Měl pronikavé protáhlé oči a vysoko zvednuté obočí, jako by se usilovně snažil cosi pochopit. Olla Dez mohla být spokojená. Čojo Čagas působil dojmem vládce, a nesporně jím také byl.

Fai Rodis v rudě zlatých šatech se postavila do hlavního ohniska. Čojo Čagas se napřímil a dlouho si prohlížel ženu ze Země.

"Vítám vás, i když jste přišli bez pozvání!" řekl konečně.

Kdybychom měli žádat o pozvání a čekat na odpověď, uplynulo by několik tisíc let, pomyslela si Fai a rty se jí pohnuly v sotva postřehnutelném úsměšku. Na to vládce okamžitě reagoval stažením obočí.

"Ten, kdo vám velí a má zastupovat vládce vaší planety, ať vysvětlí, proč jste se tu objevili," pokračoval.

Fai mu jasně a stručně vyprávěla o expedici, o pramenech, z nichž se lidé dozvěděli o existenci planety Jan-Jach, i o příhodě s třemi hvězdolety, které odletěly ze Země na počátku éry Spojeného Světa. Zvrácen v křesle, Čojo Čagas chladně naslouchal, nohy v bílých kamaších opřené o měkkou podložku. Ale čím povýšenější byla jeho póza, tím zřetelněji vycitřovali Pozemšťané zmatek v duši předsedy Rady Čtyř.

"Stále ještě nechápu, cizinci, za koho mluvíte. Jste všichni vesměs mladí!" řekl Čojo Čagas, jakmile Fai skončila svou zprávu prosbou, aby Temný Plamen směl na Tormansu přistát.

"Jsme lidé Země a mluvíme jménem naší planety," odpověděla.

"To vidím, že jste ze Země, ale kdo vám přikázal mluvit právě tak, a ne jinak?"

"Nemůžeme hovořit jinak," namítla Rodis, "jsme tu jako součást lidstva. Každý z Pozemšťanů by mluvil stejně, snad jen jinými slovy nebo jasněji."

"Lidstvo? Co to je?"

"Obyvatelé naší planety."

"Tedy národ?"

"Pojem národa u nás existoval ve starověku, než se celá planeta spojila v jedinou rodinu. Ale chcete-li užívat ten výraz, pak tedy mluvíme jménem jediného národa Země."

"Jak může národ hovořit bez svých zákonných vládců? Jak může neorganizovaná skupina, tím spíše prostý lid, vyjádřit jednotný a užitečný názor?"

"Co však rozumíte pod pojmem prostý lid?" zeptala se opatrně Fai Rodis.

"Část obyvatelstva, která není způsobilá k vyššímu vzdělání a uplatňuje se tedy ve výrobě nebo při nejjednodušších pracích."

"U nás neexistuje prostý lid, ani skupiny, ani vládcí. Zákonem je pouze přání lidstva, vyjádřené souhrnným míněním. Na to máme přesné stroje."

"Není mi jasné, jakou cenu má názor jednotlivých osob, neznámých a nekompetentních."

"Nekompetentní osoby na Zemi nemáme. Každý závažný problém veřejně studují milióny vědců a tisíce veřejných institutů. O výsledcích se informuje celá veřejnost. Drobné otázky mohou rozhodovat příslušné ústavy, dokonce i jednotliví lidé, ale v koordinaci s Radami pro centrální řízení ekonomiky."

"Ale existuje přece nějaký vrcholný řídicí orgán?"

"Neexistuje. Podle potřeby, za mimořádných podmínek, ujímá se řízení podle své kompetence jedna z Rad; například Rada Ekonomiky, Zdraví, Cti a Práva, Astro-nautiky. Jejich rozhodnutí a nařízení prověřují jednotlivé Akademie."

"Vidím, že u vás panuje nebezpečná anarchie, a pochybuji, že styk s vámi přinese

lidem na Jan-Jachu nějaký užitek. Náš klidný a šťastný život by se mohl narušit... Odmítám přijmout hvězdolet. Vraťte se na svou anarchistickou planetu, anebo pokračujte ve svých toulkách v propastech vesmíru."

Čojo Čagas povstal, vzpřímil se v celé své výšce a namířil ukazováčkem přímo na Fai Rodis. Tři ostatní členové Rady Čtyř vyskočili a svorně vzpažili ruce dlaněmi dovnitř, což byl na Tormansu projev nejvyššího souhlasu a obdivu.

Pobledlá Fai Rodis učinila rukou uklidňující gesto.

"Prosím, abyste o tom ještě pár minut přemýšlel," řekla hlasitě.

"Musím se spojit s naší planetou, dřív než učiníme rozhodné kroky..."

Čojo Čagas se otočil ke svým společníkům:

"Konečně tedy ukázali vetřelci svou pravou tvář! - Jaké rozhodné kroky?" A hrozivě přimhouřil úzké oči.

"Podle toho, jaké mi Země povolí! Jestli..."

"Ale jak můžete navázat spojení?" přerušil ji netrpělivě Čojo Čagas.

"Před chvílí jste mluvila o nedostupných vzdálenostech. Nebo to všechno byl jen podvod?"

"Ještě nikdy jsme nikoho nepodvedli. V krajních případech, při obrovské spotřebě energie, můžeme přetnout prostor přímým paprskem."

Faini přátelé se na sebe užasle podívali. Čedi Daan už už otvírala ústa, ale Grif Rift ji stiskl ramena a očima poručil, aby mlčela...

Olla Dez přistoupila s naprostým klidem k Fai a pohledy čtyř vládců se soustředily na novou představitelku Země. Olla podala Rodis obyčejný mikrofon pro rozhovory uvnitř lodi a přepojila rámovou anténu televideofonu na obrazovku v hloubi sálu, kde posádka hvězdoletu obvykle sledovala stereofilmy přivezené ze Země a eidoplastická představení. Astronauti ani na okamžik nepochybovali, že obě ženy jednájí podle předem dohodnutého plánu.

Fai začala do mikrofonu volat Radu Astronautiky. Krátká melodická slova pozemské řeči zněla Tormant'anům jako zaklínadlo. Čtveřice vládců zůstala stát mimo svit lampy a Rodis nemohla sledovat výraz jejich temných tváří. Na obrazovce vyvstali pozemští lidé naprosto reálně, v trojrozměrné plastičnosti a přirozených barvách. Ve velkém sále probíhalo zasedání některé z Rad; byl to pravděpodobně úryvek ze zpráv. Čedi Daan prudce vymanila své rameno ze sevření Grifových prstů.

"To je nedůstojný podvod!" pronesla nahlas.

Fai se ani nepohnula a s tělem nachýleným dopředu pokračovala v řeči, nespouštějíc přitom oči z vládců Tormansu.

"Budu své otázky Zemi překládat i do řeči Jan-Jachu!" A začala hovořit střídavě pozemským a tormant'anským jazykem.

"Vážení členové Rady, jsem nucena vás požádat, abych směla užít mimořádných opatření. Vládci Tormansu, bez vysvětlení a proti přání mnoha lidí na planetě, odmítli přijmout náš hvězdolet, a to z neznámých a nicotných důvodů..."

"To je lež! Cožpak jste neviděli v celoplanetárních přenosech, jak jsou lidé rozhořčení a žádají, abychom vás k nám nejen nepouštěli, ale jednoduše zničili?" přerušil ji velitelsky Čojo Čagas.

"Napojili jsme se na vaši zvláštní síť a viděli jsme něco jiného," odrazila ho klidně Rodis a pokračovala:

"Žádám proto, abyste nám dovolili vyhledit z povrchu planety její hlavní město, které je centrem svévolné oligarchie, anebo provést celoplanetární narkotizaci s personální selekcí..."

Čojo Čagas usedl na kraj stolu, ale ostatní tři se vyřítili kupředu, máchajíce rukama. Olla nepozorovaně přepnula eidoplastické záběry. Na obrazovce televideofonu se energicky rozhovořil předseda Rady a ukazoval na mapu nahoře. Členové Rady začali souhlasně přikyvovat. Jednalo se o projekt Výcvikové školy pro budoucí výzkumníky Tamasu. Nezaújatému pozorovateli se mohlo zdát, že Fai dostala svolení.

"To je neslýchané! Já už nemohu!" Čedi vyběhla ze sálu, vrhla se do své kabiny a zamkla se tam.

Bylo jí hrozně. Jí v patách se hrnuli Gen Atal, Tivisa i Menta Kor, ale zastavil je velitelský tón v řeči Fai Rodis:

"Dostali jsme povolení k mimořádným opatřením. Prosím, abyste celou věc ještě jednou uvážili. Počkám dvě hodiny podle času Jan-Jachu."

Fai se otočila, aby vystoupila z hlavního ohniska.

"Stůjte!" vykřikl Čojo Čagas. "K jakým opatřením jste dostala svolení?"

"K jakýmkoli."

"A pro co jste se rozhodla?"

"Zatím pro nic. Čekám na vaši odpověď."

Rodis vypnula zpětnou linku televideofonu a nechala tormantánské vládce před pohaslou obrazovkou jejich tajné sítě. Nenapadlo je hned, aby se odpojili, a Pozemšťané mohli několik minut sledovat jejich diskusi i neklidná, vylekaná gesta.

"Situace je nebezpečná," řekl Tormantán s orlím nosem a kulatýma vystouplýma očima. Jak astronauti později poznali, byl to Čagasův první pomocník Gen Ši.

"Moc cizinců se nedá popřít."

"I když třeba lžou, hvězdolet vládne ohromnou silou a nezporně i mocnými zbraněmi. Bez nich by se nikdo nevydal na dalekou pouť k neznámým planetám," drmolil Zetrino Umrog.

"Ale hvězdolet, který by přistál na planetě..."

"To je něco docela jiného!" řekl Čojo Čagas a křikl cosi stranou.

Obrazovka se vypnula.

Rodis unaveně klesla do křesla a několikrát si přejela dlaněmi obličej i vlasy zdola nahoru, jako by se myla. Grif Rift jí mlčky podal pohár zelené tekutiny a ona ho přijala s vděčným úsměvem.

"Představení dopadlo skvěle," řekla spokojeně Olla a protrhla hráz rozpačitého mlčení.

"Je to nedůstojné! A zahanbující! Lidé ze Země nepotřebují sehrávat lživé scény a uchýlovat se k podvodům! Nikdy bychom nečekali, že vedoucí naší expedice je schopna tak nesvědomitého činu," mluvili o překot Tivisa Henako, Menta Kor, Gen Atal a Tor Lik. I neústupný Div Simbel odsuzoval Rodis pohledem, zatímco Neja Cholli, Vir Norin, Sol Sajin i Eviza Tanet byli jejím výstupem nadšeni.

Fai odložila pohár, vstala a přistoupila k přátelům. Její veliké zelené oči se dívaly smutně a tvrdě.

"Není třeba, abych se ospravedlňovala, sama cítím svou vinu. Znovu, jako tisíckrát předtím, stojí před námi problém, zda smíme či nesmíme zasahovat do osudů jednotlivců, národů nebo planet. Je zločin vnučovat někomu násilím hotové recepty, ale stejně zločinné je chladnokrevně přihlížet útrapám miliónů živých bytostí, ať lidí či zvířat. Každý z nás chce přirozeně pomoci těm, kdo trpí. Jak to však udělat, abychom se sami neuchylovali k starověkým způsobům boje, abychom nejednali tajně, nedopouštěli se podvodu a neužívali síly? I já jsem učinila krok na cestě hodné lidí starověku. A vy sami mě obviňujete z nepřipustného jednání."

Fai usedla ke stolu, podepřela si bradu rukou, jak bylo jejím zvykem, a tázavě pohlížela na lidi před sebou. Neviděla mezi nimi Čedi Daan. Pochopila příčinu a její oči zesmutněly ještě víc.

"Cožpak můžeme úplně odmítat zásah, když už od dětských let vede společnost lidi k disciplíně a sebezdokonalování?" zeptal se Gtif Rift.

"Jinak nemůže člověk existovat!"

"Ano, máte pravdu, ale nesmí se to dít zvnějšku," namítl Tor Lik.

"My jsme tu cizí, přišli jsme z docela jiného světa."

"Nejsme cizí! Jsme ze Země, a oni také!" zvolala Neja Cholli.

"Skoro dva tisíce let šli svou vlastní cestou, bez nás. A my nemáme právo pohlížet na Tormant'any, jako by k nám patřili," oponovala jí prudce Tivisa.

"Jak může bioložka a antropoložka usuzovat tak povrchně?" zamařila se Eviza.

"Dva tisíce let žili bez nás, ale milióny roků předtím s námi. Jsme historickou posloupností spjati geneticky s celým životem naší planety, a Tormant'ané taky. Copak se můžeme zříci vlastních kořenů, jako to z neznámých důvodů učinili předkové dnešních obyvatel Jan-Jachu? Jestliže Tormant'ané přerвали řetěz historické posloupnosti, je to nenormální. A neporušují tu snad první zákon Velikého Okruhu o svobodě informací? Když ano, pak jistě víte, že máme právo zasáhnout i nejtvrdějším způsobem."

"Rozhodně!" řekl Sol Sajin.

"A přece to neospravedlňuje starověké metody!" řekl Tor Lik.

"Neospravedlňuje, to už jsem řekla," odpověděla Fai Rodis.

"Ale představte si dvě misky vah. Na jednu položme možnost pomoci celé planetě a na druhou falešnou komedii, kterou jsem tu sehrála. Co převáží?"

"O to se nemusíme přít," souhlasila Menta Kor.

"Ale zde nejde o vzájemný poměr dobra a zla, hoře a radosti, které, jak víme, jsou absolutní jen v míře, nikoli ve srovnání. Jádro nebezpečí, jak já to chápu, leží v rovině činu, neboť jakmile vstoupíme na cestu lži a zavražďování, jak potom určíme hranici, za niž už nemůžeme jít?"

"Mento, vyjádřila jste velmi přesně názor nás všech," řekla Čedi Daan, která se znenadání objevila v sále.

"Lež plodí lež a ze strachu se rodí pokusy o odvetné zavražďování, které pak musíme překonávat novými podvody, dalším zavražďováním, a všechno se pak řítí dolů jako nezadržitelná lavina hrůzy a utrpení."

Temně modré očko zhaslo. Planeta Jan-Jach volala Temný Plamen. Rozsvítily se obrazovky na hvězdoletu i v Sídle Rady Čtyř. Čojo Čagas seděl nepřírozně vzpřímen, s rukama zkříženýma na prsou, a hleděl upřeně na Pozemšťany.

"Dovoluji vám navštívit naši planetu a zvu vás, abyste byli mými hosty. Za čtyřicet hodin připravíme a označíme místo pro přistání vaší lodi."

Fai vstala a uklonila se s nepatrnou dávkou ženské koketérie.

"Děkuji vám jménem Země i svých kolegů. Musíme prodělat imunizaci, abychom k vám nezanесли choroboplodné zárodky, proti nimž nemáte obranné látky, a postarat se také o vlastní imunitu. Teď, když máme vaše svolení, provedeme zkoušky půdy, vody i vzduchu..."

"Aniž přistanete?"

„Ano, k tomu máme průzkumné raketové sondy. Myslím, že asi za deset dnů budeme připraveni k přistání. Kromě toho...," Fai se na okamžik zarazila.

"Kromě toho?" blýskl divoce očima Čojo Čagas.

"Přivolám další hvězdolet. Bude obíhat ve velké výšce kolem Jan-Jachu a čekat na nás, pro případ, že bychom havarovali."

"Jsou snad piloti pozemských korábů tak neobratní?" zeptal se podrážděně Čojo Čagas, zatímco členové Rady Čtyř se po sobě nejistě podívali.

"Kosmičtí cestovatelé, nebo tuláci vesmírem, jak nás nazvala vaše Nebeská Stráž, musí být připraveni na všechny náhody," řekla Fai s důrazem na posledním slově.

Vládce Tormansu zdráhavě kývl a televizní přenos skončil.

4. Odraz Inferna

Kolos Temného Plamene se blížil k povrchu planety. Oběhová rychlost vzrůstala a vzduch rozrážený ve výšce několika set kilometrů, řítil se s ohlušujícím řevem kolem nezranitelných stěn lodi, bezpečně chráněných před přehřátím i všemi druhy radiace. Ukázalo se, že na Tormansu znali přístroje pro pořizování zvukových záznamů oblohy. Sondy zachycovaly vzniklý hluk a pomocí zesilovačů rozváděly do pracoven vědců a pozorovatelů, do vysokých věží Nebeských Strážců I prostorných sídel vládců. A všem zněl ten monotónní ostrý zvuk jako výhružný signál nebezpečí, oznamující, že se blíží nezvaný host, který je lekal i přitahoval.

Technici na hvězdoletu pracovali bez oddechu, vyčíslovali programy a zakládali je do troj-okých sondážních raket s tupými hlavicemi. Krátce nato se od korábu oddělily svazky spirálovitých trubek, ukryté v pětimetrových obalech rybovitého tvaru, opsaly mohutnou parabolu a dotkly se povrchu planety na určených místech. Jeden škrtl o vlny oceánu, druhý proletěl v jeho hlubinách, třetí rozčeřil hladinu řeky a další zbrázdily pole i zelené oblasti v místech povolených Tormantány. Pak znovu vylétaly do výše, přistávaly na palubě Temného Plamene a předávaly jeho laboratořím biologické vzorky vody, půdy i vzduchu cizí planety. Neja Cholli, Eviza Tanet i Tivisa Henako už třetí noc nezamhouřily ani oka. Za jednotvárného bzučení ultracentrifug neopouštěly svá místa u protonových mikroskopů a termostatů s nesčíslnými sériemi bakteriálních a virových kultur.

Analytické komparátory porovnávaly toxiny škodlivých mikrobů Země a Tormansu a odvozovaly dlouhé vzorce imunologických reakcí, aby mohly neutralizovat dosud neznámé choroboplodné zárodky. Imunizaci získávali stejnou měrou lidé určení pro styk s planetou i ti, kteří měli zůstat na hvězdoletu. Všichni členové posádky ztěžka dýchali, tváře jim planuly a oči dostávaly horečnatý lesk.

Tor Lik a Menta Kor se musili dokonce pohroužit do hypnotického spánku, protože při tak silné reakci organismu byla jakákoliv činnost vyloučená. A přece po několika dnech Eviza Tanet prohlásila, že ji výsledky neuspokojují a že nemůže zaručit dokonalou ochranu organismu.

"Jakou dobu byste k tomu potřebovala?" zeptala se Fai Rodis.

Eviza se na chvíli zamyslí.

"Objevili jsme dva vysoce patogenní viry. Mohly vzniknout jen v podmínkách obrovského nakupení lidí. V současné době nic podobného na Tormansu nepozorujeme."

"To nepřímo potvrzuje bývalou přelidněnost planety," řekla Fai.

"Ale potřebovali bychom přistát co nejdřív."

"Nutná přeměna našich obranných reakcí nastane stěží dřív než za dva měsíce," oznámila Eviza tónem, jako by sama byla vinna tím, že imunizace nemůže proběhnout rychleji.

Rodis se na ni usmála:

"Co se dá dělat? Jak rád by byl člověk na nové zemi hostem se všemi právy. Ale skoro nikdy se mu to nepodaří. Vždycky se vyskytnou okolnosti, které spěchají a nesnesou odkladu. Někteří astronauti vyprávěli o nezapomenutelném pocitu při setkání s novou planetou, kde nehrozilo žádné nebezpečí, kde člověk vystoupí z hvězdoletu do křišťálového vzduchu, pod nové slunce a jako dítě běží po laskavé panenské půdě, s nezkrotnou touhou shodit ze sebe šaty a celou bytostí se pohroužit do svěžího čistého světa. A stoupat bosýma nohama po měkké trávě a cítit na obnažené pleti vítr a slunce se všemi záchvěvy proměnlivého dechu přírody! Jenom nemnohým ze statisíců cestovatelů k novým světům se podařilo zažít něco podobného!"

"To tedy znamená skafandry?" zeptala se Neja Cholli.

"Ano, bohužel! Později, až skončí imunizace, můžeme je svléknout. Přílby si navlékat nebudeme, pouze biofiltry, už to je úspěch! Zato ale budeme připraveni za tři čtyři dny."

"Možná že je to tak lepší," řekla Neja.

"Analýza tormanské vody ve srovnání s pozemskou prokázala určité rozdíly ve struktuře. První čas budou všichni zesláblí, než si na ni zvyknou."

"Copak je složení vody důležité?" zeptala se Fai.

"Když je čistá a bez škodlivých příměsí? Promiňte, ale vím o tom velmi málo."

"Historičce odpustíme prastarý omyl," usmála se Eviza.

"Naši předkové dlouho pokládali vodu prostě jen za vodu, za sloučeninu vodíku a kyslíku, a nedovedli ji analyzovat. Ukázalo se, že voda má složitou fyzikálně chemickou stavbu, na níž se podílí mnoho prvků. V pramenech, řekách i jezerech Země existují tisíce druhů vody - zdravé, škodlivé, neutrální - i když se při prosté analýze zdá stejná a dokonale čistá. Tormans je však jiná planeta, s jiným charakterem

celkového vodního koloběhu, eroze i minerální nasycenosti. Její voda může působit depresivně na naši nervovou soustavu. Vybrala jsem proti tomu tabletky IGH-102. Jenom je nezapomínejte vhodit do každé tekutiny určené k jídlu či pití."

"Tak tedy skafandry," vmísil se do řeči dosud mlčenlivý Grif Rift.

"Bude to mít jednu výhodu..."

"Pro případ nebezpečí?" Eviza zaklonila hlavu a kradmo pohlédla na Čedi Daan.

"Hádáte správně. Skafandr odolá noži, kulce i zápalnému paprsku," potvrdil Rift.

"Ale hlava, nejcennější část těla, bez přílby neodolá," namítla vesele Fai.

Čedi se upřeně zahleděla na Rodis, jako by se divila její živosti. Opravdu, zdrženlivá, trochu drsná velitelka expedice jako by se teď, před zatěžkávací zkouškou, docela proměnila.

"Ale co bude s vaším plánem, Čedi?" zeptal se Gen Atal.

"Ten začneme uskutečňovat později, až se aklimatizujeme," odpověděla Fai.

Čedi jen pevně stiskla rty a obrátila se k mapě Tormansu, pověšené nad vchodem do kulatého sálu.

"Čedi," zavolala na ni Eviza, "právě mě napadlo, jak citlivě jste reagovala na komedii, kterou sehrály Fai Rodis a Olla Dez. Ale nezdá se vám, že úmysl, vmísit se mezi lidi na Jan-Jachu jako tormanťanská dívka, má v sobě taky zárodek podvodu? Dívat se cizíma očima na věci, které vám lidé odhalí jako pravé Tormanťance? Není to vlastně špehování...?"

"Já... ano... ne, představovala jsem si to jinak. Chtěla jsem se jim prostě přiblížit, žít stejným životem jako oni, prožívat stejné těžkosti i radosti, trápení i nebezpečí!"

"Ale mít přitom možnost odejít kdykoli ke svým, že? Disponovat vymoženostmi člověka éry Spojených Rukou? A pak se šťastně vrátit do krásného světa na Zemi?" útočila Eviza.

"Vidíme to každá jinak," začala Čedi, "ale já jsem myslila na důležitější věc."

"Pro koho důležitější?" Eviza byla nemilosrdná jako vyšetřovatel.

"Pro nás. Ale jim," Čedi ukázala na mapu Tormansu, "to nijak neublíží. Vždyť to děláme jen proto, abychom se nezmýlili, abychom poznali, jak jim pomoci."

"Nejdřív musíme zjistit, jestli je to zapotřebí!" řekl Grif Rift.

"Může se ukázat..."

V tom okamžiku vyšlehl za oknem pro přímá pozorování oslnivý proud rudého ohně. Hvězdolet se zachvěl. Gen Atal zmizel bleskurychle ve výtahu, Grif Rift a Div Simbel se vrhli k náhradním systémům řídicího pultu.

Následoval další záblesk a trup Temného Plamene se znovu lehce otřásl. Zapojené zvukové přijímače zachytily ohlušující rachot a řev rozrážené atmosféry. Lidé zaujali svá místa podle havarijního řádu, stáli nehnutě u přístrojů a pořád ještě nechápali, co se vlastně přihodilo. Kosmická loď se dál řídila tmou na neosvětlené straně planety. K terminátoru nechybělo víc než půl hodiny. Zazněly stříbrné zvonky, signalizující, že nebezpečí nehrozí. Rift I Simbel opustili řídicí kabinu a Gen Atal své místo u přístrojů pro kosmickou ochranu.

"Co to bylo? Útok?" ptala se přicházející Fai Rodis.

"Zřejmě," přikývl ponuře Grif.

"Ostřelovali nás patrně raketami. Předvídali jsme s Genem takovou možnost a nechali jsme zapojené vnější odrazové pole, i když to působí v atmosféře příšerný hluk. Hvězdolet neutrpěl sebemenší škrábnutí. Jak na to odpovíme?"

"Nijak," řekla Rodis rozhodně.

"Budeme se tvářit, že jsme nic nezpozorovali. Oni vědí, že oba výbuchy se odrazily, a to je přesvědčí o naprosté nezranitelnosti naší lodi. Jsem si jista, že pokus opakovat nebudou."

"Máte asi pravdu," souhlasil Rift, "ale ochranné pole necháme zapojené. Líp když řve, než abychom riskovali život celé posádky kvůli zbabělé proradnosti."

"Teď ještě víc trvám na skafandrech," řekla Eviza.

"A s přílby," připojil Rift.

"Přílby nepotřebujeme," odporovala Fai.

"Neměli bychom styk s obyvatelstvem a naše poslání by zůstalo skoro bez užitku."

"Kromě toho nám přílby stěží poskytnou dostatečnou ochranu," pokrčila Eviza nádhernými rameny.

Útok na hvězdolet se neopakoval. Temný Plamen přešel na vysokou orbitu a vypnul motory. Přípravné práce pro výstup na planetu pokračovaly bez přerušení. Do nosů, uší i úst sedmi "výsadkářů" bylo třeba co nejpečlivěji zavést biofiltry. Osobní doprovodní roboti, zastávající funkce sluhů, ochránců i nosičů, nařizovali se na akční potenciál jednotlivých astronautů. Největší pozornost jako obvykle vyžadovaly skafandry. Vyráběly se ve speciálním institutu z nejtenčích vrstev molekulárně přeskupeného kovu, s podkladem, který nedráždil pokožku. Přes dokonalou tepelnou izolaci a neobyčejnou pevnost, nepředstavitelnou ještě pro techniku nedávné minulosti, měl skafandr tloušťku jen zlomku milimetru a napohled se nijak nelišil od nejjemnějšího cvičebního úboru s vysokým límcem. Člověk se v něm podobal kovové soše, jenže živé, pružné a teplé. Olla se snažila vybrat pro každého skafandr takové barvy, aby v něm vypadal co nejefektivněji, zejména ženy.

Fai si bez rozmyšlení zvolila černý s namodralým leskem havraních křídel, který dobře harmonoval s jejími černými vlasy, s rozhodnými rysy tváře a zelenýma očima. Eviza žádala stříbřitě zelený tón vrbového listí, protože nechtěla měnit odstín svých temně rusých vlasů a topasových kočičích očí. Černý pás a límec ještě zvýrazňovaly plamenný lesk její husté kštice. Čedi se rozhodla pro popelavě modrý skafandr s nádechem pozemské oblohy a stříbrnými ozdobami a Tivisa bez váhání sáhla po granátově rudém s růžovým opaskem, který slušel její olivové pleti a trochu podmračeným tmavomodrým očím. Muži si chtěli obléci jednotné šedé skafandry, ale podlehlí naléhání žen a přijali nakonec kovová brnění pestřejších barev. Fai si zamyšleně prohlížela tváře svých druhů.

Zdáli se bledí ve srovnání s osmahlími obyvateli planety Jan-Jach, a proto jim poradila, aby všichni polykali opalovací pilulky.

"Neměli bychom si změnit i barvu očí, aby byly stejně černé, jako mají

Tormant'ané?" zeptala se Eviza.

"Ne, proč?" namítla Rodis.

"Ať zůstanou takové, jaké jsou. Jen jim přidáme trochu víc lesku. Dá se to zařídit, Evizo?"

"Pod podmínkou, že budu mít čtyři dny na sérii chemických stimulací!"

"Čtyři dny dostanete, a udělejte nám oči zářící jako hvězdy, ať všude na planetě už zdaleka poznají Pozemšťana!"

"Zajímalo by mě, jaké oči se nejvíc líbily našim vzdáleným předkům, když ještě nedovedli libovolně měnit jejich barvu," řekla Olla.

"Fai například zná vkus lidí z éry Rozděleného Světa."

"Vkus v oněch dobách byl velmi rozdílný, záliby nejasné a neopodstatněné.

Ale krása se tehdy, nevím proč, vyžadovala hlavně u žen. Literární díla, fotografie i filmy vypočítávají rozličné ženské přednosti, o mužských se téměř nemluví. Ale vraťme se k očím. Největší oblibě se těšily čistě zelené oči jako mám já," usmála se Fai.

"Podle biologických zákonů zdraví a síly je to zcela přirozené."

"A kdo z nás by byl na druhém místě?"

"Čedi se svýma temně modrýma očima s fialkovým odstínem. Další v pořadí pak byly oči šedé, hnědé a bledě modré. Vzácností, a proto velmi ceněné, byly oči topasové barvy, jako má Eviza, nebo zlatožluté jako u Olly. Ale byly považovány za démonické, protože se podobaly očím dravých šelem."

"Pro muže zřejmě žádná kritéria neexistovala?" ptala se Eviza.

"Zelené oči se u nich patrně nevyskytovaly, a soudě podle literatury, ani tmavě modré," pokrčila Fai rameny.

"Nejčastěji se mluví o očích šedých jako ocel nebo světle modrých jako led. Byly známkou pevné vůle a opravdových energických mužů, kteří si podřizovali své okolí a byli vždy připraveni užít pěstí nebo zbraní."

"Podle toho bychom se měli obávat Grifa Rifta a Vira Norina," rozesmála se Eviza.

"Grif je opravdu velitelská povaha, ale Vir je příliš měkký i na muže éry Spojených Rukou," namítla Olla Dez.

"Nechme oči očima, stejně se musíme navléci zde do toho kovu a nadlouho se rozloučit s dotekem vlastní pokožky," povzdechla Eviza a přejela si dlaní po rameni a obnažené paži s gestem člověka, zvyklého od dětství důkladně pečovat o své tělo.

"Dáme se do toho! Kdo bude asistovat, vy, Ollo, a Neja?"

"Bez Neji by to nešlo," odpověděla Olla Dez.

"Zavolejte ji tedy," a Fai první překročila práh do komory biologické kontroly.

Procedura při oblékání byla zdlouhavá a nepříjemná. Uplynula drahá doba, než se všech sedm astronautů sešlo v kruhovém sále. Čedi Daan byla ve skafandru poprvé a musila si teprve zvykat na pocit, že má dvojí kůži. Nemohla odtrhnout oči od Fai, která se v přiléhavém úboru zdála ztělesněním krásy ženského těla. Černá barva ještě zdůrazňovala její bledý obličej a průzračně zelené oči. Všichni si připevnili k pasu oválné schránky pro destrukci produktů metabolismu, na ramenu jim zářily proužky přístrojů pro videozáznamy a trojúhelníková zrcátka s přehledem na všechny strany. Na pravou ruku si navlékli signalizační náramek pro spojení s hvězdoletem prostřednictvím osobního robota a do jamky mezi klíčními kostmi umístili cylinder pro vzdušné proudění. Čas od času proběhla mezi tělem a skafandrem vzduchová vlna, působící jako příjemná masáž. Vzduch unikal záklopkami na patách a nezasvěcencům se mohlo zdát, že kovové tělo hraje mohutnými svaly.

Fai Rodis přehlédla své druhy, najednou vzdálené a cizí v chladné záři přiléhavého kovu...

"A takhle se hodláte objevit před Tormant'any?" zazněl v pozadí Grifův hlas. Rodis okamžitě pochopila, co ho znepokojilo.

"Jistěže ne!" obrátila se k Riftovi.

"My ženy si obléknem krátké sukénky, které se nosí v tropické zóně, a navléknem pulovry."

"Snad by byly lepší haleny, jaké nosí Tormant'aneky," podotkla Tivisa.

"Zkusíme to. Možná že budou vhodnější," souhlasila Rodis.

"Pro muže navrhuji tropický oblek," řekl Vir Norin.

"Šortky se hodí, ale košile bez rukávů bude soustřeďovat pozornost na naše ,kovové' ruce," namítal Grif Rift.

"Ženské haleny by byly vhodnější i pro muže."

Po první dávce magnetické stimulace, připravené Evizou, se "výsadkáři" hned rozešli. Cítili se v přiléhavých skafandrech nezvykle stísnění a nesví. Ale musili si zvykat, do přistání zbývalo jen pár dní. Tenoučký kovový obal, který ani seabemíň nebránil pohybu, vyvstal náhle jako neviditelná stěna mezi nimi a zbývající posádkou. Navenek zůstávalo všechno jako dřív, ale při diskusích o nejbližších plánech už neexistovalo jednoduší "my", nýbrž "oni" a "my".

Na signál, že hvězdolet je připraven, označila hlavní observatoř Nebeské Stráže místo pro přistání. Temný Plamen měl dosednout na široký povlovní mys při jižním pobřeží rovníkového moře, asi tři sta kilometrů od hlavního města. Zvětšené snímky ukázaly jednotvárný výběžek, porostlý vysokými tmavými křovinami, vklíněný do šedozeleného moře. Místo i moře vypadaly naprosto opuštěně, což vzbuzovalo obavy astronautů, kteří měli zůstat ve hvězdoletu.

"Kraj bez lidí je základní podmínkou pro přistání paprskového hvězdoletu. Vždyť jsme na to Radu Čtyř sami upozornili," připomněl kolegům Grif Rift.

"Mohli vybrat místo někde poblíž města," řekla Olla Dez.

"Stejně by nám nedovolili všem vystoupit."

"Zapomínáte, Ollo," řekla nevesele Rodis, "že nedaleko od města by stěžít zabránili přístupu zvědavců. Ale tady postaví kolem dokola hlídky a nikdo se k našemu korábu nedostane."

"Ale dostane! Sám se o to postarám," prohlásil Grif s nečekaným zápalem.

"Prorazím v křovinách zacloněný koridor, který se bude otvírat jenom na zvukové heslo. Místo vstupu sdělím Fai po videopaprsku. A budete k nám moci posílat hosty, samozřejmě žádoucí."

"Přijdou i nežadoucí," poznamenala Rodis.

"O tom nepochybuji. Ale Neja zastoupí Atala a společně odrazíme jakékoli nebezpečí. Musíme být ve střehu. Po neúspěchu s raketami mohou zkusit něco jiného."

"Ne ovšem dřív, dokud se nepřesvědčí, že druhý hvězdolet, o němž jsem se zmínila, nepřiletí. To může trvat dva tři měsíce. Do té doby budete v bezpečí, stejně jako my." dodala Fai tiše.

Grif jí položil ruku na rameno v teplém kovu a zadíval se do jejích smutných, odvážných očí.

"Sama jste určila dobu svého návratu na hvězdolet, Rodis. A měla byste ji spíš zkrátit než prodlužovat."

"Chápu vaši obavu, Rifte..."

"Představte si, že narazíte na stěnu absolutního nepochopení a že se vám ji nepodaří prolomit. Bude další pobyt na planetě odůvodněný? Jeto příliš velké riziko."

"Neumím si představit, že by mohli odmítnout poznatky a vědomosti Země. Vždyť to znamená vstoupit do jasné budoucnosti ze života, který je u nich krátký a plný utrpení."

"Mluví z vás potřeba obětovat se, nejarchaičtější lidský cit, vlastní všem náboženstvím v historii pravěkých společností. Naklonit si neznámé síly, obměkčit božstva, přidat trvalosti křehkému osudu. Od usmrcování lidí na oltářích před bojem, lovem, kvůli úrodě nebo při zakládání staveb, od kolosálních hekatomb vůdců, carů, faraónů, až k nepředstavitelným vraždám ve jménu nesmyslných politických a náboženských idejí či národnostních třenic. Ale my, tvůrci ochranných společenských zařízení, která mají vymýtit hoře a oběti, neměli bychom se už konečně rozloučit s oním starověkým rysem lidské psychiky?"

Fai vlídně prohrábla Riftovy vlasy.

"Jestliže násilím zasahujeme do života na Tormansu a užíváme pravěkých metod při vzájemném střetávání sil, jestliže vstupujeme na úroveň jejich představ o životě a snech..." Rodis zmlkla.

"Už tím přijímáme i nutnost oběti. To jste chtěla dodat?"

"Právě to, Rifte..."

Sotva Rodis vstoupila do své kabiny, zazářil její signalizační náramek a Čedi Daan, která se od jisté doby vyhýbala příležitosti zůstat s Fai o samotě, prosila, aby k ní směla přijít.

Když Čedi přestoupila práh, velitelka expedice jí lehce stiskla horké ruce, obemknu-té na zápěstích stříbrnými náramky skafandru, a s potěšením se zadívala na dívčín zahnědlý obličej, orámovaný popelavými vlasy. Posadily se na pohovku a Čedi na Rodis tázavě pohlédla.

"Povězte mi něco o teorii inferna," řekla po chvílce váhání.

"Je to pro mě velmi důležité."

Rodis přešla zamyšleně kabinu, zůstala stát před poličkou mikrobibliotéky a přejela prsty po zelených deskách s kódovými značkami.

"Ve skutečnosti nejde o teorii, nýbrž o souhrn statistických pozorování spontánních vývojových procesů života, a zejména lidské společnosti na naší Zemi. Inferno je slovo latinského původu a znamenalo peklo. Až do našich dob se uchovala Dantova velkolepá báseň Božská komedie. Autor zamýšlel napsat jen politickou satiru, ale silou své fantazie vylíčil ponurý obraz mnohastupňového inferna. Nápís ‚Zanechte vší naděje‘, umístěný nad pekelnou branou, vystihuje celou bezútěšnost místa, které si stvořila lidská obrazotvornost. Člověk jako myslící bytost procházel dvojím infernem, tělesným a duševním. Zpočátku se mu zdálo, že před životními útrapami

a ranami osudu se může zachránit útekem do přírody. Tak vznikly báje o prvotním ráji. Když se ale podařilo hlouběji proniknout do struktury lidské psýchy, zjistili vědci, že duševní inferno jsou vlastně primitivní instinkty, zajetí, v němž člověk drží sám sebe v domnění, že si tak uchovává vlastní individualitu.

"A můžete mi prozradit něco o zkouškách, jimž se podrobovali někteří historikové?" zeptala se Čedi.

"Zřejmě o mně víte víc, než jsem se domnívala," řekla Rodis, jako by četla její myšlenky.

"Ale budiž."

S těmi slovy vyňala hvězdicovitý krystal mnemozáznamu a podala ho Čedi.

"Abychom si dovedli představit míru osobního utrpení minulých dob, vymyslíli jsme si, my historikové, systém zkoušek, které označujeme jako infernální stupně. Je to série nejen fyzických, ale i psychických útrap, určených k tomu, abychom se všichni, kdo studujeme éru Rozděleného Světa, mohli přiblížit pocitům svých předků. Motivy jejich činů a předsudků se tak stanou pochopitelnější potomkům, které dělí od těch temných dob už několik tisíciletí šťastného života."

Čedi naklonila hlavu a soustředěně pohlédla na Fai.

"Vy se domníváte, že zde na Tormansu existuje inferno?"

"Důvod, proč tu celoplanetární oligarchie nastoupila tak rychle, spočívá v homogenosti obyvatelstva a kultury," vysvětlila jí Rodis.

Čedi vstala a při odchodu se ještě ohlédla na nachýlenou Fai, která se v myšlenkách asi zabývala neznámou planetou dole pod hvězdoletem, ale možná také, že myslila na vzdálenou Zemi. Za dvě hodiny se Čedi s planoucími tvářemi objevila znovu a beze slova vrátila Rodis krystal mnemozáznamu. Stiskla podávanou ruku a rozčileně vyběhla z kabiny.

Přebraný záznam zapůsobil na Čedi mocným dojmem. Před očima jí s trýznivou plastičností bez ustání vyvstávaly obrazy, které právě viděla, i když se sebevíc snažila co nejrychleji na ně zapomenout. Zнала spoustu podobných historií ze starých knih a filmů, ale až dosud si krutost minulých dob představovala jen abstraktně. Jako všichni lidé na Zemi, i Čedi prošla nejrůznějšími zatěžkávacími zkouškami v obtížných podmínkách. Ale to všechno byla přirozená životní nutnost, již člověk chápal a překonával rozumovým poznáním a psychickou pevností, protože v každém okamžiku pociťoval svou jednotu s všeobecným duchovním proudem lidstva, směřujícím stále výš k budoucnosti. Čedi věděla, že přes neustálý vzrůst kladných hodnot v životě nové společnosti mohou se vždycky objevit lidé s pokřivenou psychikou, schopní připravit nic netušícímu okolí nepředstavitelné utrpení. Proto tedy existuje rozsáhlá síť Psychologického individuálního dohledu, spolupracující s Radou Cti a Práva. Je to něco podobného jako Ochrana elektronických spojů v kosmické lodi, ale je to ještě mnohem složitější a mnohotvárnější.

Čedi poprvé dokonale pochopila úlohu této organizace a měla pocit, jako by neutuchající mateřská péče pozemského lidstva dosahovala svou mocnou rukou až k ní, přes spirálové závity světa Šakti I Tamasu. Dívka si povzdechla, přestala vnímat i přiléhavý kovový skafandr a usnula tak klidně, jak nespala ještě od chvíle, když se hvězdolet přiblížil k Tormansu.

5. V Zahradách Coamu

Neja Cholli, která zaujala místo Gena Atala pod kupolí hvězdoletu, probudila se tupým řevem vnějších zvukových lapačů. Uvědomila si, že Temný Plamen přešel na nízkou oběžnou dráhu se zapojeným ochranným polem. Na obrazovce vnitřního televideofonu uviděla piloty hvězdoletu v živé zábavě s Fai Rodis.

Sestup kosmické lodi určitě zburcoval celou planetu. Dal se očekávat nový útok, hlavně ve chvíli, až Pozemšťané vypnou ochranné pole. Rodis na vypnutí pole trvala a dosáhla svého. Podařilo se jí přesvědčit piloty, že než se zpráva o tom donese k hlavnímu vládci, Temný Plamen stačí přistát.

Mezihvězdný kolos kroužil nad planetou Jan-Jach a směřoval k určenému místu. Do moře vklíněný mys byl příliš malý pro obrovský, těžkopádný paprskový hvězdolet. Pozemšťané otevřeli další dvě výhledové šachty a nemohli se od nich odtrhnout. Poprvé se dívali na planetu z tak malé vzdálenosti. Temný Plamen dělal poslední obrátky ve výšce dvě stě padesáti kilometrů. O něco hustší atmosféra než na Zemi už začínala zahřívát prolétávající koráb. Jan-Jach se nezdála bledě modrá jako rodná planeta astronautů. Převládající odstín byl fialový, velká jezera uprostřed hor vypadala skoro černá a oceány měly sytě ametystovou barvu. Tam, kde nehlubokou vodou prosvítaly mělčiny, bylo moře temně zelené. Pozemšťané s pocitem stesku vzpomínali na svěží zeleň Tibetu, jak ho viděli naposled ze stejné výšky.

Souběžné hrany rozřatých horských hřbetů, dlouhé řady natěsnaných jehlanů i labyrinty suchých údolí na nekonečných náhorních plošinách Jan-Jachu se zdály bledě skořicové s fialovým nádechem. Tu a tam tenká vrstva porostu vrhala na rozbrázděnou neúrodnou půdu čokoládový stín. Obrovité vyvřeliny tmavošedé lávy vyznačovaly oblast rovníkových zlomů. Půda zde měla cihlovou barvu a s rostoucí vzdáleností od lávových polí byla stále žlutější. Symetrické brázdy písečných dun členily pusté pobřeží, a planeta vypadala neobydlená.

Když se ale Pozemšťané zadívali pozorně, zjistili, že podél velkých řek a v nížinných pánvích, kde se půda modrala mlžnými opary, byly rozlehlé plochy rozděleny do pravidelných čtverců. Pak se ukázaly cesty, zelené ostrovy měst a obrovské tmavohnědé skvrny vodního rostlinstva v mořských mělčinách. Oblaka tu netvořila nadýchané chomáče, zřasené pruhy či cáry oslnivě bílých ploch jako na Zemi, ale kupila se v zrnitých a šupinovitých valech nad oceány Přední i Zadní polokoule.

Hvězdolet byl zachvácen vibrací. Grif Rift zapnul ochlazovače. Koráb se řítit dolů, obklopen stříbrným mračnem. Přetížení způsobené brzděním nezastihlo tentokrát posádku v magnetických komorách, nýbrž v amortizačních křeslech a na pohovkách. A znovu, jako by bezděčně respektovali neviditelnou stěnu, sesedli se lidé v kovových oblecích na pohovce odděleně od ostatních astronautů.

Jak Pozemšťané později zjistili, místo i čas přistání Temného Plamene se tajily. Proto jen málokterí obyvatelé planety Jan-Jach viděli, jak se z hloubi oblohy vynořil kolos hvězdoletu a zůstal nehnutě viset nad pustým mysem. Ohnivý sloup brzdné energie udeřil do sypké půdy a zvedl smršť prachu a dýmu. Zběsilý vír dlouho odolával náporu mořského větru. Jeho žhavý dech se šířil daleko po moři i na pevnině vstříc dlouhým rachotícím vozům, které sem spěšně přijížděly, přeplněny

Tormant'any ve fialových uniformách. Muži byli ozbrojeni, všem visely na hrudích schránky, z nichž trčely dopředu krátké rourky. Vozy zastavily v uctivé vzdálenosti, když je ovanul žhavý dech smrště.

Tormant'ané se snažili proniknout pohledem prašnou oponu, aby zjistili, zda se přistání zdařilo, nebo došlo ke katastrofě. Poznenáhlu se v šedohnědé mlze začala rýsovat tmavá kupole hvězdoletu, který stál tak rovně, jako by dosedl na předem připravenou základnu. Ke všeobecnému údivu se ukázalo, že I vysoké křoví kolem rakety zůstalo nepoškozené. Bylo třeba prokletit cestu, aby pro hosty z vesmíru mohly předjet vozy s emblémem čtyř hadů. Přímo u hvězdoletu byl porost úplně zničen a roztavená půda vytvořila sklovitě hladké kruhové prostranství.

Znenadání zahalil spodní část kosmické lodi stříbrný mrak. Tormant'any ovanul chlad. Za několik minut půda vystydla. Otevřely se dva kulaté otvory, připomínající obrovské, široce rozevřené oči. Jejich vypouklý lesklý povrch zlověstně zazářil odraženými paprsky rudého slunce, vynořujícího se z řídnoucí clony prachu.

Tormant'ané ve fialovém pronikli v půlkruhu křovinami, zůstali stát a ohlíželi se k vozům, které uvázly vzadu. Odtud si od úst k ústům předávali rozkaz, aby se nikdo nepřibližoval. Nad mysem se rozlehl nelidsky mocný vzdech. Nato spirálovitý pohyb vzduchu uchvátil listí, kousky zuhelnatělých větvíček i usazený prach a vznesl je vysoko k fialové obloze.

Vítr zvedl odpad a nečistotu a odnesl je do pustého moře. Nad kruhovým výčnělkem v základu kupole se rozestoupily tlusté pancéřové desky. Vysunula se masivní roura o průměru větším než výška člověka. Na jejím konci se graciálně a bez hluku rozevřel vějíř z kovových nosníků, pod nímž se spustila na zem křišťálově průzračná kabina zdviže, sledovaná Tormant'any se zatajeným dechem.

Fai Rodis šla vpředu rourovitou chodbou a pohledem se loučila se zbývajícími členy posádky. Stáli v řadě a pokoušeli se ukrýt své obavy, když přátelskými úsměvy a stisky vyprovázeli odcházející druhy. Rift u výtahu přidržel Fai za kovový loket a měkce, jak nebylo u něho zvykem, jí zašeptal:

"Rodis, pamatujte, že jsem odhodlán ke všemu! Srovnám jejich město se zemí a rozorám je na kilometr hluboko, abych vás odtud dostal!"

Fai objala velitelovu šíji, přitáhla ho k sobě a políbila.

"Ne, Grife, to nikdy neuděláte!"

A v jejím "nikdy" bylo tolik síly, že drsný astronaut pokorně svěsil hlavu...

Před obyvateli planety Jan-Jach se objevila žena v černých šatech, podobných těm, jaké směli nosit jenom nejvyšší hodnostáři Středu Moudrosti. Kovové svorky na límci držely před jejím obličejem průzračný štítek. Na ramenou se jí v rytmu kroků zachvívaly hadovité trubky a oslnivě blyštěla trojúhelníková zrcátka, jako posvátné symboly moci. Pozemšťance v patách cupital na devíti hbitých nožkách zvláštní mechanismus, jehož černý povrch se havranovitě leskl...

Jeden za druhým vycházeli její druhové. Celkem tři ženy a tři muži, všichni v doprovodu stejných mechanických devítinožek.

Největší podiv obyvatel vzbudily nohy astronautů, obnažené až ke kolenům. Zářily různobarevným kovem a na patách měly ozubené hroty podobné krátkým ostruhám. Kov se leskl i v rozparcích mužských košil, stejně jako v širokých rukávech

ženských halenek. Tormant'ané s údivem zjistili, že tváře pozemských bytostí jsou hladké, rovnoměrně opálené a že se vlastně v ničem neliší od "lidí Bílých Hvězd", jak sami sebe nazývali. Pochopili, že kov na těle cizinců je pouze přiléhavý, velmi tenký oděv. Dva Tormant'ané vážného vzezření sestoupili z vysokého, dlouhého vozu, který se v hustém porostu vlnil jako článkovitý hmyz. Stanuli před Fai Rodis a trhaně se uklonili.

Pozemšťanka promluvila čistým jazykem Jan-Jachu. Ale její vysoký jasný hlas kovově zazvučel z cylindru na hřbetě doprovodného mechanismu.

"Jste naši příbuzní, kteří se s námi rozloučili na dvacet století. Teď přišel čas, abychom se znovu shledali!"

Tormant'ané odpověděli nesourodým křikem a dívali se po sobě s výrazem prudkého rozhořčení. Hodnostáři s emblémy hadů se rychle přiblížili a zvali hosty do prostorného vozidla. Starší z nich vytáhl z náprsní tašky list žlutého papíru, popsaný červenými značkami.

"Poslyšte slova, která vzkazuje cizincům veliký a moudrý Čojo Čagas:

- Přišli jste k nám, na planetu štěstí, lehkého života i lehké smrti. Lid Jan-Jachu vám ve své dobrotě neodpírá pohostinství. Žijte nějakou dobu s námi, poučte se a vyprávějte pak o našich úspěších a spravedlivém zřízení v těch neznámých hlubinách vesmíru, odkud jste se tak nečekaně vynořili!"

Řečník zmlkl. Pozemšťané čekali, že bude pokračovat, ale hodnostář složil papír, napřímil se a pokynul rukou. Tormant'ané propukli v ohlušující řev.

Fai se ohlédla na své druhy a Čedi by mohla přísahat, že zelené oči v nevzrušené tváři jí smíchem jiskřily jako nezbedné školačce.

Boční dveře vozidla se otevřely a Rodis vstoupila na spuštěné stupátko. Devítinohý robot se hnul v těsném sledu za ní. Starší hodnostář učinil odmítavý posunek. V okamžiku se za jeho zády vynořil robustní člověk ve fialové uniformě, s výložkou ve tvaru oka na levé straně hrudi. Rodis už nasedla do vozu a robot se předníma nožkami zachytil okraje stupátka, když ho člověk ve fialovém nakopl přímo do černého kovového příklopu. Fai se otočila příliš pozdě a varovný křik jí odumřel na rtech. Tormant'an vyletěl do vzduchu, opsal vysoký oblouk a zapadl do spleti trnitých keřů. Tváře strážců se zkřivily vztekem. Namířili na devítinožku roury svých zbraní a chystali se na ni vrhnout. Ale Rodis rozprostřela ruce nad robotem, odklonila štítek před svým obličejem a na planetě Jan-Jach zazněl poprvé silný hlas Pozemšťanky bez reprodukčního zařízení:

"Pozor! Je to jenom stroj, který nám slouží jako nosič, brašna, pomocník i ochránce.

Je úplně neškodný, ale uzpůsobený tak, že kulka od něho odskočí stejnou silou do místa, odkud byla vystřelena, a úder může vyvolat odrazové pole, jak se to právě stalo. Pomozte svému kolegovi z křoví a nevsímejte si našich mechanických služebníků."

Tormant'an sebou plácal v trní a zlostně povykoval. Strážce i oba hodnostáři ustoupili a všech sedm robotů našlo do vozu. Naposledy zavadili Pozemšťané pohledem o Temný Plamen. Útulný a spolehlivý kousíček rodné planety stál osaměle na zaprášené rovině, jasně ozářené cizím sluncem.

Astronauti dobře věděli, že šest jejich druhů je bez přestání sleduje, ale tma v hloubi vstupního otvoru i ve vysunuté chodbě se zdála neproniknutelná.

Na pokyn hodnostáře, jehož Eviza v duchu nazvala "hadonošem", zabořili se astronauti do hlubokých měkkých sedadel a vozidlo se drkotavě rozjelo po nerovné cestě. Kdesi pod podlahou hučely motory. Zvířený jemný prach skořicové barvy zakryl kupoli Temného Plamene. Trubky mocného kompresoru odfoukávaly prach dozadu. Průvodci v čele s oběma "hadonoši" usedli opodál a neprojevovali ani náklonnost, ani nepřátelství, dokonce ani zvědavost. Připomínali děti, kterým pod hrozbou trestem bylo přikázáno, aby se neseznamovali s cizinci a vyhýbali se jim. Vůz, řítící se v ulicích značnou rychlostí, nevzbuzoval zpočátku pozornost chodců ani lidí ve vysokých povozech, které se při jízdě prudce kymácely. Ale zvěsti o hostech ze Země se nakonec přece jen nějak roznesly po Středu Moudrosti. Za čtyři hodiny pozemského času, když se auta blížila k hlavnímu městu planety, potkávali už při okraji širokých silnic samé mladé lidi v pracovních šatech jednotného střihu, ale nejrůznějších barev. Červenohnědé suché pláně zůstaly vzadu. Sytá zeleň keřů se teď střídala s pravidelnými čtverci obdělanych polí a dlouhé řady nízkých domků opět s masivními krychlemi, zřejmě továrními budovami.

Konečně se pod koly aut zaleskl zrcadlový povrch ulice, jaké viděli astronauti v televizních přenosech. Ale místo do středu města zahrnuly vozy na cestu vroubenou vysokými rovnými stromy s temně olivovými kmeny. Dlouhé vějířovité větve sahaly až k zemi a jako kulisy překrývaly sousední stromy.

Cesta se ztrácela ve stínu jako v hloubi jeviště s nekonečnou řadou dekorací. Kulisovité pně postoupily znenadání místo trojitě řadě nevysokých žlutých kuželů, obrácených základnou vzhůru. V trojúhelníkovitých mezerách byl na pozadí temně fialové oblohy vidět pestrými květy porostlý vrchol kopce, který vévodil hlavnímu městu. Holá, čtyři metry vysoká bledě modrá stěna ohraničovala oválné prostranství, v němž se vlnila hustá spleť stříbřitě zelených stromů, podobných jedlím. Park a pestrý luční koberec působily překrásně po třísetkilometrové jízdě uprostřed rezavě hnědých stepí pod fialovým nebem.

"Co je to za oboru?" přerušila Fai poprvé mlčení a obrátila se ke staršímu "hadonoši".

"Zahrady Coamu," odpověděl s lehkou úklonou.

"Místo, kde bydlí veliký Čojo Čagas a jeho spolupracovníci z Rady Čtyř."

"Copak my nejedeme do města?"

"Ne, náš velký vládce ve své nekonečné dobrotě a moudrosti vám poskytne útulek v těchto krásných zahradách. Budete jeho hosty po celou dobu, než opustíte planetu Jan-Jach... Tak, a jsme u cíle. Dál už se nedostane žádný vůz."

Starší hodnostář s neobyčejnou hbitostí otevřel zadní dvířka a vystoupil na sklovitě hladkou plošinku před vraty. Pohnul kotoučkem, který mu zazářil před obličejem, a zmizel v postranním průchodu. Druhý "hadonoš", dosud nemluvný, vyzval gestem Pozemšťany, aby vystoupili z vozu. Astronauti se shromáždili před branou, protahovali si údy a upravovali hadice biofiltrů. Vir Norin s Čedi poodešli trochu dozadu, aby mohli obhlédnout mnohastupňovitou stavbu, plnou vnitřních výklenků a zlacených hřebenů, jež sloužila jako vchod do zahrad Coamu.

„I zde je had!“ zvolala Čedi.

"Nejdřív na prsou hodnostářů, na bocích aut, a teď i tady, na vládcových dveřích."

"Na tom není nic divného," namítl astronavigátor.

"Jsou přece původem ze Země, kde se symbol hada často vyskytoval ve starých civilizacích."

"A nedovedu si představit, jak takovou křehkou a složitou architekturu zbavují prachu," řekla Eviza Tanet, jež se k nim přidala.

"Bez lidských rukou se to neobejde, ale je to nebezpečná práce," odpověděl Vir Norin.

"Zřejmě si tu necení rukou ani života," usoudila Čedi bez rozmyšlení.

Její slova zanikla v křiku, který zahřměl z malé kryté věžičky nad branou:

"Vítám vás, cizinci. Vstupte bez obav, neboť zde jste pod ochranou Rady Čtyř, nejvyšších představitelů národa Jan-Jachu, i mne samotného, který jsem jejich hlavou..."

Při posledních slovech se dokořán otevřela ohromná křídla vrat. Pozemšťané se usmáli. Vládcova ujišťování byla zbytečná. Nikdo z nich necítil ani stín strachu. Astronauti šli po pružných deskách, tlumících jejich kroky. Cesta vedla klikatě a připomínala linie blesku.

"Není tu zbytečně mnoho slov o bezpečnosti?" zeptala se Čedi s náznakem netrpělivosti.

"A zákrutů," dodala Eviza.

Spletí stromů pronikaly obrovské kontury paláce, rozmazaného za kobercem žlutých květů, jejichž ostrá kuželovitá květenství trčela vzhůru a ani se nezakolébala ve větru.

Dveře, vysokánské jako čtyři lidské postavy, vypadaly úzké. Tmavé obložení bylo pokryto lesklými kovovými pyramidkami. Všichni roboti se náhle prudce vyřítili kupředu a vydávali přerývaný výstražný zvuk. Postavili se v řadě přede dveřmi a zahradili astronautům cestu. Ale po několika vteřinách zmlkli a rozestoupili se.

"Jehlánky na dveřích jsou pod proudem," vysvětlil Gen Atal na tázavý pohled Fai Rodis.

"Ano, ale už to vypočili," potvrdil Tor Lik, který se držel stranou a nepřátelsky zkoumal architekturu coamských zahrad.

Vtom se neslyšně rozevřela tmavá škvíra dveřního průchodu a Pozemšťané vstoupili do nesmírně vysokého sálu, výrazně rozčleněného do dvou částí. Přední, s podlahou ze šestiúhelníkových zrcadlových ploch, ležela o dva metry níže než druhá, vystlaná tlustým černožlutým kobercem.

Paprsky vysoko stojícího slunce pronikaly rudě zlatými skly a vyvýšená část sálu tím nabývala zvláštní přízračný svit. Tam v obvyklém pořádku trůnily čtyři známé postavy: jedna vpředu uprostřed, tři ostatní nalevo o něco vzadu. Ve snížené části sálu se od stropu prodíralo matné světlo mezi gigantickými kovovými hady. Byli zavěšeni ve výklencích a rozevírali čelisti s ohromnými tesáky nad hlavami pozemských hostí. Zrcadlové desky vrhaly nejasné, rozptýlené stíny a zesilovaly pocity stísněnosti v každém, kdo se odvážil postavit tvář v tvář Radě Čtyř.

Vládcí Tormansu byli už zřejmě zpraveni o všem, co se týkalo Pozemšťanů.

Nepodivili se, když spatřili legrační devítinožky, cupitající kolem kovově lesklých nohou astronautů. Na Fain pokyn se všech sedm robotů postavilo do řady na zešeřelé zrcadlové podlaze. Hosté klidně vystoupili bočními schody do zvýšené části sálu, mlčky stanuli a vážně hleděli do tváří vládců planety.

Čojo Čagas maličko zaváhal, pak vyšel Fai Rodis vstříc a vztáhl k ní ruku. Totéž o poznání rychleji učinili ostatní tři. Fai stiskla vládci dlaň, jak to dělali tisíce let předtím její předkové na důkaz, že nemají zbraně ani zlé úmysly. Ostatně, bylo těžké věřit, že by tu neměli zbraně. V každém výklenku mezi zářícími okny se skrývala téměř neviditelná postava. Jeden, dva, tři... osm nehybných lidí napočítal Tor Lik. Jejich tváře nevyjadřovaly nic než výhružnou pohotovost. Nepochybně stačil jediný pohyb, a strnulé postavy by se změnily v neuvažující vykonavatele jakéhokoli rozkazu. To se zjevně odráželo v jejich tupých tvářích s masivními kostmi pod osmahlou pokožkou. Eviza si neodpustila čtverácký kousek a vysílala k strážím nejčarovnější pohledy, jichž byla schopna. Když viděla, že nereagují, změnila taktiku a její tvář přijala úlisně nadšený výraz. To účinkovalo. Obličej dvou nejbližších strážných polil nafialovělý ruměnc.

Astronauti se usadili v křeslech s pazourovitými nožkami.

Mlčky si prohlíželi složité vzory na koberci, a proti nim stejně mlčky, s pohledy upřenými na hosty, seděli členové Rady Čtyř. Mlčení se protahovalo. Vir Norin a Fai Rodis, kteří byli k vládcům blíže než ostatní, mohli zachytit jejich sípavý dech, jaký mívají lidé, jimž chybí sport, fyzická práce i asketická zdrženlivost.

Čojo Čagas vyměnil pohled s tenkým a šlachovitým Gento Ši. Pozemšťané ho znali pod zkratkou Gen Ši a věděli, že vládne nad klidem a mírem na Tormansu. Gen povytáhl krk a řekl trochu hvízdavým hlasem:

"Rada Čtyř i sám veliký Čojo Čagas by rádi znali vaše plány a přání."

Čedi se pozorně zahleděla na vládce planety. Nechápala, že chytrý člověk jako on může poslouchat takové hloupé lichotky. Ale Čagasova tvář nejevila žádné pocity.

"Rada Čtyř zná všechna naše přání," odpověděla Fai.

"Nemusíme dodávat nic k tomu, o co jsme žádali prostřednictvím televideofonu."

"Nu a vaše plány?" zeptal se úlisně Gen Ši.

"Co nejdřív začít se studiem planety Jan-Jach i jejích obyvatel!"

"Jak to chcete provést? Uvědomujete si, jak je nesnadné za takovou krátkou dobu prostudovat ohromnou planetu?"

Všechno závisí na dvou faktorech," odpověděla klidně Rodis.

"Především na spolupráci vašich vědeckých institucí, paměťových strojů, akademií i knihoven, a pak na rychlosti dopravních prostředků zde na planetě. Bylo by nesmyslné domnívat se, že sami stačíme poznat všechno, co nashromáždili vaši vědci za celá tisíciletí. Ale jsme schopni zaznamenat věci hlavní, a pomocí historie, literatury a umění proniknout k podstatě života lidí na Jan-Jachu. Mnoho věcí můžeme zapsat paměťovými stroji rovnou z hvězdoletu. Rádi bychom přivezli na Zem co nejvíce informací."

"Copak vy udržujete přímé spojení s kosmickou lodí?" zeptal se rychle Zet Ug, nedávný Fain oponent v televideofonu.

"Samozřejmě. A hodláme vám předvést nejrůznější záznamy paměťových strojů. Bohužel, naše devítinožky nemohou uskutečnit projekci na velkých obrazovkách. Každý robot je určen nejvýš pro sál s tisícem diváků. To znamená, že můžeme promítat současně jen pro sedm tisíc lidí".

Gen Ši povstal se špatně skrývaným neklidem.

"Doufám, že toho nebude zapotřebí!"

"Pročpak, ne?"

"Lidé na Jan-Jachu nejsou připraveni na takovou podívanou."

"Nechápu...", usmála se Fai trochu zaraženě.

"Na tom není nic divného," řekl náhle Čojo Čagas, který dosud mlčel. Při zvuku jeho velitelského, příkrého a netrpělivého hlasu ostatní členové Rady vzhlédli a otočili se k němu. U nás mnoho věcí nepochopíte. A to, co vám sdělíte, by si lidé mohli špatně vyložit. Proto se můj přítel Gen Ši obává promítání vašich filmů."

"Ale každé nedorozumění se dá vyložit jen poznáním. Tím důležitější je, abychom vám ukázali co nejvíc...", namítla Rodis.

Čojo Čagas vztáhl líně ruku k Pozemšťanům.

Nebudeme polemizovat o věcech předčasně. Dám příkaz institutům, bibliotékám i uměleckým institucím, aby pro vás připravili souhrnné zprávy a filmy. My totiž nemáme paměťové stroje, o nichž hovoříte. Ale informace, zakódované do nejjemnějších detailů, zaznamenáváme slovem i obrazem. To všechno dostanete zde, aniž byste museli opustit zahrady Coamu. Co se týká dopravních prostředků, při rychlosti našich plynových letadel...", Čagas udělal pauzu, "která činí asi tisíc kilometrů za pozemskou hodinu, dosáhnete v krátkém čase kteréhokoli místa na naší planetě."

Teď zase bylo na Pozemšťanech, aby na sebe udiveně pohlédli: vládce Tormansu znal pozemské míry.

"Ovšem," pokračoval Čojo Čagas, "musíte nám sdělit předem, která místa chcete navštívit. Naše letadla nemohou přistávat kdekoli, a také ne všechny oblasti na planetě jsou bezpečné. "

"Snad bychom se měli nejdříve seznámit s celkovou planetografií Jan-Jachu, a teprve pak vám dát seznam míst, kam chceme zajet?" navrhla Rodis.

"To je správné," souhlasil Čojo Čagas. Pak vstal a řekl s nečekanou přívětivostí:

"A teď si můžete prohlédnout své pokoje v paláci."

Vyšel napřed, našlapuje nehlučně po měkkých kobercích, a prošel postranním vchodem do chodby, jejíž stěny se leskly matným kovem.

"Tu masku před obličejem budete nosit pořád?" zeptal se Rodis a zavadil o průzračný štítek.

"Pořád ne," usmála se. "Jen tak dlouho, dokud budu nebezpečná já vám a..."

"My vám," kývl vládce s pochopením.

"Proto vás ani nezvu, abyste s námi stolovali. Ale zde se můžete cítit v naprostém bezpečí," a máchl rukou po rozlehlém sále s vysokými okny, jejichž skla byla dole zatemněná.

"Na shledanou zítra!"

Fai se vděčně uklonila.

Pozemšťané si prohlédli pokoje s dveřmi umístěnými proti oknům na levé stěně. Pak se znovu sešli v sále.

"Divná architektura," řekla Eviza.

"U nás takhle stavíme psychiatrické ústavy."

"Proč nás nejvyšší vládce tak úporně přesvědčuje, že tu jsme v bezpečí?" divila se Tivisa.

"Zřejmě proto, že to zde pro nás vůbec není bezpečné," řekla vážně Rodis.

"Vyberte si každý svůj pokoj, a pak se dohodneme, kdo kam pojedě, abych mohla vaše přání tlumočit Čojo Čagasovi."

Když viděla údiv svých kolegů, dodala:

"Jsem přesvědčena, že si Čojo Čagas pospíší, aby se mnou mohl mluvit tajně.

Podle jejich představ jsem vaše vládkyně, a vládci musí spolu hovořit osamotě."

"Opravdu?" ptala se Eviza s údivem.

"V pravěkých dobách to na Zemi přinášelo spoustu utrpení. Ale buďme zdvořilými hosty a podřídme se zvykům svých hostitelů. Potřebuji co nejdřív znát vaše požadavky i rady. Jak bych je jinak mohla přednést vládci?"

"Možná by měla Čedi shromáždit svá pozorování při obletu Tormansu?" zeptal se Vir Norin, "tak bychom mohli lépe zvolit naše linie chování."

"Nemyslím, že bych zjistila více než vy." zamračila se Čedi.

"Pokud Fai pomůže, pokusím se..."

Setkali jsme se se zvláštní společností, jaká nemá v historii Země nebo nekomunistických společností jiných planet obdoby. Zatím není jasné, zda vznikla dalším rozvojem monopolistického státního kapitalismu nebo lžisocialismu typu mraveniště. Jak víte, obě tyto formy měly v naší historii společný vznik oligarchických diktatur. Na Zemi, ze začátku socialismus napodoboval kapitalismus v závodech v materiálním blahobytu a masové levné produkci, a obětoval místy ideologii, výchovu a umění. Některé socialistické země Asie se pokusily vytvořit u sebe socialistický systém co možná nejrychleji a obětovaly vše co bylo možné, a ze všeho nejhůře – neobnovitelné lidské a přírodní zdroje. Současně se v nejmocnější kapitalistické zemi epochy Rozděleného Světa – Americe, která se vydala cestou vojenského diktátu stalo nutným, zkoncentrovat všechna důležitá odvětví průmyslu v rukou státu, pro vyloučení fluktuace a odporu podnikatelů. Proběhlo to bez nutné přípravy státního aparátu. Právě v Americe s její antisocialistickou politikou byly veškerý průmysl, státní aparát, armáda a policie prolezlé gangsterskými bandami, šířícími strach a korupci. Začal boj s rostoucím politickým vlivem banditských skupin, začal politický teror, který vyvolal posílení tajné policie a v konečném důsledku ovládnutí moci oligarchií gangsterského typu. Lžisocialismus typu mraveniště se vytvořil v Číně, jen co se tehdy dala na cestu socialistického rozvoje, cestou uchopení moci malou skupinou, která s pomocí nedostudované mládeže zbourala státní aparát a vyzdvihla jako absolutně neomylnou autoritu "velkého" vůdce.

V jednom i druhém případě byla konečným výsledkem nelidská oligarchie s mnohoúrovňovou hierarchickou pyramidou moci. Síto v té pyramidě fungovalo na principu bezmyšlenkovité oddanosti a podlézavosti.

Monopolistický státní kapitalismus je nemožný bez oligarchie, protože při nevyhnutelném pádu výrobních sil je možné dobře zabezpečit jen privilegovanou vrstvu. V souladu s tím se posilovala infernálnost. Nespočítatelné zločiny proti lidem se ospravedlňovaly zájmy národa, který byl ve skutečnosti vnímán jako hrubý materiál historického procesu. Pro libovolnou oligarchii bylo důležité jen to, aby toho materiálu bylo hodně, aby vždy existovala nevědomá masa – opora moci a války. Mezi takovými státy vznikla hloupá soutěž růstu počtu obyvatel, která vyvolala nehorázné plýtvání výrobními silami a zdroji planety, což porušilo majestátní rovnováhu biosféry, dosaženou během milionů let přírodní evolucí. A pro “materiál” – národ – došla nesmyslnost života do extrému, podmínila narkomanství, závislosti ve všech formách a lhostejnost ke všemu...”

Čedi se na chvíli odmlčela, a pak pokračovala:

“Myslím, že na Tormansu jsme našli oligarchickou společnost, vzniklou ze státního kapitalismu, protože jsou zde zbytky náboženství a velmi špatně si stojí výchova a vzdělání. Kapitalismus má zájem na technickém vzdělání a podporuje religiozní morálku. Mravenčí lžisocialismus naopak, důsledně vykořeňuje náboženství, nemá zájem na vysoké úrovni vzdělání, jen na tom minimu, které je nutné, aby masy poslušně přijímaly „velké“ ideje vládců. Proto je třeba, aby lidé nechápali kde je zákon a kde je jeho absence, neuvědomovali si důsledky svých činů a kompletně ztráceli individuálnost, stávající se částkami vyladěného mechanismu utlačování a svévole.

“Ale co morálka?”, namítla Tivisa.

“Morálka se v závislosti na okolnostech diktuje shora. Kromě religiozní morálky a obvyklého práva, vzniklého historickou zkušeností, existují duchovní základy, mající kořeny v tisících letech sociálního života v divokém stavu, u civilizovaného člověka skryté v podvědomí a nadvědomí. Pokud je i tato zkušenost ztracena v dlouhém období utlačování a rozkládání morálky, pak z člověka nic nezůstane. Proto nic stálého v individuálnostech být nemůže, kromě absence iniciativy a kromě strachu před nadřízenými. Různorodé strachy, prostupující takovou společností, jsou analogické pověřčivým strachům, vznikajícím v izolovaných zbytcích archaických kultur, kde hrůza před bohy přinutila chránit se složitými rituálními obřady, namísto vědomé odpovědnosti za své činy.

“Ale vždyť to je stádo!”, řekla Eviza.

“Ano. Potlačení individuálnosti svádí lidi v lidské stádo, jako tomu bylo v Temném středověku na Zemi, kdy křesťanská církev, fakticky plnila roli Satana, a udělala ze spousty lidí vrahy... Bohužel, hlavní náboženskou knihou nejmocnější a nejtechničtější z minulých civilizací – bílé – byla Bible, naplněná zlem, zradou, kmenovým nepřátelstvím a nekonečným vražděním... Pro druhou velkou civilizaci minulosti – žlutou – zrodilo učení Konfucia, neuvážlivou pokoru před okolnostmi života...”

Ale vy mne nutíte odbočovat od ekonomiky do psychologie. Na Tormansu je třídní kapitalistická společnost, oligarchie, vládnoucí nad dvěmi základními třídami, stejně utlačovanými: třídou vzdělaných, kteří mohou žít déle, jinak by bylo nevýhodné je učit, a třídou nevzdělaných, kteří umírají ve věku 25 let.”

“A vy, Rodis, souhlasíte se závěry Čedi?”, zeptal se Vir Norin.

“Zdají se mi velmi pravděpodobné, jen mi není tak jasná hranice mezi státním kapitalismem a mravenčím lžisocialismem. Možná, že společnost Tormansu vznikla z toho druhého?”

“Možná,” souhlasila Čedi “pokud uznávají vědu, jen jako prostředek uchopení a posílení moci, a morálku jako způsob přinutit ohromné masy lidí myslet stejným způsobem, pak se i sami, jsa amorálními a nevědoucími, nachází pod tlakem obav a podezření. Pro podobné uspořádání společnosti jsou typické dvě fáze.

První – přinutit rozmnožovat se jako králíci, dokud ještě planeta není osvojena, zaváděním svaté povinnosti rozmnožování, skrz náboženskou morálku.

Druhá – rychlé zničení předchozích duchovních základů, když přemnožení vyvolalo nutnost absolutního pokoření nespočetných lidských mas.

V tomto mnohamiliardovém moři lidí Tormansu, se setřela individuálnost a utonuli výjimeční lidé. Bylo potřeba kultu předčasné smrti.”

“Myslím, že Čedi má pravdu” řekla Fai Rodis “a její závěr o nevědeckosti řízení je správný. Jedno i druhé – rychlé rozmnožení i likvidace ohromných mas lidí – probíhalo živelně, bez cíle i smyslu, takže dokonce celá ta monstrózní krutost byla marná. Vládci Tormansu zavrhlí sociální nauku a nezkoumali, zda přírustek obyvatel zajistí zvýšení počtu talentovaných lidí nebo naopak, zmenší jejich počet. Zda se jednotlivý člověk stává šťastnější a zdravější, nebo zda roste hoře a zoufalství. Apriori je možné říct, že při takovém nelidském systému rostlo neštěstí... a zdroje planety se plundrovaly.”

“Řekněte nám, Rodis,” poprosila Eviza “copak u nás na Zemi bylo někdy něco podobného? Studovala jsem historii, ale nedostatečně, a tuto těžkou přechodnou epochu historie lidstva – epochu Rozděleného Světa – si představuji špatně. V čem je její podstata?”

“V tomto období se začaly formovat formace státního kapitalismu s tendencí šířit se po celé planetě. Právě ve fázi státního kapitalismu se projevila veškerá nelidskost podobného systému. Jen co byla odstraněna konkurence, okamžitě odpadla nutnost zlepšovat kvalitu výroby a výrobků. Je těžké si představit, co se dělo v Americe po zavedení této formy! V zemi, zhýčkané přebytkem věcí, oligarchie vládne jen pro svá vlastní privilegia. Podstata této formy spočívá v nerovnosti přerozdělování, nepodmíněném vlastnictvím výrobních prostředků, ale množstvím a kvalitou práce. Současně, stojí všude na hlavním místě faktor osobního prospěchu, kvůli kterému jsou lidé schopný všeho, nestaraje se o společnost, nebo budoucnost. Vše je na prodej, otázka je jen v ceně.

Lžisocialismus, který přejal od státního kapitalismu demagogii a nesplnitelné sliby, se s ním překrývá v uchopení moci malou skupinou a potlačení, přesněji, dokonce fyzické likvidaci jinak smýšlejících, v militantním nacionalismu, v teroristickém chaosu, nevyhnutelně vedoucímu k fašismu. Jak je známo, bez zákona není kultury, dokonce civilizace. V podmínkách lžisocialismu nemůže být vyřešen veliký rozpor osobnosti a společnosti. Nejstrašnější nebezpečí organizované společnosti je, že čím vyšší je organizace, tím silnější je moc společnosti nad jedincem. Čím je společnost složitější, tím větší v ní musí být disciplína, ale disciplína vědomá, z čehož vyplývá, že je nutný větší a větší rozvoj osobnosti, její mnohostrannost. Avšak při absenci

sebekázně a samoomezení se narušuje vnitřní harmonie mezi jedincem a vnějším světem, kdy se dostává mimo rámce adekvátnosti svým možnostem a snažíce se dostat výše, získává komplex neplnocennosti a upadá do zvířeckosti až posedlosti. Proto jsou i u nás tak složité, výchova a vzdělávání, vždyť trvají prakticky celý život. Tím je "já chci" vyměněno za "to je třeba".

"Kdo se na tu cestu vydal první? Snad ne opět Rusko?" zajímala se Eviza.

"Opět Rusko, první socialistická země. Právě ona prošla velkou cestu po ostří britvy mezi gangsterským kapitalismem, lžisocialismem a všemi jejich formami. Ruští lidé se rozhodli, že lepší je žít skromně, ale vytvořit společnost s větším zájmem o samotné lidi a s větší spravedlivostí, vykořenit podmínky a samotné pojmy kapitalistického úspěchu, vykořenit nejruznější vládcy, velké i malé, v politice, vědě, umění. To je ten klíč, který naše předky přivedl k éře Světového sjednocení. Na Tormansu jsme ho nenašli, protože zde ještě 2000 let po éře Světového sjednocení existuje inferno, oligarchie, která vytvořila sofistikovaný systém utlačování. Pro boj s tímto systémem je třeba vytvořit lidi s vysokým psychofyziologickým tréninkem, podobných nám. A především, je třeba se naučit bojovat s všeprostupující „vyvoleností“ - systémem, který staví proti sobě vládcy a masy, vševědoucí vědce a nevzdělané, hvězdy a netalentované, elity a pracující třídu. V tomto systému je kořen fašismu a rozvratu obyvatel Tormansu..."

Sedm astronautů sedělo na široké rudohnědé pohovce. Vysokými okny z průzračné plastické hmoty narůžovělého odstínu byly vidět v parku stromy, prozářené paprsky tormanského slunce, které na rozdíl od Slunce pozemského neopisovalo po obloze oblouk, nýbrž klesalo pomalu a majestátně, téměř po svislé čáře. Jeho paprsky se skrze růžová okna zdály fialové. Opálené tváře Pozemšťanů tím získaly nazelenalý tón.

"Tedy rozhodnuto," řekl Vir Norin, jehož robot plnil funkci sekretářky a kódoval výsledky porady pro vysílání na Temný Plamen.

"Rozhodnuto," potvrdila Rodis.

"Vy zůstanete v hlavním městě mezi vědci a inženýry. Tor Lik s Tivisou přeletí planetu od pólu k pólu, zdrží se nějaký čas v přírodních rezervacích a na mořských základnách. Eviza navštíví lékařské ústavy, Čedi a Gen budou studovat společenský život a já se věnuji historii. Teď se musíme spojit s hvězdoletem a pak jít spát. Naši hostitelé uléhají brzy a vstávají časně."

A skutečně, sotva zmizely poslední paprsky zapadajícího slunce a pod vysokými stropy se zapojilo automatické osvětlení, nastalo kolem dokonalé ticho. Jen občas bylo možno zahlédnout v setmělém parku stíny pomalu obcházejících strážů, a znovu všechno znehybnělo, jako v mrtvé vodě pohádkového jezera.

Evize bylo dusno, přistoupila k oknu a začala se pachtit s uzávěrem. Široké okno se konečně rozlétlo a do pokoje zavál chladný vzduch, prosycený zvláštní vůní zahrady na cizí planetě. V týž moment odporně zaječela trubka. Ze všech stran se sbíhali lidé s rozsvícenými lampami a výhružně zvedali hlavně svých zbraní.

Vir Norin se jediným skokem ocitl vedle zmatené Evizy a přibouchl okno. Jekot ustal. Norin se posunky snažil uklidnit shluk strážců dole. Lampy zhasly, strážníci se rozešli. Pozemšťané dávali průchod svým pocitům a dobírali si rozčilenou Evizu.

"Jsem přesvědčen, že nás celou dobu poslouchají a pozorují," řekl Tor Lik.

"Dobře, že jazyk Země je pro Tormanťany naprosto nesrozumitelný!" vzlykla Eviza.

"Nemají od nás ještě dostatečně dlouhé texty."

"Myslím, že ho lehce dešifrují," namítla Čedi.

"Mají s námi mnoho společných slov a pojmů. Přesně vzato, jejich řeč je jeden z jazyků páté éry v epoše Rozděleného Světa, změněný ovšem za dvaadvacet století."

"Ať je to jak chce, našim rozmluvám vládci Jan-Jachu zatím nerozumějí a nebudou je tedy zbytečně znepokojovat. Měli bychom se občas zaclonit pomocí robotů, abychom své hostitele nezasvěcovali do intimní stránky našeho života. Třeba právě teď, když budeme hovořit s hvězdoletem."

Faina modročerná devítinožka zaujala místo uprostřed pokoje. Pod jejím pláštěm zahučel dálkový vysílač televideofonu a místnost se ponořila do tmy. Astronauti se sesedli na pohovce. Na protilehlé straně zaplálo zelené světlo a zazněly melodické tóny písně o jívě nad řekou. Nejasné, míhající se kontury lidí dostaly najednou přesný tvar, jako by se zbylá posádka z kosmické lodi ocitla náhle v zahradách Coamu a usedla vedle kolegů pod vysokým stropem palácové komnaty.

Aby šetřili baterie robotů, jejichž energii mohli potřebovat při důležitějších věcech, řekl každý zhuštěně své dojmy z prvního dne na Tormansu. Rekord ve stručnosti získal Tor Lik.

"Mnoho patosu, slov o velikosti, štěstí a bezpečnosti. Vedle toho všude strach a sbory strážců, které tu nejsou, aby zajišťovaly bezpečnost, nýbrž proto, aby se k vládcům nikdo nedostal. Tváře lidí jsou zasmušilé, ani ptáci tu nezpívají."

Když zhasl stereoobraz a spojení s hvězdoletem se přerušilo, řekla Rodis:

"Nevím jak u vás, ale u mne ochranné sérum a biofiltry vyvolávají ospalost."

Ospalost místo obvyklé touhy po činnosti cítili všichni. Eviza to pokládala za normální jev a upozornila astronauty, že budou malátní ještě tři čtyři dny. Příští ráno, sotva se Pozemšťané stačili nasnídat, objevil se u nich hodnostář v černém oděvu pošitým namodrале stříbrnými hady. Vyzval Fai na schůzku s "velikým Čojo Čagasem". Ostatním členům expedice navrhl zatím procházku zahradami Coamu, než bude čas, aby šli do hlavního zpravodajského střediska, kde jim z příkazu Čojo Čagase poskytnou potřebné informace.

Fai Rodis poslala druhům vzdušný polibek a vyšla v doprovodu mlčenlivého strážce ve fialovém, který jí s uctivými úklonami ukazoval cestu. U jednoho z vchodů, při krytých těžkém závěsem, zůstal jako přimrazen stát, s rukama rozpaženýma a tělem po pás ohnutým. Fai sama odhrnula závěs a v téže chvíli se otevřely těžké dveře, které, jako všude na Tormansu, se otáčely ve veřejích a nezapouštěly se do stěn jako doma na Zemi. Ocitla se v pokoji s temně zelenými drapériemi a vyřezávaným nábytkem z černého dřeva. Pozemšťané ho už předtím viděli z hvězdoletu při televizním přenosu na tajném kanálu.

Čojo Čagas tu stál a prsty se lehce dotýkal křišťálové měňavé koule na černém podstavci. Zblízka se "veliký" málo podobal svému obrazu z televize. Chytrě a povzbudivě se usmál a pohybem ruky vyzval Rodis, aby se posadila. Opětovala jeho úsměv a rozložila se pohodlně v širokém křesle.

Hostitel usedl poblíž, naklonil se důvěrně kupředu a zkrřížil ruce, jako by se chystal trpělivě poslouchat svou návštěvnicí.

"Teď si můžeme pohovořit ve dvou, jak se sluší na vedoucí osobnosti. I když je hvězdolet jen zrnkem písku ve srovnání s planetou, psychologicky je odpovědnost a plná moc nás obou stejná."

Fai chtěla namítnout, že podobná formulace je nesprávná a pro člověka ze Země urážlivá. Ale pak si to rozmyslila. Bylo by směšné a bezúčelné přesvědčovat oligarchu o zásadách pozemské etiky v éře Spojených Rukou.

"Jaké jsou normy společenských styků u vás na Zemi?" pokračoval Čojo Čagas.

"V jakých případech mluvíte pravdu?"

"Vždycky! "

"To je nemožné! Skutečná, nevyvratitelná pravda neexistuje."

"Existuje její přiblížení se k ideálu, tím větší, čím vyšší je úroveň společenského vědomí člověka."

"Co s tím má vědomí společného?"

"Když si většina lidí uvědomí, že každý jev má rub a líc, že pravda má dvě tváře a je závislá na měnícím se životě..."

"Tak tedy absolutní pravda neexistuje?"

"Honba za absolutními pojmy je jedním z největších omylů člověka. Výsledkem je jednostrannost, tedy polopravda, a ta je horší než vyložená lež, která oklame méně lidí a není nebezpečná pro člověka vědoucího."

"A vy se vždycky držíte téhle zásady? Neochvějně?"

"Neochvějně!" řekla Rodis pevně, ale hned si vzpomněla na scénu, kterou zahrála na hvězdoletu.

"Tak mi tedy popravdě řekněte, proč jste se objevili na planetě Jan-Jach?"

"Opakuji, co jsem řekla už dříve. Naši vědci vás pokládají za potomky Pozemšťanů páté epochy starověku, na Zemi nazývané éra Rozděleného světa. Podle toho musíte být našimi přímými příbuznými. Cožpak to není dostatečný důvod, abychom se vzájemně poznali?"

"Národ Jan-Jachu je jiného mínění," řekl zřetelně Čojo Čagas.

"Ale připusťme, že je správné, co jste řekla. Co dál?"

"Dál je přirozené, abychom navázali styk, vyměňovali si dosažené výsledky, učili se z chyb, pomáhali si v obtížích a spojili se v jednu rodinu."

„O to vám jde! Spojit se v jednu rodinu! Tak jste si to rozhodli vy, Pozemšťané, za nás! Spojit se v jednu rodinu! Podmanit si národ Jan-Jachu. Takové jsou vaše záměry!"

Fai se strnule napřímila a upřeně pohlédla na Čojo Čagase. Zelené oči jí potemněly. Jakási neznámá síla spoutala vůli předsedy Rady Čtyř. Potlačil bezděčný pocit strachu a řekl:

"I kdyby naše obavy byly přehnané, přece jen jste se tu objevili, aniž jste se nás ptali. Mám vám vyjmenovat všechny příčiny, proč naše planeta odmítá bez rozdílu všechny příchozí z cizích světů?"

"A zejména ze světa, jehož lidé se vám tak podobají," dořekla Rodis myšlenku, již Čagas nevyslovil.

Kývnutím přisvědčil a sklouzl po ni podezřívavým pohledem úzkých očí:

"Jste snad jasnovidka?"

"Nemohu uvěřit, že by lidé na Jan-Jachu odmítli nahlédnout do oceánu nekonečného poznání, který jim otevřela naše planeta a Veliký Okruh!"

"Nevím, co to je."

"Tím spíš!" Rodis udiveně pohlédla na Čojo Čagase a naklonila se k němu blíž.

"Cožpak pro vás není hlavní věcí znásobení krásy, vědění a harmonie v člověku i ve společnosti?"

"To je vaše pravda! Ale ta naše chce omezit poznání, protože ono odkrývá hroznou propast vesmíru, na jejímž pokraji si člověk uvědomuje svou nicotnost a ztrácí víru v sebe. Tím se narušuje hodnota prostých a krásných životních pocitů. Být šťasten, znamená žít v souladu s podmínkami, v jakých se člověk narodil a v nichž zůstává navždy. Vystoupí z nich, a čeká ho smrt, je nic, jen jiskra zhaslá ve větru. A my jsme si nevytvořili štěstí proto, aby nám je zničili cizinci, i když si dělají nároky na pokrevní příbuzenství s námi!"

"Štěstí měkkýše, zalezlého do ulity, kterou může každým okamžikem rozdrtit nevyhnutelné střetnutí okolností, nazývané kdysi na Zemi a teď u vás osudem."

"Na všechno jsme předem pamatovali!"

"Bez vysokých znalostí? A co nedávné katastrofální následky přelidnění? Celá vaše planeta je zaplněna hřbitovy, desítky miliard obětí vinou zaostalosti a tvrdohlavosti," řekla Fai hořce.

"Tak pyká civilizace, která porušila rovnováhu mezi životem a prostředím, protože dopustila živelné přemnožení, jak se to stává u některých živočišných druhů! Smutný a trestuhodný výsledek pro tvora zvaného Homo sapiens!"

"Tak vida! Vy znáte historii Jan-Jachu? Odkud?" Čojo Čagas přimhouřil nepřátelsky oči.

"To je pouze úryvek ze zprávy cizího hvězdoletu, který před dvěma sty sedmdesáti lety pozoroval vaši planetu. Vaši předkové mu nedovolili přistát. Taky se domnívali, že drží osud planety ve svých rukou," řekla Fai posměšně a prudce, aby konečně prorazila skořápku ješitné sebedůvěry člověka v křesle před sebou.

Čojo Čagas vyskočil a změřil si Rodis od hlavy k patě pohledem, při němž jeho podřízeným podklesávala kolena, a zamrzala řeč. Pozemšťanka vstala a prohlížela si vládce s rozvážným klidem jako zajímavý jev, který zasluhuje zvláštní pozornost. Lidé ze Země dovedli dávno vycítit psychologickou atmosféru svého okolí a citlivě na ni reagovat.

"Likvidace těch, kdo nesouhlasí, je pravěký a zastaralý způsob," řekla, jako by četla vládcovy myšlenky.

"Nejen za vyslance z cizích světů, ale koneckonců i za osud vlastního národa budete nakonec pohnán k odpovědnosti."

"Jak to?" zeptal se Čagas se zadržovanou zuřivostí.

"Zjistí-li badatelé na planetě kruté zacházení, záměrné zkreslování informací nebo překážky v cestě za poznáním, vedoucí k nevědomosti obyvatelstva, mohou se odvolat k arbitráži Velikého Okruhu."

"A pak?"

"Léčíme nejen nemoci jednotlivců, ale i celých společností. A zvláštní pozornost věnujeme profylaxi sociálního utrpení. Na planetě Jan-Jach se to mělo udělat zřejmě před několika staletími..."

"Přišli jste radit, když už jsme se sami dostali z nejhoršího," řekl předseda Rady Čtyř uklidněně.

"Vy víte, že Pozemšťané dříve nedokázali překonat gigantické prostory vesmíru. A my jsme neměli ani tušení, že naši předkové ze Země by mohli proniknout do tak nepředstavitelné dálky. Nebýt průzkumníků z Cefea... Ostatně, proč zbytečně ztrácet čas? Pokuste se odložit roli všemocného vládce. Pomozte nám, abychom vás poznali, snažte se poznat nás. A z toho vyplynou i další vaše rozhodnutí."

"A vaše?"

"Já sama nemohu rozhodovat o osudech ostatních lidí ani svých kolegů, kteří na mě spoléhají. Proto nejsem vládkyně ve vašem pojetí."

"Beru to na vědomí," řekl Čojo Čagas. Byl zase milý a usadil Rodis na dřívější místo. "Přemýšleli jste o plánech, jak poznat naši planetu?"

Fai mu vyložila, na čem se astronauti předešlý den usnesli. Čojo Čagas pozorně naslouchal a k jejímu údivu neměl žádné námitky. Stál a hleděl zamyšleně na křišťálovou kouli. Rodis domluvila, a on, aniž odpoutal zrak od koule, souhlasil se všemi cestami svých hostí.

"Mám jen jednu podmínku," otočil se náhle k Fai, "že vy sama zůstanete zatím v zahradách Coamu."

"Jako rukojmí?" zeptala se Fai napůl žertem a napůl vážně.

"Ach ne, co si myslíte! Chtěl bych se prostě první dovědět něco o své ‚pravlasti‘," odpověděl ironicky.

"Copak vy o ní vůbec nic nevíte?" Čojo Čagas sebou neznatelně trhl a uhnul před jejíma vševědoucíma očima.

"Samozřejmě že ne! Pocházíme z Bílých Hvězd, jak zjistili naši vědci. Vy jste úplně jiní. Neumíte se na sebe podívat nezaujatě, a proto nechápete, jak velice se od nás lišíte. Především neobyčejnou rychlostí pohybů a myšlení, spojených zároveň s jistotou a vnitřním klidem. To všechno může člověka vydráždit až k zuřivosti."

"To je zlé. Projevujete tím vlastně utajovaný komplex méněcennosti, který bývá příčinou všech krutostí."

"Hlouposti! To se zdá jen vám, lidem, jejichž psychika je nám cizí..."

Fai Rodis vstala tak rychle, že se Čojo Čagas překvapením přikrčil jako šelma. Ale žena se jen dotkla křišťálové koule, která ji zaujala zvláštní proměnlivostí a hrou barevných odstínů.

"Takové hadačské koule pro autohypnózu dovedli dělat na Zemi jen v Japonsku před pěti tisíci lety. Starověcí mistři je vybrušovali z průzračných přírodních krystalů křemene. Hlavní optická osa krystalu je orientována podle osy koule. K věštění jsou zapotřebí koule dvě. Jedna se nastaví osou vertikálně a druhá horizontálně jako váš Tor... vaše planeta. Kde ale máte druhou kouli?"

"Zůstala u předků na Bílých Hvězdách."

"To je možné," souhlasila Fai lhostejně, jako by ztratila zájem o další rozhovor.

Poprvé v životě pocítil předseda Rady Čtyř nezvyklý zmatek. Sklonil hlavu. Chvilí oba mlčeli.

"Seznámím vás se svou ženou," řekl znenadání Čojo Čagas a zmizel nehlučně za drapériemi ze zelené látky.

Fai zůstala stát, nespouštěla oči z koule a slabě se usmívala vlastním myšlenkám. Pak náhle sáhla rukou k pasu a vyňala maličkou kovovou rourku. Přiložila ji k podstavci věštecké koule, a nicotný, pro analýzu však dostačující úlomek černého dřeva byl jejím vlastnictvím. Fai netušila, že se jí dostalo neobyčejné cti. Soukromý život členů Rady Čtyř se vždycky tajil.

Obecně se předpokládalo, že představitelé moci se ani nesníží k tak obyčejným lidským záležitostem, jako je ženitba, protože mohou okamžitě získat kteroukoli ženu na planetě jako milenku. Ve skutečnosti, si však vládci vybírali své ženy a milenky jen z úzkého kruhu nejoddanějších lidí.

Čojo Čagas vstoupil neslyšně a náhle. Zřejmě to byl jeho zvyk. Vrhл rychlý pohled na obě strany, a teprve potom pohlédl na nehybně stojící návštěvnici.

"Jsou oba na svém místě," řekla Rodis tiše, "jen..."

"Co jen?" zvolal netrpělivě Čagas, učinil dva kroky napříč pokojem a odhrnul závěs, který se ničím nelišil od ostatního potahu na stěnách. V prostoru za ním stál člověk a široce otevřenýma očima zíral na svého pána. Čagas rozzlobeně vykřikl, ale strážný sebou ani nepohnul. Vrhл se tedy na druhou stranu, ale Rodis ho posunkem zastavila.

"Druhý také nic nevnímá!"

"To jsou vaše žerty?" zeptal se vládce bez sebe hněvem.

"Bála jsem se, že narazím na stejné nepochopení, jako byla včerejší příhoda s oknem," doznala Fai omluvně.

"To můžete udělat s každým? I se mnou?"

"Ne. Vy patříte k oné pětině lidí, kteří nepodléhají hypnóze. Nejdřív je třeba zlomit vaše podvědomí. Ostatně, sám to dobře znáte... Máte soustředěnou a vytrénovanou vůli a mocný rozum. Vy si nepodrobujete lidi jen vlivem slávy, moci a příslušných zařízení. Přesto že i v tom se výborně vyznáte. Třeba váš přijímací sál, v němž sedíte na vyvýšeném místě v plné záři a v přítmí pod vámi všichni ostatní, nepatrní služebníci."

"Je to snad vymyšleno špatně?" zeptal se Čojo Čagas s nádechem převahy.

"Ale, nechme toho. Jak jste to dokázala s mými strážci?"

"Velice snadno. Jsou vycvičeni k pokorné, bezduché poslušnosti. To s sebou nese ztrátu rozumové úvahy, otupělost a potlačení vůle, která je hlavní složkou duševní stability a odolnosti. Nejsou to osobnosti, ale živé stroje s vloženým programem. Nic pak není lehčího, než program změnit..."

Ze zástěny stejně nenadále jako její muž vystoupila neobyčejně krásná Tormanťanka. Byla vysoká jako Fai, ale mnohem subtilnější, a pohybovala se s nezvyklou grácií, vypočítanou zřejmě na efekt. Matně černé vlasy, sčesané dozadu nad vysokým hladkým čelem, spadaly jí v těžkých vlnách na spánky a do týla. Na temeni jí zářili dva propletení hadi s rozevřenými čelistmi, jemná práce ze světlého kovu s růžovým odstínem. Náhrdelník ze stejného materiálu ve tvaru pestrých čtverců,

spojených růžovými kameny s diamantovým jasem, obepínal vysokou šíjí a klesal ve čtyřech třpytných přívěscích do úžlabinky mezi ňadry, téměř odhalenými v elastickém korzetu. Úzká ramena, krásné paže i převážná část zad byly holé, což rozhodně neodpovídalo každodennímu úboru na Tormansu. Dlouhé mírně šikmé oči pod lomeným obočím hleděly upřeně a panovačně, rty velkých úst s mírně zvednutými koutky byly pevně stisknuté a vyjadřovaly nespokojenost.

Zůstala stát a bez okolků si prohlížela svého hosta. Rodis jí první vyšla vstříc.

"Nemylte se," řekla mírně, "jste nesporně krásná, ale nejkrásnější ze všech být nemůžete, jako nikdo ve vesmíru. Krása má nekonečně mnoho odstínů, v tom spočívá rozmanitost světa."

Vládcova žena přimhouřila tmavohnědé oči a vztáhla ruku velkomyslným gestem, v němž bylo cosi hraného a dětského zároveň. Fai Rodis, která si už osvojila tormanťanské způsoby, opatrně stiskla její úzkou dlaň.

"Jak vám říkají, návštěvnice ze Země?" zeptala se trhaně, vysokým ostrým hlasem, jako by udělovala rozkaz.

"Fai Rodis."

"Zní to pěkně, i když my jsme zvyklí na jiná hlásková spojení. Já jsem Jantre Jachach, zkráceně Jan-Jach..."

"Nazvali vás podle jména planety!" zvolala Rodis.

"To se hodí pro ženu nejvyššího vládce."

Na rtech Tormanťanky se mihl povýšený úsměv:

"Co vás napadá! Planetě dali mé jméno."

"To přece není možné! Přejmenovávat planetu, kdykoli se objeví nová vládkyně. Co ohromné a zbytečné práce je pak s přepisováním všech názvů, jaký zmatek tím vznikne v knihách!"

"Starosti se změnou jmen, to je maličkost!" vmísil se do rozhovoru Čojo Čagas.

"Naši lidé nemají dost práce a síly se na to vždycky najdou."

Fai Rodis poprvé upadla do rozpaků. Mlčky stála před vládcem planety a jeho ženou. Oba svým způsobem vycítili její stísněnost a usoudili, že nastal příhodný okamžik pro zakončení audience.

"Dole ve Žlutém sále čeká inženýr, který byl určen, aby vám pomáhal při získávání informací. Bude tu stále a přijde okamžitě, jakmile ho zavoláte."

"Řekl jste inženýr?" zeptala se pro jistotu Rodis.

"Počítala jsem s historikem. Vždyť se vůbec nevyznám v otázkách technologie.

Kromě toho u nás na Zemi je historie nejdůležitější vědecká disciplína, věda věd."

"K disponování informacemi je zapotřebí inženýr. U nás to tak je." Čojo Čagas se shovívavě usmál.

"Děkuji." Fai se uklonila.

"Ó, uvidíme se ještě nejdnou! Kdy mi ukážete filmy o Zemi?"

"Kdykoli si budete přát."

"Dobře. Najdu si čas a dám vám vědět. A teď," Čojo Čagas kývl k drapériím, "vraťte je do normálního stavu."

"Můžete jim dát znamení, jsou volní."

Čagas luskl prsty a oba strážci v okamžení vystoupili z úkrytů se sklopenými hlavami. Jeden z nich vedl Fai chodbami do sálu ověšeného černými závěsy a pokrytého černými koberci. Odtud ve dvou půlkruzích vedlo schodiště z černého kamene do spodního zlatě žlutého sálu. Strážce se zastavil u balustrády a Fai sestoupila dolů sama. Cítila zvláštní úlevu, jako by s ponurou černí nahoře zmizela i její obava o osud expedice. Uprostřed na žlutém koberci stál člověk, bledší než normální Tormant'ané. Měl hustou a krátkou černou bradku a připomínal starodávný portrét z epochy Rozděleného Světa. Mohutně klenuté čelo, husté obočí nad poněkud vystouplýma fanatickýma očima, tenký černý knír...

Jako v transu hleděl na Pozemšťanku, sestupující po černém schodišti, jejíž překvapivě pravidelné a pevné rysy obličeje zcela zakrýval průzračný štítek. Něco nelidského vycházelo ze záře jejích široce rozevřených zelených očí pod rovným obočím. Jako by hleděla skrze něho do nekonečných dálek, o nichž ví jen ona sama. Tormant'an okamžitě pochopil, že je to dcera světa, který se neuzavírá na jediné planetě, nýbrž je otevřen prostorám vesmíru. Když překonal první rozpaky, přistoupil inženýr k ženě:

"Jmenuji se Chonteelo Tollo Frael," pronesl zřetelně své třídlílné jméno, jež označovalo nižší hodnost.

"Já jsem Fai Rodis."

"Fai Rodis, poslali mě, abych vám byl k dispozici. Mé jméno je složité, zvláště pro hosty z cizí planety. Říkejte mi prostě Tael," inženýr se nesměle a přátelsky usmál. Rodis pochopila, že je to první opravdu dobrý člověk, s nímž se na planetě Jan-Jach setkala.

"Přidávají se u vás ke jménům tituly a hodnosti jako u nás na Zemi?"

"Ne, nic takového. Většině se stručně říká KŽI, to znamená lidi, kteří žijí krátce.

Vědci, technici a umělci nepodléhají předčasné smrti, mohou žít dlouho a nazývají se DŽI."

Fai přemýšlela o tom, co slyšela, a inženýr nervózně přejížděl po koberci špičkou boty, která na rozdíl od měkkých střevíců "hadonošů" byla tvrdá a vrzala.

"Nechtěla byste se projít v zahradě?" navrhl skoro pokorně.

"Tam můžeme..."

"Pojďme... Taeli," řekla Rodis a obdařila ho úsměvem.

Zbledl, otočil se a vyšel napřed. Zasklenými dveřmi sestoupili do parku, mezi úzké aleje, vysázené podobným způsobem jako na Zemi. Fai se rozhlížela a přemýšlela, kde viděla něco podobného. Možná že v některé ze škol třetího cyklu v Jižní Americe?

Diskovité květy bez korun, zářivě žluté při krajích a temně fialové uprostřed, ničím nepřipomínaly Zemi. Cize vypadaly i žluté trychtýřovité stromy. Skrze biofiltry téměř nezachytitelně pronikala kořená vůně modře zbarvených květů, které v hroznech visely z keřů kolem oválné louky. Rodis přikročila k široké lavici a chystala se posadit, ale inženýr energicky ukázal na druhou stranu, kde na vrcholu kuželovitého kopce byla besídka ve tvaru koruny s tupými výřezy.

"Tohle jsou květy pro bezstarostný odpočinek. Stačí tu posedět jen pár minut a člověk upadne do netečné strnulosti, bez myšlenek, strachu nebo starostí.

Zde rádi pobývají mocní vládci, a sluhové je pak v určenou dobu odvedou. Jinak se tu dá trávit libovolně dlouhý čas."

Tormant'an a návštěvnice ze Země vystoupili k besídce, odkud byl rozhled do coamských zahrad. Dole v dálce za modravými stěnami obory, rozkládalo se při úpatí náhorní roviny obrovské město. Jeho sklovité ulice se leskly jako povrch vodní hladiny. Ale vody v zahradách Coamu nebylo nazbyt. V potrubí pod povrchem šuměly potůčky, a tu a tam ústily do malých bazénů. Od vysokánské brány zaléhala až sem nesourodá hudba, slitý šum hlasů, smích i jednotlivé výkřiky.

"Tam se něco děje?" zeptala se Rodis.

"Kdepak. To jsou jen stráže a zahradní personál."

"A proč jsou tak hluční? Copak vládci tu nepotřebují klid?"

"Nevím. Ve městě je hluk mnohem větší. V paláci to slyšet není a pohodlí druhých je nezajímá. Ostatně, sluhové vládců se nikoho nebojí, jsou-li vhod svým pánům."

"Pak jsou ale velmi špatně vychovaní!"

"A proč? Co rozumíte tím slovem?"

"Především schopnost ovládat se, nevadit ostatním lidem. To je jediná možnost, jak udělat společný život snesitelný pro všechny bez výjimky."

"Vám na Zemi se to podařilo?"

"Ještě mnohem víc. Dosáhli jsme nejvyšší míry uvědomění a sebekázně, kdy člověk myslí především na druhé, a teprve pak na sebe."

"To je nemožné!"

"A přece se nám to podařilo už před několika tisíciletími."

"Chcete říci, že to u vás vždycky tak nevypadalo?"

"Ovšem že ne. Člověk musel překonávat nescíslné překážky. Ale ze všech nejdůležitější a taky nejtěžší bylo překonat sebe sama."

Inženýr neodpověděl. Naslouchal vzdálenému hluku z rádia a směsici lidských hlasů.

"Teď mi řekněte něco o tom, jak se uchovávají informace na planetě Jan-Jach.

A pomozte mi, abych je získala."

"Co vás především zajímá?"

"Historie osídlení planety od okamžiku, kdy sem vaši lidé přišli, až po současnou dobu. Zvláště důležité je pro mě znát období maximální zalidněnosti, po nichž následoval prudký úbytek obyvatelstva. Ovšem, s ekonomickými údaji a změnou vládnoucí ideologie."

"Všechno, co se týká našeho příchodu na planetu, je tajné. Stejně tak je zakázáno poskytovat informace o obdobích Veliké Bídy a Moudrého Zákazu."

"To nechápu."

"Vládci Jan-Jachu nedovolí nikomu studovat tak zvané zakázané historické epochy."

"Neuvěřitelné! Myslím, že tu jde o nějaké nedorozumění. Zatím mě seznamte alespoň s historií, která je povolena, ale s přesnými ekonomickými ukazateli a statistickými daty výpočetních strojů."

"Údaje výpočetních strojů se nikomu neukazují a nikdy se neukazovaly. Jednotlivé éry zpracovávají speciálně vybraní lidé, a tajně. Zveřejňuje se jen to, co je povoleno."

"Jaký význam pak mají takové zprávy pro vědu?"

"Skoro žádný. Každé období ukázali vládci tak, jak jim to vyhovovalo."

"Bylo by možné získat skutečná fakta?"

"Jenom nepřímo, v rukopisných memoárech a v literárních dílech, která unikla cenzuře nebo zničení."

Fai Rodis vstala. Inženýr se také zvedl a stál se skloněnou hlavou. Bylo vidět, že se jako vědecký pracovník stydí za své ponižující a otrocké postavení. Rodis mu položila ruku na rameno.

"Tak to také uděláme," řekla měkce.

"Nejdřív obecný nástin historie v povolené míře, a pak se pokuste sehnat všechno, co zůstalo nedotčeno minulými cenzurami, nucenými opravami a přímou dezinformací. Nebud'te smutný, na Zemi byly podobné epochy. A co se stalo pak, to brzy uvidíte."

Inženýr ji mlčky doprovodil do paláce.

6. Cena Ráje

"Evizo, kde je Rodis?"

"Nevím, Vire."

"Neviděl jsem ji už tři dny."

Čedi ji hledala všude, počínajíc Zpravodajským střediskem a končíc komnatami vrchního vládce, ale tam ji nepustili.

"Fai zmizela po promítání našich stereofilmů, sotva Tivisa a Tor odletěli na zadní polokouli Tormansu, a nedočkala se tedy chvíle, kdy nám Evisa dovolí svléknout skafandry," řekl Vir.

"Bohužel," potvrdila lékařka, "ještě nějakou dobu se musíte smířit s těsným úborem. Já jsem na kovovou pokožku zvyklá, a přece to je vždycky úžasný zážitek, zbavit se trubek a štítků před obličejem. Biofiltry překáží mnohem méně... Tu je Gen Atal! Nevíte něco o Rodis?"

"Je v Sále Chmur. Vystupoval jsem po černém schodišti a ona šla vedle Čojo Čagase v doprovodu stráží, které naše Čedi má tak málo v lásce."

"Mně se to všechno nelíbí," řekl Vir Norin.

"Proč se vzrušujete?" zeptal se Gen Atal s naprostým klidem.

"Fai vysedává o samotě s Čagasem. Vládce s vládkyní, jak sama žertem říká."

"Tihle špatně vychovaní vládci, povznesení nad jakoukoli morálku, se podobají tygrům. Jsou nebezpeční neovládanými emocemi, které je ponoukají k nerozváženému chování. A Faina devítinožka tu stojí vypnutá."

"Hned uvidíme," inženýr kosmické ochrany udělal ve vzduchu rukou kříž.

V okamžiku přiběhl k jeho nohám robot s příklopem zlatohnědé barvy, jakou měl i Genův skafandr. V několika vteřinách se z kovového pláště mechanického sluhu vysunul válec na vysoké nožce a zazářil fialově růžovým světlem. Na stěně pokoje se začala zaostřovat část řídicí kabiny na Temném Plameni, která teď sloužila jako místo pro přímé spojení a pozorování.

Milá tvář Neji Cholli vypadala unaveně v záblescích zelených, bledě modrých a oranžových signálů na různých pultech. Dívka pozdravila Gena vzdušným polibkem, ale hned zbystřila pozornost a zeptala se:

"Proč ne ve smluvený čas?"

"Je třeba se podívat na panel života," řekl Gen.

Neja přenesla pohled na světlou stěnu, kde jasně a stejnoměrně zářilo všech sedm zelených světél.

"Vidím to sám!" zvolal Gen, rozloučil se s Nejou a vypnul robota.

"Víme všechno, co potřebujeme," řekl Evize a Virovi.

"Rodis je v pořádku, má i svůj signalizační náramek, ale možná, že ji drží..."

"V zajetí!" doplnil Vir Norin.

"Kdo je, v zajetí?" zahlaholila zezadu Čedi.

"Fai Rodis! Vir ji viděl v Sále Chmur s Čojo Čagasem před třemi dny, ale my jsme se s ní vůbec nesetkali."

"Tak pojďme do Sálu Chmur a Gen ať nám ukáže, kam šli." Impulzivní Čedi vykročila první. Na konci srpovitě zahnuté chodby vstoupili na černé koberce uprostřed sloupů a výklenků v Sále Chmur, jak ho nazvali astronauti. Gen Atal přistoupil ke schodišti s balustrádou, na pár vteřin se zamyslel a zamířil rozhodně k temnému prostoru mezi dvěma blízko sebe stojícími sloupy. Za nimi byly vidět zavřené dveře. Gen se několikrát marně pokusil je otevřít, a pak rázně zaklepal.

"Kdo se opovažuje rušit klid vládce Jan-Jachu?" vyštěkl zlostný hlas, zesílený elektronickým zařízením.

"My, lidé ze Země, hledáme svou velitelku!" zakřičel Vir Norin po způsobu zesilovače.

"Nic nevím. Vraťte se do svých pokojů a čekejte, dokud vládci neuznají za vhodné, aby se vám ukázali!"

Pozemšťané se na sebe podívali. Čedi pošeptala něco Viru Norovi, a astronaut se chlapecky zasmál.

"Vládce Tormansu to tak dělá!" luskl prsty.

V několika vteřinách bylo slyšet lehký ťapot devítinožky a v černém sále se objevil rudě fialový robot.

"Co zamýšlíte, Vire?" zeptala se Eviza znepokojeně.

"Jen abychom tím Rodis neublížili!"

"Horší to nebude. Je načase dát malou lekci všem těm vládcům a povýšencům, kterými se to zde hemží!"

Eviza poodešla stranou. Tvářila se kriticky a zvědavě zároveň. Ale Čedi s Genem nadšeně přiskočili k Viru Norinovi. Na astronautův rozkaz vysunula devítinožka kulatou krabičku na tlustém kroužkovitém kabelu. Třpytila se jako zrcadlo.

"Zavřete si ušní filtry," nařídil Vir.

Nepředstavitelný jakot rozťal ticho v paláci. Krabička opsala ve vzduchu parabolu a ohromné dveře se rozletěly dovnitř temného průchodu, odkud bylo slyšet polekaný křik. Na Virův pokyn ultrazvuková tryska zmizela pod robotem a postoupila místo obyčejnému zvukovému reproduktoru.

"Fai Rodis! Voláme Fai Rodis!"

Pod nápořem ohlušujícího řevu se začaly shora sypat kousky skla. Lampa, zavěšená mezi sloupy, se rozkývala a zhasla.

"Voláme Fai Rodis!" zaječel robot ještě silněji a vtom Pozemšťané ucítili, že podlaha pod jejich nohama mizí a oni kloužou po nakloněné chodbě. Bylo to tak nečekané, že přes bleskovou reakci, již astronauti vynikali, Vir Norin nestačil vypnout svého mechanického pomocníka. A tak devítinožka bez přestání vyvolávala Fai z neprůhledné tmy sklepení, kam se všichni čtyři zřítili. Vir Norin máchl rukama ve vzduchu a robot ztichl. Paprsky reflektorů se zkrížily na tvářích Pozemšťanů. Stačili se sotva rozhlédnout, aby zjistili, že zapadli do kulaté podzemní šachty, jejíž stěny byly z neopracovaného, hrubě snýťovaného železa.

Z pěti stran zely nízké průchody a v každém se objevila tlupa strážných ve fialových uniformách. Hlavně s černými otvory mířily na astronauty. Na Virův rozkaz devítinožka vysunula zářič ochranného pole, podobný houbě se zašpičatělou čepičkou. Zajatci se klidně rozhlíželi a přemítali, jak se dostat z pasti. Bezstarostné vzezření rušitelů posvátného ticha paláce strážce rozzuřilo. S křikem se vrhli ke skupině Pozemšťanů, ale byli odhozeni k železným stěnám. V průchodu nalevo se objevili lidé s vyšitým okem v trojúhelníku na hrudi.

"Odporné zařízení!" vykřikla Čedi rozhořčeně.

"Velice důmyslné z jejich hlediska," konstatoval Gen Atal.

"Přemýšlím o tom, jak probít strop a dostat se do Žlutého Sálu," řekl Vir Norin váhavě.

"Ale spotřebujeme příliš mnoho energie."

"Nebylo by lepší počkat, jak se vyvine situace?" radila Eviza.

"Asi ano!" souhlasil astronavigátor. Fialoví strážci několikrát vystřelili.

Astronauti nic neslyšeli, protože ochranné pole nepropouštělo zvuk, ale zpozorovali záblesky malinového plamene, když vyšlehl z hlavní. Kulky odražené od clony dopadly zpátky na ty, kdo je vystřelili. Útočníci se skáceli na železnou podlahu, tváře zkřivené bolestí.

Vir Norin starostlivě pohlédl na ručičku sledující výboj baterie. Litoval, že čtyři další zdatní pomocníci stojí bez užitku vypnuti nahoře v pokojích, jak to Fai Rodis žádala z obavy, aby nějakým náhodným signálem nenarušili přísná pravidla hostitelů.

Náhle zmatek utichl... na Tormansu se všechno dělo náhle, neboť Pozemšťané neznali mentalitu obyvatel planety ani jejich způsoby při styku s hosty, a nemohli tedy předvídat vývoj událostí. Fialoví strážci zmizeli v průchodech i s raněnými a do monotónní melodie ochranného pole zazněl Fain signál.

"Vire, vypněte robota!"

Astronavigátor vydechl úlevou, uklidil "hříbek" a uslyšel v zesilovači příkaz Čojo Čagase, aby strážci s "očima" udělali konec nedorozumění a doprovodili hosty nahoru do pokojů. Za několik minut dopravil velký výtah čtyři hrdiny do ohybu chodby, kde začínaly balkóny k Sálu Chmur. U otevřeného okna do zahrady se zřetelně rýsovala Faina silueta. Průvan povíval jejími krátkými černými vlasy.

První se k ní vrhla Čedi. Rodis jí položila ruku na rameno. Rty se jí usmívaly, ale pohled měla smutný, smutnější než v prvních dnech pobytu na Tormansu.

"Vy jste tu natropili zmatků, moji milí!" zvolala bez výčitky.

"Nejsem zatím zajatkyň... Zatím!"

Tak dlouho nedat o sobě vědět!" vyčtla jí Eviza.

"Opravdu, jednala jsem nesprávně. Ale viděla jsem za ty dny tolik věcí, že jsem dočista zapomněla na vaše obavy.

"Stejně už bylo třeba, aby zde trochu vystrízlivěli," nasupil se Gen Atal.

"Život se stává nepříjemný těmi nesmyslnými zákazy, tupou sebejistotou a strachem, který panuje všude kolem."

"Fai si však potřebuje odpočinout," přerušila ho Čedi.

Pod posilující sprchou ze záporných iontů probírala Fai ve vzpomínkách dny strávené v pokojích Čojo Čagase, zatímco tenké tlapy devítinožky jí poskytovaly masáž lehkými doteky biologicky aktivizovaných rukavic. Zkušenost, kterou zažila, otrásla její důvěrou v plán, který si předem připravila.

Všechno začalo předváděním stereofilmů ze Země. Dva roboti vytvořili přenosový kanál, po němž Temný Plamen začal vysílat obrazy z pozemského života. Obyvatelům Jan-Jachu to připadalo jako zázrak, jako by se na Tormans přenesl opravdový život z daleké planety. Členové Rady Čtyř, jejich ženy, několik vyšších hodnostářů a inženýr Tael sledovali filmy se zatajeným dechem.

K největšímu údivu Tormant'anů, nebylo v žádné životní oblasti onoho velkolepého lidstva nic tajemného a nepochopitelného. Viděli gigantické stroje, automatické závody a laboratoře v podzemních nebo podmořských prostorách. Ve stálých fyzikálních podmínkách tu bez ustání pokračovala práce mechanismů, naplňujících nejrůznějšími produkty diskovité budovy podzemních skladišť, odkud se rozbíhaly transportní linky, také ukryté v podzemí. A pod blankytnou oblohou se zvětšoval prostor pro lidská obydlí. Obyvatelům Jan-Jachu se naskytl pohled na rozlehlé parky, široké stepi, průzračná jezera a čisté řeky, na neposkvřený úběl horského sněhu i ledovou čapku ve středu Antarktidy. Po dlouhém ekonomickém boji města definitivně postoupila své místo soustavě hvězdicových a spirálových osad, mezi nimiž byla roztroušena informační a výzkumná střediska, muzea i domy umění. Všechno dohromady tvořilo harmonickou síť, rozloženou v mírných subtropických zónách, které jsou k obývání nejvhodnější.

Další záběry věnovaly pozornost zahradám při školách různých cyklů. Prostíraly se po liniích poledníků a poskytovaly dorůstajícímu pokolení různorodé životní podmínky. Zpočátku připadali Pozemšťané obyvatelům Jan-Jachu příliš vážní a soustředění. Jejich málomluvnost, nechuť ke vtipkovaní i vyložený odpor k taškařinám a bláznivým kouskům, jejich nepřetržitá zaměstnanost a zdrženlivost při citových projevech se zdály povídavým, netrpělivým a psychicky netrénovaným Tormant'anům nudné a odlidštěné.

Teprve později diváci pochopili, že tito lidé jsou plni bezstarostného veselí, které nepramení z lehkomyšlnosti a neznalosti, nýbrž z vědomí vlastní síly i neutuchající péče celého lidstva. Prostota a upřímnost Pozemšťanů plynula z hlubokého poznání odpovědnosti za každý čin i z harmonie osobnosti, přivedené za tisíce generací do souladu se společností a přírodou.

Neexistovali tu lovci slepého štěstí, a proto ani lidé zklamaní, kteří přestali věřit všemu. Nevyskytovali se psychologicky slabí jedinci, pociťující ostře svou méněcennost, která by je otrávil zavidou a zlobou. V pevných pravidelných tvářích se nezrcadlily ani rozpaky nebo napjaté obavy, ani strach o osud vlastní nebo svých nejbližších. Živé obrazy nádherné Země vyvolaly prudký, nebývalý stesk v malé hrstce Pozemšťanů, odříznutých od rodné planety nekonečnou propastí vesmíru. Tormant'ané se snažili nepodlehnout mocné přitažlivosti světa, který viděli, přesvědčit sami sebe, že jim astronauti předvádějí jen speciálně připravené scény. Ale gigantické záběry v celoplanetárním měřítku dokazovaly, že stereofilmy ukazují pravou, nefalšovanou skutečnost. A když obyvatelé Jan-Jachu konečně uvěřili svým očím, zachvátil je skoro stejně bolestný smutek jako Pozemšťany. Jen příčina jejich lítosti byla jiná. Bylo jim, jako by je přivedli k dokořán otevřeným vratům zahrady, kde všechno bylo odkryto jejich žádostivým zrakům, ale zároveň naprosto nedostupné. A dole pod palácem se tísnilo přelidněné mnohamiliónové město, jehož název Střed Moudrosti zněl náhle na jejich chudé, zaprášené planetě jako ironie.

"Snad to napoprvé stačí?" zeptala se Fai Rodis, když zpozorovala únavu na tvářích diváků.

Čojo Čagas pohlédl na lidi kolem sebe. Jeho žena Jantre si tiskla ruce k ňadrům. Inženýr Tael zvedl hlavu a snažil se nepozorovaně setřít slzy, které mu skanuly do husté bradky. Stejně slzy uviděl u Zeta Uga. Nával nevysvětlitelné zlosti přinutil Čagase zvýšit hlas:

"Ano, stačí! Úplně stačí!"

Fai pohlédla nechápavě na vládce a přerušila spojení s hvězdoletem. Roboti vypnuli a uklidili pod příklop své zářiče. Diváci se začali rozcházet a Fai přistoupila k Čojo Čagasovi, který ji posunkem prosil, aby neodcházela. Když zůstali v opuštěném sále jen sami dva, Čagas poprvé uchopil Rodis za loket, lehce se zachmuřil a pustil opět její ruku.

Fai se rozesmála.

"Zvykl jsem si na vaši tvář bez štítku, a zapomněl jsem, že všechno ostatní je kovové. Někdy se mi zdá, že Pozemšťané jsou jen roboti s hlavami živých lidí," zažertoval vládce a uvedl ji do známé komnaty se zelenými drapériemi a křišťálovou koulí.

"Třeba jsme opravdu jen roboti?" odpověděla Fai otázkou a v jejím pohledu i úsměvu byl náznak koketérie a ženské vyzývavosti.

Čojo Čagas musil napnout všechnu svou vůli, aby nepodlehл mocné přitažlivosti ženy ze Země. Odvrátil se, otevřel černou skříň a vytáhl odtud cosi podobného starodávné dýmce. Usadil se v křesle proti Rodis a začal kouřit. Přes clonu silně vonícího dýmu pohlížel vládce na ženu před sebou a jeho úzké oči se potáhly závojem zapomnění. Mlčel tak dlouho, že Rodis promluvila první:

"Co znamenala vaše slova, úplně stačí? Země se vám nelíbila?"

"Technicky jsou filmy dokonalé. Nic podobného jsme u nás nikdy neviděli."

"Copak tu jde jen o techniku? Mám na mysli naši planetu."

"Nemohu posuzovat pohádky. Jak mám poznat, co je pravda a co lež, když neznám z vaší planety nic než ty obrázky?"

Fai Rodis vstala, opřela se lehce o hranu zdobeného stolu a pozorně se zahleděla na Čojo Čagase.

"Teď právě lžete," řekla přímo, aniž zvýšila nebo snížila hlas, jak to dělali Tormant'ané.

"Pomozte mi, abych vás pochopila. Jste člověk s vynikající inteligencí, proč se zdráháte mluvit přímo a pravdivě o svých soudech a záměrech?"

Čojo Čagas pomalu vstal, chladný a povýšený. Fai sebou ani nepohnula, když se před ní zastavil s povytaženou šíjí a zaťatými pěstmi nalehl na stůl. Zírali mlčky jeden na druhého, dokud vládce zas neodstoupil. Otřel si čelo jemňoučkým žlutým šátkem.

"Mohli bychom vás zničit," vycenil zuby v úsměvu, který nevěstil nic dobrého, "a místo toho mě nutíte, abych vám ještě skládal účty!"

"A ta oběť vás tak tíží?" hlas jí cinkl neskrývaným výsměchem.

"Máte strach, že se tu objeví další hvězdolet a že oba zničí vaše města, paláce, závody? Já vím, že vy i vaši pomocníci klidně přijmete záhubu miliónů obyvatel Jan-Jachu, zničení tisícileté práce i zánik velkých výtvorů lidského génia, jen když sami zůstanete naživu! Nemám pravdu?!" zvolala náhle příkře.

"Ano, přisvědčil Čojo Čagas.

"A čeho taky litovat? Lůzy, nicotných lidí s halířovými city? Nebo přežilého umění, které leží bez užitku na kupách v zaprášených muzeích? Či nebezpečných fantastů DŽI?"

"Jsou to přece lidé!" zvolala Rodis.

"Ne, ještě ne!"

"A děláte něco pro to, aby se jimi stali? Já vás nechápu! Nemůže být nic krásnějšího v životě než pomáhat lidem, zvláště když má k tomu člověk moc, sílu a všechny možnosti. Copak jste o tom ani nepřemýšlel, nešťastný člověče?"

"Ne já, vy jste nešťastná! Jedno staré pravdivé přísloví říká, že pro ženu existuje jen přítomnost a budoucnost, nikdy však minulost. Jaká jste to historička, když nemůžete pochopit, že planetu zaplavilo moře prázdných duší a vypilo, vyžralo, zdupalo ji do nejposlednějšího místečka!"

Fai se už uklidnila.

"Je vám známo, že lidský mozek má pozoruhodnou schopnost napravovat nejen vizuální ale i myšlenkové znetvořeniny vnějšího světa, vzniklé pokřivením přírodních zákonů v nesprávně uspořádané společnosti? Mozek bojuje s distorzí tím, že ji vyrovnává ve prospěch krásy, klidu, dobra. Mluvím samozřejmě o normálních lidech, ne o psychopatech s komplexem méněcennosti.

Copak nevíte, že tváře lidí jsou zdálky vždycky krásné, cizí život se zdá zajímavý a cizí věda důležitá? To znamená, že v každém člověku jsou uloženy sny o krásnu, zformované tisíci generacemi, a podvědomí nás vede na stranu dobra silněji, než si sami myslíme. Jak tedy můžete hovořit o lidech jako o historickém haraburdí?"

"Vaše otevřenost se mi začíná líbit," řekl Čojo Čagas a křivě se usmál.

"Tak jen pokračujte!"

"Vím, že teď nepochybujete o našich dobrých úmyslech. Kolikrát vaši lidé zkoušeli zachytit aspoň kapku nepřátelství u někoho z nás, dokonce i potom, kdy zaútočili na náš hvězdolet z vašeho příkazu! Zde se přece nic neděje bez příkazu Rady Čtyř!"

"Ano," znovu potvrdil vládce, jakoby ovládn magnetickou silou Pozemšťanky.

"Je-li tomu tak, pak důvod je v domnělém nebezpečí, které vychází od nás. Pochopila jsem, že chcete zakázat, abychom filmy o Zemi promítali lidem na Jan-Jachu, Pak ale musíte jednat z pohnutek diktovaných vaším viděním světa i systémem názorů. My, Pozemšťané, jsme nezpozorovali ve vaší primitivní propagandě žádný hluboký zájem o zdokonalení společnosti a lidí. Na zachování existujícího řádu záleží jen hrstce vedoucích činitelů. V historii Země to zahubilo stovky států a milióny lidí. Není to dávno, co jste zde zažili katastrofu z přelidnění..."

Fai Rodis přerušila svou řeč a s údivem hleděla na zkřivené rysy tormanťanského vládce. Čojo Čagas poprvé ztratil vládu nad sebou.

"Dost! Nechci! Nic už o Zemi! Nenávidím proklatou Zemi, planetu bezmezného utrpení svých předků!"

"Vašich předků?" zvolala Rodis a hrdlo se jí stáhlo vědomím, že její předpoklad se potvrdil.

"Ano, svých i vašich! Je to tajemství, chráněné mnoho staletí, a jeho prozrazení se trestá smrtí!"

"Proč?"

"Aby nevznikaly sny o minulosti, o jiném světě. Podemílaly by základy našeho života. Člověk nepotřebuje znát minulost, hledat v ní sílu. Historii je třeba utnout u samého kořene a začít okamžikem, kdy se strom lidstva ujal na Jan-Jachu."

Čojo Čagas asi minutu zamyšleně stál, pak usedl a ukázal Rodis na křeslo. Kouřil, a přitom soustředěně pozoroval křišťálovou kouli, zatímco návštěvnice ze Země seděla nehybně jako socha v nejhlubším tichu vládcových pokojů. Čagas přešel pohledem po její duchem nepřítomné postavě, a pak rozhodnut vstal. Z tajné skrýše vytáhl soupravu přístrojů podobných starodávným klíčům. Jedním z nich, krátkým a silným, otevřel neviditelná dvířka z tlustého kovu, něčím uvnitř otočil, a znovu je pečlivě zavřel.

"Pojďme," řekl prostě a odhrnul zelený závěs před úzkými dveřmi.

Fai ho bez váhání následovala. Čojo Čagas šel se sklopenou hlavou a bez ohlednutí tmavou chodbou, spoře osvětlenou matnou září věčných plynových lamp. Obrátil se jen u dveří výtahu a vpustil Rodis do kabiny. Ozval se skřípot řídicího mechanismu. Kabina se bleskurychle řítila dolů. Fai, která čekala pohyb vzhůru, zatajila dech. Sjeli do značné hloubky a vystoupili do chodby, po jejíž jedné straně vedly koleje a železné podpěry. Čojo Čagas se ohlédl, zavedl svou společnici do nevelkého temného vagónu a posadil se k řídicím pákám. Rozsvítil traťový reflektor a vagón vyrazil do neprůhledné tmy s rachotem hodným pravěkých pozemských železnic.

Fai se usmála na vzrušeného vládce a oddala se hypnotizujícímu mihotání vertikálních, různobarevně svítících značek. Začala si prozpěvovat. Zpozorovala, že Čojo Čagas pozorně naslouchá a často se po ní ohlédne v rychlých záblescích signalizačních luminoforů.

"Co je to za píseň?" zeptal se přerývaně, když zvyšoval beztak, už zběsilý let vagónu.

"Vrhnout se střelhitě do stojaté vody a vyhledat, zachránit z kalného dna..." začala překládat do řeči Jan-Jachu.

"Jen tohle?" zvolal Čojo Čagas.

"A co jste čekal?"

"Něco vojenského. Má to melodii plnou rytmu a síly," řekl a prudce zabrzdil před čtvercem fialového luminoforu.

Vstoupili do temného podzemí. Jen čárky ukazatelů svítily slabě na podlaze, jako by plavaly ve tmě. Čagas vzal Fai opatrně za ruku. Přistoupil k čtvercovému sloupu, vyhledal malý otvor, otevřel ho a naslouchal.

"Musím se přesvědčit, že vypínač v mém pokoji neselhal," vysvětlil mlčenlivé Rodis.

"Jinak při pokusu otevřít sejf s dveřním relé bude každý zabit na místě."

Druhým klíčem ze svazku otevřel další otvor, uchopil rukojeť podobnou střele a silou ji přitáhl k sobě. Vysunul se stříbrný čep a v témže okamžiku se otevřely těžké dveře do jasně osvětleného rozlehlého sálu. Sotva vstoupili, vládce stiskl knoflík a dveře zapadly.

Fai se rozhlédla, zatímco se Čagas nakláněl nad širokým kamenným stolem, něco na něm přemísťoval a cvakal tumblery, podobnými pákám starodávných elektronických strojů, které Rodis mnohokrát viděla v historických filmech a muzeích. Místnost se také podobala muzeu. Do výšky čnely řady zasklených skříní a poliček, těsně uzavřené zásuvky byly pomalovány zašlými hieroglyfy. Stupně přenosných schůdků zašedly prachem, někde se ještě uchovaly stopy těch, kdo po nich vystupovali k horním policím.

Čojo Čagas se napřímil, slavnostní a bledý. Návštěvníci ze Země připadal jako dávnověký velekněz, jako strážce zapovězených umění, a skutečně jím také byl.

"Víte, kam jsme přišli?"

"Pochopila jsem. Zde se uchovává to, co vy..., co vaši předkové přivezli na hvězdoletech ze Země." Fai se celá napjala vzrušením.

Bylo to něco ohromného pro badatelku Rozděleného Světa, dostat se do skladiště informací o zřejmě nejtemnějším období v epoše velikých převratů v předvečer éry Spojeného Světa! Dotkla se s posvátnou úctou ohromného pultu, odmontovaného zřejmě z pradávne kosmické lodi, jedné z těch, které se odvážně vnořily do neprobádaných, a jak se později ukázalo, nesmírně komplikovaných propastí vesmíru. Čojo Čagas povzbudivě kývl a ukázal zmatené Fai na řadu mohutných stolů z kovu a plastické hmoty.

"Chápu, že je tu pro vás všechno velice zajímavé. Ale nezapomínejte, že pokračujeme v našem rozhovoru. A vy se teď, budete dívat na filmy přivezené mými předky jako upomínka na planetu, z které utíkali. Utíkali se slabou nadějí na záchranu, ale našli nedotčenou planetu a nový život výměnnou za starý. Když pochyby a nejistota přemůžou mé unavené nervy, zajdu sem, abych se nasytil nenávisí a z ní načerpal nové síly."

"Nenávisí k čemu, ke komu?"

"K Zemi a jejímu lidstvu!" řekl Čojo Čagas přesvědčeně.

"Podíváme se na sérii, kterou jsem vybral. Nebudu vám pak nucen objasňovat motivy, proč jsem zakázal vaše stereofilmy. Kdo by nezapochyboval o pravdivosti scén, které promítáte, když předtím zhlédl historii vašeho ráje?" řekl vládce s velikou hořkostí.

"Jak to přišlo, že se vydrancovaná zanedbaná planeta změnila v nádhernou zahradu a nevraživí, v nic nevěřící lidé se stali věrnými přáteli? Jaké zbraně, jaké okovy železného strachu udržují národy Země v takové disciplíně? Ostatně, copak mi to řeknete? Umíte člověka omámit. Sám jsem to zakusil. Vzpomínáte si na legendu o Kirké, kouzelnici, která proměňovala lidi ve vepře? Někdy se mi zdá, že jste taková Kirké..."

"Setkání s Kirké bylo zkušebním kamenem pro každého muže, mělo ukázat, je-li člověkem i v oblasti milostných vztahů. Sexuální magie působí pouze na lidi s nízkou úrovní v pojetí Krávy a Erotu. Chcete to zkusit?" navrhla Rodis.

K nepopsání změněná, upřela na vládce pohled široce rozevřených velitelských očí a výbojně prohnula svou vladařskou postavu. Temná síla spoutala mysl Čojo Čagase, jako by se v něm začala rozvíjet mohutná pružina, brala mu dech, tiskla čelisti a ochromovala svaly prudkou žádostí.

"Nechci!" vykřikl zuřivě.

Fai odpoutala svůj pohled, vládce těžce dosedl na kraj stolu a stiskl páčky.

Světlo zhaslo, podzemní stěna zmizela, pohlcena obrazem, který svou hloubkou dokonce předčil obvyklé televideofony. Rodis zapomněla na všechno kolem a přenesla se do vzdálené minulosti rodné planety.

Pozemská historie, jak o ní psali a učili vzdálení předkové, se snažila zatajit skutečnou cenu, již bylo třeba zaplatit za vedení válek, výměnu vládců a civilizací. V nejstarších dobách filmová dokumentace ještě neexistovala. Nejzávažnější historické události bylo třeba rekonstruovat. Ale filmové rekonstrukce z pozdní doby Rozděleného Světa si kladly za úkol ukázat, že veškeré lidské úsilí o vytvoření krásy, zavedení pořádku na Zemi, touhy po mírové práci a poznání přírody byly naprosto zbytečné a končily jen utrpením a ničením. Rodis nikdy neviděla úryvky dokumentárních záběrů, montovaných do hraných filmů o posledních obdobích Rozděleného Světa. Masové vraždy nabyly ještě na rozsahu, úměrně s růstem obyvatelstva na planetě a s rozvojem mocné techniky.

Lidé hynuli po statisících a miliónech. O něčem podobném se pravěkým ničitelům lidského rodu ani nesnilo. Atomové bomby v několika vteřinách vyhlazovaly z povrchu země obrovská města. V námořních bitvách se letci jako zápalné pumy vrhali se svými stroji na paluby gigantických lodí. V ohnivých smrštích létali do vzduchu lidé, zbraně, úlomky strojů. Z mořských hlubin vyplouvaly nečekaně ponorky, aby zničily nepřitele raketami s termojadernými náboji...

"Probud'te se, Pozemšťanko," uslyšela Fai hlas Čojo Čagase.

Trhla sebou a on vypnul projektor.

"Vy jste tohle všechno neznala?" zeptal se trochu posměšně.

"U nás se nezachovalo tolik filmů z minulosti," odpověděla, jako by se teprve teď navracela do skutečnosti.

"Po odletu vašich kosmických korábů byla na Zemi ještě jedna veliká bitva. Naše předky nenapadlo, aby ukryli dokumenty do moře nebo pod zem. Spousta věcí přišla nazmar."

Čojo Čagas pohlédl na hodiny. Fai se zvedla.

"Připravila jsem vás o mnoho času. Odpusťte a děkuji vám."

Předseda Rady Čtyř zůstal chvíli stát, jako by o něčem uvažoval.

"Opravdu s vámi nemohu déle zůstat. Ale jestli chcete..."

"Rozhodně!"

"Budete potřebovat několik dní!"

"Mohu se delší čas obejít bez jídla. Potřebuji jen vodu."

"Tu najdete zde." Čojo Čagas otevřel třetím klíčem další malá dvířka.

"To je moje vlastní linka pro zásobování vodou," usmál se.

"Můžete pít bez obav. Budete zde zamčená, ale signalizační skříň nechám otevřenou. Nepokoušejte se odejít sama. Je tu příliš mnoho nástrah. Materiál z posledních století nestačí prohlédnout dřív než za tři dny. Vydržíte to?"

Fai Rodis mlčky přikývla.

"Přijdu za vámi sám. Mikrocívky s přetočenými originály jsou zde v těch zásuvkách. Žijte šťastně! To si u nás říkají lidé při loučení."

Rodis k němu přátelsky vztáhla ruku. Podržel ji ve své, stiskl a pohlédl návštěvnici hluboko do zářících očí, které se tak výrazně lišily od všeho, co dosud poznal nejen na své rodné planetě, ale i ze starých filmů Země, jíž se zřekli jeho předkové.

Pak náhle ten podivný člověk její ruku pustil či spíše odstrčil a zmizel za dveřmi. Ohromná pancéřová deska se přibouchla s hlukem připomínajícím úder mechanického kladiva.

Rodis začala provádět dechová cvičení a cviky pro soustředění, aby dodala tělu energii pro nastávající práci. Nechtěla se jen dívat, ale taky uchovat všechno v paměti. Příliš pozdě jí napadlo pořídit záznam s pomoci devítinožky, a kdoví, jestli by náladový vládce planety souhlasil, aby sem zašla znovu. Když Fai roztřídila cívky, viděla, že Čagas jí promítl sérii označenou titulkem "Člověk člověku".

Druhá a třetí cívka měly nadpisy "Člověk přírodě" a "Příroda člověku".

Filmy "Člověk přírodě" ukazovaly, jak z povrchu Země mizely lesy, vysychaly řeky, ničila se úrodná půda, rozvátá větry nebo prosycená solemi, jak zanikala jezera a moře, zaplavována odpadem a naftou.

Obrovské plochy půdy, rozryté důlními pracemi, byly zaváženy haldami ze šachet nebo rozbláceny bezvýslednými pokusy udržet pitnou vodu při narušené rovnováze vodního koloběhu na pevninách. Záběry, pořizované na stejných místech v průběhu několika desetiletí, byly obžalobou lidstva. Místo mohutných pralesů z cedrů, sekvojí, araukárií, eukalyptů a ostatních gigantů tropických pásem, krčily se při zemi jen nicotné křovinaté porosty. Mlčenlivé, hmyzem dohola ožrané stromy stály v místech, kde lidé vyhubili ptactvo. Následovala celá pole uhynulých divokých zvířat, otrávených neodborným používáním chemikálií.

A znovu přišly snímky o nehospodárném spalování miliónů tun uhlí, nafty a plynu, nashromážděných za miliardy roků existence Země, dřevo se ničilo donekonečna. Povrch planety pokrývaly celé hory z rozbitého skla, lahví, zrezavělého železa a nezničitelných plastických hmot. Obnošená obuv se hromadila v triliónech párů a tvořila neforemné hromady, vyšší než egyptské pyramidy.

Série "Příroda člověku" byla ze všech nejnepříjemnější. Ukazovala záběry z posledních století, v nichž se střetávala ničivá síla techniky s obrovskými masami lidí. Lidská individualita zanikala, rozplývala se v oceánu všeobecné hrůzy a utrpení.

Z gigantických velkoměst, opuštěných pro nedostatek vody, zbyly jen rozpadlé haldy betonu, železa a rozpukaného asfaltu. Obrovské hydroelektrárny zanesl jíl, přehrady byly zničené otřesy a posuvy zemské kůry. Zátoky a mořské průlivy zahnívaly, protože jejich biologický režim byl narušen, toky byly otráveny nakupením těžké vody při zrychleném odpařování malých umělých bazénů na přehrazených řekách. Podél zpustlých břehů se táhly ohavné pruhy mrtvé pěny, buď zčernalé naftovými zplodinami, nebo bílé od miliónů tun čisticích prostředků, vypuštěných do moří a jezer.

Lékaři vedli zoufalý boj s neustále přibývajícími nemocemi. Bakteriologická střediska potlačila epidemie napadající lidstvo zevnějšku. Ale neočekávaný nepřítel začal ničit člověka zevnitř. Objevily a rozmnožily se nejrůznější druhy alergií, jejichž nejhroznějším důsledkem byla rakovina, defekty dědičnosti, psychická méněcennost. Medicína nebyla na nové formy nemocí připravena. Těžké životní podmínky minulých dob vedly k předčasnému opotřebenému srdce, takže lidé plní energie a touhy po činnosti předčasně umírali.

Fai Rodis byla otřesena tou podívanou, i když chápala, že filmy ze starověkých hvězdoletů prošly speciálním výběrem. Lidé, kteří nenáviděli svou planetu a přestali věřit, že by lidstvo bylo schopno pozvednout se z pekla neuspořádaného života, vzali s sebou všechno, co zlehčovalo celou civilizaci, aby si příští generace představovaly opuštěnou Zemi jako místo nepředstavitelného utrpení, kam se nelze vrátit za žádných okolností. Zřejmě stejný pocit naprostého odpoutání od minulosti přinutil předky dnešních Tormant'anů, když se jim kupodivu poštěstilo objevit neobydlenou planetu dokonale vhodnou pro život, aby prohlásili, že přišli z mýtických Bílých Hvězd a že jsou potomky mocné a moudré civilizace. Nic nestálo v cestě tomu, aby později začali promítat filmy o pozemských hrůzách. Proti nim by se současný život na Tormansu zdál úplným rájem. Ale teď už bylo nebezpečné rušit zakořeněnou víru v nejvyšší moudrost Bílých Hvězd i jejich strážců.

A existovali určitě i další motivy.

Rodis vstala. Svlékla si pseudotormant'anský oděv z jemné látky, absolvovala složitou soustavu cviků a skončila improvizovaným tancem. Nervózní sled myšlenek ustal a Fai byla znovu schopna klidně uvažovat. Usedla na konci mohutného stolu v klasické póze starověkých východních mudrců a soustředila se tak, že všechno kolem ní zmizelo. Před jejím duševním zrakem zůstala jenom rodná planeta.

Ani ona, specialista pro nejtemnější a nejkritičtější epochu ve vývoji pozemského lidstva, nedovedla si do té doby představit celou šíři a hloubku inferna, kterým prošel svět na cestě k rozumnému a svobodnému životu, než po epochách Rozděleného Světa, Spojeného Světa a Společné Práce nastoupila konečně šťastná éra Spojených Rukou...

Fai se tak hluboko ponořila do svých myšlenek, že ani nezaslechla, když Čojo Čagas opatrně otevřel pancéřové dveře. Hlavní osvětlení bylo vypnuté. Jen bledé paprsky fialových plynových lamp se křížovaly v přítmí podzemního sálu. Čojo Čagas hned nepochopil, že vidí svou návštěvnicu v pevně přiléhajícím skafandru, a lačně si ji prohlížel. Fai se zase vrátila do skutečnosti, seskočila lehce se stolu a pod upřeným pohledem Čojo Čagase přistoupila k židli, kde ležel její oděv.

Zastavil ji pokynem ruky. Nechápe na něho pohlédla a upravovala si vlasy.

"Jsou všechny ženy na Zemi tak krásné?"

"Já sama jsem docela obyčejná," usmála se Fai a dodala:

"Působí vám potěšení vidět mě ve skafandru?"

"Ovšem. Jste nádherná."

Fai stočila jemný oděv do nadýchaného zámotku a ovinula si ho kolem hlavy jako turban. Seděl trochu nakřivo a dodával jejím pravidelným rysům bezstarostný, trochu uličnický výraz.

Čojo Čagas rozsvítil horní světlo, stál a prohlížel si ji s netajeným nadšením.

"Je možné, že by ve hvězdoletu byla ještě krásnější žena, než jste vy?"

"Samozřejmě. Třeba Olla Dez, ale ta se tu neobjeví."

"Škoda."

"Požádám ji, aby vám zatančila."

Vrátily se do zeleného pokoje, který Fai opustila před třemi dny.

Čojo Čagas navrhl, aby si odpočinula, ale Fai odmítla.

"Pospíchám. Cítím se vinna před svými přáteli. Určitě mají o mě strach. Kvůli filmům z minulosti naší planety jsem na ně docela zapoměla. Ale jsem vám velmi vděčna za otevřenost a důvěru!

Umíte si snadno představit, jak důležité je pro historika setkat se s dokumenty a díly starověkého umění, na Zemi dávno ztracenými."

"Jste jedna z mála, kteří to viděli," řekl tvrdě Čojo Čagas.

"Žádáte ode mne tedy slib, že o tom nebudu hovořit s obyvateli vaší planety?"

"Přesně tak!"

Rodis mu podala ruku, a znovu se Čojo Čagas pokusil zadržet ji ve své, ale vtom se ozval lehký šelest dorozumivacího zařízení. Vládce se otočil ke stolu a řekl několik nesrozumitelných slov. Krátce nato vstoupil do pokoje rozčilený inženýr Tael. Stanul u dveří v uctivém postoji a poklonil se Čojo Čagasovi, aniž hned upozoroval Rodis v pozadí pokoje.

"Hosté ze Země hledají svou velitelku. Přišli do Sálu Rozhodnutí a přivedli s sebou jeden z devítinových přístrojů. Jaké jsou vaše příkazy?"

"Žádné. Jejich velitelka je zde, a hned se k nim připojí. Ale vy tu zůstanete na poradu."

Inženýr Tael se otočil a strnul. Rodis v kovu a poněkud vyzývavém černém turbanu, pod nímž zářily její zelené oči, mu připadala jako mocná bytost z neznámého světa. Stála volně a sebevědomě, což bylo nemožné pro ženu Jan-Jachu, zcela odhalená a zároveň tak vzdálená a nedostupná, že pocítil až zoufalou bolest.

Fai se na něho přátelsky usmála a obrátila se k předsedovi Rady Čtyř:

"Dovolíte, abych se s vámi zas brzy setkala?"

"Samozřejmě. Nezapomeňte na svou Ollu a tanec!"

Fai Rodis vyšla. Chodila nyní bez doprovodu prázdnými chodbami a opuštěnými sály. V prvním z nich, s růžovými stěnami, pomalovanými černými klínovými znaky a lomenými čarami, stála žena. Poznala vládcovu choť, jež dala jméno celé planetě. Krásné rty Jantre Jachach se zkrivily povýšeným úsměvem, zalomená křivka obočí se nehezky přiostrčila.

"Vidím vaši hru, ale nečekala jsem od vzdělané velitelky cizinců takovou drzost a nestydatost!"

Fai mlčela a vybavovala si v mysli sémantiku slov, na Zemi už zapomenutých. Tormanťanku to ještě víc rozzlobilo.

"Nedovolím, abyste se tu procházela v téhle podobě!"

"V jaké podobě?" Fai se na sebe nechápavě podívala.

"Ach tak, myslím, že rozumím. Ale váš muž říkal, že mu to činí potěšení."

"Říkal!" zalykala se hněvem Jantre Jachach.

"Vy si neuvědomujete, že jste krajně nestoudná!" a pohlédla na Fai s přehnaným odporem.

"Podle vašich mravů se můj oděv nehodí na ulici," souhlasila Rodis, "ale doma? Váš oblek, například, mi připadá mnohem krásnější a daleko vyzývavější."

Tormanťanka v nízkém korzetu, s odhalenými nadry a v krátké sukénce z úzkých proužků, pod nimiž se při každém pohybu objevila holá stehna, vypadala opravdu víc nahá než Rodis.

"A kromě toho," Fai se sotva znatelně usmála, "v tomhle kovu jsem absolutně nepřístupná."

"Vy Pozemšťané jste buď nesmírně naivní, nebo velmi vychytralí. Copak nechápete, že jste tak krásná jako žádná žena na mé planetě? Krásná, zvláštní a nebezpečná pro naše muže... Už jen když se na vás člověk dívá..." Jantre si nervózně tiskla ruce.

"Jak vám to mám vysvětlit? Vy jste zvyklí na dokonalé tělo, stalo se pro vás normou, ale u nás je to výjimečný dar..."

Fai položila ruku na obnažené rameno Jantre Jachach. Ta zmlkla a ustoupila.

"Odpusťte mi," řekla Fai. Mírně se uklonila, rozmotala turban a okamžitě se oblékla.

"Vy jste ale slíbila mému muži nějaké tance?"

"Ano, a to budu musit splnit. Nemyslím, že vám to může být nepříjemné. Styk s vládcem planety je zvláštní záležitost a týká se kontaktů mezi našimi světy."

"A já do toho nemám co mluvit?" vzplanula znovu Tormanťanka.

"Ne!" potvrdila Rodis a Jantre Jachach zmizela, oněmělá hněvem.

Fai zůstala chvíli zamyšleně stát, a pak pomalu prošla sálem. Silná únava utlumila její obvykle ostrou vnímavost. Prošla druhým sálem v barvě žluté a skořicové a vstoupila právě do poslední, slabě osvětlené chodby, jež spojovala vládcův pokoj s palácovou částí vyhrazenou astronautům, když ucítila čísi pohled. Ze tmy bylo slyšet přidušený zvuk, podobný udivenému a rozpačitému výkřiku. Rodis napjala všechnu svou vůli, přešla mimo, a v tom okamžiku vyběhl za jejími zády nízko přikrčený člověk směrem, odkud předtím vyšla. Hned nato dole něco tupě zadunělo. Jekot devítinožky, volající Rodis, pronikl do nejdlejších koutů paláce. Vyběhl strážce. Byl to týž okamžik, kdy se "záchranná četa" propadla podlahou v Sále Chmur, čili Rozhodnutí, jak zněl oficiální název. Pozemšťané až dosud nechápali, že na palácové strážce a nejnižší velitele nelze pohlížet jako na normální, i když nedostatečně vzdělané a špatně vychované lidi, kteří by odpovídali za své činy. Ne, "fialoví" byli morálně defektní a psychicky zlomené bytosti, neschopné vlastního úsudku a beze zbytku oddané vůli nejvyšších náčelníků. K takovému závěru astronauti dospěli, když po krátké Faině zprávě posoudili situaci.

"Všichni jsme nadělali spoustu chyb." Rodis přehlédla druhy směřjícíma se očima. "Mám vás kárat, když sama cítím chuť nějak rozhybat a prolomit tu železnou tvrdohlavost, která chce zachovat zdejší obludné poměry?"

"Nás úplně deprimoval pobyt ve skladištích informací, prastarých chrámech a jiných zastrčených budovách, až k prasknutí nabitých haldami knih, sešitů, map a dokumentů," řekla Čedi.

"Všechno je zplesnivělé a někdy napůl shnilé. Utrřidit a srovnat alespoň jedno takové skladiště, to si vyžadá stovky pilných pracovníků. A na planetě je podobných institucí asi tři sta."

"V umění není situace o nic lepší," poznamenal Gen Atal.

"Domy Hudby, Malřství i Sochařství vystavují jenom to, co se líbí Radě Čtyř a jejím nejbližším služebníkům. Všechno ostatní, at' staré či nové, je naházeno v uzavřených budovách, kam nikdo nechodí. Do jedné z nich jsem se podíval. Jsou tam hromady slehlých pláten a celé pyramidy zpřeházených soch, pokrytých silnou vrstvou prachu. Srdce se člověku svírá při pohledu na ten hřbitov obrovské tvůrčí práce, snů a nadějí, které lidstvo Jan-Jachu takhle, realizovalo!"

"Všechno je celkem jasné. Když zůstaneme zde, neuvidíme nic, než co se jim zachce nám ukázat," řekla Eviza.

"Nakonec dopravíme na Zemi notně zkreslený obraz tormanťanského života a naše expedice přinese mizivě malý užitek!"

"Co tedy navrhuje?" zeptal se Vir Norin.

"Vmísit se do obyčejného davu na planetě," odpověděla Eviza rozhodně.

"V nejbližších dnech smíme svléknout skafandry a náš kovový zjev nebude odrazovat okolí."

"Svléknout skafandry? A co zbraně vrahů?" zvolal Gen Atal.

"A přece to musíme udělat," řekla klidně Rodis.

"Jinak se nám budou lidé vyhýbat. A jen oni nám mohou poskytnout představu o zdejším životě, jeho náplni a cílech. Bylo by nesmyslné domnívat se, že sedm lidí stačí prohrabat ohromné haldy zanedbaných informací a dokáže se v nich vyznat. Potřebujeme lidi z různých míst, různých společenských vrstev a profesí. Povolání je pro zdejší obyvatele velmi důležité, vybírají si jedno na celý život."

"A přesto pracují špatně," poznamenala Čedi.

"Tivisa a Tor si prohlíželi biologické ústavy planety a byli překvapeni, jak neobyčejně zpustlé jsou jejich přírodní rezervace a parky. Všude vyčerpané, hynoucí lesy, úplně zdegenerovaná fauna. Evizo, dovolte nám co nejdřív odložit skafandry!"

"Šest dní musíte mít ještě trpělivost."

Astronauti se začali rozcházet do svých pokojů, aby připravili pravidelný přenos pro Temný Plamen.

"Přála jste si vidět Vedu Kong? Tak pojďme," obrátila se náhle Rodis k Čedi.

Dlouho nepoužívaný černý robot přicupital k pohovce. Fai z něho vyňala ještě zapечатěný hvězdovitý krystal paměťového stroje a rozbalila fólii. Granátově rudá barva slibovala lyrickou biografii. Několik manipulací, a před vysokou, šedě potaženou stěnou vyvstal živoucí zjev.

Stereofilmy z éry Velikého Okruhu nebyly o nic horší než současné a Veda Kong přes uplynulá staletí vstoupila do pokoje a posadila se do moderního křesla z jemně pleteného kovu naproti Rodis a Čedi.

"Zapojila jsem pátý paprsek," zašeptala vzrušeně Fai.

"Sama film také uvidím poprvé. Je z posledního desetiletí jejího života, když skončila dešifrování válečné historie ze čtvrtého období éry Rozděleného Světa..."

Čedi se usadila na vzdáleném konci pohovky, a tak viděla zároveň Vedu Kong i Fai Rodis, jako by seděly proti sobě. Dvě ženy z různých epoch. Veda z éry Velikého Okruhu, Fai z éry Spojených Rukou...

Každá školačka na Zemi znala Vedu Kong, průzkumníci podzemních skladišť, hrdinku starých pohádek, milenku dvou vynikajících mužů své doby, Erga Noora a Dara Vetra, i přítelkyni legendárního Rena Boze. Čedi porovnávala známý obraz historičky s živou pokračovatelkou jejího díla. Fai si nemusela razit cestu horami kamení a nástrahami bezpečnostních zařízení. V hlubinách vesmíru, ve vzdálenosti nepředstavitelné i pro lidi z epochy Vedy Kong, našla Rodis celou planetu, která jako by se zachránila z tehdejší kritické doby pozemského lidstva.

Čedi si s dětinským nadšením prohlížela Vedin jemný obličej s laskavými šedými očima a zasněným úsměvem. Hlavu malinko skláněla pod tíhou silných copů. Její dívčí postava zůstala věkem nedotčena, ale Čedi se zdálo, že ve srovnání s filmy z mládí proniká celou Vedinu bytost nějaký tajný žal.

V období Velikého Okruhu se typ pozemského člověka zdokonalil. Až do konce éry Společné Práce, vyznačující se míšením nejrůznějších ras a národností, existovaly dvě hlavní antropologické kategorie: neandertaloidní s pevnou, masívně stavěnou kostrou, a cromagnoidní, jemnější skladby a vysokého vzrůstu, senzitivnější a psychicky labilnější. Bylo úkolem genetiků, aby z každé skupiny vybrali nejideálnější vlastnosti a spojili je v harmonický celek, což se jim podařilo v průběhu epochy Velikého Okruhu. V éře Spojených Rukou byla čistota typu ještě výraznější, jak viděla Čedi, když srovnávala asketický, jakoby z kamene vytesaný Fain obličej s měkkými rysy Vedy Kong.

Fai Rodis představovala další stupeň v procesu zvyšování energie a univerzality člověka, jak ho mohla vědomě vyvinout jenom společnost, která se vyhýbala zhoubné specializaci. Byla po všech stránkách statnější a tvrdší nežli žena z éry Velikého Okruhu. Jevilo se to v obrysech silného těla s pevnou kostrou a hlavou posazenou na vysoké, ale nikoli štíhlé šíji, v neústupném pohledu očí, jejichž rozestup byl větší než u Vedy, i v přiměřeně širším čele a masivnější bradě.

Kromě vnějších rysů větší fyzické i psychické síly lišila se Fai Rodis od Vedy i vnitřně. Jestliže k Vedě by se každý přimkl bez výhrad a s důvěrou, Rodis jako by měla kolem sebe kruh, jehož hranice se daly překonat jen s námahou. Veda vzbuzovala v lidech lásku na první pohled, Fai úctu smíšenou s bázni.

Veda Kong se obrátila k neviditelnému posluchačstvu:

"Zapívám teď dvě písně z válečného období éry Rozděleného Světa, které nedávno přeložil Tir Twist. Melodie zůstala beze změny."

Čísi ruce podaly Vedě lehký hudební nástroj s širokou, plochou resonanční deskou a strunami na dlouhém hmatníku. Pod ženinými prsty zazněly táhlé zvuky prosté a tklivé melodie jako kanoucí slzy.

"Prosba o kulku," řekla Veda a její zvučný altový hlas naplnil rozlehlou palácovou komnatu.

*"Pošli mi, Bože, smrtící kulku,
neboť bez konce je tvé milosrdenství..."*

opakovala Čedi.

"Jak mohla společnost člověka zřejmě klidného a statečného přivést tak daleko, že prosil raději o kulku?"

Druhá píseň jí připadala ještě neuvěřitelnější:

*"Šťastný, kdo mrtev jsi!
Letouny zahřměly,
tanky se valí a střely prší
a živí zsinalí hrůzou se tetelí
a hory mrtvých se vrší..."*

Veda Kong zpívala, hlavu skloněnou k teskně zvučícím strunám. A na jejích rtech, stvořených k upřímnému úsměvu, se objevil dosud neznámý trpký rys. Sotva zmizel Vedin obraz, Fai vstala a řekla hořce:

"Veda Kong dovedla z nás nejlépe procítit bezmezné utrpení, kterým prošli naši předkové."

Pak otevřela boční stěnu devítinožky a vytáhla kosočtvercovou hrací skříňku na krystalové vlnění. Zvedla ji na roztažených prstech levé ruky a přešla nad ní několikrát pravou dlaní. Zazněla mohutná a zlověstná hudba, řítila se jako lavina, a v ní tonuly a zajíkalý se disonanční akordy protáhlých tónů. Ale přidušené žalostivé zvuky sílily, slévaly se, a nakonec vířily jako smršť prokletí a výsměchu.

Čedi se bezděky přikrčila.

Zvuky hned klesaly, hned zase stoupaly a svištivě se rozplývaly v přidušeném řevu. Vzápětí vyšlehl ohlušující jekot a ryk jako výbuch atomové bomby, a hudba naráz přestala.

"Co to bylo?" zeptala se Čedi se zatajeným dechem.

"Rozloučení s planetou zármutku a hněvu, páté období Rozděleného Světa.

Touha zničit na planetě život, který se nevydařil, našla vlastně svou realizaci v útěku předků dnešních Tormant'anů."

"A přesto se naše Země znovu vzkřísila a ozdravěla!"

"Ano, ale ne celé lidstvo. Zde na Tormansu se všechno opakuje."

7. Oči Země

Temný Plamen stál jako divoký útes na suché a opuštěné přímořské stepi. Vítr už navál zvarhanělou vrstvu jemného písku na speklou půdu kolem hvězdoletu. Ani jediná živá stopa nepřetínala zčeřené nánosy. Vzdušnými filtry, které propouštěly

zvuk, dolehly občas k Pozemšťanům rozmluvy hlídkujících strážů nebo hluk způsobený motory transportérů. Astronauti věděli, že strážě tu stojí proto, aby zabránily kontaktu s Tormant'any, a ne kvůli ochraně hostů před údajnými zločinci. Pokus jedné tlupy zaútočit na kosmický koráb byl státní akcí. Nezastihl posádku nepřipravenou a přístroje pro noční záběry zaznamenaly podrobnosti "bitvy".

K boji vlastně nedošlo. "Fialoví", kteří znenadání začali ostřelovat chodbu a vrhli se na její povrchové zařízení, byli odmrštěni ochranným polem a zraněni vlastními střelami. Neja Cholli, příliš horlivá z nedostatku zkušeností, zapojila pole náhle a na velkou intenzitu. Od těch dob se nikdo k Temnému Plameni nepřibližoval.

Náhodnému chodci se mohlo zdát, že hvězdolet je už dlouhou dobu zcela opuštěn.

Členové posádky čekali na úplnou aklimatizaci. Pak budou moci vybudovat nekrytou chodbu a otevřít uzávěry kosmické lodi, aby ušetřili zásobu vzduchu ze Země. Olla Dez a Div Simbel snili o výpravě k moři, Grif Rift se Solem Sajinem přemýšleli hlavně o tom, jak navázat styk s obyvateli Tormansu. Jen s obtížemi se začínali orientovat v životě planety, jež jim byla blízká lidmi, ale cizí svou historií, sociálním uspořádáním, zvyky i neznámými záměry. Trpělivost byla jednou z hlavních vlastností dobře vychovaného Pozemšťana a čekání by se snášelo mnohem lépe, kdyby astronauti neměli obavy o své druhy, kteří se pohroužili do proudu života na cizí planetě, vydáni napospas jejím zákonům, jež neznali. Posádka musila být neustále připravena přispěchat jim na pomoc.

Všechny spojovací kanály hvězdoletu se sbíhaly do dvou míst: do oblasti 46 na zadní polokouli a k podvojnému kanálu nařízenému na Střed Moudrosti. Zvedaly se nad planetou až k odrazové zaatmosférické vrstvě, odtud kaskádovitě padaly dolů a jako obrovitý trychtýř zabíraly široký prostor. Vyzařovače hlavního kanálu se podobaly očím v kupoli Temného Plamene, které svítily za dne skelnou modří a v noci zářily žlutým ohněm. Tormant'anům naháněly ty bdělé oči strach. Uvnitř korábu ve sféroidu řídicí kabiny držel nepřetržitě někdo z astronautů službu a sledoval sedm zelených světýlek v horní části sešikmeného pultu. V noci hlídali obvykle muži, zvyklí nočnímu bdění zřejmě po předcích, ještě z dob, kdy se po setmění kolem sídlišť prvobytného člověka plížili nebezpeční dravci.

Týden ubíhal za týdnem a pravidelné schůzky členů expedice prostřednictvím televideofonu zmírňovaly tíhu odloučení a nebezpečí. Div Simbel dokonce navrhl, aby přepojili optické indikátory na poplašné zařízení a přestali držet službu u pultu. Grif Rift ale jeho zdánlivé zdokonalení odmítl:

"Nemáme právo zbavit své přátele starostlivé péče. Znamená pro ně oporu a spojení s tímhle kousíčkem pozemského světa," velitel obsáhl prostor hvězdoletu rozmáchlým gestem.

"Na Zemi nás obklopuje všude pozorné a chápavé prostředí. Zde je na každém kroku všechno cizí, nepřehledné a nepřátelské. Ještě nikdy jsme nebyli tak sami, a vnitřní osamělost je horší než vzdálenost od světa, na který jsme zvyklí.

Je to deprimující v tak těžkých podmínkách."

Jednoho večera seděl Grif Rift před pultem osobních signálů, lokty na lesklé desce a těžkou hlavu podepřenou v dlaních. Zezadu k němu pomalu a neslyšně přistoupil Sol Sajin.

"Co tu bloudíte, Sole?" zeptal se Grif, aniž se otočil. "Trápí vás něco?"

"Připadám si jako běžec, který vyrazil příliš prudce od startu a odpadl daleko před finišem. Těžko snáším nucenou nečinnost."

"Rozhodl jste se přece shromážďovat a třídít získané zprávy?"

"To je práce, která nestojí za řeč. Málokdy se nám podaří dostat něco kloudného. Potíží je v tom, že Tormant'ané s námi nespolupracují, naopak, často nám přímo překážejí."

"Počkejte ještě nějaký čas. Navážeme spojení s lidmi, a ne s mocenskými institucemi."

"Už aby to bylo! Člověk by si tolik přál udělat pro Tormant'any něco dobrého! A s větším úspěchem. Ale takhle aby začal kouřit nějaké lehké narkotikum."

"Co to říkáte, Sole!" Inženýr Sajin zvedl hlavu a jeho hubený obličej s napjatou hladkou pokožkou dostal v zeleném přísvitu nezdravý odstín.

"Třeba je to v našich poměrech nevyhnutelné?"

"Co máte na mysli, Sole?"

"Nemohoucnost. Nemůžeme prolomit jednu z nejpevnějších hradeb, kterou nás obklopili, totiž psychologickou."

"Proč bychom nemohli? Já na vašem místě bych využil svých znalostí i konstruktérského nadání a připravil pro obyvatele Tormansu nejdůležitější přístroje. Budou je velmi potřebovat."

"A co podle vás je ze všeho nejdůležitější?"

"Indikátor nepřátelství a zbraně. Jedno i druhé v maximálně miniaturních rozměrech, asi jako knoflík, třeba v podobě malé sponky nebo ženské náušnice."

"A zbraně?"

"Ano. Od bombiček VRT až k paprskometům."

"VRT? Dokážete myslit na něco takového, a přitom pokládáte za amorální, když mluvím o kouření narkotik? Co lidských životů zničily VRT před dvěma tisíciletími nejen u nás, ale i na jiných planetách!"

"A kolik jich zachránily tím, že zničily hordy vrahů?"

"Nemohu vám dát zapravdu. To bylo nutné v pravěkých dobách a my o tom víme jen z knih. Nemohu..."

Sol Sajin zmlkl, když uviděl, jak se velitel znenadání prudce vzpřímil.

Levé zelené oko potemnělo, asi dvakrát zamrkalo, a Znovu zazářilo stejnoměrným jasem. Grifova soustředěná tvář ožila, instinktivně zaťaté pěsti se rozevřely. Sajin vydechl úlevou. Oba dlouho mlčeli.

"Rifte, vy ji velice milujete?" Inženýr se lehce dotkl jeho ruky.

"Neptám se ze zvědavosti," řekl odhodlaně, "vždyť já také..."

"Kdo je to?" zeptal se přerývavě Rift.

"Čedi!" odpověděl Sol Sajin, a když zachytil stín údivu ve velitelově pohledu, dodal:

"Ano, maličká Čedi, ne skvělá Eviza!"

Rift hleděl na levé horní světlo a přitom se prsty opatrně dotýkal vnější řady tlačítek, jako by podléhal pokušení zavolat hlavní město Tormansu.

"Rodis neustále riskuje život, to ji ode mne vzdaluje. A za mými zády stojí také stín smrti."

Rift vstal, přešel několikrát kabinou a s mírnými rozpaky přistoupil k Solu Sajinovi:
"V jedné staré písni se říká:

Nevím, co na mě číhá ve tmě vpředu, a zpátky se ohlédnout bojím!"

"K tomu se přiznáváte vy, který mi vyčítá slabost?"

"Ano, protože ji vyčítám i sám sobě. A zároveň odpouštím."

"Ale co když oni se opovází..."

"Řekl jsem jí, že rozbrázdím planetu na kilometr hluboko, abych ji našel."

"A ona vám to zakázala?"

"Ovšem! Řekla mi: *„Rifte, copak byste dokázal něco takového udělat s lidmi?“*"

Velitel se pokoušel napodobit Fain vyčítavý a smutný tón.

"Nesmíte použít ani sebemenšího násilí..."

"Ale co přímý útok na Temný Plamen?" zeptal se Sol.

"To je jiná záležitost. Třetí Newtonův zákon už pochopili ze zkušenosti. Škoda, že se v téhle společnosti neuplatňuje při individuálním násilí. Celý jejich život by byl mnohem šťastnější a jednodušší..."

"Proto tedy zbraně?"

"Právě proto!"

"A co když je získají všichni?"

"Nevadí. Každý bude vědět, že riskuje krk, a dvacetkrát si rozmyslí, než začne s násilím."

Horní očko vlevo na okamžik zhaslo, rozsvítilo se a několikrát zamžikalo. Rift se ulehčeně zasmál, vrhl se k pultu a zapojil systém okrajové frekvence. Malá obrazovka pomocného televideofonu poslušně zazářila a čekala na impuls. Grif vyřadil zpětný spoj a obrátil se na Sola Sajina:

"Už jsem začal mít obavy, zdálo se mi... Ale vzpomněl jsem si na dohodu s Rodis, že kdykoli se bude chtít se mnou poradit, dá znamení v době, kdy budu mít službu." Sajin zamířil ke dveřím.

"Zůstaňte zde! Nečekám žádná tajemství, myslím ta věčná milá tajemství, jediná, která se ještě uchovala na naší Zemi," řekl Rift smutně.

Sol Sajin se nerozhodně zastavil.

"Možná že s ní bude i Čedi," utrousil Rift.

Inženýr se znovu posadil do křesla.

Nemusili dlouho čekat. Obrazovka zaplála fialovým přísvitem plynových lamp, typických pro planetu Jan-Jach. V záběru byla nevelká čtvercová zahrada vybíhající od paláce směrem k horám.

Grif Rift věděl, že zahradu mají k dispozici pozemští hosté, a nedivil se tedy, když uviděl Fai Rodis pouze ve skafandru. Vedle ní šel Tormant'an s hustou černou bradkou. Rift poznal podle popisu inženýra Taela. Sol Sajin lehce strčil do velitele a ukazoval na roboty ve dvou protilehlých rozích zahrady. - Odcloněný přenos pro soukromé rozhovory, říkal si v duchu Rift, proč tedy mám být při tom já? Odpověď na svou otázku nedostal hned. Fai se nedívala směrem k hvězdoletu a počínala si tak, jako by o vysílači, který sama zapojila, neměla nejmenší tušení.

Šla se sklopenou hlavou a zamyšleně naslouchala inženýrovi. Astronauti, kteří měli malou praxi v hovorovém jazyce Jan-Jachu, rozuměli jeho řeči jen částečně. Vysoká tráva šelestila ve větru, vějířovité nepěstěné keře se zmítaly a těžké disky temně rudých květů se klátily na tuhých stoncích. Malá zahrada byla plna neklidného křehkého života, který zejména silně vnímali astronauti v nepřístupné řídicí kabině kosmické lodi.

Kolem zahrady byla tma. Na Tormansu se noční osvětlení soustřeďovalo ve velkých městech, na důležitých dopravních uzlech a v továrnách. Na celém ostatním území planety vládla vždy dvanáct hodin temnota. Malý a vzdálený měsíc Tormansu nestačil ji ani rozptýlit. Ojedinelé hvězdy od galaktického pólu ještě zvýrazňovaly čern oblohy. Směrem ke středu Galaxie slabě zářila rozmazaná skvrna hvězdného prachu, bezútěšně ztracená v propastech vesmíru.

Fai Rodis vyprávěla Tormant'anovi o Velikém Okruhu, který pomáhal pozemskému lidstvu už více než půldruhého tisíce let tím, že v něm podporoval víru v moc rozumu a radost ze života, odhaloval mu nekonečný kosmický prostor a zbavoval jeho cestu za poznáním bezúčelného tápání a slepých uliček. To, co jsme dříve sice viděli, ale nechápali, a proto bez užitku míjeli na obrazovkách vnějších kosmických stanic Země, stalo se nám blízko od té doby, kdy bylo objeveno tajemství spirálního prostoru a paprskových hvězdoletů.

"Přišla éra Spojených Rukou, a tak jsme tu," skončila Rodis vyprávění.

"Nebýt Velikého Okruhu, mohly uplynout milióny let, než bychom se vzájemně našli, dvě planety obydlené Pozemšťany."

"Pozemšťany?!" vykřikl překvapený inženýr.

"Copak vy o tom nevíte?" zachmuřila se Rodis.

Předpokládala, že Tael má blízko k Radě Čtyř, a domnívala se, že zná tajemství tří hvězdoletů i podzemního sálu v paláci. Inženýr Chonteelo Tollo Frael je tedy první Tormant'an s třídílným jménem, který se dozvěděl tajemství Rady. Tael nezvučně pohyboval rty ve snaze cosi říci. Rodis přiložila dlaň k jeho spánkům a inženýr s úlevou vydechl.

"Porušila jsem slib daný vašemu vládci. Ale nemohlo mě napadnout, že vedoucí zpravodajských středisek celé planety nebude znát její skutečnou historii."

"Vy, jak vidím, pořád ještě nechápete, jaká propast dělí nás, obyčejné lidi, od těch, kdo jsou nahoře a kdo jim přisluhují."

"Asi taková, jaká je mezi dlouhožijícími a těmi, kteří bez vzdělání musí předčasně zemřít."

"Mnohem větší. Krátkožijící si mohou doplnit znalosti samostatně a vyrovnat se nám v názorech na svět, ale my se za normálních okolností nedozvíme nikdy nic kromě toho, co nám dovolí shora."

"A vy tedy nevíte, že se zde na planetě Jan-Jach poslouchají někdy přenosy z Velikého Okruhu?"

"To není možné!"

Fai se mírně usmála při vzpomínce na návštěvu bibliotéky v Ústavu společenského uspořádání.

Vedoucí "hadonoš", polichocen zájmem Pozemšťanů, prováděl je ohromným sálem s množstvím sloupů, výklenků, vytesávaného kamene i pozlaceného dřeva pokrytého basreliéfy. Hadi podobní květům či snad květy podobné hadům, tento neodbytný motiv se opakoval na stupňovitých výčnělcích horní části stěn, na balkónových mřížkách, na hlavicích i podnožích sloupů. Úzká okna roztínala masívy regálu s knihami a vytvářela na kamenné podlaze změt vějířovitých stínů. Průzračné stropní kopule ozařovaly ve výšce umístěné plastiky zvířat, lastur i lidí v maskách, zkřivených bláznivými či zuřivými grimasami. Podél hlavní osy dlouhého sálu stály na bizarních stojanech hvězdné glóby, oddělené od sebe stoly s barevnými mapami. Jediný pohled na ně Pozemšťanům stačil. Žádné teleskopy by nedokázaly zobrazit cizí světy do takových podrobností a v takovém přiblížení.

Bylo jasné, že Tormant'ané občas chytali přenosy z Velikého Okruhu.

Ubohý inženýr dál zíral na Rodis udivenýma očima. Pohled idealisty, myslila si Fai, když ho porovnávala s těkajícíma očima "hadonošů" nebo s tvrdým, pronikavým pohledem fialových strážců. Učinila smluvené gesto.

Grif Rift zapojil zpětný obraz.

"Seznamte se se svými kolegy na hvězdoletu, Tael," řekla Rodis a ukázala na stereooobraz Rifta a Sajina.

"Mluvte ale trochu pomaleji, nemají dostatečnou praxi v jazyce Jan-Jach."

Astronautům se nervní Tormant'an zalíbil. Fai se pomalu vydala podél květinových záhonů, aby Tael měl možnost pohovořit si sám s jejími přáteli.

"Mohli byste zaplnit mezery v našich znalostech? Můžete nám ukázat Zemi i planety jiných hvězd a nejvyšší vymoženosti jejich civilizací?" ptal se vzrušeně inženýr.

"Všechno, co jsme sami poznali!" ujistil ho Rift.

"Ale ve vesmíru je stále spousta jevů, před nimiž stojíme jako děti, které nedovedou číst."

"Kéž bychom měli alespoň desetinu vašich znalostí," usmál se inženýr Tael.

"Říkám, měli, protože na planetě Jan-Jach jsou lidé, kteří by si mnohem víc než já zasloužili seznámit se s vámi. Jak to udělat? Sem do paláce nemají přístup."

"Mohli bychom promítat filmy a hovořit asi tak s tisíci lidmi u hvězdoletu," řekl Grif Rift.

"A zajistit jejich bezpečnost," dodal Sol Sajin.

Začali posuzovat návrh. Fai se diskuse nezúčastnila. Grif pohlédl občas na její černou postavu, stojící u divně pokroucené plastiky na rozhraní dvou zahradních cest.

"Největší obtíž jako vždy není v technice, ale v lidech," shrnul debatu Grif Rift.

"Jak je vidět, nedovedete rozeznat psychickou strukturu člověka podle jeho zjevu."

"Vy jste to předvídal, když jste mluvil o indikátoru nepřátelství," připomněl Sol.

"Pokud ho nemáme, jaký smysl má moje předvídavost?"

Fai se k nim přidala a řekla:

"Když jsme nevymyslili psychoindikátor, musíme se sami ujmout jeho role. Eviza, Vir a já jsme psychicky víc trénovaní, budeme tedy vybírat Taelovy přátele a známé. Tak získáme první posluchače."

Když v kabině zmizel obraz parku, řekl Sol Sajin:

"Všechno mi to připomíná legendu o Jolantě, jenže obráceně."

"Obráceně?" nechápal Rift.

"Pamatujete se na legendu o slepé dívce, která nevěděla o tom, že je slepá, dokud se u ní neobjevil rytíř? Také tady je tajemná zahrada, muž slepý z nedostatku poznání i rytíř ze širého světa, ale v ženské podobě. Má dokonce i brnění..."

Rift se pousmál a lehce zabubnoval prsty na pult.

"Pořád jedna a táž otázka: činí poznání člověka šťastným, nebo je lepší úplná nevědomost v souladu s přírodou, jednoduchý život, prosté písně?"

"Rifte, kde jste viděl jednoduchý život? Ten je jen v pohádkách. Pro myslícího člověka byla vždycky jediným východiskem poznaná nutnost. Může si vybrat buď cestu dolů, do otroctví, nebo vzhůru, k poznání a tvůrčí práci."

"Máte pravdu, Sole. Ale jak jim pomoci?"

"Vědomostmi. Jenom vědoucí lidé si mohou volit vlastní cestu. Jen oni dokáží vybudovat ve společnosti ochranné systémy, které by vylučovaly despotismus a klam. Výsledek nevědomostí máme před sebou. Jsme na vydrancované planetě, jejíž sociální struktura dovoluje pouze jedné dvacetině obyvatelstva získat vzdělání. Ostatní opěvují rozkoš předčasné smrti. Ale dost už slov. Zmizím na pár dní a zamyslím se trochu nad indikátorem. Předejte balení informací Mentě Kor."

Sol Sajin vyšel. Dlouhá tormanská noc ubíhala jen zvolna. Grif přemýšlel o tom, zda jejich záměr pomoci obyvatelům Tormansu nebyl právě tím zakázaným a zločinným vměšováním, kdy představitelé vyšší civilizace, kteří nechápu zákony cizího života, hrozivě poškodili proces normálního historického vývoje? Lidstvo na některých planetách zobrazilo podobné vměšování v legendách o poslech Satana, o přízracích temna a zla.

Rift začal přecházet po kabině a neklidně pohlížel na sedm světel, jako by od nich čekal odpověď. Chtěl se poradit s Fai Rodis, ale neměl k tomu čas. Ona sama je seznámila s Tormant'anem nižší hodnosti. A vybrala vhodně takový moment rozhovoru, z něhož Pozemšťanům bylo rázem jasné, že tu jde o nezákonné zkreslování informací. Ne, každý člověk má nesporné právo na poznání a krásu!

Neja Cholli, Olla Dez, Grif Rift a Div Simbel stáli v lehkých havarijních skafandrech na kupoli hvězdoletu. Bílý balón vysoko nad nimi zářil zrcadly elektronického periskopu a slabě bzučel turbínkou, která ho udržovala proti větru. Před Divem Simbelem se prostírala do všech podrobností krajina kolem. Pilot zvedl ruku a Grif Rift otočil široko rozestavené objektivы stereoteleskopického dálkoměru směrem vyznačeným na limbusu.

Pozemšťané jeden po druhém tiskli oči k hledáčku dálkoměru a souhlasili s místem, které vybral pilotážní inženýr. Uprostřed neúrodných svahů rudohnědé půdy, vsazených do hradby žlutých pobřežních kopců, byla okrouhlá proláklina, zřetelně ohraničená výčnělky zvrásněných pískovcových vrstev. Ke hvězdoletu obrácená strana horského pásma spadala dolů příkrou strží, jež chránila dolinu před větrem. Přímořské svahy kopců byly až k hladině zarostlé hustými křovisky.

"Místo je ideální," řekl spokojený Simbel.

"Kotlinu zahradíme ochranným polem po obou delších krajích, a také z protilehlé zadní strany až těsně k moři. Diváci budou připlouvat v noci, vystupovat v keřích a postupně přecházet do úžlabiny."

"Ale co maják?" zeptal se Grif Rift.

"Nebude zapotřebí," odpověděla Olla Dez.

"Pro ochranné pole musíme sestrojít věžičku, a ta bude sloužit i jako televideofonní vysílač od Temného Plamene. Postavíme stožár se štěrbinovým ultrafialovým zářičem, a pak už jen stačí opatřit diváky luminiscenčními goniometry."

Stráže, které pozorovaly hvězdolet, uviděly, jak se spustil bílý balón, a příšera, která se tu objevila z neznámých hlubin vesmíru, najednou zařvala. Dvojí táhlé zahoukání volalo náčelníka hlídek. Objevil se důstojník a pochopil, že Pozemšťané, stojící na kupoli hvězdoletu, hodlají cosi dělat mimo prostor lodi. V této rozbrázděné krajině nebyla nikde ani živá duše a důstojník dal signálem souhlas. Od kosmického tělesa se začaly šířit vlny prachu a dýmu, vytvořily kolmou stěnu a zakrývaly výhled na přímořské kopce.

Když se kouř rozplynul, viděli Tormant'ané přímou cestu, proraženou mezi křovisky a výmoly a končící na vyvýšené náhorní rovině, kde rostly řídké stromy s ostnatými povislými větvemi. Důstojník stráže se rozhodl informovat své představené o nečekané aktivitě pozemských hostí. Ale nestačil ještě ani navázat radiotelefonické spojení se Správou Očí Rady, když se z vnitřku Temného Plamene vysoukalo zařízení, podobné nízkému, vertikálně postavenému válci, a začalo se majestátně valit po právě zřízené cestě. V několika minutách dosáhl válec konečného bodu a krouživými pohyby vyrovnával kamenitou půdu. Vířil stále rychleji, pak náhle začal růst a s každou novou obrátkou zvedal do výšky spirálovitě zatočený pruh bílého kovu. Zatímco důstojník podával hlášení, mezi stromy se už vztyčila zářící věžička, podobná doširoka roztažené pružině, ukončené tenkou tyčí s malou krychlí na vrcholu. Z hvězdoletu nikdo nevyšel, věž stála bez hnutí. Nad suchým rozpáleným pobřežím všechno ztichlo. A Tormant'ané se rozhodli nic nepodnikat.

Týž večer předal Temný Plamen Fai Rodis mapu krajiny a plán improvizovaného hlediště. Rodis upozornila astronauty, že Čojo Čagas jí připomněl "soutěž" v tancích. Olla slíbila, že do čtyřiaadvaceti hodin připraví svůj výstup. I Sol Sajin opustil svou samotu, když zapojili velikou stereoobrazovku na hvězdoletu. V paláci Coam, čtyři devítinozí roboti zaznamenali obraz kruhové místnosti na korábu a zpětně I celý Perleťový sál ve vládcově sídle.

Vynikající tanečnice Gae Od-Timfift vystoupila se svým partnerem, který sice nebyl vysoký, ale zato ramenatý, s mužnou, soustředěnou tváří. Předváděli velice složitý akrobatický tanec, plný prudkých obrátů a víření, v němž byl symbolicky vyjádřen vzájemný boj mezi mužem a ženou. Tanečnice měla krátký oděv z úzkých rudých stuh. Těžké náramky jako okovy poutaly její levou ruku. Na štíhlé šíji zářil náhrdelník podobný obojku.

Žena padala, zachytávala se svého partnera a opět klesala na podlahu před ním. Ležela na boku v nádherné a bezmocné póze, ruce i nohy napjaté jako struny a prosebný pohled upřený vzhůru. Pak ohnula jednu nohu v koleně a druhou ruku pokorně vztáhla k partnerovi, ochotna podřídít se jeho přání. Bylo to zjevné ztělesnění vlády muže nad nicotnou, ale zároveň nebezpečnou mocí ženy. Umění a krása účinkujících, dokonalá lehkost a plastičnost nejobtížnějších póz, vášnivá, smyslná výzva tanečnice, jejíž tělo sotva zakrývaly poletující stuh, to všechno

zapůsobilo mocným dojmem i na tormant'anské vládce. Čojo Čagas, který posadil Rodis vedle sebe, aniž si všimal zachmuřené Jantre Jachach, naklonil se k Fai s blahovlnným úsměvem:

"Obyvatelé planety Jan-Jach jsou krásní a dovedou umělecky vyjádřit i nejsubtilnější pocity."

"Rozhodně!" souhlasila Fai.

"Pro nás je to tím zajímavější, že na Zemi nemáme mužské tanečnický."

"Cože? Vy netančíte v párech?"

"Tančíme, a moc! Ale mám na mysli speciální, sólové výstupy velkých umělců.

Jenom ženy jsou schopné vyjádřit svým tělem všechna vzrušení, trýzně a touhy, které se zmocňují člověka při hledání krásna. Drama soupeřství, uražené ješitnosti či zotročování ženy patří u nás minulosti.

"Co ale můžete pak tancem vyjádřit?"

"U nás je tanec něco jako magie, kouzlo - křehké, tajemné, prchavé, ale zároveň hmatatelně reálné."

Čojo Čagas pokrčil rameny.

"Fai se zbytečně namáhá, když užívá pojmy, které jen vzdáleně odpovídají našim," zašeptala Menta Kor za zády Diva Simbela.

„Olla se určitě nedočká uznání po tom, jak zde tou ženou točili, kroutili a smýkali, div že ji netloukli," řekla Neja Cholli.

Zazněla prudká melodie. Jako proudící a šplíchající řeka se všemi zákruty a víry. Pak utichla, a hned ji vystřídala jiná, pomalá a teskná. Hluboké tóny jako by vyplouvaly z tiché průzračné tůně.

V odpověď na to se v hloubi improvizované scény, rozdělené na bílou a černou polovinu, objevila nahá Olla Dez. Palácovým sálem se rozlehl tichý šum, ale byl přehlušen vysokými a tvrdými akordy, na něž Ollino zlatisté tělo odpovídalo neustálým tokem pohybů. Melodie se změnila, byla teď skoro hrozivá a tanečnice se ukázala na černém pozadí. Ale vzápětí pokračoval tanec opět na stříbřitě bílé polovině. Překvapivý soulad, dokonalé splnutí tance s hudbou, rytmus i hra světla a stínu uchvacovaly, jako by přiváděly člověka až na kraj propasti, kde musí skončit nevýslovně krásný sen.

Obyvatelé Tormansu, stržení poezií nevidaného tance, tloukli do opěradel křesel, jiní nechápavě krčili rameny, někteří se šeptem bavili. Světlo pomalu zhasínalo. Olla Dez jako přelud zmizela v černé polovině scény.

"Nic jiného jsem ani nečekala!" zvolala Jantre Jachach a diváci souhlasně přizvukovali.

Čojo Čagas vrhl na ženu nespokojený pohled, opřel se do křesla a řekl jen tak do vzduchu:

"V takové otevřenosti a síle citů je cosi nelidského, nepřípustného.

A také nebezpečného - tím, že ta žena je tak hříšně krásná."

Rodis viděla, jak Čedi vedle zrudla. Dívka na ni prosebně pohlédla, aby přece něco podnikla. Fai rozhodně vstala a přivolala Evizu,

"Teď zatančíme my," oznámila klidně, jako by to patřilo k programu.

Čedi radostně zatleskala.

"Mně už to stačí!" řekla Jantre jízlivě a opustila sál.

Za ni se pokorně zvedlo dalších pět Tormant'anek pozvaných na představení. Ale Čojo Čagas se jen pohodlněji uvelebil v křesle a muži pokládali za svou povinnost zůstat. Ostatně, Pozemšťané ve hvězdoletu viděli, že Tormant'aneky v čele s vládovou ženou se jen ukryly za stříbrošedými drapériemi.

Fai Rodis a Eviza Tanet na několik minut zmizely, pak se objevily. Jen ve skafandrech a každá měla k dlani připevněný osmihranný krystal se zvukovým záznamem. Dvě ženy, jedna v barvě černé jako havran, druhá v šedozelené jako list jívky, postavily se vedle sebe a zvedly do výše ruce s krystaly. Sállem zahřměl prudký, nezvyklý rytmus, prokládaný drobnými i táhlými údery. Do taktu s rytmickými zvuky začal tanec rychlými pohyby paží napřažených k divákům a prudkým komíháním beder. Ruce se sklopenými dlaněmi jako by Tormant'aneky zaplavovaly vlnou strnulosti. Pak v souladu s monotónní melodií Eviza i Fai spustily ruce a přitiskly je k bokům, dlaně od těla.

Pomalou, v dokonalé shodě, se obě začaly otáčet a pod nasupeným obočím vysílat divoké, velitelské pohledy k divákům. Kroutily se a prohýbaly s rukama vítězoslavně vztyčenýma. Rychlé údery tajemných nástrojů budily pocit zvláštního souzvuku s čímsi, co leželo hluboko ukryté v srdcích tormant'anských mužů. Eviza a Fai znehybněly. Sevřené rty obou žen se pootevřely, zasvítily ideálně bílé zuby, zářící oči se vítězně smály. Nástroje zabouřily ve víru drobných výsměšných zvuků a přinutily diváky zatajit dech. Nehybná těla z černého a zeleného kovu znovu ožila. Nehýbala se však z místa, hudbě odpovídala jen hra neuvěřitelně poslušných a silných svalů. Jako voda pod nápořem větru oživaly znenadání a mimoděk ruce a ramena, břicha a bedra. Jednotlivé krátké záchvěvy se postupně slily v jediný mohutný proud, který změnil těla obou žen v cosi nedosažitelného a mučivě přitažlivého. Hudba naráz ustala. Eviza i Fai vykřikly a ruce jim klesly.

Ženy za portiérami zděšením strnuly, když Čojo Čagas i členové Rady Čtyř se pod hypnotizujícím vlivem hudby naklonili tak dopředu, že vypadli z křesel. Okamžitě však vyskočili, jako by se nic nepříhodilo, a začali dlaněmi zuřivě bušit do opěradel, což byl výraz nejvyššího uznání.

Rodis a Eviza odběhly.

"Jak to mohly udělat!" řekla vyčítavě Olla, která pozorně sledovala divoký tanec.

"Ne, bylo to velkolepé! Podívejte se na Tormant'aneky, jako by dostali šok!" vykřikl Div Simbel.

Skutečně, diváci v sále Coamu vypadali nepřítomně a ženy po návratu na svá místa se chovaly tiše, jako zakřiknuté. Když se však objevily Fai a Eviza, přivítali je všichni údery do křesel a pochvalnými výkřiky.

Fai se obrátila k přátelům ve hvězdoletu, prsty ukázala, že se baterie vybily, a vypnula roboty. Olla Dez taky přerušila vysílání z Temného Plamene a řekla:

"Fai si někdy počíná jako školačka z třetího cyklu."

"Vždyť byly opravdu skvělé!" zaprotestoval Grif Rift.

"Nesrovnávám je ovšem s vámi. Vy jste bohyně tance, ale jenom na Zemi."

"Je nesporné, že jsem zde utrpěla porážku" souhlasila Olla.

"Fai s Evizou dovedně využili působení rytmu na podvědomí. Doprovodné rytmické nápěvy a kroužení tělem se ve starověku pokládaly za magii, stejně jako vojenské pochody nebo společná gymnastika jogínů. Tantrické ‚rudé orgie‘ v buddhistických klášterech, mystéria na počest bohů lásky a plodnosti v chrámech Hellady, Fénicie a Říma, tance života v Egyptě a Severní Africe i ‚čarodějné‘ tance v Indii, Indonésii a Polynésii v dávných dobách nepůsobily na muže ani tak eroticky, jako hypnoticky. Nadarmo se pružné a k hudbě vnímavé ženské tělo nepřirovnávalo od pradávna k hadímu tanci. Rodis jako historička využila všech hypnotických prvků starověkých tanců, a efekt byl velmi působivý - ale kde tomu stačila naučit Evizu?"

"Z toho plyne, že nemůžeme Rodis vinit z lehkomyšlného a nepromyšleného jednání. Zřejmě tenhle tanec připravovala už dávno, aby ukázala Tormanťanům jejich příbuznost s námi," řekl přesvědčeně Grif Rift.

Za zdmi palácových zahrad na druhém výběžku předhoří rostl nevelký lesík, jehož stromy se tolik podobaly pozemským kryptomeriím, že už zdálky vyvolávaly v Rodis návaly stesku po rodné planetě. Kryptomerie rostly kolem její školy prvního cyklu. První cyklus byl nejtěžší v dětském životě. Po době volnosti a bezpečí nultého cyklu nastala doba přísné odpovědnosti za vlastní činy.

Maličká Fai často utíkala do stínu kryptomeriového lesíka, aby se tam vyplakala.

Když se teď ocitla za hranicemi paláce na procházce s inženýrem Taelem, vrhla se Rodis ke stromu, přilnula k jeho kmeni a snažila se zachytit známou vůni smoly a kůry prohráté sluncem. Skafandr ji ovšem zbavil možnosti vnímat okolí celým povrchem těla, jak to bylo za normálních okolností vlastní všem obyvatelům Země. Nedal jí nahmatat živý strom a kmen byl cítit jen prachem.

Pocit beznaděje sevřel Fainu hrud'. Sklopila hlavu, aby Eviza a Vir nezpozorovali v jejím obličejí nostalgický výraz. Rodný strom ji oklamal. Kolik tu na ni ještě čekalo zklamání, především uprostřed lidí, dokonale podobných pozemským, a přece duševně tak odlišných!

Inženýr Tael pod různými záminkami představil Pozemšťanům asi sto svých přátel a známých. Hosté ze Země radili vyloučit z celkového počtu asi třicet lidí. Za osm dnů se sešlo dostatečně Tormanťanů, aby mohli začít schůzky. K podivu astronautů to byli samí DŽI, technická inteligence, vědci, umělci. Fai žádala, aby pozvali i mladé KŽI. Inženýr zrozpačitěl.

"Nemají dostatečné vzdělání a my se s nimi téměř nestýkáme. Proto nevím, kdo z nich by byl hoden důvěry... Ale hlavně, k čemu jim to bude?"

"Vidím, že jsem s vámi zbytečně ztrácela čas," řekla Rodis nevybíravě, "když jste ještě nepochopil, že budoucnost může patřit všem, nebo nikomu."

Tormanťan zrudl, rty se mu roztráslly a jeho fanatické oči zíraly na Fai s takovou psí oddaností a úpěnlivou prosbou, až z toho bylo Čedi nevolno.

"Je pravda, že u nás existují příkré rozdíly mezi lidmi, kteří mohou a nemohou dostat vzdělání. Ale vždyť se přece vybírají podle reálných schopností z celé masy narozených dětí. A mladí KŽI jsou úplně šťastni!"

"Právě tak jako vy DŽI! Sám se věnujete zvolenému povolání, tvoříte, činíte objevy. K čemu tedy vaše hledání a duševní útrapy? Ne, vidím, že jsme se daleko nedostali. Je to moje chyba! Procházky skončí a budeme se zabývat historickou dialektikou."

Úlek až k zoufalství nemizel z Taelovy tváře.

"On zřejmě čeká nemilosrdný trest za každý omyl," dovtípila se Čedi.

"Patrně tu s lidmi tak zacházejí."

Přes všechny překážky uskutečnilo se promítání filmů za šestnáct dnů. V horské úžlabině, kde jedinou známkou života byla stébla polosuché trávy, kolébaná mírným větrem, objevil se blízký, překvapivě reálný svět Země. Grif Rift a Olla Dez využili zaoblení ochranného pole jako vnitřní stěnu obrazovky. Změnili zakřivení a vytvořili pod svahem kopce veliké jeviště. Pro obyvatele planety bylo všechno neobvyklé.

Tajná plavba na nízkých nafukovacích vorech po temném moři, svítící značky, které se náhle objevily na goniometrech pod vlivem neviditelného ultrafialového majáku, vylodění u pobřežních křovisek i výstup nahoru s orientací na rozmazanou zářící skvrnku jakési hvězdokupy.

Pak bylo třeba najít dva nevysoké stromy, mezi nimiž byl vchod do kotliny, která v tuto chvíli byla pro všechny ostatní lidi místem zapovězeným. Zvláštní rozptýlené a ponuré světlo, vycházející z neviditelného zdroje, zalévalo dno kotliny rozbrázděné výmoly, kde se usazovali vzrušení návštěvníci. Všechno se natolik lišilo od jednotvárného života na Jan-Jachu s otupující prací a primitivními zábavami, že se v improvizovaném hledišti vytvořila neobvykle vzrušená atmosféra.

Z neproniknutelné černi ochranného pole se náhle vynořil kruhový sál hvězdoletu, kde šest pozemšťanů přivítalo hosty v jejich rodném jazyce. Zpočátku připadali cizinci z dalekého světa Tormanťanům velice krásní, ale všichni úplně stejní. Muži vysocí, s rozhodnými rysy v masívních obličejích, vážní až drsní. Ženy s nápadně pravidelnými tahy, ideálně rovnými nosy, pevnými bradami, statné a hustovlasé. Teprve když si obyvatelé Jan-Jachu zvykli na celkové zvláštnosti pozemských hostů, začali rozeznávat jejich individuální rozdílnosti.

Někdo z astronautů - nejčastěji Olla Dez - vždy stručně vysvětlil téma stereofilmu a obraz hvězdoletu opět zmizel. Před Tormanťany se vlnilo a šumělo neuvěřitelně průzračné moře s temně modrou vodou. Čisté pláže černého, růžového a rudého písku lákaly člověka, aby splynul s vodou a sluncem. Ale nádherné břehy zely téměř prázdnotou, na rozdíl od přelidněných koupališť na Tormansu. V určitých hodinách se objevovali lidé, plavali, potápěli se, a pak zase rychle mizeli a odjížděli v otevřených vagónech malých vlaků, uhánějících podél pobřeží.

Na fantazii obyvatel Jan-Jachu zapůsobila ohromujícím dojmem velkolepá Spirální Dráha. Detailní záběr obrovitého vlaku vzbuzoval v člověku nezvyklém na podobnou podívanou prvotní strach.

Tropické sady, rozložené na nedozírných prostranstvích, stejně jako nekonečné plochy pšeničných polí s klasy jako kukuřičné palice tak výrazně kontrastovaly s ubohými křovinatými zahradami a bobovými poli na Tormansu, že Grif Rift se rozhodl neukazovat déle štědrost rodné planety, aby hosty nezraňoval.

Automatické závody na výrobu umělého masa, mléka, másla, rostlinných žloutků i cukru jako by neměly žádný vztah k polím, sadům s ovocnými stromy i stádům domácích zvířat. Mělké průzračné číše radiačních lapačů pro výrobu bílkovin tvořily jenom nevelkou část ohromných podzemních zařízení, v nichž při stálých

teplotách a tlacích cirkulovaly proudy aminokyselin. Široké věže závodů na cukr tajemně a přidušeně hučely, když jejich jímky nasávaly kolosální množství vzduchu a zbavovaly ho přebytečného kyslíčnicku uhličitého, nakupeného v ovzduší za tisíce let nerozumného hospodaření. Nejkrásnější byly sněžně bílé kolonády továren na výrobu syntetického žloutku, svítící na okrajích cedrových lesů. Teprve když uviděli technický rozvoj potravinářské výroby, pochopili Tormant'ané, proč je na Zemi tak málo mléčného skotu, proč tam neexistuje jatečný dobytek, drůbeží farmy a rybný průmysl.

"Když odpadla potřeba zabíjet kvůli potravě, učinilo lidstvo poslední krok na cestě od nutnosti ke skutečné svobodě člověka. Nebylo to však možné do té doby, než jsme se naučili z rostlinných bílkovin vyrábět živočišné. Místo krav máme továrny na umělé mléko a maso," vysvětlil Grif Rift.

"A vy jste došli k závěru, že nelze dospět k opravdu vysokému stupni kultury, dokud se zabíjejí zvířata pro spotřebu?"

"Ano!"

"Vždyť zvířata je zapotřebí pro vědecký výzkum."

"Ne! Hledejte jiné cesty, ale netýrejte zvířata. Svět je nepředstavitelně složitý, a určitě se vám podaří objevit pravdu i jinými metodami."

Lékaři a biologové planety Jan-Jachu si vyměnili nedůvěřivé pohledy. Ale znovu a znovu před nimi defilovaly nádherné vědecké ústavy, mnohakilometrové labyrinty paměťových strojů, v nichž byly uloženy informace a zprávy o celé planetě.

Naplňovala se slova starověkého básníka, který přál člověku, aby byl "prostý jako vítr, nevyčerpatelný jako moře, s pamětí jako má Země". A dnes paměť celé planety obsahuje nejen vlastní život, ale i tisíce jiných obydlených světů Velikého Okruhu.

Mnohé inženýrské stavby pronikaly stále hlouběji do zemské kůry. Místo dolů, vyčerpaných už v dávných dobách, pracovaly samosytné hydrotermy, spojené s podpovrchovými uzavřenými proudy v oněch zemských vrstvách, kde vyvěrají juvenilní vody. Tytéž hydrotermální stoupající proudy se na povrchu využívaly v energetických a výhřevných zařízeních.

Tormant'ané viděli školy, plné zdravých a veselých dětí, velkolepé slavnosti, na nichž všichni lidé vypadali stejně mladě a svěže. Společenská výchova obyvatele Jan-Jachu neudivila, mnohem spíš je překvapovalo, že nikde nebyly žádné stráže nebo lidé, kteří by měli moc nad ostatními a uchylovali se před okolním světem do chráněných paláců a sadů. Diváky udivovalo, že v žádném z pozemských měst neslyší hluk, hlasitou hudbu či hovor, rachotící a dýmající vozy. Ulice a cesty se podobaly tichým alejím, kde jeden člověk nesmí druhého vyrušovat. Hudba, zpěv, tanec a veselí, tu a tam rozpustilé hry na zemi, ve vodě nebo ve vzduchu, to všechno se odbývalo v místech k těmto účelům určených. Lidé veselí se nemíchali mezi smutné, děti mezi dospělé.

A ještě další rys pozemského života vyvolal v divácích rozpaky a pochyby.

Soukromá obydlí Pozemšťanů, zařízení velmi prostě, připadala obyvatelům Jan-Jachu poloprázdná a chudá.

"Proč bychom měli chtít ještě něco víc než to nejnutnější, když máme kdykoli k dispozici veškerý přepych veřejných místností a zařízení?" odpovídala Olla Dez

na nevyhnutelnou otázku.

A skutečně, obyvatelé Země pracovali, přemýšleli, odpočívali a veselili se v ohromných pohodlných budovách s nádherně zařízenými pokoji a sály uprostřed zahrad, v palácích a chrámech umění a věd.

"Naše společenská zařízení, parky a paláce jsou stále plné lidí a hluku," říkali Tormant'ané.

"Pro množství návštěvníků nelze je udržovat v patřičné čistotě, ani uchránit jejich výzdobu a pěkné zařízení. Proto se naše soukromé byty podobají pevnostem, kde se ukrýváme před vnějším světem a kam ukládáme všechno, co je pro nás obzvlášť cenné."

"Je těžké naráz pochopit, čím je rozdíl způsoben," řekla Olla Dez.

"Zřejmě máte rádi hluk, tlačence a davy lidí."

"Vůbec ne, to všechno nenávidíme, jako většina duševních pracovníků. Ale každé krásné místo, každý nově postavený palác oddechu je neodvratně hned nabitý lidmi."

"Myslím, že jsem pochopil, oč jde," řekl Sol Sajin.

"U vás množství obyvatelstva neodpovídá zdrojům, máte nedostatek společenských zařízení pro odpočinek a zábavu."

"U vás jsou obě složky v souladu?"

"To je nejhlavnější úkol Rady Ekonomiky. Jen při vzájemné korelaci počtu obyvatel a reálných ekonomických možností lze pro vždy zajistit spokojený život a stabilizaci zásob na planetě."

"Ale jak toho dosahujete? Regulací porodnosti?"

"Tím také, ovšem s předvídaním náhod, fluktuace úspěchů a neúspěchů, kosmických cyklů. To všechno má člověk vědět. Hlavním cílem všech věd je štěstí lidstva."

"Z čeho se však utváří to vaše štěstí?"

"Z pohodlného, klidného a svobodného života na jedné straně a na straně druhé z nejpřísnější sebekázně, věčné nespokojenosti a touhy rozšířit hranice poznání i světa."

"To si ovšem vzájemně odporuje!"

"Naopak, to je dialektická jednota, ve které spočívá vývoj!"

Podobné besedy doprovázely každou přehlídku stereofilmů, někdy se měnily v přednášky, jindy zas ve vzrušené polemiky. Tormant'ané se psychologickou skladbou v ničem nelišili od Pozemšťanů.

Jejich předhistorie byla společná. Proto i současný pozemský život, třeba jen v obecných rysech, jim byl pochopitelný. Také umění Země obyvatelé Jan-Jachu snadno vnímali. S vědou už to bylo horší. V chápání nejjemnějších struktur světa měli Pozemšťané veliký předstih. Ještě obtížnější bylo pochopit stereofilmy z Velikého Okruhu. Podivné bytosti, někdy podobné lidem ze Země, nesrozumitelné jazyky, zvyky, zábavy, stavby, stroje. Zdánlivě neobydlené planety kolem středu Galaxie, kde pod kilometrovými klenbami nehnutě stály nebo se zvolna otáčely průzračné disky, vysílající bledě modrou záři. V jiných světech se vyskytovaly hvězdám podobné tvary, vroubené tisíce oslnivých fialových koulí, jež na rozdíl od disků byly

orientovány vertikálně. Tormanťané nakonec stejně nepochopili, jsou-li to stroje, v nichž se kondenzuje nějaký druh energie, nebo psychické vtělení myslících bytostí, které chtěly zůstat nepoznány i pro Účastníky Velikého Okruhu.

Zlověstně vyhlížely planety infračervených sluncí, obydlené rozumnou civilizací, jež se zapojila do Okruhu. Zápisy byly pořízené před zavedením vlnových invertorů, vynalezených na planetě hvězdy Beta Poháru, jež umožňovaly vidět vesmír Šakti za každého osvětlení. Sotva rozeznatelné kontury gigantických budov, památníků i arkád se tajemně černaly pod hvězdami. Pohyb spousty bytostí vypadal hrozivě. Nepopsatelně krásná hudba se rozléhala ve tmě a neviditelné moře šplouchalo se stejným hexametrickým šuměním jako na Zemi nebo na planetě Jan-Jachu.

Olla Dez promítla i některé nedešifrované zápisy, jež přinesly paprskové hvězdolety z galaxií v Andromedě a z M-51 v Honících psech. Divoce rotující různobarevné spirály a pulzující kulovité tisícistěny jako by provrtávaly oceán husté tmy. Jen posádka Temného Plamene, která přešla po okraji propasti tušila, že nerozluštěné obrazy mohou znamenat proniknutí v Tamas, v nedostupný a neviditelný antisvět obklopující náš vesmír.

Přenosy z dalekých a vzdálených světů, přes všechnu svou neobvyklost, Tormanťany příliš nezajímaly. Zato je bezmezně vzrušovaly stereofilmy o Pozemšťanech na cizích planetách, třeba na nedávno zabydlené planetě Zeleného Slunce v soustavě Achernara. Stejně tak vzněcovali jejich představitost nádherní rudí lidé z Epsilonu Tukana, s jehož planetou navázala Země pravidelné styky.

Jakmile paprskové hvězdolety začaly podnikat sto osmdesát parseků dlouhé lety na Epsilon Tukana a zpátky za sedmáct dnů, rozmohla se na Zemi, hlavně mezi mládeží, epidemie zamilovanosti do rudých lidí z cizího světa.

Ukázalo se však, že manželství mezi Pozemšťany a rudými Tukanci zůstávají neplodná. Z toho vzniklo nemálo zklamání. Mohutné biologické ústavy obou planet zaměřily veškeré úsilí na překonání neočekávané zábrany. Nikdo nepochyboval, že obtížný úkol bude brzy vyřešen a že splynutí dvou dokonale stejných, ale původem rozdílných lidstev bude úplné. Tak se nekonečně prodlouží doba existence pozemského člověka jako druhu.

Lidé, kteří se přestěhovali na planetu Zeleného Slunce, žili tam už několik staletí, ale následkem sluneční radiace získali nafialovělou barvu pleti a na pohled se lišili od Pozemšťanů mnohem víc, než oni sami od obyvatel Jan-Jachu. Ale uspořádání života pionýrů pozemského lidstva se nijak nelišilo od poměrů v původní vlasti, a to přesvědčovalo Tormanťany o jejich vlastní sounáležitosti s mocnou Zemí. Přátelské a ohleduplné chování astronautů k hostům tuto naději ještě posilovalo. I když jim Pozemšťané připadali chladní a trochu cizí, Tormanťané si to vysvětlovali značným obaporným rozdílem zájmů a zálib.

Posluchačstvo v pusté stepi tvořili vzdělaní a rozumní DŽI, kteří velmi brzy poznali, že svazek mezi Zemí a Jan-Jachem by znamenal především krach oligarchického režimu, konec systému DŽI – KŽI s jeho filosofií předčasné smrti.

Dosavadní společenská struktura nemohla vyvést planetu z jejího ubohého stavu, zároveň však zajišťovala nejvyšší privilegia vládnoucí špičce. Proto především u jejich příslušníků vyvolaly stereofilmy ze Země pocit nepřátelství a strachu.

Pochopili, že pozemský život už svou samotnou existencí ohrožuje zřízení na Tormansu, protože vyvrací tvrzení o jediné správné cestě, zvolené vládci, a přivádí vniveč demagogickou propagandu apologetů Rady Čtyř. Návštěva improvizovaného divadla v opuštěné krajině poblíž hvězdoletu, k němuž bylo zakázáno se i přibližovat, znamenala z hlediska vládců Jan-Jachu zločin proti státu a vyžadovala trest.

Ale Tormant'ané byli odhodláni ke všemu, jen když se mohli zúčastnit promítání stereofilmů z Temného Plamene. Přirozeně, že Pozemšťané žili v neustálých obavách o své diváky. Detektor biotoků pro rozeznávání lidí, nazvaný Solem Sajinem "disektor psychopodstaty", nebyl ještě připraven k použití, protože se mohl dopouštět chyb v případech šikovné přetvářky.

Situaci zachránila Neja Cholli, která Solu Sajinovi při konstrukci disektoru pomáhala. Zpozorovala zvětšení zubce K v biotocích všech Tormant'anů, kteří si upřímně přejí informace o Zemi. Každá pochybnost, nedůvěra či skrytá záporná emoce vyvolala okamžitě pokles zubců K. V průchodu mezi dvěma stromy sestrojili doplňkové pole, které propouštělo jen lidi se stanovenou úrovní impulsu K a všechny ostatní odvrhávalo. Tak získali Tormant'ané dodatečnou záruku bezpečnosti.

Během tří týdnů uspořádala Olla Dez osmnáct představení pro několik tisíc obyvatel Jan-Jachu. Při jedné z posledních besed tormant'anský vědec s titulem "zmoudřelý had" a s podivným jménem Čadmo Sonte Taztot vyslovil pochybnost o společném původu lidstva obou planet.

"Člověk Jan-Jachu je špatný už v samé podstatě," prohlásil vědec.

"Tu získal od svých předků, vražedných, závistivých, lstivých, a tím i schopných přežít. Všechny snahy nejlepších lidí ztroskotaly o hradbu duševní brutality, strachu a nedůvěry. Jestliže pozemské lidstvo dospělo k tak vysoké úrovni, musí být jiného původu, s ušlechtlejšími psychickými dispozicemi."

Olla Dez chvíli přemýšlela, a po dohodě s Grifem přinesla hvězdicovité krystaly s filmy o minulosti. Nebyly to dokumentární záznamy, spíše výlety do různých historických epoch, sestavené z archivních materiálů a muzejních kolekcí.

Překvapením oněmělí Tormant'ané uviděli strašlivá utrpení, prázdný a nudný život v přelidněných městech. Populace na Zemi v době Rozděleného Světa se nijak neomezovala, neboť jeden stát nad druhým chtěl získat vojenskou převahu. Na Tormansu, kde už válečné konflikty neexistovaly, neregulovala se porodnost proto, aby se dalo vybrat oněch pět procent lidí schopných studia, bez nichž by se stroj civilizace zastavil.

Někteří pozemští vědci, zoufalí ze stále narůstajícího nebezpečí zdeformovaného vývoje společnosti, žádali, aby se veškeré úsilí zaměřilo na technologii umělé potravy a syntetických výrobků. Předpokládali, že všechny svízele pramení z materiálního nedostatku. Viděli v tom souvislost s globálním vypleněním planety a připomínali, že člověk byl odjakživa lovec a sběratel, nikoli zemědělec.

"Naším pravňukům," psal jeden z nich, "budou naše obavy a starosti připadat jako ošklivý sen primitivních mozků. Musíme v sobě znovu odkrýt zapomenuté vlastnosti a obnovit naši Modrou Planetu v její pravé kráse."

V každém případě i nejhrolivější přívrženci úniku od skutečnosti začali uvažovat střízlivě, když Pozemšťané věnovali první obrovské částky na vstup do kosmu, když

pochopili nesmírnou obtížnost mimozemských letů a složitou problematiku při osídlování mezihvězdných prostorů i mrtvých planet sluneční soustavy. Tehdy se znovu obrátili k Zemi, a když si uvědomili, že musí být ještě dlouhý čas domovem pro pozemské lidstvo, vzpamatovali se a stačili ji ještě zachránit před zničením.

"Veliký Hade!" zvolal Cadmo Sonte Taztot, "my jsme v úplně podobné situaci.

Ale jak jste se s tím vyrovnali?"

"Těžkou a složitou cestou, kterou mohl zvládnout jen kolektivní rozum celé planety," odpověděl Sol Sajin.

"Nikoli organizováním veřejného mínění shora, ale otevřeným projednáváním všech záležitostí a uznáním pravdy na základě pochopení a správných informací. Při velikém počtu obyvatelstva to bylo možné teprve po vynálezu komputerů. S jejich pomocí jsme lidi pečlivě roztrídili. Skutečný boj za zdravé potomstvo a nepokřivené vnímání světa nastal tehdy, když jsme povolání lékařů a učitelů nadřadili všem ostatním profesím na Zemi. Zavedli jsme dialektickou výchovu. Na jedné straně přísně ukázněnou a kolektivní, na druhé pak laskavou, individuální. Lidé pochopili, že z dosažené úrovně výchovy, poznání a zdraví nelze sestoupit ani o stupínek níž, ať se děje cokoli. Jen vzhůru, dál, kupředu, i za cenu vážných hmotných omezení."

"Ale vždyť na Jan-Jachu máme taky komputery, a už dost dávno! Říkáme jim, dračí kruhy" namítl nespokojeně "zmoudřelý had".

"Myslím, že vím, v čem to vězí," ozval se Sol Sajin.

"Na Zemi existovala spousta národů, několik velikých kultur a různé sociální systémy. Ty pak vzájemným prolínáním nebo přímým bojem zabránily, aby se vytvořila monokultura a celosvětový stát, dokud se nepozvedlo společenské vědomí a technika nezajistila lidstvu přístroje, které jsou nezbytné k zachování spravedlnosti a kolektivnosti."

Po besedě inženýr Tael požádal Fai Rodis o mimořádnou schůzku.

V té době Eviza Tanet zjistila, že organismy astronautů si vytvořily již dostatečné množství protilátek, aby získaly imunitu. Dovolila odložit skafandry. Jásající astronauti byli okamžitě ochotní shodit protivný krunýř.

Fai si vzala Gena Atala stranou:

"Tivisa a Tor oznámili na Temný Plamen, že skončili prohlídku institutů a přírodních rezervací. Teď chtějí prozkoumat opuštěná města a zachované pralesy v zóně Zrcadlového moře. Vedoucí činitelé varují před jakýmsi nebezpečím, nicméně je nutné, abychom se obeznámili s chráněnými oblastmi na planetě."

"Rozumím. Ve třech není nebezpečí tak hrozné. Kdy mám letět?"

"Zítra. Tivisa a Tor se rozhodli nesvlékat skafandry."

"Já ho ale svléknu."

"Když vaši dva spolucestující budou v kovu, a vy nikoli, nenaruší to celistvost skupiny? Budete zranitelnějším článkem..."

"Máte pravdu, budu musit ještě nějaký čas vydržet v krunýři."

Gen Atal pohlédl na Evizu. Ta odpověděla chápavým přikývnutím, ale inženýr kosmické ochrany neviděl v jejích topasových tygřích očích odpověď, na niž čekal. Obrátil se k Rodis a smutně oznámil, že si jde připravit svého robota.

Fai se vyčítavě podívala na Evizu, sotva Gen Atal zmizel za dveřmi. Eviza se roze-smála, pohodila hlavou s temně rusou hřívou a Rodis litovala, že ji Gen právě v tomto okamžiku nevidí.

"Strašně nerada mu působím bolest, ale co si mám počít?" řekla Eviza.

"Pojďme. Už jsem úplně odvykla pocitu vlastní pokožky. Připadá mi, že jsem vyrostla v šupinách jako tormanský had."

Inženýr Chonteelo Tollo Frael čekal na Fai Rodis v malé zahradě, kde se poprvé dozvěděl tajemství vlastní planety. Fai mu vyšla vstříc lehkým a pružným krokem, v krátkých domácích šatech, jaké se nosily na Zemi.

Pevný živůtek hluboko odhaloval ramena a široká sukénka, stažená v pase černou stuhou, spadala ve volných záhybech do poloviny stehen. Ruce i nohy byly stejno-měrně opálené a jejich rudohnědý odstín pěkně harmonoval se zlatistou barvou šatů.

Velitelka expedice ztratila v novém obleku část své vznešenosti, vypadala mladší, a podle Tormantanova názoru ještě krásnější. Fai už byla zvyklá, že bezvýznamné změny zevnějšku či chování vyvolávají v obyvatelích Jan-Jachu nezaslouženě silný dojem, a pospíšila inženýrovi na pomoc.

"Stalo se něco?" zeptala se s úsměvem a dodala:

"Stávám se pravou ženou Jan-Jachu, když tak často myslím na nebezpečí."

"Nebezpečí nehrozí. Ale potřebuji vaši radu." Inženýr se ohlédl.

Fai stiskla tlačítko na signalizačním náramku. Ozval se lehký cupot a v zahradě se objevila poslušná devítinožka jejíž kupole zářila stejnou havraní černí jako skafandr její velitelky. Rodis ukryla inženýra i sebe v ochranném poli.

"Viděl jsem se s přáteli. Donutili mě, abych vás vyhledal. Po zhlédnutí filmů o vaší... o naší historii přemýšlejí všichni jen o tom, jak učinit zdejší život podobný pozem-skému. Dřív než od nás odletíte na vzdálenou Zemi, musíte nám tu nechat zbraně."

"Zbraně bez vědění způsobí jenom škodu. Když nemáte před sebou jiný, zdůvod-něný a prověřený cíl, vytvoříte jen dočasnou anarchii, po níž nastoupí ještě horší tyranie."

"Co tedy dělat?"

"Podle dialektických zákonů protikladnosti je železná pevnost oligarchického režimu zároveň velice křehká. Je třeba jen poznat její uzlové spoje, systematicky je zasahovat a celá stavba se rozsype přes zdánlivou jednodušnost, protože zdola až nahoru ji udržuje pouze strach. To znamená, že potřebujete docela málo odvážných, statečných a chytrých mužů, abyste rozbořili oligarchii, ale velice mnoho obyčej-ných slušných lidí, abyste vytvořili opravdovou společnost."

Inženýr Tael stál před Rodis bez hnutí. Jeho tvář dostávala stále zřetelněji obvyklý výraz rozpačitého dítěte. Fai cítila, že musí Tormantanovi a jeho druhům dodat odvahu, podepřít jejich netrénovanou psychiku.

"Potřebujete patrně určitý druh zbraně, nutný pro vymýcení špehounství u-da-vačství a násilí. Je to pulzační inhibitor krátké paměti. Na hvězdoletu jich sestrojí několik desítek, ale nesmíte je dát do oběhu dřív, než je rozmnožíte na několik set tisíc exemplářů."

"Nechápu účel té zbraně," řekl inženýr unaveně.

"Víte, že existují dva druhy paměti? Řídí se v mozku různými systémy molekulárních mechanismů. Zbavíte-li člověka dlouhé paměti, uděláte z něho idiota. Když mu ale odejmete krátkou paměť, to znamená všechny nedávno nabyté informace a zafixované psychomodely, zneškodníte i nejnebezpečnějšího nepřítele, aniž mu vezmete možnost, aby se vrátil k jakékoli činnosti."

"Třeba i k předešlé?"

"Třeba. Ale bude muset začít úplně znovu, stejně jako jeho učitelé."

"To je velkolepé. Má-li zbraň nadto malé rozměry..."

"Úplně miniaturní, stěží větší než ozdoby, které lidé kdysi nosili na prstech."

A přidejte k ní ještě droboučkový disektor pro rozpoznávání lidské psychiky."

Tael prudce uchopil Faiinu ruku, klesl na kolena a přitiskl rty na konečky jejích prstů. Pozemšťanka se zachvěla a zároveň pocítila, že toto gesto archaického zbožňování jí není zdaleka tak nepříjemné, jak by si dříve myslela.

8. Tři Vrstvy Smrti

Plavidlo na dvou doutníkovitých plovácích klouzalo po mořské hladině. Dlouhý záliv Rovníkového oceánu nedostal zbytečně název Zrcadlové moře. Rozkládalo se v pásmu klidné atmosféry, blíž k pólu Zadní polokoule, a neznalo téměř bouře. Protože do něho neústily velké řeky, zachovaly si jeho vody prapůvodní čistotu, byly temné v hloubkách a oslnivě zářivé v rudých paprscích tormanského slunce. Gen Atal nadšeně pozoroval hru barev za zádi a Tivisa Henako s Torem Likem se těšili z neobvykle čistého moře.

V trojúhelníkovém výběžku kajuty seděli u řídicích pák dva Tormant'ané ve fialových uniformách, hleděli upřeně dopředu a jen zřídka si vyměňovali úryvkovité výkřiky. Mířili ke strmé stěně sudovité hory, jejíž temně šedá kamenná masa byla prorostlá rozvětvenými žilami rudé horniny jako krvavými tepnami.

Trochu nalevo pod horou byl břeh obložen kamennými deskami. Za nábřežím se rýsovaly budovy, ustupující v nepořádku od moře. Opuštěné město Čendin-Tot stálo blízko chráněné obory, která byla na Jan-Jachu poslední. Zde byla odedávna oblast "přívrženců přírody", lidí, kteří nepřijali všeobecnou urbanizaci a přesídlili se do zóny s nezdravým podnebím. Neúměrný vzrůst obyvatelstva na planetě přinutil Tormant'any zastavět i přírodní rezervace. Přívrženci přírody zmizeli a splynuli s masou městských obyvatel. A přece nevelké území pralesa zůstalo zachováno před zhoubnou spotřebou šestnácti miliard Tormant'anů.

Byla to zřejmě náhoda. Katastrofální krize vypukla dřív, než mohla být vykáčena poslední obora. Mnoho měst vymřelo, a ti, kdo žili v zónách s méně příjemným podnebím, nikdy už opuštěná místa znovu nezabydlili.

Břeh se přibližoval. Pozemšťané chtěli vystoupit na střechu kajuty, která nahrazovala můstek, ale průvodci se energicky vzepřeli. Mluvili velmi rychle, s přízvukem všech obyvatel Zadní polokoule, a polykali souhlásky. Astronauti, zvyklí na zřetelnou výslovnost ze státních rozhlasových přenosů a z pomalé řeči hodnostářů, rozuměli svým spolucestujícím jen s obtížemi. Vyšlo najevo, že v Zrcadlovém moři

žijí obrovské všežravé příšery, které dlouhými chapadly uchvacují s paluby a stahují do hlubin všechno živé. Je jich nesčíslné množství.

"Podivuhodná analogie s pozemskými moři," řekla Tivisa.

"Když lidé v době Rozděleného Světa vyhubili vorvaně, rozmnožili se velcí hlavo-nožci tak, že se proti nim musila vést skutečná válka. Vyhlazení kteréhokoli druhu vždycky pomalu narušovalo rovnováhu přírody, vytvářenou milióny roků. V důsledku výběrového zaměření zla, které dnes nazýváme Ahrimanovou Střelou, zanikaly rostliny i zvířata, a vždycky druhy nejkrásnější, nápadné, méně přizpůsobené novým životním podmínkám. Odolaly většinou druhy škodlivé, a někdy se množily tak fantastickou rychlostí, že doslova zaplavovaly ohromné rozlohy. Zákon o přežívání škodlivých forem tam, kde přírodu neodbornými zásahy mrzačil člověk, poznali Tormant'ané z vlastní zkušenosti."

"Jaká škoda, že v překrásném křišťálovém moři žije taková havěť! Chtěla bych se tu vykoupat, kdybych neměla skafandr," končila smutně Tivisa.

"Copak ty nepozoruješ všude na Tormansu jednu zvláštní zákonitost?" zeptal se Tor Lik.

"Na všech krásných místech, budovách i v lidech je vždycky něco špatného."

"Milý Afi," oslovila Tivisa Tora přátelskou přezdívkou, jakou si na Zemi vymyslili pro astrofyziky, a rozčechrala mu trochu vlasy, "nejvyšší čas, aby ses vrátil na hvězdolet. Nostalgie tě přepadá stále častěji..."

"Máš pravdu. Vstoupil jsem na tuhle zpustošenou planetu jako do uschlé zahrady, z níž nevede žádný východ!"

"Copak člověk tak změnil celou planetu?" zeptal se Gen Atal a představil si na okamžik nevyčerpatelnou štědrost Země.

"Zdroje každé planety jsou omezené," odpověděl Tor.

"Nelze brát, aniž člověk dává."

"Ano, viděli jsme mnoho smutných věcí," souhlasila Tivisa.

"Vybitá zvěř i vyhubené velké ptactvo, vylovené ryby, jedlí měkkýši i vodní řasy. Všechno se snědlo v době katastrofálního Století Hladu. Krátkozraká honba za množstvím, lácí i masovostí výrobků otrávil řeky, jezera, moře. Řeky vyschly po vykácení lesů a silném odpařování vodních nádrží. Jezera se postupně zanášela zvýšenou koncentrací soli. Pitná voda je skoro všude stejně drahá jako potraviny. Stačí sotva pro zemědělství této ubohé planety. Na odsolení nemají dostatek energie. Výrazné polární čepičky zde nejsou, a tudíž ani zásoby sladkovodního ledu. A dobytčářství? Viděli jste jejich skot? Biologicky jsou to stejné kozy, které kdysi zachránily *biblickou civilizaci*, ale zničily veškeré rostlinstvo na březích Středoze-mního moře."

"Jestlipak vůbec chápou, co napáchali?" zeptal se Gen Atal.

"Mluvili jste s vědci v biologických ústavech?"

"Myslím, že chápou. Ale jejich biologie je zastaralá a redukuje se hlavně na selekci, praktickou anatomii, fyziologii a její lékařská odvětví. Nestačili dokonce ani pro-studovat vlastní zvířenu, než vyhynula. To už je ztraceno navždy."

"Navždy! Nějak příliš často zde slyším to slovo, pro člověka nesnesitelné," řekl Tor Lik a odmlčel se s pohledem upřeným na moře.

Průzračná voda vpředu se rozčeřila. Pozemšťané měli zpočátku dojem, že na povrch vypluly spletené řasy. Ale z neurčité hmoty se vynořila celá houšť svíjejících se chapadel modrozelené barvy. Vzpínala se až čtyři metry nad hladinu, kroutila se a mrskala do všech stran zploštělými rudými konci. Lod' učinila prudký obrat, setrvačnost vrhla astronauty na stěnu kabiny a levý doutník plováku se zvedl nad vodu. Motory zahřměly a za zpěněnou hradbou příšera zmizela. Oba Tormant'ané se o něco tiše přeli. Kormidelník zřejmě zvítězil a rukou ukazoval někam stranou od břehu obloženého kamennými deskami.

"Nepřistaneme přímo u města," vysvětlil svým pasažérům druhý Tormant'an.

"Kolem přístaviště je velká hloubka a mohli by nás napadnout limaji. Ještě nikdy se neobjevili tak blízko u města. Stranou je mělčina, kam se nedostanou; tam přistaneme. Ale budete muset udělat značnou okliku pěšky."

"Z dálky strach nemáme," usmála se Tivisa.

"A nebojíme se ani téhle havěti," vpadl do hovoru Tor Lik.

"Naši roboti je zaženou nebo zničí!"

"Proč zbytečně plýtvat bateriemi?" namítla Tivisa.

"Gen sice přinesl čerstvé, ale máme před sebou dlouhou cestu."

"Tivisa má pravdu. V hlavním městě tvrdili, že tu číhají různá nebezpečí. Kromě toho při útoku ve vodě spotřebujeme dvojnásobné množství energie."

Tor Lik zvedl ruku k čelu na znamení, že se podrobuje.

Pod lodí vystupoval z hloubky svah mělčiny. Průvodci dovolili astronautům vstoupit na palubu. Těžký nehybný vzduch byl cítit kysličníkem dusnatým. Jako by ve zdejší přírodě převládaly neživotné chemické procesy. Ukázalo se, že podivuhodně rovné zelené dno tvoří zpevněné vrstvy jílu. Za zádí se táhnula ohromná klubka zvířených usazenin.

"Jak by ses tu mohla koupat, Tiviso?" ukázal Gen Atal na dno.

"Tady zapadneš až nad hlavu."

Motory se rozehřměly, kolem zavířila kalná voda. Lodivod plnou silou vrhl plavidlo na pobřežní val z písku a drobných oblázků. Odtud se Pozemšťané po široké desce bez námahy dostali na břeh a převedli tam i své devítinožky.

"Kdy se pro vás máme vrátit?" zeptal se trhanou řečí kormidelník.

"Není třeba," řekl Tor a oba mořeplavci si viditelně oddechli.

"Zajdeme hlouběji na pevninu a přejdeme hřeben směrem k rovníku, abychom se dostali na rovinu Men-Zin," pokračoval astrofyzik a nahlížel do mapy.

"Tam pro nás pošlou letadlo."

"A prohlédneme si největší mrtvé město na Zadní polokouli," dodala Tivisa.

"Kin-Nan-Te!" zvolal kormidelník a zmlkl.

Jeho druh do něho strčil, přitom se ukláněl astronautům a přál jim "neúchylnou cestu hada".

Potom Tormant'ané rozhoupali plavidlo, lod' se odtrhla od mělčiny a zmizela v Zrcadlovém moři. Pozemšťané, odkázáni teď sami na sebe, shodili šaty, sbalili je do pevných raneček a připevnili k devítinožkám. Nato se tři postavy v temně granátovém, malachitově zeleném a skořicově zlatém skafandru vydaly dlouhým neúnavným krokem podél břehu k oválnému prostranství u přístavu.

Opuštěné město je přivítalo skličující jednotvárností, charakteristickou pro spěšné a ledabylé stavitelství v epoše populační exploze. Svědčily o tom domy, školy, bývalé zábavní místnosti i nemocnice. Zvláštní zvyk, hromadit ve stísněných čtvrtích objekty pro různé účely, odsuzoval děti, nemocné i staré lidi žít v deprimující nahuštěnosti a brzdil hlučnou dopravu v úzkých ulicích podobných kanálům.

To všechno Tivisa i Tor pozorovali už v živých městech.

V nevzhledných souběžných řadách budov s jednotnými okenními otvory nebylo nic tajemného, co obvykle přitahuje návštěvníky opuštěných měst. Pozemšťané spěšně přecházeli jednotvárné ulice plné prachu. Pokřivené pahýly stromů stály bez hnutí v dusném vzduchu a rozpadaly se při prvním doteku. Tor nazdařbůh vešel do budovy, která ho zaujala barevně orámovaným vchodem. Prorezavělé pruhy železobetonových krytin sotva udržovaly stropy.

Tor se rozhodl zajít hlouběji do domu. Ladně oblé kontury interiéru se pronikavě lišily od bezútěšných pravoúhelníků většiny budov. Polokruhovitou halou, přeplněnou zbytky nábytku, vstoupil do kulatého sálu, který mu okamžitě připomněl Zemi. Když se rozhlédl, uviděl, že stěny jsou obloženy dlaždičkami z leštěného dunitu a pyroxenitu, hornin, vyvřelých z nejspodnějších vrstev zemské kůry. Zřejmě i nejhlubší zóny tormanského povrchu měly stejné složení. Jako by chtěly zdůraznit shodný původ, prosvítaly rudě pod nánosem prachu dva válcovité vlysy. Tor v nich poznal hrubozrnný eklogit s velkými krystaly granátů.

"Tore, kdepak jsi?" zavolala hlasitě Tivisa a vstoupila za ním.

"Pssst! Odejdi odtud, budova sotva drží pohromadě."

"Copak jsi objevil zajímavého v té zaprášené místnosti?"

"Je obložena hlubinnými vyvřelinami, které úplně připomínají pozemské. Vnitřní skladba Tormansu je asi Zemi velice podobná. V důsledku toho má planeta skoro stejnou gravitaci i charakter geologických procesů."

Za městem se prostírala holá rovina, která směrem k horám zvolna stoupala.

Vzduch se tetelil horkem a v dálce se rozplývaly tmavé skvrny. Stereoteleskop ukázal, že jsou to první živé stromy.

Tři Pozemšťané vytrvale šlapali po serpentinovité cestě z uježděného šterku. Půda se za celá staletí pod koly těžkých povozů natolik slehla, že cesta připomínala říční koryto. Vtom se Gen Atal zastavil tak prudce, že devítinožka, cupitající vedle, zvedla mračno prachu, když se krátkýma nožkami zaryla do země.

"Podívejte, jdeme po hřbitově!" zvolal inženýr kosmické ochrany a ukazoval na nekonečné pole malých vyvýšenin. Někde bylo vidět ještě zbytky ohrádek nebo cementových desek místo pomníků.

"Vás to udivuje, Gene?" řekl Tor Lik.

"Ostatně, přišel jste právě z Coamu. Kolem každého města se na desítky kilometrů rozkládají podobné hřbitovy z doby přelidnění planety, kdy kvůli nedostatku paliva se mrtvoly nemohly spalovat, a lidé se musili vrátit ke starověkému způsobu pohřbívání. Gigantické hřbitovy jsou jedním z nejvýmluvnějších svědectví hrozné fosforové katastrofy na zdejší planetě. Jestliže se Tormans prvkovým složením tolik podobá Zemi, pak i zde musily být zásoby fosforu vcelku malé. Tormant'ané nejen že rozpustili fosfor v odpadech splavených do oceánu, odkud ho jejich ubohá

energetika nebyla schopna vytěžit. Oni ho zadrželi v trilionech svých koster a zakopali na těchto vyschlých hřbitovech. Tím ho vyloučili z koloběhu planety a zapomněli přitom, že jakékoli procesy proti toku entropie se neobejdou bez fosforu."

"Ano, je podivné, proč se nevzdali starodávného pochovávání tělesných pozůstatků?"

"Zřejmě bylo nad jejich síly dát událostem jiný směr," řekl Gen.

"Anihilace kvality kvantitou," řekla Tivisa.

"V zelených džunglích byl tygr velkolepým zvířetem, nahánějícím až mystickou hrůzu. Ale představte si deset tisíc tygrů, vyhnaných třeba na takovouhle rovinu! Ať je taková masa sebenebezpečnější, je to jen stádo odsouzené k záhubě, tygr v ní neexistuje!"

Gen Atal si z neznámých důvodů povzdechl a nepronesl už ani slovo. Řídký porost se rozprostíral na všechny strany a mizel za horizontem na úpatí horského pásma.

Pozemšťané došli k prvním stromům. Tmavohnědé krátké kmeny zvedaly k olověnému nebi pravidelné trychtýřovité koruny, jejichž větve nesly velké čokoládově zbarvené listy. Neobvyklá asymetrie zakrnělých kuželů, postavených základnami vzhůru, připomínala, že v okolí Zrcadlového moře panuje stálé bezvětří. Cestovatelům bylo horko, přestože provzdušování skafandrů pracovalo naplno. Vzduch, unikající záklopkami na patách, vířil při každém kroku malé stružky prachu.

Tormanský večer bez soumraku zastihl astronauty mezi stejnými stromy, ale s daleko silnějšími kmeny a korunami tak hustými, že se jednotlivé větve ztrácely v záplavě obrovských listů. Dlouhé stíny se kladly na suchou půdu. Strnulá obora nejevila sebemenší známky života. Když však Pozemšťané ulehli k odpočinku poblíž stromu rostoucího u cesty, slétl se kolem rozsvícené lampy jakýsi poloprůhledný hmyz. Astronauti pro všechny případy zapojili vzdušné trysky na límcích svých skafandrů. Tivisa pomalu vtáhla vzduch rozšířeným chřípím a řekla:

"Sugesce je báječná věc. Patrony trysek jsou zásobeny pozemským vzduchem, a třeba vím, že je to jen atomární směs, absolutně bez chuti i vůně, cítím, že zdejší dusnem vane aromatický vítr severních jezer... Pracovala jsem tam před expedicí."

"Zde musí každý ventilátor připadat člověku jako severní vítr, proti tomu vedru a prachu," zabručel Tor Lik, vytáhl chladicí polštářek a přilehl k boku svého robota.

Dvanáctihodinová tormanská noc trvala příliš dlouho, než aby astronauti mohli čekat do svítání.

První se probudil Gen Atal, zmořený hrůzostrašnými sny. Zjevovaly se mu mihotavé gigantické stíny, neurčité postavy, jež se přikrádaly podél nakloněných kamenných hrází, rudé chuchvalce kouře v zejících propastech. Gen nějakou dobu ležel a snažil se analyzovat svá vidění, dokud nepochopil, že podvědomé instinkty ho upozorňují na hrozící nebezpečí, vzdálené sice, ale nesporné. Vstal, a v tu chvíli se probudila i Tivisa.

"Zdálo se mi něco ošklivého, zneklidňujícího. Zde na Tormansu cítím v noci zvláštní tíži, hlavně před rozbřeskem."

"Hodina Býka, dvě hodiny po půlnoci," poznamenal Gen Atal.

"Tak nazývali pravěcí lidé dobu krátce před svítáním, kdy prý panují démoni zla a smrti. Mongolové ze Střední Asie věřili, že vláda Býka končí, když koně před rozedněním uléhají na zem."

"Na tom není nic divného," ozval se astrofyzik.

"Je to docela zákonitý pocit, v němž je obsažena fyziologie organismu ještě z prvobytných dob a zvláštní stav atmosféry před svítáním."

"Pro Afiho je všechno spojeno s kosmem!" zasmála se Tivisa.

Genův rudozlatý robot se hnul kupředu. Vysoko zvednutá lampa na pružném stvolu osvětlovala cestu. Černé stíny divoce tančily v prohlubních a výmolech, jako v Atalových snech. Devítinožka na nerovné půdě poskakovala, a tma se hned těsně přibližovala, hned zas na chvíli ustupovala. V návalech temnoty vždy na okamžik zaplály ojedinělé ohýnky hvězd. Napravo nemohoucně svítil měsíc Tormansu, a jeho bledý svit spoře ozařoval pravidelný vršek vzdálené hory. Aniž věděli jak, dosáhli cestovatelé průsmyku.

A znovu měli před sebou holou pustinu... Začal sestup, stejně povlovný jako byl výstup. Vepředu se v řídnoucí tmě rýsovalo něco temného a zakrývalo celý, stěží viditelný horizont. Dole bylo slyšet slabý rovnoměrný šum. Pozemšťané už přivykli ohromným vyschlým prostorám Jan-Jachu a neuvědomili si hned, že to bublá voda.

Krátké svítání zhaslo robotovu lampu a vpravo vzadu zaplálo ponuré purpurové slunce. Stoupalo, jasnělo, a mezi horami se objevila kotlina. Kdesi pod svahem šuměla říčka a za ní, na nízkých kopcích, rostla houšť gigantických stromů.

I v astronautech, zvyklých na stopadesátimetrové pozemské eukalypty a sekvoje, se zatajil dech. Řady poměrně štíhlých kmenů, vysokých dvě stě padesát až tři sta metrů, vytvářely nahoře souvislý příkrov z větví a listí. Pozemšťané sestoupili k říčce. Očekávali průzračný horský potok běžící přes oblázky a štěrky, ale narazili na hlubokou, temnou, skoro nepozorovaně plynoucí vodu, přehrazenou kusem obrovitého stromu spadlého napříč.

Šestice poutníků, tři lidé a tři roboti, přešli opatrně přes kluzkou hráz na měkký mechovitý porost. Devítinožky musily dělat skoky, aby v něm neuvízly krátkýma nožkama. Mech vystřídala opět suchá kamenitá půda, pokrytá v lesním pásmu silnou vrstvou zetlelého listí a větví. Pod nohama chodců se poloshnilý příkrov měnil v červenohnědý prach. Zřejmě celá staletí nikdo nevstoupil na tyto zvětšelé zbytky.

"Takhle tedy vypadaly tormanské lesy před příchodem našich hvězdoletů!" řekla Tivisa tiše.

"Zajímalo by mě, kdo tu v těch dobách žil?" položil otázku Gen Atal a zvrátil temný prach, když nohou prohrábl zpuchřelou vrstvu listí a plodů.

"Zde dole by se někdo stěží uživil!"

"V pozemských pralesích se všechno živé soustřeďovalo tam," ukázala Tivisa rukou ke zkřiveným větvím v nedohledné výšce.

Jako odpověď na její posunek se rozlehl lesním tichem vysoký svištivý skřek. Pozemšťané ztuhli překvapením. Kdesi v dálce se ozvala odpověď připomínající hvizd rychloběžné diamantové pily.

Tor Lik vytáhl spěšně stereoteleskop a snažil se zahlédnout něco v hustém listí. Ale ve třísetmetrové výšce postřehl jenom nepatrný pohyb větví.

"Tak vida!" vykřikl vesele Gen Atal.

"Všechno za Zrcadlovým mořem přece jen nevymřelo! Všechno Tormant'ané nesnědli!"

Působí-li faktor Ahrimanovy Střely, pak tam zbylo sotva něco kloudného," zašklebil se Tor Lik.

"Ten skřek ve mně nevzbuzuje zrovna sympatické pocity."

Astronauti dlouho stáli, poslouchali, a nastavili oko robotovy kamery na malou světelnost. Ale zdálo se, že obrovitý les v sobě neuchoval o nic víc života než zchátralé krabicovité domy ve městě Čendin-Tot. Ještě dva další dny strávili astronauti v lese a prodírali se nánosy rostlinného prachu z kopce na kopec. Občas narazili v hustém porostu na malé průrvy, které jako sloupy oslnivého jasu vystupovaly vzhůru. Ve výšce bylo vidět olověně šedé nebe, orámované čokoládovými větvemi s hustým listím. Třetí den se zastavili na kraji menší mýtiny.

"Ztrácíme zbytečně čas," řekla Tivisa rozhodně.

"Jestli se ve zdejší rezervaci, která je nesporně prastará, uchovalo pár podobných křiklounů, pak máme mizivou naději, že bychom je mohli uvidět, natož pozorovat. Mají před člověkem příliš velký strach."

"Kromě tamtoho!" zašeptal Gen a ukazoval rukou k protilehlé straně mýtiny.

Za sloupem světla se mezi stromy ukrylo zvíře o něco menší než medvěd. Bystré oči, podobné ptačím, pozorovaly nehnutě stojící astronauty beze strachu, jako by odhadovaly vlastní síly proti moci vetřelců.

Tivisa vytrhla narkotizační pistoli a poslala stříbrnou ampulku do boku zvířete. Vyrázilo krátký hluboký řev, poskočilo, a když dostalo druhou ampuli do zadní nohy, zmizelo. Gen Atal se vrhl za ním. Tivisa zkrotila jeho zápal, když mu řekla, že preparát účinkuje na velké plazy během dvou minut. Jestliže má ovšem zvíře hlouběji uloženou nervovou strukturu, trvá to i déle.

Stopa vyrytá ve zpuchřelém nánosu vedla k úpatí obrovitého stromu, který vynikal i mezi okolními giganty. Zvíře omámené silným narkotikem, naletělo prudce na kmen a svalilo se naznak. Nesnesitelný mrtvolný pach donutil astronauty, aby si nasadili nosní filtry. Teprve pak mohli přistoupit těsně k neznámému živočichu. Měl kůži černou jako tormanská noc, bez chlupů, celou pokrytou šupinami. Velké oči, teď vytřeštěné a skelnaté, hovořily o nočním způsobu života. Dva páry zahnutých tlap byly tak blízko u sebe, že vzbuzovaly dojem, jako by oba vycházely z jednoho místa na trupu. Pod těžkou hranatou hlavou byl vidět další pár končetin, dlouhých a svalnatých, se srpovitě zakřivenými drápy. Široká tlama bez pysků byla otevřená a odhalovala dvojitou řadu kuželovitých otupených zubů. Buď účinek narkotika, nebo náraz na strom způsobil, že příšera vyzvrátila páchnoucí obsah svého žaludku.

Tor Lik chytil Tivisu prudce za ruku a ukázal na polostrávenou lidskou lebku vyvrženou s ostatními úlomky kostí. Oba výzkumníci sebou trhli při výkřiku Gena Atala:

"Buďte opatrnější, přichází k sobě!"

Zadní tlapa zacukala jednou, podruhé...

"To není možné!" přemýšlela Tivisa, "paralyzátor účinkuje nejméně hodinu."
Rozhlédla se a uskočila před pohledem několika párů očí, stejně velkých a rudých, jaké měla uspaná nestvůra. Hleděly na ni upřeně z temnoty. Jedno ze zvířat, polo-
zakryté ztrouchnivělou vrstvou, plížilo se svíjivě k omámenému živočichu.

"Tore, rychleji!" zašeptala Tivisa.

Ochranné pole robota odmrštilo drzého netvora a jeho řev zanikl v neproniknutelné stěně. Tor Lik postavil devítinožku na druhou stranu a Tivisa se začala obírat anestetizovaným zvířetem.

Gen Atal vytáhl ze svého robota přístroj podobný Tivisině paralyzující pistoli a nasadil na něj okrouhlé pouzdro s ozubeným čepem uprostřed. Astrofyzik zatím pomáhal Tivise. Převrátili společně trup obludy a pořizovali elektronogramy. Gen Atal nastavil pistoli na maximální úder a vystřelil vzhůru podél stromu, u kterého stáli.

Pouzdro dokonale přilnulo k vidlici dvou mohutných větví ve výšce víc než tři sta metrů. Na dálku řízený motor spustil na tenounkém lanku záchytnou karabinku. Gen k ní připevnil propletené popruhy, spojil je dvěma přezkami, a provizorní výtah byl hotov.

Za několik minut se Tivisa vyhoupla do závratné výšky, tažená motorem ukrytým v pouzdře. Pomocí vlastní pistole zatloukla do kmene několik skob s kroužkem pro zabezpečovací lanko a závěs robotů. Poslední se vznesl do větví Gen Atal a jeho devítinožka. Sotva se vypnulo ochranné pole, obludy číhající za stromy se vrhly ke zvířeti, které se dosud neprobralo. Chřupot kostí a táhlé vytí nepřipouštěly pochyby o osudu jednoho z posledních velkých živočichů, kteří obývali planetu předtím, než ji zpustošil člověk.

Štíhlý kmen, pevný jako ocelové péro, se slabě pohupoval při práci zvedacího motoru. Tivisu příhoda rozveselila. Po chůzi zaprášenými rovinami a městy se zase poprvé ocitla v opojné výšce. Tenký kmen zesiloval pocit nebezpečí, a situace, v níž se dívka mohla spoléhat jen na sílu vlastního těla i mozku, ji velice vábila...

Gen Atal se vysoukal ještě výš. Z neproniknutelné spleti listí se ozval jeho vítězoslavný křik:

"Tak přece existuje!"

"Co existuje?" zeptal se Tor Lik.

"Vzdušné proudění, stabilní vítr!"

"Samozřejmě! Jestli jsme jen proto lezli do téhle výšky, mohli jste se mě zeptat už dřív."

"A jak se ti podařilo bez přístrojů zjistit vzdušné proudění?"

"Všimli jste si zvýšené vlhkosti v korunách?"

"Ano, samozřejmě! Teď je všechno jasné! To tedy vysvětluje ohromnou výšku stromů! Snaží se dosáhnout stálého vzdušného proudu, který vane nad horami a přináší vláhu ze závětrné strany... Výborně zařízeno! Vystupte sem ke mně, zapneme robota a začneme sestrojovat kluzák."

"Kluzák?"

"No ovšem. Pamatoval jsem na to, abychom se mohli přepravovat přes průsmyky, řeky nebo mořské zálivy."

Jednotlivý zelenohnědý příkrov byl asi o sto metrů níž než věžovitá koruna stromu, který si astronauti vyhlédli. Směrem k rovníku a osovému poledníku přetínaly lesní porost strmé svahy šedofialových hor. Za nimi protékala kdysi velická řeka úrodnou rovinou Men-Zin, a bylo tam i jedno z nejstarších měst na planetě, Kin-Nan-Te. Pozemšťané se chtěli do něho dostat, a odtud pak přivolat letadlo.

Gen s Torem začali rozbíhat ohromné dílce nejjemnější průsvitné tkaniny a napínali ji na rámy z vláken, která na vzduchu okamžitě tvrdla.

Tivisa plnila informační cívky novými pozorováními. Když vyšlo slunce, sestoupili astronauti níže, ukryli se v listí a čekali, až zesílí větrné proudy. Z velkých, hákovitě zahnutých listů vycházela opojná vůně, z níž cestovatelům vysychalo v krku.

"Bude líp, když si nasadíme masky," radila Tivisa.

Muži ji poslechli a dýchání se zlepšilo. Tor Lik přitisknutý ke kmeni se kochal pohledem na Tivisu. Uvelebila se v rozsoše větve protáhlé jako obří dlaň a za mírného pohupování klidně pracovala v třísetmetrové výšce, jako by celý svůj krátký život prožila na stromech. Gen Atal rozdál trubičky s potravou a zamyslnil se.

"Nemohu zapomenout na lebku ze žaludku té obludy," řekl najednou.

"Že by to byli lidožrouti?"

"Je to možné," odpověděla Tivisa.

"Spíš se ale živí mrtvolami. Vzpomeňte si na dvě zvláštnosti, které si vzájemně odporují. Rozměrem se zvířata podobají velkým dravcům, ale jejich zuby, i když mohutné, jsou krátké a tupé. Jsou to patrně největší suchozemští živočichové na Tormansu, kteří se uchovali proto, že změnili druh potravy. Došlo k tomu asi v době katastrofy ve Století Hladu, kdy o mrtvolky nebyla nouze, jestli dokonce sami lidé s nimi nesoupeřili v požívání stejné stravy."

"Říkáte strašné věci, Tiviso," řekl zachmuřený Gen Atal.

"Příroda si pomáhá ze slepých uliček nejnelítostnějšími cestami. Kanibalismus přestává být zakázanou věcí při nízkém rozvoji emocí a intelektu, kdy neodbytná žádost hladového těla zatemňuje city a paralyzuje vůli."

Tor Lik natáhl unavené nohy.

"Jestli tu byl někde sežrán člověk, rozhodně nemůže být krajina liduprázdná."

"Tu ponosí dravci dovést proběhnout velké vzdálenosti. A pak zapomněls, co nám nedávno říkali v Biologickém institutu?"

"O potulných lidech i celých osadách, ukrytých v odlehlých oblastech?" rozpomněl se Tor Lik.

"Možná že to je ono nebezpečí, na které nás upozorňovali."

"Ale mohli myslet i limaje, nebo tyhle zde" ukázala Tivisa dolů a mrštila tam prázdnu tubu. V odpověď se ozval ohlušující řev.

"Přece jen je strašné, že nás nevarovali," řekl Tor Lik.

"Nebo sami nic nevědí?"

"Tomu lze těžko uvěřit!" odporovala Tivisa.

"Ale je to opravdu hrozné. Třeba v rezervacích už dávno nikdo nebyl?"

"To je docela možné, protože zdejší lidi příroda nepřitahuje," odpověděl Tor.

"Tady z ní zůstaly jen zlomky, které byly zachovány z čistě utilitaristických důvodů bez hloubky a vnitřního zanícení, bez složitých vzájemných vztahů. Jaký tu může být zájem o přírodu!"

"Jak můžeš tak mluvit?" divil se Gen.

"Navštívili jste jistě desítky rezervací - copak vás nic nezaujalo, nic nenadchlo, třeba svou neobvyklostí?"

"Ukázali nám patnáct chráněných obor," řekla Tivisa.

"Tím spíš. Všude jste jistě něco našli. I lidi, potomky těch, kdo pečlivě opatrovali přírodu na různých místech planety?"

"Gene, pochopte, že "všechny rezervace na Tormansu jsou nové výsadby na místě zničených lesů a stepí. Není v nich nic starobylého, stejně jako u nemnohých druhů zvířat v zoologických zahradách. Ta zvířata zdegenerovala a znovu byla vrácena k domněle divokému způsobu života uprostřed pravidelných řad rostlinstva. Ale neviděli jsme ani jeden opravdu veliký strom!"

"Pak tedy jsme všichni tři poprvé na ostrůvku pravěké tormanské přírody! Ale už bych tu nerad zůstal déle. Tři dny úplně stačí."

"Úplně, Gene! Nemáme na co čekat. Možná že se sem ještě vrátíme vrtulníkem, abychom vypátrali neznámé pisklouny," řekla Tivisa.

V listí slabě zašelel vítr. Pozemšťané rychle smontovali druhý kosočtvercový kluzák z tkaniny, která téměř nic nevážila, a přidělali mu turbínová pouzdra s úhlednými vrtulemi. Energie v nich bylo všehovšudy na dvě tři minuty, které postačily pro start. Gen s dvěma roboty tvořili posádku jednoho kosočtverce. Tivisa, Tor a třetí devítinožka zaujali místa na konstrukci druhého kluzáku.

Vrtule se roztočily, průzračné kosočtverce jeden za druhým sklouzly z vrcholku stromu a pluly pomalu nad kobercem slitých korun směrem k horám. Gen Atal vydechl úlevou. Dokud se točily vrtule, dostihly kluzáky okraj lesa, a uchváceny stoupajícím vzdušným vírem, doletěly ke druhému horskému valu. Kolmé, temně fialové stěny vysokých náhorních plošin se nedaly při slabých vzdušných proudech překonat. Gen Atal řídil kluzák do širokého průchodu mezi sráznými skalami.

K údivu astronautů přistály kosočtverce mezi kopci utvrdlé hlíny, vedle dobré cesty, jen málo poškozené sutí a výmoly.

Tor Lik chtěl složit svůj kluzák, ale Gen máchl rukou:

"Náboje v turbínkách jsou vybity, vlákna ztvrdla a nedají se ohnout, zbytečná přítěž."

Astrofyzik s lítostí pohlédl na velký kosočtverec, rozprostřený na svahu kopce.

Výstup po rozpálené soutěsce trval několik hodin. Pozemšťané se zastavili k odpočinku ve stínu strmého svahu.

"Po cestě můžeme jít i v noci," řekl Tor Lik a začal nafukovat jemný polštářek.

"Rád bych, abychom došli k průsmyku ještě za světla," namítl líně Gen Atal.

"Podíváme se, jak to vypadá za horami. Jestli se tam zachovala lepší cesta, pojedeme na robotech."

"Báječný nápad," souhlasil Tor Lik.

"Kdo by se rád nesvezl na devítinožce! Tivisa už ve škole vynikala mimořádnou obratností v tomhle druhu sportu... Kde vlastně je?" vyskočil astrofyzik.

"Při cestování po Tormansu každého z nás často přepadají zbytečné obavy," řekl Gen Atal klidně.

"Ale Tivisa, podívej se na ni," ukázal rukou na vysokou skálu ze střídavých vrstev pískovce a měkkého bělavého jílu.

Útes vystupoval příkře vzhůru, byl plný trhlin a urvaných balvanů a připomínal trosky gigantického schodiště. Tivisa na strmé stěně skákala z výběžku na výběžek a její drobná postavička zářila v paprscích rudého slunce. Tor s Genem jí posunky ukazovali, aby šla do stínu, ale Tivisa je energicky zvala k sobě.

Tor Lik vstal a lítostivě pohlédl na svou měkkou podušku.

Když však při úpatí útesu viděli úlomky velkých černých hladkých kostí, byla ochablost mužů rázem ta tam. Tivisa stála na výběžku, kde odvalený balvan odkrýval kostry velikých zvířat. Opodál vyčnívala z pískovce napůl zničená lebka dalšího živočicha. Tlustý výčnělek, něco mezi rohem a klem, trčel ze stěny, jako by ještě hrozil nepřátelům.

Trojice Pozemšťanů pozorovala kostry. Jejich barva i zachovalost svědčily o tom, že zvířata uhynula ve vodních nádržích. Celý útes byl pokryt kostmi. To dokazovalo, že tu kdysi bohatě kypěl život.

Tivisa a Tor viděli několik skeletů vykopaných zvířat v muzeu biologického centra. Ale tamější kolekce neodrážely skutečnou historii života na Tormansu a nedaly se vůbec porovnat s velkolepým obrazem minulosti v muzeích na Zemi. Pozemský člověk mohl vidět vlastní kořeny na rodné planetě a ocenit cestu velkolepého vzestupu od prvotní živé buňky až k myslícímu životu, milióny věků utrpení, nekonečného zrodu i smrti živé hmoty.

Půdní vrstvy Tormansu uchovaly svědectví o historickém vývoji života do úrovně zvířat se značně nižším intelektem, než měli pozemští psi, koně, sloni, nemluvě o kytovcích. Zde paleontologie dokazovala, že člověk byl pouze cizí vetřelec, a zachovala důkazy o jeho zločinném zničení původního života na planetě. Nic nepomohlo, že zakrýval svůj původ příchodem odkudsi z Bílých Hvězd. Rozsáhlé stepi Zadní polokoule, nyní prašné a pusté, měly kdysi stejně bohatý život jako nedozírné roviny vysoké vlnící se trávy s miliónovými stády savců a hejny ptáků, zničené kdysi v Americe i v Africe.

"Tiviso, co je s tebou?" zeptal se Tor.

"Zamyslíla jsem se! Přines přístroje, uděláme craniogramy," Tivisa přimhouřila šikmé oči, unavené od prudkého světla.

Trojice poutníků a tři věrné devítinožky vytrvale překonávaly stoupající terén a nořily se do stínu temně fialových srázu hlavního masívu.

Sluneční paprsky už klouzaly paralelně s povrchem náhorní plošiny, když se souťeska rozšířila. Horizont začal klesat. Vzadu zůstala široká proláklina s pralesem, vpředu, směrem k rovníku, se prostíral kamenný chaos různobarevných hornin, vymletých ještě před vysycháním planety. Hřebeny, zubaté okraje, pravidelné kužely i stupňovité pyramidy, průsmyky jako tržné rány, stěny s pravidelnými sloupovitými útvary, suť i vyschlá koryta, to všechno se mísilo v pestrém labyrintu se skvrnami hustých stínů, hned temně modrých, hned zas fialově černých. V dálce, v zamlženém oparu, ozářeném zapadajícím purpurovým sluncem, vyrovnávaly se

nakupeniny a nepozorovaně přecházely v pouštní step roviny Men-Zin. Prašnou clonou nad obzorem slabě probleskovala voda. Purpurová mlha se tam proměňovala v rozervanou hradbu modrých obláček, ležících nízko nad stepí.

Zde bylo chladněji a Pozemšťané se dali z kopce do běhu. Serpentinovitá cesta byla místy přehrazena sesutými kameny. Poutníci běželi celé hodiny a vedle nich, o nic pozadu, spěchaly tři devítinožky. V nižších polohách ležela zóna písků, navátých v dávných dobách větrem na úbočí předhoří. Písečné závěje přetínaly cestu v ohybech jako ostré hřebeny. Tivisa těžko dýchala, také na Toru a Genovi byla patrná únava. Astrofyzik se znenadání zastavil.

"Proč vlastně běžíme? A k tomu takovým tempem! K vodě na horizontu máme ještě daleko, a právě se stmívá. Přece jsme nestanovili přesně dobu, kdy přijdeme do Kin-Nan-Te."

Tivisa se rozesmála a nabrala dech.

"Ano, proč? Zřejmě nás podvědomě žene touha být co nejdál od nepříjemných lesů a jejich obyvatel. Vyhlašuji odpočinek!"

Vertikální pruhy selenitových krystalů přetínaly strž kopce, pod níž se astronauti utábořili. Kvůli bezpečnosti rozestavili kolem tábora devítinožky. Ochranné pole sice nezapojili, ale z neviditelných paprsků vytvořili bariéru, spojenou s automatickým ochranným relé.

"Pro případ, že se i tady vyskytují požírači lebek," usmál se Gen Atal, když seřizoval paprskovou hradbu.

Tor Lik zkusil navázat spojení s hvězdoletem prostřednictvím odraženého paprsku, ale bezúspěšně. Výkonnost robotů nestačila vytvořit vlastní vlnovou trasu, a bez ní vyžadovalo dálkové spojení znalost atmosférických podmínek.

...Tivisu probudil tichý šelest a dívka si hned neuvědomila, že to ševelí vítr, který před svítáním vál z prostorné roviny Men-Zin. Ostatné keře kolem se podobaly zasmušile skloněným trpaslíkům s pocuchanými vlasy, sahajícími až k písku. Zachvívali se a žalostně pokyvovali hlavami. Tivisu zachvátil na okamžik stesk, ale hned zase zmizel. Sama přesně nevěděla, jestli to způsobil vítr, stálý průvodce člověka na Zemi, zde tak dlouho postrádaný, anebo smutné rostlinstvo tormanské pustiny. Vydali se na další pouť.

Cesta se zlepšila. Roboti zatáhli krátké ostré tlapky a nahradili je hřidelíky s měkkými přichytkami vespod, vysunuli stupátka pro nohy a ve středu kovového pláště vztyčili vysokou páku, jež sloužila jezdcům k řízení i jako opora. Nadšenci jezdili bez páky, ale vyžadovalo to okamžitou reakci a vyvinutý cit pro rovnováhu. Pak se ovšem obyčejná jízda stávala sportem.

Tivisa ve svém temně granátovém skafandru s růžovými ozdobami, s vlající hřívou černých vlasů, půvabně a obratně balancovala na stupátkách a řídila se pustým krajem. Gen Atal ji okouzleně pozoroval a div neudělal přemet, když jeho devítinožka před zatáčkou přibrzdila. Dívka udala tak prudké tempo, že za dvě hodiny už všichni sestoupili do širokého říčního údolí.

Kdysi tu tekla mohutná řeka. Když po vykácení lesů byla zbavena nepostradatelného vodního přepadu, změnil se její tok s mnoha přehradami v řadu jezer, jejichž odpařování bylo tím větší, čím méně vody v nich zbývalo a čím sušší se

stávalo podnebí. Zakrátko se jen podél nejhlubších míst bývalého koryta táhla ojedinělá jezírka s hustým solným roztokem. Rudé písky tvrdé jako beton pokrývaly okraje údolí. Blíž k vodě růžověly, byly stále světlejší, a kolem jezer přecházel zrak z oslnivé hry světelných paprsků v pásech tyrkysových, ametystových a nafialovělých krystalů. Stejně krystaly pokrývaly prosolené zbytky mrtvých stromů, trčících v dusném vedru tu a tam z mělké namodralé vody nad nehybnou hladinou jezírek.

Pozemšťané ztratili určitý čas objížděním rozbředlého bahna a přeťali koryto v místech, kde bývalý přítok vyhloubil ve vysoké hrázi úžlabinu, která jim ulehčila výstup na stometrový svah. Smysl pro orientaci ani zde astronauty nezklamal. Sotva se vyšplhali na břeh, uviděli ohromné město.

Rozkládalo se pouhých pár kilometrů od řeky. Jen vysoký břeh a nezvyklá refrakce rozžhaveného vzduchu nad slanými jezery zabránily poutníkům, aby největší město Zadní polokoule viděli už z hor. I zdálky zpozorovali, že stará část je daleko zachovalější než oblasti vystavěné později. Věže, podobné archaickým pagodám na Zemi vypínaly se hrdě nad rozvalinami okrajových částí starobylé metropole.

Osmihranné mnohaposchod'ové věže, směrem vzhůru maličko zúžené, byly ozdobeny nádhernými ornamenty, výčnělky i balkóny a zářily pestrým obložením, v němž se opakovaly motivy pokřivených tváří mezi svíjejícími se hady, nebo stylizovaných roset z diskovitých tormanských květů. Jiné pagody se zdály opásány jemně ozubenými hřebínky z černého kovu, vystřídanými pruhy šedých kovových desek nebo mřížkami s křížovou řezbou.

Věže čněly do výše na sloupech s arkádami. Kdysi je obklopovaly parky a bazény, teď ze všeho zbyly jen ztrouchnivělé kmeny a jámy s keramickým obkladem. Letiště u Kin-Nan-Te leželo z rovníkové strany. Pozemští cestovatelé musili jít přes celé město, ale bylo jim to jen vhod. Starobylé město stálo za prohlídku, i kdyby měli obětovat jeden den navíc.

Obtížně se prodírali rozvalinami staveb z posledního údobí Kin-Nan-Te. Bouře či zemětřesení, jichž zůstalo ušetřeno město Čendin-Tot na břehu Zrcadlového moře, zničily zde naspěch vystavěné domy a změnily je v beztvare haldy kamení, desek a trámů. Jen gigantické železné potrubí starobylého vodovodu, opřené o spirálové pružiny ze železných hadů, přímo a neúchylně přetínalo chaos trosek. Stejně majestátně vyhlížela kolosální brána mezi Starým a Novým městem.

Měla osm průchodů. Těžké portály s černými stříškami spočívaly na čtyřhranných sloupech vysokých asi patnáct metrů. Astronauti prošli hlavním vchodem a jako by vstoupili do jiného světa.

Vládla tu stejně neblahá monumentální architektura jako v zahradách Coamu, jenže daleko okázalejší. Každá z ohromných budov měla hlásat malost člověka, aby se cítil bezcennou, lehce zaměnitelnou částičkou společenského mechanismu, v němž plnil svůj úkol bez uvažování a bez nároku na pochopení.

Známky rozkladu se projevovaly ještě zřetelněji v ústřední části města při pohledu na vyschlé rybníky, kanály, zetlelé stromy v parcích nebo vysoko klenuté oblouky mostů, které se bez užitku skláněly nad prázdnými řečišti. Pravidelné kroky astronautů i lehký cupot devítinožek, jež znovu vysunuly své drsné tlapky, rozléhaly se hlučně po kamenných deskách ulic a náměstí.

Široká schodiště vedla k vysokým budovám uprostřed sloupoví s dosud zachovalými jasnými barvami. Strmé střechy se pyšně nakláněly, dveřní otvory v podobě velkých klíčových dírek vypadaly, jako by skrývaly něco zakázaného. Sloupy místo obvyklých hlavic končily propletenými konsolami. Jejich podstavce představovaly buď spoutané lidi, drcené nesnesitelnou tíhou, nebo klubko šupinatých hadů.

Poutníci minuli hlouček vysokých domů a ocitli se před obrovitou, zřejmě velice starou věží. Část z jejích dvanácti říms se zřítily, takže bylo vidět vnitřní strukturu složitých načernalých průchodů a chodeb za tlustými zchátralými zdmi.

Pozemšťany ovanulo cosi tajemného, zmocnila se jich podivná předtucha.

Přispívaly k tomu patrně dvě zlověstně vyhlížející sochy z hrubého kovu, jež střežily přístup k věži.

"Je to zde i nepříjemně cítit," přerušila Tivisa tíživé ticho. Přisedla do dřepu a začala prohlížet vystouplé skvrny na desce.

"Krev! Úplně čerstvá krev!"

Tajemné mlčení starověkého města začalo být výhrůžné. Kdo mohl zanechat krvavé stopy na dlažbě náměstí? Zvířata, nebo lidé?

Náhle k nim odkudsi z dálky dolehly nepochopitelné zvuky. Astronautům připadaly jako lidské výkřiky vycházející z oken věže. Poslušni stejného impulsu, snažili se proniknout dovnitř, ale nepodařilo se jim to ani na krok.

Zborčené vnitřní stropy zatarasily spodní část budovy, nikde nebyla ani skulinka. Pozemšťané se vrátili na náměstí a naslouchali. Nářek byl ještě zřetelnější. Zvuky se ozývaly z různých stran, zanikaly, a znovu sílily. Konečně směrem od brány, kterou trojice vstoupila do města, byly slyšet pronikavé lidské hlasy. Tivisa měla dojem, že rozeznává jednotlivá slova v jazyce Jan-Jachu.

"Vidíte, město, jak se zdá, má obyvatele!" zvolala radostně, ale její slova přerušil tak zoufalý nářek, že sebou všichni trhli. Křik slábl, až konečně zanikl ve směsici šumu a volání mnoha lidí.

Tivisa se bezmocně ohlédl. Tor Lik chtěl už už vyrazit kupředu, odkud slyšeli výkřiky, ale pak si to rozmyslil a vrátil se ke svým přátelům. Gen Atal neztrácel čas a vysunul zářič ochranného pole devítinožky. Hlasy se přibližovaly současně ze dvou stran. Byly to jediné dva východy z náměstí do přilehlých ulic. K věži přiléhala zeď ze šedého kamene s úzkým vchodem mezi dvěma sloupy, ukončenými železnými hady. Gen Atal navrhl, aby se tam společně ukryli.

Na horní ploše schodiště se objevila tlupa lidí. Pozemšťany nikdo nezpozoroval, ale oni si mohli hlouček prohlédnout. Byli to mladí lidé, patřící zřejmě k vrstvě KŽI, otrhaní a špinaví, s tupými obličejemi narkomanů. Mezi nimi se jako duchem nepřítomně zmítaly nepořádně oblečené ženy s rozčuchanými vlasy.

Mladí hromotluci vpředu, vlekli dvojici ztýraných lidí, muže a ženu, nahé, plné bláta, potu a krve. Dlouhé ženiny vlasy skrývaly její tvář, schýlenou k hrudi. Směrem od brány zaburácel nadšený řev. Nová tlupa zuřivých křiklounů vtrhla na náměstí, kde se patrně odbývaly schůze.

Tivisa pohlédla na Tora s němou otázkou. Položil prst na ústa a pokrčil rameny.

Z druhé tlupy vystoupil po pás obnažený muž, vlasy na hlavě měl svázané do uzlu.

Zvedl pravou ruku a něco vykřikl. Ze schodiště mu odpověděl smích. Ženy zaječely, Jedna překřikovala druhou.

Astronauti hned nepochopili strašný smysl toho, co slyšeli.

"Chytili jsme dva! S jedním jsme skoncovali na místě. Dalšího jsme dotáhli k bráně.

Tam taky zdechnul, to bude sousto pro..."

Neznámému slovu cestovatelé nerozuměli.

"A my jsme chytili taky dva, ze stejné výpravy! Máme ženskou! Je pěkná!

Měkčí a tlustší než ty naše. Dát?"

"Dát!" zařval polonahý s uzlem.

Zajatkyňi zkroutili ruce, že se shrbila bolestí. Pak ji jeden z mladíků prudkým kopnutím srazil ze schodů a žena se svalila k sochám. Polonahý přiběhl k omráčené oběti a přivlekl ji za vlasy na hromadu písku u věže. Tu se zajatý muž vytrhl svým trýznitelům, ale byl zachycen jiným příslušníkem tlupy, pod jehož rozepjatou halenou bylo vidět vytetovaného letícího ptáka. Bez sebe zuřivostí, muž divoce zaječel, chytil tetovaného za uši a oba se začali koulet ze schodů. Pokaždé když se zajatec ocitl nahoře, udeřil hlavou svého mučitele o stupeň schodiště. Tetovaný zůstal bez hnutí ležet u podstavce sloupu. Tlupa s řevem seběhla dolů. Muž stačil doběhnout k polonahému, jenž vlekl ženu. Surovec ho zkušeným úderem srazil, ale nezastavil. Zajatec chytil vítěze za nohy, zakousl se mu vši silou do kotníku a povalil ho na zem.

Už ale přispěchali členové tlupy svému vůdci na pomoc, odtrhli ztýraného muže a položili ho tváří k zemi na dlaždice před sochami. Polonahý vyskočil a rozšklebil široká ústa s řídkými zuby. V jeho vyceněném úsměšku nebyl hněv, jen jízlivá vítězosláva, opojení nad poraženým nepřitelem.

Gen Atal se odpoutal od stěny, ale než stačil udělat další krok, polonahý vytrhl z opasku kinžál, ozubený jako harpuna, a vrazil ho až po rukojeť do zajatcových zad.

Tři Pozemšťané, nešťastní, že nezasáhli včas, vyběhli na náměstí. Stovka hrdel vyrazila divoký řev, ale když tlupa postřehla neobvyklý zjev cizinců, zarazila se a ztichla. Tivisa se sklonila nad smrtelně zraněným a prohlížela kinžál. Čepel byla pokryta pružnými ocelovými plátky a připomínala šišku jehličnatého stromu s dlouhými šupinami.

Podobná zbraň se dala vytáhnout jen s vnitřnostmi. Dívka se okamžitě rozhodla. Uklidnila muže sugescí, stiskla dva body na jeho šíji a mučedníkův život skončil.

Žena nebyla schopna postavit se na nohy. Doplazila se k astronautům a prosebně k nim vztáhla ruku. Polonahý vůdce k ní přiskočil, ale udělal přemet a narazil hlavou o dláždění, až to zadunělo. Tor Lik, který ho srazil vzdušnou vlnou z nenabitě narkotizační pistole, vrhl se k ženě, aby jí pomohl vstát. Odkudsi z tlupy vyletěl další těžký nůž, zaryl se ženě mezi lopatky a na místě ji usmrtil. Jiný kinžál narazil na Torův skafandr a odlétl stranou, třetí zasvištěl Tivise kolem obličeje.

Gen Atal jako vždy pamatoval na techniku a zapojil ochranné pole svého robota, jemuž naštěstí včas přikázal, aby ho následoval.

Za neutuchajícího řevu rozběsněné tlupy a zvonění nožů odrážených od neviditelné hradby ukryli se Pozemšťané v průchodu ve stěně. Útočníci hned nepochopili, že mají co činit s nepřekonatelnou silou. Ustoupili na náměstí a začali se radit. Když se

astronauti rozhlédli, poznali, že jsou v bývalém parku, obehnaném masívními zdmi. Hromady ztrouchnivělých kmenů ležely mezi kamennými sloupy s nápisy, deskami a sochami. Byl to staletý hřbitov z doby, kdy lidé pochovávali své mrtvé ve městech kolem výstavných kostelů. Hřbitovní zeď by nápor útočníků nezadržela, proto Gen Atal vybral místo pro zřízení ochranného pole nedaleko od vchodu. Postavil dva roboty do protilehlých rohů čtverce, který vymezil čtyřmi sloupky z temně modré keramiky. Hranice zakázané zóny se tak stala pro útočníky ještě názornější. Po několika marných pokusech se v nich vytvoří podmíněný reflex, a pak bude občas možné vypnout pole. Stav baterií inženýra kosmické ochrany velmi znepokojoval. Nepočítali s podobnými událostmi a spotřebovali velké množství energie na rychlou jízdu...

Tor Lik vztyčil na devítinožce periskop, sloužící zároveň jako anténa. Nadešla hodina, kdy Temný Plamen vytvoří v horních vrstvách atmosféry odrazové "zrcadlo" nad městem Kin-Nan-Te. Astronauti požádají o letadlo, a zároveň se mohou poradit o vzniklé situaci.

Spojovací indikátor modře zazářil. Pro úsporu energie se astronauti rozhodli vést rozhovor bez obrazu, s vypnutými roboty. Otřesená Tivisa bloudila mezi hroby a nemohla se uklidnit. Stále si vyčítala, že přišli zajatcům na pomoc pozdě. Tor Lik přistoupil k dívce a chtěl ji obejmout, ale ona před ním uhnula a poodstoupila.

"Kdo jsou ti tvorové? Podobají se lidem, a přece to lidi nejsou. Co tu dělají?" zeptala se zmučeně.

"Tohle je určitě ono nebezpečí, o němž v náznacích hovořili tormanští činitelé," řekl Gen s přesvědčením.

"Zřejmě se stydí přiznat, že na planetě Jan-Jach existují takové druhy... společností se to nazvat nedá... takové zločinecké bandy, jakoby obživlé z pozemských dob Temna, s nimiž seberepřísnější zákony ani krutost fialových nic nesvedou."

"Musím s nimi mluvit! Gene, vypněte pole!" Tivisa zamířila k průchodu ve zdi.

Sotva se objevila, tlupa na náměstí spustila křik. Tivisa zvedla ruku na znamení, že chce mluvit. Ze dvou stran k ní přistoupili oba pohlaváři, polonahý a tetovaný, v doprovodu svých družek. Ženy si byly navzájem podobné jako sestry a při chůzi vrtěly hubenými hýžděmi.

"Kdo jste?" zeptala se Tivisa v jazyce Jan-Jach.

"A kdo jste vy?" opáčil tetovaný. Hovořil primitivním nářečím s nezřetelnou výslovností, polykal souhlásky a na konci vět zpěvavě zvyšoval hlas.

"Vaši hosté ze Země!" Čtveřice se rozchechtala a prsty ukazovala na Tivisu.

Smích zachvátil celou tlupu.

"Čemu se smějete?"

"Naši hosté!" zařičel polonahý s důrazem na prvním slově.

"Brzy budeš naší...", a udělal posunek, který nepřipouštěl pochyby o Tivisině osudu. Pozemšťanka nepřišla do rozpaků, ani se nepohnula a řekla:

"Copak nechápete, že se nenávratně řítíte do propasti, že zloba, kterou v sobě hromadíte, se nakonec obrátí proti vám samým?"

Jedna z žen, vzteklá a naježená jako rozdrážděná kočka, přistoupila znenadání k Tivise.

"My se mstíme, mstíme, mstíme!" zakřičela.

"Komu?"

"Všem! Jim! Těm, kdo umírají jako němá hovada, i těm, kdo dělají pacholky vládcům, aby si vyškemrali život!"

"Kdo to je pacholek?"

"Hnusný otrok, který své otroctví ještě zdůvodňuje, ten, kdo druhé klame, ale sám se před vládci plazí po břiše, kdo zrazuje a zabíjí potají. Ach, jak je nenávidím!"

"Kdo ale ublížil vám? Vám osobně?" Ženina tvář se zkřivila.

„Ó! Ty čistá, krásná, vševědoucí! Zabte ji, zabte všechny! Co stojíte, zbabělci!" zaječela.

"Psychopatka", usoudila Tivisa. Pohlédla do tváří lidí před sebou a zhrozila se, když v nich nenašla ani stopu nějaké myšlenky. Z jejich očí zírала jen divoká zatměnost a tupý duch zakrnělého dítěte.

Tivisa ustoupila do vrat právě včas. Gen Atal pozorně sledoval průběh rozhovoru s rukou na tlačítku. Zapojil ochranu a odmrštění pronásledovatelé se váleli po dláždění starobylého náměstí.

Dívka ukryla tvář v dlani, jako vždycky ve chvílích zklamání a neúspěchu.

"Co ještě můžeš dělat, Tivi?" oslovil ji Tor intimní přezdívkou, kterou pro ni vymyslel už v době společných Herkulových činů.

"Kdyby tu místo mě byla Fai Rodis!" odpověděla Tivisa trpce.

"Bojím se, že by s nimi také nic nepořádila. Snad by využila svou sílu k masové hypnóze... Pak by je zastavila, ale co dál? My jsme je taky zastavili, ale nezabijeme je laserovým paprskem jen proto, abychom zachránili své drahocenné životy!"

"Samozřejmě že ne." Tivisa zmlkla a zaposlouchala se do hluku, který k nim doléhal z náměstí přes hřbitovní zeď.

"Možná že potřebují narkotika. Vzpomeňte si, jak se jejich spotřeba ve starověku rozšířila, zvláště potom, kdy je chemický průmysl začal vyrábět levněji než alkohol a tabák?"

"Nepochybuji, že používají omamných drog. Stačí vidět, jak se pohybují. Ale nejpodstatnější je, že přestali být lidmi. Člověka vychovala společnost, ne stádo. A tlupa je stádo...", dodala Tivisa. "Přece jen lituji, že s námi není Fai."

"Co nám brání, abychom ji sem pozvali?" zeptal se Tor.

"Afi, copak ses nedovtípl, že Rodis musela zůstat jako rukojmí v paláci vládců?" řekl Gen Atal.

"A zůstane tam, dokud se všichni nevrátíme na Temný Plamen."

Podívejte, přešli zeď!" zvolala Tivisa.

Oblehatelům došlo, že ochranné pole kryje pouze vchod, a začali se škrábat přes hradbu. Zakrátko už řvoucí houf běžel po hřbitově. Mačkali se a strkali jeden přes druhého v uličkách mezi pomníky a sochami. U modrých smaltovaných sloupů byli odmrštění zpátky. Dva roboti v rozích byli spolehliví. Gen Atal nařídil, ochranné pole na minimální napětí, takže bylo propustné pro světlo a silné zbraně, ale ty útočníci neměli. Hluboký signál hvězdoletu, podobný vzdálenému hřměni, přinesl astronautům nesmírnou úlevu.

Místo temně modrého světla zazářilo na robotu žluté. Temný Plamen žádal spojení. Tor Lik vypnul pole u vrat, kde byl na stráži Gen, a třetí devítinožka začala vysílat.

Grif Rift se zeptal:

"Jak dlouho vystačíte s kruhovou ochranou?"

"Všechno závisí na tom, jak často budou útočit, odpověděl Tor.

"Počítejte s nejhorším."

"Pak vydržíme nejdéle osm hodin."

Grif Rift zkoumal mapu Tormansu.

"Náš diskolet uletí sedm tisíc kilometrů k vám za pět hodin. Raketa by tam byla za hodinu. Ale při nedostatečných znalostech povrchu planety nemůžeme ji zaměřit s patřičnou přesností. Nemohli byste se probít za město?"

"To nejde. Bojím se, že by se to bez obětí neobešlo."

"Máte pravdu, Tore. Pak nemá cenu posílat ani diskolet.

Ať se s nimi vypořádají Tormant'ané sami. Jejich letadlům netrvá cesta do Kin-Nan-Te také víc než pět šest hodin. Hned zavolám Rodis. Zapínám televideofon i paměťový stroj. Dejte mi videokanal pro snímkování, a držte se!"

Tor Lik spěšně předal obraz a vypnul spojení. Byl nejvyšší čas. Gen Atal signalizoval nebezpečí a třetí robot zaštitil vchod ochranným polem.

Čas plynul a tlupa dál tvrdošijně a tupě běsnila u hranic vymezených čtyřmi modrými sloupy. Gen si vyčítal, že nevzal z hvězdoletu baterie ovlivňující psychiku, jakých se užívalo, když na člověka zaútočilo zvíře. Rozehnaly by zdivočelé Tormant'any, protože by v nich vzbudily pocit panického zvířecího strachu. Podobné zařízení potřebovali teď astronauti jako nikdy předtím, ale nezbývalo jim nic než čekat. Mohli tlupu zničit, podobná myšlenka však nemohla Pozemšťany ani napadnout.

Tu dobu v zahradách Coamu vysvětlovala Fai Rodis inženýru Taelovi situaci a prosila ho, aby okamžitě poslal letadlo na záchranu ohrožené trojice.

"Pro nedostatek pohonných hmot rozhoduje o letech jenom Rada Čtyř."

"Tak informujte okamžitě Radu, nebo ještě lépe, samotného vládce." Tael nerozhodně stál.

"Chápete přece, že máme málo času!" zvolala Rodis udiveně. "Proč otálíte?!"

"Pro mě je velmi těžké podat zprávu vládci," řekl chraptivě Tael.

"Rychlejší bude, když vy sama..."

"Proč jste to neřekl hned!" a Fai pospíšila do pokojů předsedy Rady Čtyř.

Čojo Čagas našťestí ten den nikam neodjel. Za půl hodiny uvedli Fai do zelené komnaty, která se stala už trvalým místem pro její schůzky s vládcem Tormansu.

"Něco podobného jsem předvídal," řekl Čojo Čagas, když pohlédl na snímek pořízený hvězdoletem.

"Proto příslušní činitelé přemlouvali vaše výzkumníky, aby cestu neriskovali."

"Ale nevysvětlili jim, o jaké nebezpečí se jedná!"

"Správce každé oblasti se stydí, či správněji, bojí mluvit o těch nelidských tvorech. Nazývají je 'rouhači obou blah'."

"Obou blah?"

"Samozřejmě. Dlouhého života i lehké smrti. Odřekli se jednoho i druhého, a proto

musí být zničení. Stát nemůže trpět podobnou svévoli. Ale oni se skrývají v opuštěných a odlehlých městech. Boj s nimi ztěžuje nedokonalá doprava, a tak zůstávají hanbou pro správce každého pásma."

"Ztrácíme trestuhodně čas," řekla Rodis.

"Každá promeškaná minuta může způsobit záhubu našich druhů. Mají sice spolehlivou ochranu, ale baterie nejsou nevyčerpatelné."

Úzké neproniknutelné oči Čojo Čagase upřeně pozorovaly Rodis.

"Vaše devítinožky mají vražednou sílu. Vzpomínám si, jak rozmetaly dveře v tomto paláci," usmál se vládce jízlivě.

"Ovšem, každý robot má řezací paprsek, infrazvuk pro překonávání překážek a konečně laser... Ale nechápu, kam míříte?"

"Žena s tak pronikavou inteligencí a nemůže pochopit, že místo plýtvání energií na ochranné pole je třeba ty padouchy zničit."

"Oni to neudělají!"

"Ani když jim poručíte?"

"Nemohu vydat tak nemorální příkaz. Ale i kdybych to zkusila, nikdo ho nesplní. Je to jedna z hlavních zásad naší společnosti."

"Neuvěřitelné! Jak může existovat společnost na tak chabých základech?"

"Vysvětlím vám to později, ale teď neztrácejme čas, a vydejte rozkaz! Mohli bychom poslat vlastní diskolet, ten však neletí rychleji než letadla vaší bezpečnostní služby, a hlavně nevíme, jak jednat s tak divokou tlupou podle zdejších zákonů. Co používáte v podobných případech?"

Uklidňující hudbu, nebo plyn dočasné radosti?"

"Plyn radosti!" řekl Čojo Čagas se zvláštním přízvukem.

"Budiž tedy! Na kolik hodin stačí vašim lidem energie? Copak jim nemůžete poslat raketu s bateriemi z vašeho všemohoucího hvězdoletu?"

Rodis pohlédla na signalizační náramek se zaznamenaným časem, kdy přišel signál z města Kin-Nan-Te.

"Zásoba energie stačí asi na sedm hodin. Ale s raketou nedokážeme přesně přistát bez korigujících stanic. Zabili bychom své kolegy, protože náměstí, kde jsou obklíčeni, je příliš malé."

Čojo Čagas vstal.

"Vidím, že vám jejich osud dělá velké starosti. Nejste koneckonců vůbec tak chladní a bez emocí, jak se snažíte představit nám, obyvatelům Jan-Jachu!"

Otočil malinkým diskem na stole a zamířil do vedlejšího pokoje.

"Vrátím se za okamžik!"

Čekal ho vysoký hubený "hadonoš" s vpadlýma očima a širokými žabími ústy s tenkými rty.

"Pošlete dvě letadla z bezpečnostní rezervy do Kin-Nan-Te na pomoc našim hostům ze Země," začal vládce a díval se přes uctivě skloněného úředníka.

"Jejich ochrana bude fungovat ještě sedm hodin," pokračoval Čojo Čagas, "to znamená, že za sedm a půl hodiny bude už pozdě. Slyšíte, za sedm a půl!"

"Pochopil jsem, veliký!" úředník pozvedl k vládci oddané oči.

"Rouhači musí být do posledního vyhlazeni. Tentokrát už bez všech výslechů a průtahů. Prostě zničit!"

"Hadonoš" se uklonil ještě hlouběji a odešel. Čojo Čagas cestou do zeleného pokoje mluvil sám k sobě: "Uvidíme, jsou-li tak dětsky naivní, jak mě ujišťuje ta Kirké. I když je to svým způsobem experiment."

"Rozkaz je vydán. A mé příkazy se tu plní!" Fai Rodis mu poděkovala pohledem, ale najednou zbystrila pozornost.

„O jakém experimentu přemýšlíte?"

"Rád bych vám sám položil několik otázek," řekl rychle Čojo Čagas.

"Budete se po tomhle poučení ještě snažit navštívit vzdálené oblasti planety?"

"Ne. Výprava se uskutečnila jenom na výslovné přání našich vědeckých pracovníků, kteří chtěli vidět prapůvodní přírodu Jan-Jachu."

"Nu, tak ji tedy viděli!"

"Nebezpečí nevyšlo z přírody. ‚Rouhači‘ jsou jen produktem lidské společnosti založené na potlačení rovnosti."

„O jaké rovnosti mluvíte?"

„O jediné! Té, která dává každému stejné možnosti."

"Rovnost je vyloučena. Lidé jsou tak rozdílní, a tedy ani jejich možnosti nemohou být stejné. Když omezené zásoby planety jsou vyčerpány na nejvyšší míru, zdaleka ne každý člověk je hoděn, aby žil. Lidé mnoho spotřebují, ale nemají-li schopnosti, oč jsou lepší než červi?"

"Vy pokládáte za hodné života jen ty, kteří mají vynikající schopnosti? Ale vždyť existují prostě dobří, hodní a svědomití pracovníci!"

"Jak poznat, kdo je dobrý a kdo špatný?" usmál se přezíravě Čojo Čagas.

"To je přece úplně jednoduché. Dokonce i v hlubokém pravěku dovedli rozeznávat lidi. Není možné, abyste neznal tak stará slova, jako je sympatie, půvab, kouzlo osobnosti?"

"A jakým shledáváte mě?" zeptal se vládce.

"Jste chytrý. Máte vynikající schopnosti, ale zároveň jste špatný, a proto velmi nebezpečný člověk."

"Jak jste to zjistila?"

"Znáte dobře sám sebe, a odtud pramení vaše podezíravost, komplex velikášství a potřeba odstraňovat lidi, kteří jsou lepší než vy. Chcete vlastnit všechno na planetě. A třeba jasně víte, že vaše přání je naprosto iracionální, je silnější než vy. I styk s ostatními světy odmítáte jen proto, že je nemůžete ovládnout."

"Jste úplná jasnovidka!" Čojo Čagas se pokoušel zakrýt rozpaky navyklým výrazem přezíravé pýchy.

"Od jisté doby... od jisté doby chci vlastnit i to, co není, co nebylo dosud na mé planetě." Prudce se otočil a vyšel z pokoje.

Tivisa se probudila z autohypnózy, s jejíž pomocí se Pozemšťané střídavě zbavovali podívané na běsnící tlupu, protože to bylo nad lidské síly. "Rouhači" měli neúnavnost psychopatů. Pohled na tři astronauty, kteří neúčastně a bez hnutí seděli se zkříženými nohama na kamenné desce, přiváděl útočnický k zuřivosti.

"Možná že bychom měli projevit strach, aby se trochu uklidnili," pomyslila si Tivisa. Skoro pět hodin uplynulo od doby, kdy hovořili s hvězdoletem. Dívka nepochybovala, že pomoc přijde včas, ale poslední hodiny pasivního čekání byly úmorně dlouhé. A po probuzení každá minuta zvyšovala obavy.

Většina lidí v epoše Spojených Rukou dovedla předvídat nejbližší události. Jejich předkové kdysi nechápali, že citlivé vnímání vzájemných dějových souvislostí i možnost nahlédnout do budoucna není nic nadpřirozeného a vcelku se podobá matematické úvaze. Dokud neexistovala teorie předvídání, mohli se podobnou činností zabývat jen lidé obdaření zvláště vyvinutým citem pro spojitost a trvání jevů v čase, a všeobecně byli pokládáni za jasnovidce.

Tivisa naslouchala svým pocitům, které zřetelně hlásily záhubu. Neodvratná smrt se nad nimi tyčila jako mohutná pagoda za vraty hřbitova. V bolestné touze oddálit poznanou nevyhnutelnost, sedla si dívka v záhlaví pokojně spícího Tora a smutně patřila do nekonečně drahé, moudré a zároveň dětsky naivní tváře. Vědomí beznadějnosti promlouvalo stále silněji a s ním rostla i něha a zvláštní pocit viny, že nedokázala ochránit člověka, jehož milovala.

Astrofyzik ucítil její pohled, vstal a probudil Gena Atala.

Muži nejdříve prohlédli roboty.

"Minimální spotřeba funguje spolehlivě, ale zásoba je příliš malá," řekl tiše Tor Lik.

"Dvě vlákna z dvaceti sedmi, a to jen při rezonančním napájení," souhlasil Gen Atal, sedící v podřepu před svým robotem.

"V mém jsou tři..."

"Když letadla nepřiletí ve stanovený čas, zavoláme Temný Plamen."

Rozčilený Grif Rift jim sdělil, že Fai byla u samotného vládce. V její přítomnosti vydal rozkaz. Pomoc musí přijít každou minutu.

Rift prosil, aby nevypínali kanál, dokud se neinformuje, jak věci stojí.

Uplynula další půlhodina... Čtyřicet minut. Letadla nad Kin-Nan-Te se neobjevovala. Večerní stín ohromné pagody se položil přes hřbitov. I "rouhači" ztichli. Posedali si na cestičky i na hroby, rukama objímali kolena a pozorovali Pozemšťany. Přišli už na to, že ochranné pole, které zpočátku vytvářelo kolem cestovatelů tenkou tmavou stěnu, je čím dál průzračnější? Čas od času někdo vrhl nůž, jako by chtěl vyzkoušet sílu ochranné stěny. Nůž odletěl, zazvonil o kameny a všechno se znovu uklidnilo.

Grif Rift náhle protrhl napjaté ticho hřbitova milou pozemskou řečí. V tlupě to zašumělo.

"Tiviso, Tore, Gene, poslouchejte! Rodis právě hovořila s Čojo Čagasem. Letadla se probíjejí bouří, která zuří nad rovinou Men-Zin. Přiletí o něco později. Šetřte bateriemi, jak to jen půjde, informujte mě o situaci v kterémkoli okamžiku, čekám u pultu!"

Nenadálá bouře zde, v neklidnějších šířkách Tormansu? A proč se to dovídají teprve teď, když v bateriových indikátorech hoří poslední vlákno? Tor Lik zachmuřeně odkryl zadní otvor devítinožky, ale nestačil ani vytáhnout atmosférický sondážní periskop, když mu Gen Atal podal svůj.

"Spojíme oba dohromady, sonda vyletí do výšky pěti set metrů."

Tor mlčky přikývl. Mluvit bylo těžší. Ochranné pole už propouštělo řev tlupy. Zářící cylindr, vystřelený k obloze, donutil "rouhače", aby ztichli. Jen dvou minut bylo třeba, aby se astronauti přesvědčili, že atmosféra od Kin-Nan-Te na vzdálenost mnoha kilometrů směrem k rovníku je úplně klidná. Stejně spolehlivě zjistili, že nejméně hodinu cesty vzdušnou čarou neletí žádné letadlo.

"Čojo Čagas lže! K čemu jim bude naše smrt?" vzlykla Tivisa.

Muži mlčeli. Gen Atal zavolal Temný Plamen.

"Startuji s hvězdoletem! Držte se, zkrat'te ochranné pole," řekl stručně Grif Rift.

Gen Atal rychle provedl z paměti výpočet. Vzlet ze stacionárního stavu trvá tři hodiny, přistání další hodinu. "Ne! Je pozdě!"

"Probijte se za město, rozprašte tlupu infrazvukem!" vykřikl velitel.

"To je zbytečné! Daleko neutečem. Příliš dlouho jsme čekali a věřili na Čagasova letadla. Jinak bychom se pokusili opevnit v nějaké budově," řekl trochu provinilým hlasem inženýr kosmické ochrany.

"Nepředvídali jsme... Rife, sezvete všechny, rozloučíme se. Ale rychle, zbývají pouze minuty."

Bylo to krátké a kruté rozloučení. Přes prosby astronautů Gen Atal vypnul přenos a zhasil i žluté světlo přijímače. V posledních okamžicích před smrtí chtěli být tři přátelé sami. Udělali všechno, co mohli, odhalili zradu a zaznamenali ji. Nezničitelné příklopy devítinohých robotů zachovávají všechna svědectví neporušená.

Tivisa objala své druhy a s nesmírnou něhou pravila Toru Likovi:

"Bylo mi s tebou vždycky radostně, Afi, a bude až do konce. Nemám strach, je mi jen hrozně líto, že je to zde tak... ohyzdné. Afi, mám sebou krystal, Hlídky ve tmě'..."

Z průzračného mnohostěnu zazněla drsná melodie dívčiny oblíbené symfonie, plná neklidného očekávání tajuplného neznáma...

Tivisa vstala, vydala se pomalu po kamenité cestičce a klouzala pohledem po okolních rozvalinách. Hlavou jí s neúprosnou jasností táhly truchlivé myšlenky, v nichž se přiřazovala k nesčetným zástupům mrtvých, ať už zakončili svou pouť na ztracené Zemi, nebo zde na cizí planetě v zajetí inferna.

Hřbitov jako v pravěkých dobách na Zemi skýtal poslední útulek privilegovaným nebožtíkům, kteří si zasloužili být pohřbeni uprostřed města ve stínu chrámu. Těžké desky byly pomalovány nádhernými hieroglyfy a zářily zlatem. Tivisa hleděla na sochy krásných žen s žalostně skloněnými hlavami i mužů v posledním předsmrtném zápase. Viděla ptáky s mohutně rozpjatými křídly, jimž se už nedostávalo síly k vzletu, děti na kolenou, objímající kámen, který navždy ukryl jejich rodiče.

Člověk přišel na novou planetu, setřel z jejího povrchu dosavadní ucelený život a nechal jen žalostné úryvky někdejší harmonické symfonie. Vystavěl tu města a chrámy, hrdý na všechno, co napáchal, a postavil pomníky těm, kdo se zvláště osvědčili při dobývání přírody či vytváření iluzí moci a slávy. Výsledkem jeho činnosti jsou jen opuštěná města a navždy zapomenuté hřbitovy... A dneska se ostatky lidí z radostného pozemského světa smísí s prachem bezejmenných hrobů, se zbytky marného života.

"Marného a nesmyslného?" Tivisa se zachvěla.

Nikdy na Zemi ji nenapadlo, že by život mohl být nesmyslný. Teprve zde...

Tor Lik pozoroval milovanou dívku. Vypadá klidná, ale on cítil, že je napjatá jako péro před prasknutím. Tivisa se ohlédla přes rameno a podívala se na něho s takovou něhou, že se mu sevřelo srdce.

"Tivi! Baterie dohasínají! Pojd' sem."

Tlupa vytušila, že něco není v pořádku, a obezřetně se přisunula k ochranné bariéře. Zbývalo ještě pár minut. Pozemšťané ustoupili k samým vratům, k poslednímu robotu. Symfonie "Hlídky ve tmě" se přerušila. Bylo slyšet jen dlouhý doznívající tón. Tor Lik vysunul na obou koncích zaostřené kladívko vybíječe, objal Tivisu a podal ruku Genu Atalovi.

"Možná že výboj nebude dostatečně silný," řekl s obavou.

"Tak tedy infrazvuk!" Gen Atal vytrhl ruku z přítelova sevření.

"Má samostatný náboj! Věž se zřítí a my po smrti nepadnem do jejich špinavých rukou!"

Tivisa s Torem pohlédli vzhůru na gigantickou vetchou věž, která v zapadajícím slunci zastírala čisté nebe.

"Budiž!" souhlasila Tivisa. "Drž mě pevněji, Afi!"

Gen Atal natočil rouru k tlupě. Dva roboti u sloupků jako by povzdechli, ochranné pole zhaslo.

"Rouhači" se vzteklým řevem vyrazili k trojici Pozemšťanů. Hluboký, nepředstavitelně hrozný ryk infrazvuku zastavil a odhodil jejich přední řady, ale zezadu na ně nabíhali další a šlapali po těch, kdo upadli. Gen Atal zapojil infrazvuk na nejvyšší stupeň. Postavy začaly padat, metat kozelce, snažily se odplížit, ale neunikly. Kolosální věž se neodvratně zhroutila, pohřbila astronauty společně s útočníky a zasypala pravěké hroby.

9. Spoutaná Víra

Vir Norin s Evizou Tanet přiletěli do Kin-Nan-Te a zastihli tam celé vojsko "fialových". Hora trosek ze zřícené věže byla už rozebraná, mrtvolky "rouhačů" odklizeny, ti kdo zůstali naživu, zmizeli. Těla tří Pozemšťanů ležela na hřbitově v besídce z narudlého kamene. Tivisa a Tor se i ve smrti objímali a jejich nepoškozené tváře si zachovaly výraz milostné něhy. Gena Atala mohli poznat jen podle skafandru.

Eviza i Vir zbavili těla ochranných oděvů, které nebylo výzkumníkům od přiletu na planetu dopřáno svléknout, a přistoupili k smutečnímu obřadu. Zapojili roboty na nejsilnější výboj a na kamenné desce zůstaly jen obrysy těl, vyznačené tenkou vrstvou popela. Platinové urny a tři devítinožky, jejichž pláště nesly stopy nezdařených pokusů o průlom, dopravili na Temný Plamen.

Rodis dostala pozvání od Rady Čtyř. Vládcové planety jí vyjádřili soustrast nad záhubou tří pozemských hostí. Náhodou nebo záměrně se Rada sešla v černém sále, nazývaném astronauty Sál Chmur.

Fai, neúčastná a bez hnutí, vyslechla vstoje krátkou řeč Čojo Čagase. Předseda Rady Čtyř čekal zřejmě na odpověď, ale Rodis mlčela. Nikdo se neodvážil porušit napjaté ticho. Konečně Fai přistoupila k Čojo Čagasovi.

"Mnohému jsem se na vaší planetě naučila," řekla bez afektu.

"Teď už chápu, že může zalhat člověk donucený k tomu neblahou situací. Ale proč lže ten, kdo vládne velikou mocí a silou, kterou mu dává celá pyramida lidstva Jan-Jachu, na jejímž vrcholu stojí? Proč? Je snad celý systém vašeho života tak proniknut lží, že ovládá i samotné vládce?"

Čojo Čagas pobledl, vstal a procedil sevřenými rty:

"Cože? Jak se můžete opovážit..."

"Mé úmysly jsou poctivé, proto mohu všechno. Vy sám jste mě ujistil, že letadla odstartovala, a zdůraznil jste, že vaše příkazy se neodkladně plní. Když jsem se na vás obrátila podruhé, odpověděl jste, že letadla mají zpoždění, protože je zadržela bouře. Nevyznám se v planetografii Jan-Jachu, musila jsem vám uvěřit. Ale Gen Atal a Tor Lik prozkoumali atmosféru, odhalili podvod a stačili nás před smrtí ještě varovat." Rodis umlkla.

Čagasova tvář se zkřivila. Křikl pronikavě na celý sál:

"Gen Ši!"

"Poslouchám, velký vládče!"

"Okamžitě zjistit, kdo řídil letadla, kdo hlásil bouři a kdo vedl celou akci. Všichni sem. Vyšetřování povedu sám!"

"Prosím vás, pane předsedo Rady!" Fai sepjala dlaně a sklonila hlavu.

"Není třeba dalších obětí, I tak je jich dost. Vaše stráže zabily mnoho lidí ve městě Kin-Nan-Te a my," Fai se poprvé zachvěla, "jsme ztratili své blízké."

"Vy to nechápete," namítl zlobně Čojo Čagas.

"Ti, kdo se provinili, zneuctili mě, Radu, nás všechny. Udělali z nás licoměrné lháře!"

"Co se tím změní, když je popravíte?"

"Všechno! Viníci budou potrestáni a vy se přesvědčíte o upřímnosti a opravdovosti našich úmyslů."

Rodis pohlédla zamyšleně na Čojo Čagase. Vládce Tormansu nevydržel její němou výčitku. Klesl shrbeně do křesla a máchnutím ruky rozpustil Radu.

Fai stoupala po schodišti do "pozemského" křídla paláce a připravovala se na obtížný rozhovor s Grifem Riftem. Velitel trval na schůzce ve dvou. Rodis chápala, že jeho prosba vyplynula z přání, aby mohl všechnu svou vůli soustředit na ni samotnou. Ocitli se tváři v tvář, jako by Fai vstoupila do řídicí kabiny a usedla mezi stěnou a pultem. Neviditelná hranice kontaktu mezi frontálními plochami stereoprojekce pohlcovala vzdálenost, která je dělila.

Rift i Rodis, jako všichni Pozemšťané s rozvinutou a trénovanou psychikou, chápali se vzájemně beze slov. Slova jen potvrzovala, co oba cítili. Když Rodis zachytila pohled Grifa Riftinga, upřený vyčítavě na zelené ohničky čtyř zbylých "signálů života", řekla tvrdě:

"To je nemožné, Riftinge. Útěk, ústup, říkejte tomu jak chcete, není možný. Poté, co jsme tu zaseli naději, která začala růst ve víru!"

Velitel hvězdoletu ztěžka vstal. S rukama zaťatýma a trochu nahrbený, hleděl upřeně do zelených očí ženy, již nemohl nemilovat. Pak se narovnal a vypjal hrud'.

Celá jeho bytost vyjadřovala rozhořčení:

"Prokletá planeta nestojí ani za tisícinu našich ztrát. K ničemu dobrému tu ještě nejsou zralí. Nemůžeme si dovolit takové oběti!" Grif ukázal směrem k vyhaslým světlům.

Rodis přistoupila až k samé stěně projekce.

"Uklidněte se, Grife," řekla měkce a tiše a pozvedla k němu smutnou tvář.

"Zeptejte se mých tří kolegů, co o tom soudí!"

"Vím předem, jak odpovědí," řekl Grif, který se už ovládl a hleděl mimo Rodis.

"Řeknou, že jejich přítomnost zde je nutná, že dává lidem na Tormansu naději a víru, a tím je spojuje ve snaze o společný cíl."

"Sám jste si dal odpověď, Rife! Víte, že čím déle tu jsme, tím lépe pro ně. Při vší své nedokonalosti jsme jim živým ztělesněním všeho, co dává člověku naše komunistická společnost. Když utečeme, byla smrt Tivisy, Tora i Gena opravdu marná. Ale jestliže se tu vytvoří skupina lidí, vyzbrojených poznáním, silou a vírou, bude naše mise ospravedlněna, i když třeba všichni zahyneme."

"Legenda o sedmi spravedlivých. Jenže planeta není městečko a nás je příliš málo!" usmál se velitel hvězdoletu.

"A znovu zapomínáte, že je s námi Země, její vědomosti, její obraz ve stereofilmech, které tak úspěšně promítáte. Připočítejte k tomu přednášky, vyprávění, i nás samotné. Bude-li můj rozhovor s vládcem úspěšný, půjdou Čedi, Vir i Eviza už brzy do města."

"Říkal vám Tael, že členové Rady jsou promítáním filmů rozhořčeni?" zeptal se Rift.

"Zatím ne. Ale čekala jsem to. Doufám, že dokážu vládce přesvědčit, aby neubližovali těm, kdo filmy viděli nebo budou chtít vidět. A nestůjte tak ztuhá, můj milý!"

Grif bezmocně rozhodil pažemi a vyhnul se Fainu pohledu. Vtom zpozoroval na stěně za jejími zády barevné obrysy jakýchsi obrazců, které tam dříve nebyly. Rodis přehodila paprsek obrazovky a sama ustoupila stranou.

Celá stěna jejího pokoje byla pomalována pestrými, drsnými barvami Jan-Jachu. Právě dokončená freska, jak Rift okamžitě pochopil, symbolizovala výstup z inferna. Po děsivých srážech s vypětím posledních sil šplhali nahoru lidé. Podpírali druh druhá, zatímco dole na bujně trávě se kupil různorodý hlouček a přezíravě ukazoval na potem zalité, ubohé a bledé horolezce. O kus dál stály skupinky vyvolených a tvářily se odcizeně a lhostejně.

Výstup působil dojmem tragické beznaděje. Vysoko nahoře, téměř u hřebene stěny, obklopené rozlehlou nížinou, byl klínovitý výčnělek, poslední stupeň výstupu. Ze stínu proudila namodralá záře a odrážela se na stěně. Na samém kraji výběžku klečela žena spoutaná lesklým řetězem, který obepínal její pravé stehno, břicho a třetí otočkou jí surově svazoval ruce na zádech. Články řetězu se zarývaly do nahého těla, přikrytého jen záplavou černých vlasů. Spoutaná neměla možnost podat ruku šplhajícím ani jim nemohla povzbudivě pokynout, a přece byla symbolem neochvějně jistoty poznání! Soustřed'ovala v sobě všechnu radost útěchy a naděje. Spoutaná Víra působila nezávisle a svobodně, jako by neexistovala pouta, utrpení a smrt.

Ať to byla náhoda nebo záměr, Spoutaná Víra se podobala Čedi...

"Co s tím zde?" zapochyboval Grif Rift. "Pochopí někdo, co to znamená?"

"Pochopí," řekla Rodis určitě. "Chci tu v paláci zanechat upomínku na náš pobyt."

"Oni malbu zničí!"

"Možná. Ale do té doby se její reprodukce rozletí po planetě."

"Vždycky máte silnější argumenty než já...," Rift se odmlčel a pohlédl na Rodis jako před loučením.

Fai se naklonila až k samé hranici ohniska a učinila rukou uklidňující něžné gesto. Pak se rychle rozloučila a vypnula televideofon.

V sousedním pokoji Eviza kriticky obhlížela Čedi a Vira Norina, připravené opustit zahrady Coamu a seznámit se s kypícím životem hlavního města, podle pozemských pojmů nesmírně přelidněného.

"Ne, Čedi, tohle nepůjde," řekla rozhodně.

"Na kilometr cesty každý pozná Pozemšťanku. A jsou-li zdejší lidé opravdu špatně vychovaní, potáhne za vámi celý zástup Tormant'anů."

"A co vy?"

"Já se nehodlám sama toulat po ulicích jako vy a Norin, mě budou doprovázet místní kolegové. Opatří mi speciální kanárkově žlutý oděv, jaký tu nosí lékaři. Proto mi stačí kalhoty a halenka."

"Máme jediné východisko," řekl astronavigátor.

"Ať nás Tael nepozorovaně dovede ke svým přátelům, a ti nám pomohou s oblečením."

"Jestli mu to dovolí a nás odtud pustí. V paláci se nic neobejde bez zvláštního povolení. To už jsme si dobře vštípili do paměti,"

Čedi zastrčila ruce za opasek, stáhla ramena dozadu a napodobila nevlídnou grimasu a přezíravý postoj tormanských "hadonošů". Vystihla je tak zdařile, že se Eviza i Vir usmáli a na okamžik zapomněli na svůj zármutek způsobený tragédií v Kin-Nan-Te.

Lidé v epoše Spojených Rukou se nebáli smrti a statečně přijímali neodvratné náhody v životě plném činnosti, cestování i odvážných, často nebezpečných zábav. Ale nesmyslná záhuba tří přátel na nelítostné planetě působila mnohem tíživěji, než kdyby se udála na rodné Zemi.

Není jich na Tormansu příliš málo? Není, když se to důkladně uváží. Malá skupinka může mnohem snadněji navázat kontakt s obyvateli planety, umí se lépe vcítit do psychologické atmosféry, najít vhodný způsob chování a dokáže Tormant'any hlouběji pochopit. Velká výprava by svou pouhou existencí i způsobem života vytvořila přehradu mezi sebou a lidmi na Jan-Jachu. Bylo by zapotřebí několika desítek let, než by se sblížily dva světy pokrevně příbuzné, ale v názorech a chápání života naprosto odlišné.

Podobné úvahy nutily Pozemšťany, aby obzvláště tvrdě nacvičovali koncentraci sil a smyslů. Zbyli čtyři, či spíše tři, kdo mají uskutečnit spojení s Tormant'any. Fai zůstane i napříště jako rukojmí v paláci a její velká duševní síla nepřijde s obyvateli Jan-Jachu vůbec do styku. To je zřejmě i záměr Čojo Čagase. A neví se ani, zdali jim dovolí žít ve městě? O tom všem hovořili Čedi, Eviza i Vir, když k nim přišla Rodis.

Byla pobledlá po probdělých nocích, které strávila prací nad freskou, aby se uklidnila. Eviza jí nabídla křeslo, ale Rodis odmítavě zavrtěla hlavou.

"Zde lidé i tak příliš mnoho sedí, jako kdysi u nás na Zemi, když člověk, od přirozenosti běžec a chodec, se natrvalo usadil za pracovními stoly nebo v sedadlech dopravních prostředků a zatížil své tělo i mozek."

"V tom máte pravdu," souhlasila Eviza, zahloubaná do vlastních myšlenek.

Pak se zničehonic zeptala:

"Fai, nezdá se vám, že zdejší planetu nelze pozvednout z inferna? Že nemoc už příliš pokročila a projevuje se v lidech zdegenerovanou dědičností? Nemyslíte, že Tormant'ané už nejsou schopni něčemu věřit a starají se jen o uspokojení nejzákladnějších potřeb, pro které jsou ochotni ke všemu?"

Eviza pohlédla tázavě na Rodis a pokračovala:

"Když se po planetě potulují zdivočelé tlupy, když pouště pohlcují úrodnou půdu a nerostné bohatství je vyčerpáno, jestliže degradace všech hodnot postihla především duševní život lidí, čím tedy, jakou silou jsou schopni se pozvednout? Když před třemi staletími byl podán návrh na omezení porodnosti, tormant'anské ženy to odmítly jako zásah do nejsvětějších práv člověka. To přece nejsou práva, ale obyčejné instinkty, vlastní všem živočichům, instinkty, které odporují potřebám společnosti. A dosud zde nemohou pochopit, že svoboda záleží jen v hlubokém vědomí odpovědnosti. Žádná jiná svoboda neexistuje v celém vesmíru. Pro Tormant'any ale není vůbec důležité, budou-li jejich děti zdravé, silné a chytré, čeká-li je život důstojný člověka. Podvolují se chvilkovým chtíčům a na následky nemyslí."

"To jsou důležité problémy, Evizo, a vyskytovaly se i na Zemi v kritické epoše Rozděleného Světa, kdy začínala katastrofa evropské civilizace. Antropologové tehdy obrátili pozornost k Indiánům kmene Hopi v prériích jihozápadní části Severní Ameriky. Ti žili v podmínkách mnohem horších, než jaké jsou na Tormansu, a přece vytvořili zvláštní společnost, připomínající mnoha rysy naši, ovšem na nízké materiální úrovni. Vědci v době Rozděleného Světa v nich viděli příklad i naději. Svobodné postavení žen, kolektivní péče o děti a výchova k samostatné práci od nejranějšího věku vypěstovaly postupně u kmene Hopi vysokou inteligenci a psychickou sílu. K údivu vědců byly schopnosti dětí kmene Hopi po patnácti stoletích života v těžkých a krutých podmínkách vyšší než u nadaných bílých dětí. Překvapoval jejich pozorovací talent i komplikované abstraktní myšlení. Přirozeně, že z nich vyrůstali lidé podobní dnešním Pozemšťanům. Byli vážní, soustředění, velmi aktivní, a také fyzicky dokonalejší než okolní národy. Vzpomínám si na fotografii dívky, která byla podobná Čedi..."

"Pak tedy dnešní bída Tormansu nemusí být na překážku jeho vzestupu?" zeptala se Čedi živě.

"Jsem o tom přesvědčena," řekla Rodis pevně.

"Pokud jde o genetiku, zkuste postavit proti sobě dobu pokaženého genofondu a nahromaděné zdravé geny za dobu, co vznikal člověk na naší planetě. Několik tisíc let proti třem miliónům. Odpověď je jasná."

"Ale vždyť tady úplně chybí víra v lidi, v lepší budoucnost," namítl astronavigátor.

"Proto se také Tormant'ané uchylují k mysticismu," řekla Rodis.

"Když člověk nemá oporu ve společnosti, když ho nikdo nechrání, nýbrž slyší jen samé výhrůžky, a nemůže se přitom spolehnout na zákon a spravedlnost, stává se víra v nadpřirozené síly jeho posledním útočištěm. Podle analogie s pozemskými poměry v minulosti, je právě teď nejhodnější okamžik, aby se na Tormansu zrodila nová, opravdová víra v člověka."

Za týden se u Rodis objevil mluvčí Čojo Čagase, sám náčelník "fialových", Jan Gao-Juar, zkráceně Jangar. Byl to hromotluk s krutými rysy v širokém obličejí. Pouhé vyslovení jeho jména stačilo, aby se inženýr Tael úzkostlivě ohlížel na všechny strany. Pod pokleslými, jakoby unavenými víčky hleděly pronikavě a neomaleně jasné oči, nic neříkající, nebojácné a bezcitné jako u dravého ptáka. Inženýr Tael později vysvětloval, že náčelník stráží se vždycky dívá, jako by mířil. Byl po celé planetě proslulým střelcem z revolverů, jaké nosili důstojníci hlídkových oddílů a hodnostáři Jan-Jachu. Jangar si drze prohlédl pozemskou návštěvnicí, kterou viděl poprvé zblízka, a vyřídil jí vládcovo pozvání.

Fai slíbila, že přijde za několik minut, ale pohlavár "fialových" se nehýbal z místa.

"Mám příkaz, abych vás doprovodil."

"Znám cestu do zeleného kabinetu."

"Tam ne! A mám rozkaz, abych vás doprovodil!"

"Okolnosti se změnilly," pomyslela si Fai. Vešla do svého pokoje a na několik minut úplně znehybněla, aby se soustředila a sebrala energii.

Náčelník stráží šel o krok pozadu a nedával Fai příležitost, aby mohla vyzkoušet jeho psychickou odolnost.

Čojo Čagas je očekával a přecházel sem tam po rudých kobercích. Vysoká úzká okna propouštěla málo světla a vytvářela růžové přímí, u Tormant'anů velice oblíbené. Vládce tentokrát Rodis nevybídla, aby se posadila. Když neviděla příhodný nábytek, sedla si Fai na zkřížených nohou rovnou na koberec. Čojo Čagas povytáhl obočí a posunkem Jangara propustil. Chvilí chodil sálem nahoru a dolů, pak stanul před Rodis a hleděl na ni z výšky podezíravě a pln hněvu.

"Promítali jsme filmy pouze těm, kdo v touze po poznání podnikli nepohodlnou cestu ke hvězdoletu a riskovali, že je chytí vaše hlídky," řekla Fai, aniž čekala na otázku.

"Zakázal jsem promítat filmy na veřejnosti," promluvil vládce po malé přestávce.

"Varoval jsem vás, abyste nezasahovali do záležitostí naší planety!"

"Veřejně jsme je neukazovali, respektovali jsme vaše přání, abychom je nepředváděli celé planetě. Jistě pro to máte důvody?"

"Zakázal jsem vám promítat je komukoli!"

"Na to nemá právo ani jeden stát, žádná planeta ve vesmíru. A je svatou povinností každého z nás, abychom narušovali tak bezpříkladný útisk. Kdo smí uzavírat před myslící bytostí cestu k poznání? V minulosti Země a mnoha ostatních světů se fašistické režimy dopouštěly podobných zločinů, které byly příčinou nesčetných utrpení. Proto když Veliký Okruh objeví stát, který svým občanům zakazuje přístup k vědě, může ho zničit. Je to jediný případ, který dává právo zasáhnout do záležitostí cizí planety."

"Copak může nějaký Okruh posoudit, co je v konkrétních případech škodlivé nebo užitečné pro cizí život?" vykřikl zuřivě Čojo Čagas.

"Nemůže. Ale nedopustíme, aby lidé nesměli poznávat umění, vědu a život na ostatních planetách. Kvůli přátelským vztahům a vzájemnému pochopení jsme udělali ústupek a nežádáme celoplanetární promítání stereofilmů."

Čojo Čagas vyrazil nesrozumitelný zvuk a začal přecházet po sále rychleji, než předtím.

"Je mi líto," řekla Rodis tiše, "že jste neoceníl stereofilmy, které jsme přivezli. Jsou protikladem pekla, o němž svědčí materiály vašich předků v podzemním sále. Dokazují konečné vítězství lidského rozumu."

"Ale co kontrola? Kdo mi zaručí, že vaše filmy jsou neškodné? To je propaganda cizích idejí. Podvod!"

"Země v éře Spojených Rukou nepotřebuje žádnou propagandu ani podvody. Pochopte to!" Rodis vyskočila.

"K čemu by nám to bylo? Jste přece chytrý člověk, ať vás diktátorské poměry omezují sebevíc! Copak necítíte, že je naším jediným přáním, než se vydáme na zpáteční cestu, dát vám co nejvíc, pomoci vašim lidem najít cestu k novému životu? Bez jakýchkoli nároků!"

Rodis v prudkém pohnutí pozvedla ruce s propletenými prsty až k obličejí a nehybně, mírně skloněná kupředu, stanula asi pět kroků od Čojo Čagase, jako vychovatelka nebo matka tupého dítěte.

Vášnivá přesvědčivost jejích slov na vládce zapůsobila. V hlubokém zamyšlení hleděl chvíli upřeně do jediného bodu na podlaze, pak mlčky odvedl Rodis na obvyklé místo jejich společných schůzek, do zeleného pokoje s černým nábytkem a hadačskou koulí z křišťálu. Vzal svou dýmku a vtáhl do sebe kouř s pronikavou vůní, kterou Fai už dobře znala.

"Lidé jsou stíny," řekl Čojo Čagas a přivřel úzké oči, "pro historii úplně bez významu. Žijí jen jejich činy. Čin, to je žula, život jen písek, říká jedna stará věta."

"Znám ji, pochází od našich společných předků..."

"Pak mě ale překvapuje, proč se tak staráte o neznámé davy na Jan-Jachu? Vždyť jsou to tvorové, s kterými člověk může dělat, co se mu zlíbí! Okrást je, vzít jim ženy a milenky, vyhnat je z jejich domovů. Je třeba jen užít osvědčený způsob, starý jako náš pozemský svět. Musíte jim pochlebovat. Křičte na ně, že jsou velcí, krásní, udatní a chytří, a dovolí vám všechno. Ale zkuste jim popravdě říci, že jsou nevzdělanci, hlupáci, tupci a bezmocní chudáci - spustí ohlušující řev a nedá se s nimi rozumně mluvit, i když jsou celý život sebevíc ponižováni. Proč by měli žít a vyčerpávat poslední zásoby planety?"

"Dosáhli jste už trvalého poklesu populace mezi inteligencí. Snažíte se lidi vzájemně znepřátelit, aby z nich byly dobré nástroje útlaku a moci!" odpověděla Fai.

"Informace od inženýra Tollo Fraela!" zvolal Čojo Čagas, jako by Rodis usvědčoval.

"Mimochodem, on přece věděl o promítání stereofilmů?"

Fai s odporem pocítila, že musí lhát. Neúchylné zachovávání pozemských zákonů mohlo vést na Tormansu k těžkým následkům.

"Už dávno jsem se dovtípila, že je povinen vám donášet" řekla vyhýbavě.

Čojo Čagas mylně pochopil znechucený výraz, který se mihl na Faině obličejí, a samolibě se usmál. Rodis bylo jasné, že Taelovi už nebezpečí nehrozí. Sklopila oči, aby skryla i sebemenší projev svých emocí před vládcem, který ji bedlivě pozoroval. "Odpovězte mi otevřeně, mohla byste mě zabít?" zeptal se náhle.

Fai se už nepodivovala nenadálým skokům Čagasových myšlenek.

"Zabít? Proč?" zeptala se klidně.

"Abyste mě odstranila a oslabila moc."

"Odstranit vás! V tom okamžiku se na vašem místě objeví jiný, ještě horší.

Vy jste alespoň chytrý..."

"Alespoň!" vykřikl vládce zuřivě.

"Váš společenský systém nezaručuje, že se k moci dostanou inteligentní a slušní lidé, v tom je jeho největší bída."

Čojo Čagas chtěl něco namítnout, ale ovládl se a řekl vemlouvavě:

"Ale technicky - mohla byste mě zabít? A jak?"

"Kdykoli. Prostě bych vám přikázala, abyste umřel."

"Já vás taky mohu zničit mžiknutím oka!"

Rodis pokrčila rameny s čistě ženskou nedbalostí.

"V tom případě velitel našeho hvězdoletu slíbil, že rozryje povrch planety Jan-Jach na kilometr hluboko."

"Ale vy přece nevráždíte. Určitě byste mu to zakázala!"

"Když už nebudu naživu...?" usmála se Rodis.

"A pak, on je velitel..."

Čojo Čagas zabubnoval v zamyšlení prsty do stolu. Jako v odpověď zazněl tiše neviditelný zvonek. Podle rozčilení předsedy Rady Čtyř poznala Fai, že signál oznamuje cosi důležitého. Zvedla se, ale vládce, který hleděl na přístroj oddělený od Rodis tenkou vyřezávanou stěnou, ukázal velitelsky na křeslo.

"Volá vás vaše kosmická loď. K Jan-Jachu se blíží hvězdolet. Letí ze Země?"

"Ale kdepak!" zvolala Rodis tak přesvědčeně, že se vládce na ni podezíravě zadíval.

"Nečekám ho tak brzy," dodala, když pochopila jeho myšlenky.

"A můžete s novým cizincem navázat spojení?"

"Ovšem, jestliže jejich planeta je zapojena do Velikého Okruhu."

"Chci být při tom!"

Rodis už dostatečně poznala zvyky na Tormansu. Hlavního vládce nemůže nikdo pozvat k sobě, ani na jakékoli místo. Lidé se mohou dostavit pouze k němu, když je zavolá.

Přihnal se Vir Norin s dvěma roboty. S realitou, která Tormantany vytrvale přiváděla v úžas, vyvstala v zeleném pokoji kabina Temného Plamene s astronauty shromážděnými po vyhlášení poplachu. Olla Dez manipulovala vlnovým selektorem. Signály z blížícího se tělesa ležely mimo spektrum Velikého Okruhu. Olla k sobě přitáhla černou páku v horní části pultu a sešlápnutím rudého pedálu zapojila současně komputer i paměťový stroj pro výpočet nezvyklého vysílacího spektra.

Kabina se naplnila dlouhým chvějivým zvukem nevytlučené vlny. Na veliké obrazovce ve hvězdoletu zavířila tříšť obrazců. Čojo Čagas musil zavřít oči, aby se mu nezačala točit hlava. Pak se kmity zpomalily, rozdrobené části zůstávaly vězet v

zorném poli obrazovky jako chycené v síti, a nakonec z nich vyvstal přelud nezvyklého korábu. Gigantický trup v podobě velmi protáhlého trychtýře přetínaly čtyři plochy z několika vrstev kolosálních píštalovitých rour. Byly umístěny nad sebou jako čtvero varhan, spojených do zkoseného kříže. V rourách pulsoval bledý plamen a koloval celým zařízením.

Obraz neznámého hvězdoletu narostl, vyplnil celou obrazovku a rozplynul se. V záběru zůstal jen srpovitý výběžek protáhlého trupu na pozadí propastné kosmické tmy. Z polokruhového otvoru vylétaly a řinuly se kupředu svítící značky, podobné osmičkám. Střídalily horizontální a vertikální polohu, chvíli v oddělených skupinách, hned nato zas v souvislém řetězci. Vidění netrvalo déle než minutu a přeneslo se do vnitřních prostor korábu. Tři roviny se tu protínaly pod různými úhly, ale cizí architektura se dala v perspektivní zkratce jen těžko určit.

Pozornost diváků upoutalo šest nehybných postav, pohroužených do hlubokých křesel před sešikmenou trojúhelníkovou stěnou, zářící jako černé zrcadlo. Matné, stříbřitě fialové světlo přebíhalo vlnovitě po nakloněných rovinách stropu. Místnost se chvílemi nořila do šerého přísvitu, chvílemi zase bez jakýchkoli přechodů a stínů zaplála oslepujícím ohněm. Pulsující osvětlení bránilo rozeznat podrobnosti. Všech šest postav sedělo bez jediného hnutí v lidských pozicích. Obleky v podobě temných pláštíků končily zašpičatělými kapucemi, jež zakrývaly tváře tajemných bytostí.

Pozemšťané nemohli odhadnout rozměry lodi. Zjev na obrazovce ani vzdáleně nepřipomínal některou ze známých kosmických zkušeností Velikého Okruhu.

Občasné světelné záblesky, strnulé tmavé postavy, podivně lomené a zakřivené rozpěry na trupu kosmického tělesa, to všechno působilo stísnujícím dojmem. Z hlubin vesmíru se řítily nepochopitelná síla. Koráb se zřejmě blížil. Vibrující sténání vytrvale narůstalo a připomínalo zvuk obráběného kovu. Naříkavý tón se chvílemi ztišoval, ale s každým novým zábleskem světla zavyl znovu plnou silou a vyvolával v člověku záchvěvy nevysvětlitelného odporu.

Olla Dez se celá třásla, a přece by nemohla slovy objasnit, co pociťovala v oněch okamžicích. Utlumila zvuk a zapojila vysílač Temného Plamene. Za několik vteřin přístroje určily cíl a zaměřily k němu paprsek, opakující v pravidelných intervalech výzvu Velikého Okruhu.

V přenosu cizího hvězdoletu se nic nezměnilo. Stejně jako předtím zářily a pohasínaly stříbřité záblesky, ve stejně strnulých pozicích seděly i nadále ponuré postavy v neproniknutelných kápích.

Olla zesilovala zvuk na stejné vlně, na jaké vysílal záhadný hvězdolet. Sloupec modrého ohně na stupnici vystoupil až k hranici. Olla Dez pootevřela zvukový kanál, ale okamžitě ho ztišila na minimum, protože naříkavý tón se nedal poslouchat.

Temný Plamen opakoval výzvy v nejrůznějších kódech.

Sténající tón zvolna slábl. Bylo zřejmé, že se cizí hvězdolet vzdaluje, aniž se sebeméně zareagoval na vyslané signály. Ještě nějakou dobu byly na obrazovce vidět jeho obrysy se čtyřmi žebry ale nakonec i ty splynuly s černí kosmického prostoru.

Indexy hlavního lokátoru se vesele rozezvučely šňůrkou číslic.

Kurs 336-11 podél severního okraje Galaxie, stupeň čtvrtý, rychlost 0,88," hlásil Div Simbel.

"Letí napříč Galaxií, přibližně od Vlasů Bereničiných, nad úrovní hlavních shluků," řekl Grif Rift.

"Je divné, že se pohybuje v obyčejném prostoru. Jeho rychlost není velká. Na přelet Galaxie bude potřebovat víc než sto tisíc pozemských let," ozval se hlasitě z vládcova paláce Vir Norin.

Bylo to tak nečekané, že Čojo Čagas i přítomní hodnostáři se prudce otočili směrem, kde Vir seděl.

"Ale jsou ti v korábu vůbec živí?" vyřkla Menta Kor otázku, která tížila všechny astronauty.

"Hvězdolet poletí takhle věčně?" obrátil se Čojo Čagas tázavě k Fai Rodis.

Odpověděla za ni Menta Kor:

"Dokud se nevyčerpá zásoba energie pro automaty řídící kurs, je hvězdolet nezranitelný. Ale i pak v řídké zóně čtvrtého stupně je mizivě malá pravděpodobnost, že by narazil na nějaký shluk hmoty. A tak může proletět celou Galaxií a řídit se dál ještě nejeden milión let."

"Milión let" opakoval pomalu Čojo Čagas. Pak se ale nasupeně zarazil.

"Je snad na Zemi dovoleno, aby člověk odpovídal, když není tázán?" řekl stroze s pohledem upřeným na Rodis.

"A ke všemu v přítomnosti starších?"

"Je to dovoleno," odpověděla Fai.

"Při společné rozmluvě několika lidí odpovídá ten, kdo je pohotovější.

Stáří tu nehraje roli."

"A postavení také nerozhoduje?"

"Při projednávání problému ani v nejmenším."

"Anarchisti," zabručel Čojo Čagas a zvedl se.

Na Fain pokyn Olla Dez vypnula spojení. Projektory devítinožek přerušily svůj tichý šum. Palácový sál s pestrými drapériemi nabyl znovu svou obvyklou podobu, jako by nikdy neexistoval pochmurný přízrak hvězdoletu, který se mihl kolem planety a vysílal do kosmického prostoru nepochopitelný naříkavý tón.

Setkání s mezihvězdným poutníkem Pozemšťany otřásl. Ve světelných záblescích, zmítajících se mezi ostře zkríženými plochami prázdné kosmické kabiny, bylo cosi beznadějného, inferálního. Tíseň zřejmě nepřepadla jenom astronauty.

I Čojo Čagas nezvykle unaveným krokem zamířil beze slova ke svým pokojům. Dva "fialoví" se neslyšně hnuli za ním a přezíravě pohlédli na hrstku vládcových důvěrníků, postávajících opodál.

Fai se zbytečně obávala, že její kolegy budou zadržovat v paláci ještě několik dní. Inženýr Tael předal Čedi, Evize a Viru Norinovi kousky pružné plastické hmoty pomalované značkami a opatřené průzračnou fólií. Kartičky dávaly majitelům právo objevit se ve všech úřadech, shromážděních a institutech Středu Moudrosti.

K velkému údivu Pozemšťanů vyšlo najevo, že podobná práva mají jenom nemnozí obyvatelé hlavního města. Většina lidí měla kartičky jiného druhu, s daleko omezenějšími možnostmi. Člověk bez průkazu se ocital mimo zákon. Když ho objevili, zavedli s ním vyšetřování, a pak ho buď odeslali do jiné oblasti na planetě,

kde potřebovali fyzickou práci, nebo v případě, že manuální pracovníky právě nikde nepotřebovali, odsuzovali ho k "lehké smrti".

Tael doprovodil tři Pozemšťany i jejich roboty za hranice zakázané zóny zahrad Coamu, předal je průvodcům a vrátil se. Našel Fai u průzračné stěny haly, do níž ústily dveře nyní opuštěných pokojů. Bez skafandru, v krátké široké sukni s živůtkem se zdála bližší, přístupnější.

Rodis hleděla upřeně do zahrady, kde stromy žádostivě vztahovaly k obloze trychtýřovité koruny svých větví. Taela náhle napadlo, jak asi rostliny, tak milé jeho srdci, musí Pozemšťanům připadat cizí. A osamělá Rodis mu vyvstala před očima jako zajatkyně, tesknící a bez ochrany.

Inženýr zapomněl na všechno kolem. Dlouho zadržovaný cit se mu vydral z nitra s takovou silou, která i jeho samotného překvapila. Klesl na kolena, a sám ani netušil, že se podobá starověkým pozemským rytířům. Uchopil Fainu spuštěnou ruku a začal se překotně a vřele zpovídat ze své lásky. Rodis naslouchala bez hnutí a bez údivu, jako by všechno, co Tormant'an říkal, už dávno věděla.

Tael se snažil v jejím zraku přečíst nebo alespoň uhodnout odpověď. Fainy nádherně zelené oči, zářivé jako u všech Pozemšťanů, tajily pod laskavým povrchem neochvějnou odvahu a bdělost. Stály na stráži jejího vnitřního světa a inženýrovny hasly, milostná slova se rozbíjela o tuto neviditelnou stěnu. Tael sklonil hlavu, zmlkl, ale dál klečel Rodis u nohou v póze, která mu už připadala nevhodná.

Fai stiskla jeho sevřené dlaně a jemně ho zvedla. Chtěla Taelovi položit ruce na ramena, ale inženýr už znal jejich uklidňující sílu a odstoupil skoro dotčeně. Podle známého zákona, společného Pozemšťanům i Tormant'anům, dokáže zamilovaný muž lépe snést ženino odmítnutí než její přátelskou účast. Ale nebyla to lítost ani soucit, co mohl Tormant'an vyčíst z pohledu své vyvolené, a byl jí za to vděčen. Neuhnula před ním, a přece byla nedosažitelně vzdálená.

"Odpusťte mi," řekl důstojně Tael, "podlehli jsem snům a zdálo se mi... krátce, zapomněl jsem, že u vás Pozemšťanů nemůže vzniknout láska k nám, nižším tvorům ze zpustlé planety."

"Může, Taele," odpověděla Rodis tiše.

Inženýr bolestivě zaťal prsty do dlaní založených za zády.

Opět ho uchvacovala nebezpečná síla ženy ze Země, lámala jeho vůli a tiskla hrud'.

"Pak tedy...," zamumlal, a znovu v něm vzplanula naděje".

"Podívejte se očima Země, Taele. Viděl jste náš život. Najděte mi místo ve vašem. Protože láska u nás znamená společnou cestu, jinak je to jen fyzická vášeň, která se realizuje a přejde, když splnila svůj účel. Její období nebývají častá, neboť vyžadují takové citové zanícení a vypětí sil, že pro nerovného partnera představují smrtelné nebezpečí."

Inženýrovi připadal mentorský obrat, jímž skončilo jeho vyznání, nesnesitelný a urážlivý, i když dobře chápal, že s ním Rodis hovoří s důvěřivou otevřeností a hlavně jako s rovnocenným partnerem. Rozloučil se a zamířil ke dveřím s touhou vypadat sebevědomě a důstojně jako Pozemšťan. Fai se za ním zarmouceně dívala a náhle zavolala:

"Vraťte se, musím vám povědět něco důležitého."

Uvedla Taela do svého pokoje a pevně zavřela dveře. Robot zahučel, Fai zapojila ochranné pole a vyprávěla o své rozmluvě s Čojo Čagasem. Tormanťan ji poslouchal s mírným úsměvem, jímž obyvatelé Jan-Jachu zakrývali smutek nad vlastní nemožností.

"Vy jste řekla, že musím donášet?" zeptal se.

Rodis přikývla.

"Řekla jste to úplně správně. A také jsem to celou dobu dělal, nemohl jsem jinak."

"Proč?"

"Kdybych jeden den nepřišel se zprávou, nemohl bych vás už vidět. Nikdy."

"Co jste mu hlásil?"

"Ó, to je nebezpečná hra. Říkat pravdu, která by vám neuškodila, zamlčet věci důležité a vymyslet si polopravdy. Zde má člověk co dělat s chytrými nepřáteli."

"Proč jste se pustil do podobné hry?"

"Jak to, proč? Připadl mi nešťastnější los! Měl jsem příležitost uvidět jiný život, pohádkově krásný, stát na hranici dvou světů! Pochopit, uvěřit, přesvědčit se, že pro lidi Jan-Jachu existuje východisko!"

"Odpusťte mi, Taeli," řekla Fai s úctou jako ke staršímu člověku.

"Znám vás ještě tak málo a dopouštím se trapných omylů..."

"Co to říkáte, hvězdo moje!" zvolal otřesený Tael a couval ke dveřím.

Rodis ho silou přitáhla za ruku a posadila na velkou pohovku, kde nejednou sedali Pozemšťané. Inženýra zachvátil pocit zvláštního odcizení. Jako by se to všechno odehrávalo s někým jiným a on sám byl jenom nezúčastněným svědkem rozmluvy mezi obyvateli různých světů.

Fai se skrčila na pohovce a rukama objala holá kolena. Pohlížela teď na tormanšského inženýra jinými očima. Chápala už, kde se vzaly hluboké vrásky, které mu rozbrázdily čelo, proč se navždy nachmuřilo obočí nad jeho jasnými, pozornými očima myslitele, proč se mu od chřípí daleko do tváří vryla ostrá rýha, postupující kolem plných úst s věčně sevřenými rty, a proč jeho bradka i knír prokvetly předčasnými šedinami. Po svém zvyku položila Fai prsty na inženýrovu ruku, aby jí tělesný dotyk pomohl hlouběji pochopit člověka, tak vzdáleného svými zvyky, a přece tolik blízkého společnými tužbami.

Tael se díval zamyšleně a smutně. Nejednou zažitý pocit, jako by za Fainými zády zely kosmické propasti, zachvátil ho znovu a Tormanťan se zachvěl. Rodis přitlačila silněji na jeho ruku a zeptala se tiše:

"Taele, buďte ke mně upřímný. Čím vám vyhrožují, co čeká vás a zřejmě i každého obyvatele Jan-Jachu?"

"Záleží na provinění. Jestliže poruším povinnost donášet, čeká mě vyhnanství.

Budu muset odjet někam do vzdáleného města, protože zde pro mě nebude práce."

"A co když odhalí, že jste se s námi stýkal, abyste mohl předávat svým přátelům naše informace?"

"Obviní mě ze zrady proti státu. Zatknou mě, budou mě vyslýchat a mučit, abych prozradil spoluvíníky. Ty potom budou právě tak mučit, oni prozradí ostatní, a ještě i několik set nevinných, jen aby se zbavili nesnesitelného týrání.

Pak všechny zlikvidují."

Fai se zachvěla, i když to všechno už znala. Ale tady se před ní neodvíjela historie, nebyly to zážitky pravěkých obyvatel Země z doby před tisíci lety. Z tváře inženýra Taela na ni zíral mírně a smutně sám život Tormansu. V jeho klidu bylo víc tragédie než v zoufalém křiku. A pokoj, odstíněný tise bzučící devítinožkou, připadal Rodis jako útlá pramička v nepřátelském oceánu, jehož břehy jsou ze všech stran stejně vzdálené a nedostižné.

"Já se jich nebojím," řekl Tael.

"Ne proto, že bych si byl jist svou silou. Obstát nemůže nikdo. Co se vypráví v legendách o lidech, kteří nepodlehli, je buď lež, nebo to svědčí o nedostatečném umění hrdlořezů. Existují opravdoví hrdinové, ale když je mučení dostatečně dlouhé a kruté, i oni se zlomí a stanou se z nich ubitá, polomrtvá zvířata, vyplňující v polovědomí příkazy svých trýznitelů."

"Na co tedy spoléháte?"

"Na svou slabost. Nejdřív mučí člověka fyzicky. Druhý stupeň je psychické zlomení osobnosti. Já zahynu při prvním stupni a nic ze mne nedostanou!"

Fai si povzdechla a napřímila se. Tormant'an nedokázal odpoutat zrak od jejích vysoko vztyčených ňader. Podle morálky Jan-Jachu to bylo nepřípustné a necudné. Ale žena ze Země přijala inženýrův pohled jako přirozený hlas mužovy touhy.

Rodis prohrábla rukou jeho vlasy.

"Poslyšte, Taeli! Informujte je dál, víte, že nemáme žádné tajnosti. Vezmeme vás na Temný Plamen, vyléčíme, dáme vám tělesnou zdatnost a psychický výcvik. Naučíte se ovládat vlastní tělo, city, a podřizovat si lidi, když to bude vyžadovat vaše práce. Vráťte se sem jako úplně jiný člověk. Stačí k tomu všeho všude dva tři měsíce!"

Tormant'an vstal z pohovky a rozhodně potřásl hlavou.

"Ne, Rodis," pronesl pozemské jméno melodicky a něžně, jako by je ani nevyšlovl řezavým tormant'anským jazykem, "nemohu se stát ideálně zdravým uprostřed nemocných lidí své planety. Nemohu proto, že vím, co času i sil bych vyplýval, abych se udržel na dosažené úrovni. A nestačily by mi pak na věci důležité, v nichž vidím svou povinnost. V našem světě je málo dobra a lásky, málo lidí, kteří své nadání nevěnují hloupostem nebo honbě za mocí, kariérou či materiálními výhodami. Narodil jsem se slabý, ale s láskou k lidem, a nesmím opustit svou cestu. Děkuji vám, Rodis!"

Fai chvíli mlčela, zkoumavě si inženýra prohlížela, pak se její zářící oči ukryly za spuštěnými brvami.

"Dobře, Taeli! Vaše pohnutky jsou krásné. Jste ve skutečnosti silný člověk. Ale přijměte ode mne alespoň jeden dar. Zbaví vás obav z mučení a postaví mimo dosah trýznitelů. V případě potřeby ho můžete předat i dalším..."

Znovu pohlédla na inženýra. Pochopí?

"Ano, hádáte správně. Naučím vás v kterýkoli okamžik umřít z vlastní vůle. A nepotřebujete k tomu nic jiného než vnitřní sílu organismu. Odjakživa všichni tyrané nejvíce nenáviděli lidi, kteří dobrovolnou smrtí unikli z jejich moci. Určete si dobu," řekla Fai rozhodně.

"Při vaší psychické netrénovanosti budete musit absolvovat několik přípravných lekcí."

"Tolik času!"

"Abyste to zvládl, potřebujete zkušeného učitele. Musíte vědět, jak zastavit srdce, kdykoli si budete přát. Když normální obyvatel Jan-Jachu začne brzdit činnost svého srdce, mozek ho okamžitě popožene, protože potřebuje v každé vteřině kyslík a výživu. Proto je třeba také uspat mozek, ale pak člověk ztrácí sebekontrolu a ,lekce' skončí smrtí. Mým úkolem bude naučit vás, abyste neztratil sebekontrolu až do posledního kroku ze života."

"Děkuji, děkuji vám!" zvolal Tael radostně. Směle uchopil obě Fainy ruce a pokryl je polibky.

Rodis ale osvobodila své paže, zdvihla inženýrovu hlavu a sama ho políbila.

"Nikdy bych si nepomyslila, že člověku, který je do mne zamilován, věnuji někdy dar smrti. Jak zvláštní a smutný je život pod vládou inferna...!"

Když zpozorovala, že Tael na ni hledí nechápavě, dodala:

"V jedné ze starých pozemských legend se vypráví o bohyni smutku, která smrtelníky utěšovala otráveným vínem."

"Znám tu legendu, a teď vím, že pochází od našich společných předků! V našem podání se víno vyrábělo z prutů vyrostlých na hrobě milenců. U vás také?"

"U nás také."

"A je tomu tak, bohyně smutku! Zítra tedy na shledanou? Ano?" Inženýr Tael sám vypnul clonu, vyšel, aniž se otočil, a zavřel opatrně těžké, vysoké dveře.

Fai Rodis ulehla na pohovku a položila si bradu na zkřížené ruce. Přemýšlela o své dvojité roli na planetě. Chytrý vládce ji učinil skrytou zajatkyní svého paláce, izoloval ji od obyvatel Jan-Jachu. Ale zároveň jí bezděky dal možnost proniknout do samé podstaty zdejší moci, prostudovat oligarchický systém, který by člověk z dokonale organizované pozemské společnosti jinak těžko pochopil. Ukázalo se, že jeho princip je nejdůležitější prostý a praktikoval se od pradávna i na Zemi v nejrůznějších podobách. Když vládnoucí vrstvy prohlašují, že jedině ony mají za všech okolností pravdu, následuje automaticky likvidace všech, kdo otevřeně hájí odlišný názor, a to je obvykle nejinteligentnější část národa. Aby zabránili obrodě svobodného života, pokládali oligarchové za svůj hlavní úkol zlomit vůli poddaných, zmrazit je psychicky. Proto se všude snažili přimět ke spolupráci vědce. Naštěstí úpadek biologických věd na Tormansu nedovolil podobným "vědcům" dosáhnout vážnějších úspěchů v oněch neblahých odvětvích biologie, která svého času na Zemi div nezměnila část národa v nemyslivé laciné roboty, hotové plnit vůli kohokoli.

"Když si člověk představí lidstvo v podobě pyramidy," uvažovala Rodis, "pak čím je vyšší, tím ostřejší a nepočtenější je vrchol, tvořený aktivními lidmi, ale tím širší je zároveň její základna. Jestli dříve byl člověk jako osobnost mnohostrannější a pevnější, pak s růstem pyramidy postupně ztrácel zájem o život, stával se slabším a neschopnějším. Mnozí myslitelé v době Rozděleného Světa pokládali nudu a lhostejnost za nebezpečnější než atomovou válku! Hierarchická pyramida moci na Tormansu připadala Rodis jako stupňovitá nakupenina vrstev, které se směrem dolů mocně rozšiřovaly. Opírala se o širokou "základnu" miliard nevzdělaných, málo schopných KŽI, poctěných "šťěstím" umřít v rozkvětu mládí."

"Naši vědci a můj učitel Kin Ruch měli úplně pravdu," pomyslí si Rodis, "když říkali, že inferno narůstá, jestliže neexistuje východisko pro nejnižší vrstvy pyramidy. Pak musí být zbořena. Ale pyramida je přece nejpevnější ze všech staveb! Odstraněním špičky se nic nevyřeší. Na její místo nastoupí ihned nová špička, zformovaná z nejbližší ležících vrstev. Je třeba rozbít základ pyramidy, ale k tomu bude zapotřebí opatřit nutnými informacemi hlavně vrstvu KŽI."

Fai zavolala Temný Plamen. Potřebovala se poradit s Grifem Riftem. Grif před ní vyvstal na vzdálenost tří kroků, bohužel nepřekročitelných, a měl radost z mimořádného setkání. Rodis mu vyložila své úvahy o pyramidě a Grif se zamyslel.

"Ano, to bude jediné východisko. Mimochodem, je to prastará metoda všech opravdových revolucí. Přejde čas a pyramida se zhroutí, ale jen tehdy, když se dole nahromadí síly schopné zorganizovat novou společnost. Ať váš inženýr pochopí, že k tomu je zapotřebí, aby se KŽI a DŽI spojili. Jinak se Tormans nepozvedne z inferna. Rozbroje mezi nimi jsou hlavní oporou oligarchických vládců. Nemohou se obejít bez jedné ani bez druhé, ale sami existují jen za cenu jejich rozkolu. KŽI i DŽI se osaměle zmítají v pevné kleci, vytvořené úsilím obou vrstev. Čím silněji na sebe nevraží, tím pevnější a bezvýchodnější je klec. Je třeba zásobit je nejen informacemi, ale i zbraněmi."

"Nemůžeme nazdařbůh rozdávat zbraně!" řekla Rodis.

"A všeobecné informace působí příliš pomalu! Hlavní věcí v této chvíli pro ně je, aby měli obranné, nikoli útočné prostředky, přesněji řečeno, potřebují ochranu před despotismem. Máme přece dva mocné nástroje, které pomohou uchránit vznikající skupinky před špióny a dají jim možnost rozrůst se a dozrát - je to disektor psychologické analýzy a pulzační inhibitor krátké paměti!"

"Souhlasím. Ale zprávy je třeba rozšiřovat jinak," projevil svůj názor Rift.

"Začali jsme naivně a vytvořili nebezpečnou situaci. Radím, abychom oznámili vládcům, že zastavujeme promítání filmů. Budete mluvit pravdu, a my zatím připravíme milióny patron, které se po stovkách mohou ukrýt v kterékoli kapse. Místo filmových představení budeme rozdávat patrony s videoinformacemi na nejrůznější témata."

"Dnes jsem pochopila, že kromě disektoru potřebují i psychologický trénink, aby se zbavili strachu před pronásledováním a před fetišizovanou mocí. Příliš hluboká propast zeje už mezi lidmi a státem, který se nad nimi tyčí jako zlá, všemohoucí síla."

Grif Rift se nevesele usmál.

"Nechápu, proč tahle civilizace ještě existuje? Vždyť je tu narušen zákon Sineda Roba. Jestliže dosáhli vysoké techniky a podařilo se jim téměř ovládnout kosmický prostor, a přesto se nepostarali o morální zabezpečení, které je důležitější než materiální, neměli přejít přes Robův práh. Žádná společnost s nízkou morálně estetickou úrovní ho nesmí překročit, aby nezničila samu sebe. Ale oni ho překročili!"

"Že jste na to už nepřišel, Riffe! Jejich civilizace byla od samého počátku monolitní, stejně jako národ, ať se dočasně dělili na seberůznější státy."

Železný příkrov oligarchie pokryl celou planetu, odvrátil hrozbu Robova prahu, ale zatarasil i východisko z inferna..."

"Máte pravdu. Ale co bude s Ahrimanovou Střelou?"

"Uvidíme..." Fai zbystrila pozornost a ve spěchu dodala:

"Jdou sem! Na shledanou, Grife! Připravujte informační patrony, ale o tématech se dohodneme, až svoláte všechny na poradě. A sestrojte ještě víc psychologických disektorů a inhibitorů krátké paměti! Soustředte na ně všechny síly!"

Rodis vypnula robota a posadila se na pohovku. Cítila, že se blíží někdo cizí.

Ozvalo se zaklepání. Vstoupil vysoký a hubený starý "hadonoš".

"Veliký předseda zve vládkyni Pozemšťanů, aby strávila večer v jeho pokojích.

Čeká vás za...", hodnostář zvedl oči ke stěně, kde na velikých hodinách oscilovaly malé svítící kroužky, a uviděl Fainu fresku; úplně vypadl ze slavnostního tónu a rychle dokončil: "... za dva kruhy času."

Rodis poděkovala a propustila posla.

"Zase něco nového," pomyslna si, přistoupila k zrcadlu a kriticky obhlédla svůj skromný oděv.

Pozemšťanky byly rozené herečky. Rády se vžívaly do cizích rolí a měnily svůj zevnějšek podle toho, koho se rozhodly představovat. V době cesty hvězdoletem přeměnila se Olla Dez v markýzu z konce feudální éry, Neja Cholli ze sebe udělala ztřeštěnou dívku z doby Rozděleného Světa a Tivisa Henako zosobnila gejšu starověkého Japonska. Muže podobná hra zajímala mnohem méně, protože neměli dostatek fantazie a neradi pracovali na detailech.

Fai se točila před zrcadlem a vybírala vhodný převlek. Nakonec se rozhodla pro maharání, kněžnu ze starověké Indie. Sárí se v dané situaci velmi hodilo. Jednak se dalo snadno zhotovit, a kromě toho žádný jiný oděv tak dokonale nesplývá se svou nositelkou. Sárí přesně tlumočí ženiny pocity a náladu. Může být neproniknutelným pancířem, stejně jako se zdánlivě rozplynout na těle a odhalit všechny jeho linie.

Rodis dovedla mistrně využít nemnoha prostředků, které měla k dispozici.

Nařídila robota, dala si iontovou sprchu a elektrickou masáž, pak zesílila zbarvení své pleti do odstínu zlatě hnědého plodu tingly. Vlasy, rozdělené na temeni pěšinkou a pevně svinuté na zátylku, vytvořily velký uzel. Odřezek titanového drátu, vyleštěný jako zrcadlo, přelomila na několik částí, utvořila kruhy a navlékla jako zvonící náramky na zápěstí a na kotníky. Sněhobílý kus látky, posetý stříbrnými hvězdami, změnila v sárí o něco kratší, než se nosilo ve starověku. Mezi obočí si namalovala tmavou tečku a prošla se pokojem, aby přizpůsobila své pohyby nezvyklému oděvu. Zalitovala, že nemá s sebou krásné náušnice.

Zbývala jí půlhodina času. Soustředila se a nechala ve své fantazii zvolna proplouvat obrazy starověké Indie... Veselá a trochu vzrušená vešla za lehkého cinkotu náramků do zeleného kabinetu. Šířila kolem sebe příjemnou, sotva postřehnutelnou vůni zdravého těla, osvěženého tonizujícím vzdušným proudem.

Čojo Čagas vstal o něco rychleji než jindy. Přivítal Rodis po svém zvyku trochu posměšně, ale měl zjevnou radost, že přišla. Jen v hloubce jeho úzkých očí se tajila obvyklá nedůvěřivá ostražitost.

Zet Ug a Gen Ši seděli u stolu v černých křeslech, u stěny s drapériemi stál vysoký hubený "hadonoš", který vyřizoval Rodis pozvání. Když se objevila, vydechl úlevou a klesl na těžký taburet s bizarními nožkami. Vnitřními dveřmi, skrytými za portiérou, vstoupila sebevědomě do středu pokoje velmi vysoká, statná žena. Podle způsobu, jak ji pozdravili členové Rady, odhadla Rodis její postavení v složité tormanské hierarchii.

Neznámá byla značně vyšší než Fai, s dlouhýma, snad příliš tenkýma nohama, s atletickými rameny a vladařským držením těla. Měla podlouhlý, bezcitný obličej, pronikavé šikmé oči pod rovným obočím a záplavu černých vlasů. Jedinou její ozdobou byly náušnice, každá z deseti rudě zářících kuliček, jež vrhaly prudké záblesky na poněkud vpadlé tváře s vystouplými lícními kostmi. Dvě úzké stužky jí přidržovaly šaty a zařezávaly se do jemné pokožky. Ženina ramena i ňadra byla skoro odhalená, což se ve dne na Tormansu za žádných okolností nepřipouštělo. Ale večer se ženy směly objevit ve společnosti téměř nahé. Zákonitost podobné morálky nemohla Rodis pořád ještě postihnout.

Pozemšťance se zalíbila sveřepá krása neznámé i její artistická schopnost předvádět se. Každá kadeř bujných vlasů byla umístěna s vypočítaným efektem. Žena malinko přivřela oči, pootevřela plná, hezky vykrojená zlá ústa a klidně si změřila návštěvnici ze Země.

Čojo Čagas vyčkal několik vteřin, jako by chtěl ženám umožnit, aby si jedna druhou prohlédla, ale ve skutečnosti je bez okolků srovnával.

"Er Vo-Bia, má přítelkyně i rádkyně ve státních záležitostech," řekl konečně, "a zde vládkyně Pozemšťanů, kterou zná celá planeta."

Čagasova družka se nepatrně usmála a pohodila hlavou jako by říkala:

"Mě, zná taky celá planeta!"

Vztáhla k Fai Rodis ruku, a ta jí podle zvyku na Jan-Jachu podala svou. Pevná, horká ruka Tormantanky silně stiskla její prsty.

"Myslila jsem, že se cestovatelé z vesmíru oblékají jinak," řekla s neskrývaným údivem nad Fainým oděvem.

"Při letu samozřejmě. Ale v normálním životě, jak člověka právě napadne," odpověděla Rodis.

"A vás napadlo dnes večer vzít si právě tenhle úbor?" zeptala se Er Vo-Bia.

"Dneska se mi zachtělo být ženou jednoho z pravěkých národů Země," opáčila Fai.

Er Vo-Bia škubla rameny a její pohyb říkal: Prohlédla jsem skrz naskrz vaši rafinovanost!

Čojo Čagas posadil ženy ke stolu, kde už stály pestré číše s vonným osvěžujícím nápojem.

Předseda Rady Čtyř byl ve výborné náladě. Dokonce sám podal Rodis její pohár.

Fai se rozhodla využít příhodné chvíle. Po rozhovoru s Taelem a Grifem musila neustále myslet na lehkomyšlnost, s jakou začali promítat stereofilmy přes přísný zákaz oligarchů. Je samozřejmé, že mocní cizinci ze Země se nebáli tomanských vládců; ztroskotaly pokusy zabránit, aby lidé na planetě poznali svou prapůvodní vlast. Ale moudří dialektici přitom zapomněli na druhou stranu mince. Neuvědomili si, že vlastně nutí ty, jimž předávali své informace, aby se dopouštěli přečinů.

I když to lidem epochy komunismu připadalo sebehroznější, Tormant'ané toužící po poznání podléhali přísným trestům. A oni, astronauti, tuto nebezpečnou situaci zavinili. Sami nedotknutelní, nechali bezbranné obyvatele planety potýkat se se strašným mocenským aparátem, špiónstvím a zradou.

"Po mém rozhovoru s vámi jsme já i moji přátelé zvážili své činy," řekla Rodis polohlasem.

"No a?" zachmuřil se Čojo Čagas, který zřejmě neměl chuť mluvit o pracovních záležitostech.

"A přišli jsme k závěru, že naše jednání nebylo správné. Zastavili jsme promítání a omlouváme se vám."

"Skutečně?" podivil se vládce a řekl již mírněji:

"Příjemná zpráva. Vidím, že naše besedy nejsou marné."

"Určitě ne!" zvolala Fai s nelíčeným zápalem a zcela po pravdě, což vládce ještě víc uspokojilo.

Čojo Čagas chtěl vědět, jak pokračuje Faina práce na fresce. Podivila se tomu jenom na okamžik. Jinak to ani nemohlo být. Jistě mu o tom zvědové referovali nejednou.

"Považovala jsem obraz už za dokončený, ale ve skutečnosti ho budu musit předělat. Koncepce je chybná! Pro výstup z inferna je nutná hlavně Míra, ne Víra!"

"Škoda," řekl Čagas lhostejně, "počítal jsem, že obraz uvidím... v těchto dnech."

Er Vo-Bia náhle blýskla očima a zrůžověla.

Do místnosti vstoupil bez okolků náčelník "fialových" Jangar. Přistoupil k vládci a něco mu polohlasně vykládal. Fai Rodis vstala, poodešla ke skříni a s potěšením si prohlížela mistrnou starobylou kresbu. Čagas nespokojeně odstrčil Jangara a zeptal se, proč se Fai vzdálila. Vládce planety neměl rád, když lidé v jeho přítomnosti vstávali bez dovolení.

"Nechtěla jsem překážet. Na Jan-Jachu je všechno neodkladné a tajné."

"Zbytečně. Nešlo o nic důležitého," řekl Čojo Čagas mrzutě, zatímco Jangar zíral upřeně na Pozemšťanku v domnění, že ji svým chladným pohledem soudce a tyrana přivede do rozpaků.

Čagas odměřeným gestem Jangara propustil a s rukama na opěradle křesla se naklonil k Rodis. Er Vo-Bia úkosem Pozemšťanku pozorovala, pak už to nevydržela a zčistajasna jí neomaladě položila otázku, kde a jak se na Zemi učí ženy svůdnictví.

"Máte-li na mysli umění správně si počínat a líbit se mužům při kouzelné hře vzájemné milostné touhy, tak už od dětství. Každá pozemská žena umí zdůraznit, co je na ní originální, zajímavé a krásné. Myslím, že svůdnictví, které vy míníte, je něco jiného."

"Mám na mysli umění vzbudit u muže zamilovanost," řekla Tormant'anka.

"Pak tu nevidím žádný rozdíl. Možná že nejde jen o umění, ale také o vrozenou schopnost. Měla jsem dojem, že vyslovujete ono slovo s náznakem odsudku, jako by šlo o něco špatného."

"Svůdnictví je vždycky do jisté míry podvod a licoměrnost. Vidím vás poprvé, ale podle vyprávění jsem si vás představovala jinak."

"Všichni zde kromě vás mě znají i v jiných podobách..."

"A která je pravá?"

"Ta, v níž se objevuji nejčastěji. Zde na planetě Jan-Jach jsem velitelkou pozemské výpravy, historičkou, ale ani tahle podoba není trvalá a časem se změní. Na Zemi budu jiná, docela jiná!" zakončila Fai snivě.

Er Vo-Bia pozvedla číši ke rtům, polkla doušek a řekla něco polohlasem Zetu Ugovi. Čagasova milenka byla na pohled efektnější než Rodis. Spisovatelé a dvorní básníci Jan-Jachu psali, že její přitažlivost působí jako elektrický proud. Její ženství bilo přímo do očí. Literáti poznamenávali, že vzbuzuje tak vášnivou touhu, že i přivázané zvíře při pohledu na ni je schopno přervat svůj řetěz. Er Vo-Bia vyzářovala tajemnost. Jako by stála na hranici, za níž leží zakázaná zóna. Po tisíciletí slibovala ženská tajuplnost vždy mnohem víc, než ve skutečnosti poskytovala, a přece zůstávala stále přitažlivou i pro zkušené muže.

Er Vo-Bia se usmála a na mladé hladké pleti se jí objevily tenounké vrásky, které dokazovaly, že tato nevšední žena musila v životě už leccos prodělat.

Fai Rodis pod maskou maharání zůstávala stejně přímá, otevřená a nebojácná, jako když ji ohromený vládce spatřil poprvé. Měla v sobě vnitřní rovnováhu a dovedla okamžitě najít ztracený klid, což bylo možné jen při nadbytku duševní stability a vůle. Snad právě proto, že její skvělé lidské vlastnosti byly v příkrém kontrastu s pokřivenou psychikou obyvatel Jan-Jachu, nebyla pro Tormant'any přitažlivá.

Trvalá propast zůstávala dokonce mezi ní a Čojo Čagasem, "velikým a všemocným", jak rozhořčeně přiznával vládce. Vzpomněl si na úryvek rozhovoru mezi Fai a inženýrem Taelem, o němž mu svého času zvědové referovali. Rodis vysvětlovala Taelovi, že na planetě Jan-Jach úplně chybí jeden z důležitých pilířů tvůrčího života, totiž vědomí o nekonečnosti vesmíru, o jeho nedosažitelných hranicích a nesčíslných světech, které člověk dosud neobjevil.

Mluvila o tom, že bezedné kosmické propasti existují i mimo poznání Velikého Okruhu, v nejneočekávanějších kombinacích zákonů hmotného světa. Inženýr odpověděl, že Fai sama je pro něho ztělesněním nekonečnosti a její duše se natolik liší od psychiky Tormant'anů, jako nekonečno od uzavřeného a nudného světa Jan-Jachu, jehož hlavní pilíř spočívá na přísné hierarchii.

Inženýrova poklona byla opravdu chytrá, přemýšlel vládce, ale existuje tu ještě další věc, na kterou, ubožák, nesmí ani pomyslit. Je to žena jako všechny ostatní, a proto se musí nutně podřídít mužově vůli a síle. Ostatně, pochybuji, že ta zdrženlivá, veselá a sebevědomá dcera Země bude stejně dobrou milenkou jako moje Er Vo-Bia. Ale musím to vyzkoušet!

A jako všichni vládci všech dob a světů, předseda Rady Čtyř začal bez průtahů uskutečňovat svůj záměr. Vstal a současně s ním se zvedli Zet Ug a Gen Ši. Er Vo-Bia zůstala sedět, přehodila nohu přes nohu a pohupovala pantoflíčkem, do něhož byla vmontována lucernička ve tvaru hvězdy. Paprsky malých svítilen byly zaměřeny vertikálně, takže zespondu ozařovaly Tormant'ančiny štíhlé nohy, které se pod tenkou látkou rýsovaly v celé své délce.

Fai Rodis pokládala večer za ukončený a vstala také. Myslila na obraz ve svém pokoji. Po rozhovoru s Taelem chtěla se ještě dnes chopit svých barev a štětců. Ale Čojo Čagas prohlásil, že s ní musí bezodkladně projednat důležitý problém.

Oba členové Rady se uklonili, a jak se Fai zdálo, zmizeli s velkým potěšením. Er Vo-Bia se zvedla a vrhla k Čagasovi pohled s němou otázkou. Dýchala vzrušeně a ve strojeném úsměvu obnažila velké zuby s nádechem do modra. Ale Čojo Čagas dělal, jako by její výzvu nezapozoroval. Er Vo-Bia tedy zamířila ke dveřím, aniž se ohlédla, bez rozloučení, uražená, nádherná a zlá. Vládce se poprvé ve Faině přítomnosti zachechtal a Rodis udivilo, jak hrubě zněl jeho smích. Odhrnul prostřední závěs a zavedl Rodis do oslnivě jasné chodby, kde na lavičkách proti sobě seděli dva strážníci v zelených uniformách.

Čojo Čagas jim nevěnoval sebemenší pozornost, přistoupil ke dveřím na konci chodby a chvíli manipuloval se zámkem. Tlusté dveře se otevřely a Rodis vstoupila do dlouhé, nepřístupné vládcovy komnaty, ukryté v silných zdech. Za okno tu sloužil gigantický křišťálový hranol, v němž se odrážel hořící horizont při západu slunce. Čojo Čagas pohnul pákou. Hranol se otočil, objevilo se pochmurné tormanské nebe, a zároveň se automaticky rozzářila oranžová osvětlovací tělesa. Velké pětiúhelníkové zrcadlo odrazilo bílou maharání vedle vládce v černém oděvu posítem stříbrnými hady.

Čagas chtěl pokročit k široké pohovce, pokryté huňatým kobercem, ale zastavil se za Fainými zády a přes její rameno hleděl na odraz v zrcadle. Pochopila, co musí přijít. Načatou hru bylo třeba dovést do konce bez komplikovaných rozporů. Rodis odpověděla vládci lhostejným, shovívavým pohledem. Velké Čagasovy ruce objaly její štíhlý pas. Ještě okamžik a Fai se k němu přitiskne zády, položí mu hlavu na rameno... Nic podobného se nestalo. Nepochopitelná síla mu odtrhla ruce od jejího těla, jeho sebevědomí rázem opadlo, a jako by nepocíťoval ani milostnou touhu, odstoupil od ní, ať to bylo sebepřekvapivější.

Fai Rodis klidně, beze slova usedla bokem na kraj pohovky. Zaražený Čagas začal kouřit. Poprvé za celá léta nevěděl, jak si počínat. Má se tvářit, jako by se nic nestalo, nebo propuknout v hněv? Rodis mu přišla na pomoc. Hra skončila, z maharání už stalo jen bílé sárí.

"Copak vládce planety je otrokem stejných instinktů jako nejnevzdělanější KŽI?"

"Podlehl jsem vašemu kouzlu a nevyznal jsem vám lásku, jak by se slušelo, ale tím jste vinna vy sama!"

Rodis celým svým vzezřením vyjadřovala mlčenlivý údiv.

"To vám stačí setkat se několikrát se ženou, která je jiná než ostatní, abyste vzplnul neovládanou vášní?" nasadila zádumčivý tón, který ze všeho nejvíc na vládce účinkoval.

"To se dá pochopit u lidí, kteří málo viděli, stojí nízko na žebříčku vašeho hierarchického systému a jsou tísněni omezeným životem. Pro ně je to asi nevyhnutelné, ale vy!"

Vládcova tvář dostala na chvíli fialový odstín. Okamžitě se však ovládl.

"Tak mluvíte proto, že neznáte pravé motivy mého jednání. Chtěl jsem se přesvědčit, jste-li pro mě přitažlivá, dřív než vás požádám o jednu velice závažnou věc!"

"Nu a přesvědčil jste se?"

"Přesvědčil!"

Zlý úsměv pokrivil na zlomek vteřiny vládcovu tvář, ale hned zase zmizel navyklou silou vůle.

"Poslyšte, poprvé v životě jsem v situaci, kdy prosím, nikoli přikazuji..."

"Škoda. Taková neomezená moc člověka zkazí. Copak jste v dětství i v mládí jenom rozkazoval? Vždyť vláda u vás není dědičná?"

"Naneštěstí není. Vzpomínky na ponižování v dětství a mládí, i když s lety vybledly, pálí mě někdy jako oheň!"

"To je přirozené. Komplex urážky a msty je nevyhnutelný u každého, kdo se prodere k moci. Myslíte, že prosba člověka ponižuje? Vy jste nikdy nemusil o něco prosit matku, otce, učitele či instruktory? Nebo první milenku?"

"Uhýbáme od věci. Vraťme se k mé prosbě," řekl vládce suše.

"Vy se svou nevyčerpatelnou intuicí a milým jednáním se mi zdáte nejgeniálnější ze všech žen, které jsem kdy viděl. A to nemluvím o znalostech, psychické zdatnosti, a konečně o kráse, což je také velmi důležité."

"Vzpomínám si na rozhovor o lichocení," zasmála se Rodis.

"Čím se mě chystáte ponížit?"

"Ponížit? Veliký Hade! Chci vás povýšit nade všechny lidi na planetě Jan-Jach, chci, abyste se mi oddala!" Fai se napřímila.

Čojo Čagas nevzrušeně pokračoval:

"Abyste mi porodila syna. Doufám, že jste se na Zemi naučili ovládat genetiku a můžete porodit dítě potřebného pohlaví?"

"Proč potřebujete syna ode mne? Máte přece k dispozici půl miliardy tormanských žen!"

"Nevyrovnejí se vám ani zdaleka zdravím, tělesnou i duševní dokonalostí. Váš syn bude prvním dědičným vládcem planety Jan-Jach, nebo jak se mu zlíbí ji nazvat.

Možná že jí dá vaše jméno!"

Červeň rozhořčení nebyla na Faině osmahlé pleti patrná.

"Tak vy sníte o dědičné vládě? Proč?"

"Cíl je jasný. Chci zlepšit život na planetě. Ale to mohu dosáhnout jen upevněním moci až k absolutismu. Vládce musí stát v nedohledné výši nade všemi. Musí být bohem planety i jejího národa."

"Myslím, že jste v tom ohledu dosáhl svého cíle," řekla Fai se zdržovanou nevolí.

"Vy i vaši spoluvládci stojíte tak vysoko nad masou obyvatelstva Jan-Jachu, jak to bylo možné jen ve státech nejhlubšího starověku na Zemi!"

Čojo Čagas nachmuřil čelo, pak se náhle důvěrně naklonil ke své společnici a zašeptal:

"Chápejte přece, že nemám tak všestranný rozum, aby se před ním bez přetvářky sklonili všichni moji poddaní...!"

"Ale jste dostatečně inteligentní, abyste si to uvědomil! Abyste pochopil, že jediný člověk není schopen obsáhnout ohromné množství znalostí, jakých je třeba k vědeckému řízení planety. Ale máte vědce, pomohou vám. Škoda že nevěříte jim, a vůbec nikomu."

"Ano, ano! Nemohu se bez nich obejít, ale nevěřím jim."

Vědci, to jsou podvodníci, zbabělci a ubozí přísluhovači. Po mnoho generací klamali vládce i národ Jan-Jachu, a pokud vím, bylo tomu na Zemi ve starověku právě tak. Slibovali, že planeta může uživit neomezený počet lidí, a vůbec nepočítali s tím, že země se vyčerpá dávno před dobou, již určili. Naprosto nevzali v úvahu škodlivost chemických hnojiv, která otrávil rostlinstvo i půdu, neuvážili, že každý člověk nutně potřebuje určitý životní prostor. Protože tohle všechno nechápali, nespěchali také, aby vyslovili kategorické závěry. A výsledkem byla strašlivá katastrofa. Osmdesát let Hladu a Vražd! Pravda, za své chyby a opovážlivost důkladně zaplatili. Tisíce vědců pověsili obyvatelé hlavami dolů v branách měst nebo před vědeckými ústavami. Vědci nás, vládce, vždycky podváděli, hlavně matematikové a fyzikové, v jejichž reálných úspěších se nikdo kromě nich neuměl vyznat. Tak si asi počínali velekněží a mágové na Zemi. Ne, nemám rád vědce. Jsou to povrchní a ješitní lidé, zhýčkaní lehkým životem, a myslí si, že znají tajemství osudu!"

Fai Rodis, zaujata jeho otevřeností, se zamyšleně usmála.

"Celá jejich vina je v tom, že jim chybí dialektické myšlení. Nepochopili, že při nekonečné různorodosti světa se matematické metody podobají jazyku. Vždyť řeč je taky jedna z nejlogičtější utvářených struktur lidského myšlení. Se slovy je možno si pohrávat, dokazovat, co je libo, ba dají se jimi provádět i matematické důkazy čehokoli. Takovými žerty se často baví i vědci na Zemi."

"Beztrně?"

"Kdo by člověka trestal kvůli žertu? Neberte to vážně, nebuďte tak nedůtklivý. Ostatně, vy sám se podobáte matematikům, když vydáváte dekrety a nařízení a věříte, že slova mohou změnit vývoj společnosti a chod historie."

"A kdo to tedy dokáže?"

"Jenom lidé!"

"Vždyť přece působíme na lidi!"

"Takhle nesmíte! Každé násilí nutně vyvolá protisílu, která bude neúprosně narůstat, a třebaže se neprojeví okamžitě, přijde neodvratně a často ze strany kde to vůbec nebudete čekat."

"Proto chci upevnit celý systém a začít shora. Hovořil jsem o vědcích, abyste pochopila, jak hrozně toužím dát Jan-Jachu vládce, který by silou rozumu převyšoval současné lokajské vědce. Všichni na mně mají značné prostředky, slibují vysoké technické úspěchy. Ve skutečnosti se však ukazuje, že každý krok k velkým objevům je příliš drahý a stává se pro planetu čím dál tím neúnosnější. Nezakázali jsme kosmické lety náhodou. Věda se dostává do slepé uličky, ale já ji nemohu zničit, ani nedokážu předvídat její omyly a podvody. Mohu pouze držet své učené služebníky ve strachu, že na ně kdykoli poštvu masu KŽI, kteří se s nimi vypořádají tak nelítostně, že se na to po staletí nezapomene."

"A vy sníte o synovi s vynikajícím rozumem, jemuž svěříte planetu?" zeptala se Rodis tiše.

"Právě tak! Je to ušlechtilý cíl! Ujišťujete mě, že jste sem přiletěli kvůli blahu mých lidí. Zde máte reálnou možnost vytvořit blaho!"

A Čojo Čagas přešel jazykem rty v upřímném vzrušení.

"Jak jste naivní, vy vládče!" řekla náhle Rodis hlasitě.

"Cože?"

Fai k němu uklidňujícím gestem vztáhla ruku.

"Promiňte mi mou nespravedlivou příkrost. Vy prostě nemůžete vystoupit z duchovní sféry Jan-Jachu. Všechny předsudky, stereotypy a konzervativismus myšlení, který je člověku vlastní, vládnu i nad nejvyšším člověkem ve státě. Já zde u vás přímo fyzicky cítím pichlavé ovzduší hrubosti a zloby. Zřejmě jsou tím vinni i vědci, které tolik nemáte rád. Ve snaze nahradit člověka strojem upadli do nebezpečného omylu a rozšířili v duchovní sféře jednostranné lineárně logické myšlení, které považovali za podstatu rozumu."

"Budiž! Pak ale tím potřebnější je člověk stojící vysoko nad nimi!"

"Ne! Mozek člověka se fyzicky mění velmi pomalu. I trvání naší pozemské civilizace je nicotné, proto nevnese do lidského mozku žádné podstatné, změny. Každý vývoj je zcela určen podmínkami."

"Prostředím?"

"Nejen tím. Milióny schopných lidí zahynuly, aniž daly světu co mohly, jenom proto, že jejich schopnosti nebyly v souladu s úkoly společnosti a s úrovní doby. Proto si také nedovedu představit svého syna v roli vládce při tak nízké úrovni poznání."

"Jak to, nízké?"

"Ano, touha vládnout, povyšovat se nad ostatní lidi a manipulovat jimi je, jedním z nejprimitivnějších instinktů, projevujících se nejvýrazněji u paviáních samců. Emocionálně je to nejnižší a nejzaostalejší úroveň!"

"Chcete tím říci..."

"Ráda bych ještě dodala, že kdybyste skutečně měl syna, který by se stal dědičným vládcem a měl víc než vynikající intelekt, znamenalo by to určitě pohromu. Podle zákona Ahrimanovy Střely..."

"Jaká zase střela?"

"Je to vlastně kód, jímž označujeme tendenci rozmnožovat zlo a hoře při špatně uspořádané společnosti s tíživou morální atmosférou. Už naši společní předkové objevili zákon nepříznivých náhod, podle něhož se všechny přírodní i společenské procesy - z hlediska člověka - obracejí v neúspěchy, omyly a zmar. Samozřejmě že jde jen o dílčí odraz velikého zákona homogenizace, podle kterého nízké nebo zlepšené struktury během procesu odpadnou. Člověk se však celou dobu snaží dosáhnout zlepšených struktur bez vytvoření nutné báze, chce dostat něco za nic. Rozvoj živé přírody spočívá na slepé hře pokusů. Sto tisíc pokusů na jeden úspěch, jediná výhra při tisíckrát vržených kostkách. Příroda překonává Ahrimanovu Střelu výběrem za obrovský časový úsek, tím, že vytváří v organismech mnohokrát vyzkoušené ochranné systémy a zásoby odolnosti. Pro lidskou společnost je Střela utrpením proto, že postihuje hlavně nejušlechtlejší pohnutky člověka, všechno, co usiluje o vzestup, ty, kteří pomáhají pokroku - mám na mysli opravdový pokrok, tedy výstup z inferna."

"A jak vy na Zemi překonáváte Střelu?"

"Tím, že každou záležitost napřed důkladně uvážíme a promyslíme, vystříháme se hry naslepo. Vy musíte začít výchovou, výběrem lidí, střežit a vytvářet ochranné systémy."

Čojo Čagas potřásl hlavou.

"To je nemožné. Degenerace lidí na Jan-Jachu zašla už příliš daleko. Poškození genofondu je přivedlo k fyzické slabosti a duševnímu konformismu. V našich podmínkách potřebujeme rychlou směnu generací. Sama jste přece řekla, že čím častěji se vrhají kostky, tím větší je naděje na výhru."

"Příroda nepočítá oběti, aby dosáhla cíle. Člověk tak postupovat nemůže." Fai viděla bezvyslednost rozhovoru a vstala.

"Vy tedy odmítáte?" V Čagasově otázce zazněla současně vyhrůžka.

"Samozřejmě. Kdyby to mohlo změnit osud lidstva na Jan-Jachu, byla bych ochotna darovat mu syna, jakkoli těžké je pro matku nechat své dítě v cizím a dalekém světě. Ale porodit příštího vládce, despota a nešťastného člověka - nikdy!"

Čojo Čagas pomalu vstal, jako by uvažoval, co počít. Pak se zvrátil na pohovku a začal kouřit dýmku. Fai se k němu otočila zády a přistoupila ke dveřím. Pouhé dvě minuty potřebovala k tomu, aby odhalila tajemství zámku. Dveře se rozlétly a Rodis zamířila chodbou do zeleného pokoje.

Žádný ze strážců se ani nepohnul, oba hleděli mimo ni, jako by byla vzduch.

Čagas ji pozoroval ze svého zšeřelého příbytku. Přímo fyzicky vnímal její kroky.

V zářivě bílém sáří, jehož splývavými záhyby jasně prosvítalo její tělo, zdála se mu Rodis nedosažitelná, a sám si připadal poníženy a směšný. Jako bez sebe vyřítil se do chodby. Strážci vyskočili, vytřeštili polekané oči, a to vládce ještě víc rozzuřilo. Začal své ochránce fackovat, dokud ho bolest v dlaních nepřivedla k rozumu.

Konečně se ovládl a vstoupil do zeleného kabinetu, teď už navždy spojeného s obrazem pozemské velitelky, usedl ke stolu a podepřel si hlavu rukama. Cítil kolem sebe beznadějnou prázdnotu, jak tomu bývá vždycky, když člověk propustí nebo odstraní ze svého okolí slušné lidi, kteří mají odvahu nesouhlasit s jeho nespravedlností. Neúprosný chod událostí dosadí na jejich místa nicky a nevzdělance, ochotné nadchnout se jakýmkoli vládcovým činem a chválit jej. Poradci, strážé, všechno je to lidský brak. Jejich věrnost si musí udržovat jen úplatky a privilejiemi. Je bez přátel, nikdo mu není duševní oporou, a stále častěji ho přepadá strach před možným spiknutím.

Hřeben teroru čas od času pročesával masy DŽI, "hadonošů", vědců, i oddílů "vládcových očí" a zanechával po sobě nezahladitelnou hrůzu. Bázeň před odpovědností zbavovala lidi iniciativy. Báli se riskovat, věčné ospravedlňování za nejrůznějších životních okolností se stalo takřka jejich hlavním zaměstnáním. Stali se nedůstojným lidským materiálem, jako lidé, kteří přežili katastrofu a nemohou už bojovat s žádnými obtížemi, protože předešlé utrpení paralyzovalo jejich mozek i vůli.

Čojo Čagas nenáviděl své okolí, ale nemohl najít východisko ze slepé uličky, do níž ho zavedlo pokračování ve staré politice z doby Moudrého Zákazu.

Vládce udeřil dlaní do stolu.

- A proč vlastně hledat východisko? Zmatek sem zanesli lidé, kteří se tu objevili ze vzdálené pravlasti. Země je nekonečně daleko v čase i prostoru, je v podstatě nedosažitelná. Kosmická loď se už brzy vrátí domů a všechno bude jako dřív. Ať neplodně utrácejí čas a odletí co nejdříve! Dneska začal sprádat sny jako hloupý DŽI, a nebylo to poprvé! Krása, ne, cosi nepostižitelného v té vědmě láme jeho vůli...

Dost už! Hled'me, rukojmí! Stačí, abych stiskl knoflík... ne, na mořském břehu trčí d'ábelský hvězdolet, a druhý ještě zavolali na pomoc. Mám ji odeslat do města? To by stěží bylo rozumné. Při své vynikající chytrosti a pekelné přitažlivosti vyvolá všeobecné rozjitření mysli. Dám příkaz Taelovi, aby ji odvezl do Ústavu Historie. Ať se tam prohrabuje v horách dokumentů, než jejím spolupracovníkům ve městě vyprší lhůta k pobytu. Ústav je ve starém chrámu, obklopen zahradou a stepí, a "vládcovy oči" spolu s Taelem se už postarají, aby se odtud nevzdalovala. Ale co když i Tael propadne jejímu kouzlu? Hlouposti, je příliš ubohý, aby mohl na Rodis vůbec pomyslet. Ostatně, dáme pozor na oba. Něco už ji polekalo. Že by Tael? Jestliže mluvila o přerušném promítání stereofilmů, znamená to, že Pozemšťané začínají chápat, kdo je tu pánem! -

Čojo Čagas vztáhl ruku ke skřínce, stiskl tajné péro, a když vyskočila zásuvka, vyňal z ní voňavou kuličku černé barvy. Položil ji do úst a pomalu žvýkal, s pohledem upřeným do křišťálové koule.

Tou dobou Fai, nespokojená a zachmuřená, dívala se na sebe do zrcadla. Cítila přítomnost špehů. Neustálé donašečství ji už začalo rozčilovat. Zapojila clonu a pohládila svého černého robota jako jediného blízkého a věrného tvora.

- Konec hry! - Oděv mahárání zmizel pod příklopem devítinožky. Fai si dala iontovou sprchu a smyla ze sebe pocit, že se pošpinila. Oblékla si znovu pohodlné šaty s krátkou širokou sukní a s úlevou vystoupila na improvizované lešení. Vzala štětec, několik minut zkoumala postavu ženy na obraze, a byla se svou prací velmi nespokojená.

Ozval se volací signál Temného Plamene.

"Jste unavená, Rodis?" zeptal se Grif Rift.

"Ne. Jenom nespokojená sama se sebou. Nic se mi nedaří. Chápu špatně zdejší život a kupím chybu na chybu... Ale ne, nic vážného," spěchala s uklidněním, když viděla obavy na tvářích svých přátel.

"Zato u nás je všechno v nejlepším pořádku," řekla Olla Dez.

"Před hodinou jsme se poprvé vykoupali v tormanském moři. A představ si, všichni máme pocit zvláštní neuspokojenosti, nechápu čím to."

"Ale nakonec jsem na to přišla," řekla Neja Cholli.

"Skladba soli i jejich koncentrace je tu jiná než na Zemi."

"Pak ani Tormant'anům nepůsobí asi moře potěšení," řekla Rodis.

"Vždyť jejich krev, stejně jako naše, zdědila skladbu vody ze Světového oceánu Země. Mají v krvi pozemské moře, a určitě i smutek po něm..."

Krátké shledání skončilo. Rodis, pořád ještě bez obvyklého vnitřního uspokojení, pustila se znovu do obrazu a skicovala postavu silné, věducí ženy, která měla symbolizovat Míru. Skláněla se ke šplhajícím s nataženou rukou, připravena prudce vytáhnout vzhůru prvního, kdo k ní dospěje. V její tváři byla stejná přesvědčenost o konečném vítězství, jakou viděla v Taelově obličejí. Když inženýr nedávno viděl novou variantu, řekl Rodis, že Míra je teď podobná jí. Fai pracovala skoro celou noc, aniž tušila, že brzy bude musit opustit zahrady Coamu.

10. Ahrimanova Střela

Čedi Daan stále ještě nepřivykla ruchu tormanského hlavního města. Do jejího malého pokojíku ve třetím poschodí domu v dolní části Středu Moudrosti pronikaly překvapivé zvuky. Zdi a stropy zhotovené z laciných zvukovodivých materiálů se otřásaly šlapáním a dupáním obyvatel v hořejších patrech. Byla slyšet vřískavá, neharmonická hudba. Čedi se snažila zjistit, odkud vychází ten nesourodý hluk, aby pochopila, proč tolik rámusí lidé, kteří při špatné výstavbě svých domů musí přece vědět, že ruší sousedy. Celý dům rezonoval, člověku zaléhaly uši od nepřetržitého tlučení, skřípotu, svištění a od vibrací vodovodního potrubí v tenkých stěnách.

Čedi si uvědomila, že domy jsou postaveny jen ledabyle, a ne pro tak obrovské množství nájemníků. Také ulice byla projektovaná bez ohledu na ozvučnost a ještě posilovala všeobecný hluk. Všechny pokusy uvolnit se a ponořit do vlastního nitra ztroskotávaly.

Sotva se Čedi odpoutala od nelaciné směsice zvuků, třískla hned někde pro změnu domovní vrata nebo dvířka automobilů. Špatně vychovaní Tormant'ané považovali dokonce za elegantní, když mohli zaklapnout dveře co nejhlučněji. Bilo přímo do očí, jak se nedovedli přizpůsobit stísněným životním podmínkám a vedli si tak, jako by právě den předtím opustili širošíre stepi.

Čedi přistoupila k oknu s výhledem do ulice. Tenká nerovná skla křivila obrysy protilehlého domu, který jako temná kupa zakrýval oblohu. Dívčiny bystré oči pozorovaly, jak z podzemních tunelů určených pro těžkou dopravu vystupují obláčky plynů nasycených kysličníkem uhelnatým a olovnatým. Poprvé se jí přihodilo, že nikoli vlastní představivostí, jako v hodinách historie, ale celým tělem vnímala nedýchatelný vzduch těsného, nepohodlného města, postaveného jen proto, aby lacino uživilo a nejnezbytnějšími potřebami opatřilo masu lidí, abstraktní kvantitu, která si žádá potravu a vodu. Bylo zbytečné myslet na soustředění a odpočinek, dokud se člověk nedovedl odpoutat od nepřetržité kakofonie.

I na šaty si Čedi musila zvykat. Na svrchní oděv si naříkat nemohla. Ocelově šedá blůza, stažená měkkým černým pásem, i široké kalhoty ze stejného materiálu se jí docela líbily. Ale přinutili ji, aby si oblékla podprsenku a krátkou košilku. Něco podobného Pozemšťanka vůbec neznala. Její noví přátelé však tvrdili, že by mohlo dojít ke skandálu, kdyby se objevila na ulici bez toho podivného spodního prádla.

Čedi se tedy podřídila a seděla poloobnažená, zatímco hospodyně a její sestra kolem ní pobíhaly a velmi obratně přizpůsobovaly oděv její postavě. Už v zahradách Coamu se astronautčiny popelavé vlasy změnilly ve smolně černou nepoddajnou hřívu, kterou dívky na Jan-Jachu rády nosily buď neúpravně roztřepanou, nebo spletenou do dvou krátkých pevných culíků. Kontaktní čočky změnilly barvu Čediných očí. Když teď přistoupila k zrcadlu, dívala se na ni cizí, skoro nepříjemná tvář. Ale její dvě bytné nevycházely z nadšení a předpovídaly jí nesčetné úspěchy u mužů. Právě o to však stála Čedi ze všeho nejméně. Aby mohla co nejdříve splnit své poslání, potřebovala jako pozorovatelka největší volnost.

Taelovi přátelé sem přivedli Čedi v noci. V ulici Květů Štěstí bydlili samí KŽI. Přijal ji mladý pár a hospodyňčina sestra, která tu žila přechodně.

Trojdielné jméno mladé Tormant'anky se ve zkratce vyslovovalo Casor. Rozhodla se dělat Čedi průvodkyni Středem Moudrosti. Pro mladé, a zejména krásné dívky byly večerní procházky po hlavním městě Jan-Jachu nebezpečné, nemluvě o nočních hodinách, kdy se ani silní muži neobjevovali na ulici, nebylo-li to vyloženě nutné. Tormant'ané spali na vysokých lůžkách ze železa nebo z plastických hmot. Čedin věrný bledě modrý robot složil svých devět nožek a ulehl pod postel, zakrytou přehozem sahajícím až k zemi. Bylo to z opatrnosti, aby majitelé bytu nebyli podezřelí ze spojení s Pozemšťankou, protože oficiálně byla hostem v rodině inženýra velkého závodu. Styk astronautky s nevzdělanými, primitivními KŽI byl pokládán za nepřipustný. Hostitelé za to mohli být vykázáni z hlavního města, a to byla vážná hrozba, protože v ostatních městech na planetě se žilo ještě obtížněji. Lidé tam dostávali menší plat, a měli tedy méně peněz na stravu, nákupy i na zábavu.

Obyvatelé Středu Moudrosti, a ještě asi dvou či tří velkých měst na pobřeží Rovníkového moře, byli předmětem závidění méně šťastných obyvatel Jan-Jachu. Podstata takového štěstí byla pro Čedi nepochopitelná do té doby, než postihla, že bohatství nebo chudoba na planetě se měří počtem věcí, které kdo osobně vlastní. Zároveň však hostitelé udivovali Čedi přirozenou veselostí a láskou ke skromným okrasám svého těsného bytu.

Dva tři květy ve váze z obyčejného skla je přiváděly v nadšení. Když se jim podařilo sehnat nějakou lacinou sošku či sklenku, těšili se z toho celé dny. V každém obydlí měli videobrazovku s mohutným reproduktorem. A večer co večer se scházeli lidé žijící v párech i jejich děti, jež s nimi zůstávaly pohromadě do věku, který odpovídal začátku prvního cyklu na Zemi, a zírali na malé ploché obrázky. Řev reproduktorů otrásal stěnami, stropy i podlahami chatrných domů, ale jejich obyvatelé přitom projevovali podivuhodnou lhostejnost.

Na ulici Květů Štěstí byla škola, ohromná budova z červených cihel uprostřed zakrslé zdupané zahrady. Vyučovalo se od rána do večera. Školní zahrada a přilehlá část ulice se čas od času rozhlaholily křikem, pískotem a pronikavým smíchem, když chlapci a děvčata dováděli v přestávkách mezi vyučováním. Daleko silnější hluk nastával ve večerních hodinách. Všude výskání, dupot, hádky a rvačky, jako by člověk prožíval hrůzný sen o lidech, které zlý čaroděj proměnil v opice. Žáci, odloučení už od rodičů, žili v dlouhé budově za školou po celou dobu, kdy je připravovali na rozmístění do odborných učilišť a k roztrídění na KŽI a DŽI.

Strašlivá nevychovanost dětí nikoho nezarážela, a to pozemskou socioložku udivovalo, i když defekty tormant'anské společnosti znala už z dřívějšíka. Jednoho dne bledá a vylekaná Casor řekla Čedi, že ji pozvali do místního Společenského domu na "schůzku s Hadem"! Podobná setkání se konala v každé městské oblasti dvakrát či třikrát do roka.

Ať se Casor sebevíc snažila vysvětlit Čedi smysl a účel schůzek, podstata věci zůstala astronautce záhadou. Nakonec došla k závěru, že jde asi o starobylý kultovní obřad, který se zachoval jako zvyk u současných nereligiózních obyvatel Jan-Jachu. Hrůza, jakou pozvání, či spíše příkaz, v Casor vyvolalo, vzbudila u Čedi podezření, že něco není v pořádku, a trvala na tom, aby se mohla setkání s "Hadem" zúčastnit.

Velký, špatně vyvětraný sál se rychle plnil lidmi. Casor a Čedi si našly místo v prostřední řadě, ale nikdo si jich nevšímal. Všichni přítomní seděli v nervózním očekávání. Na opálených tvářích jedněch vystupoval ruměnc vzrušení, jiným prosvítala v obličejích žlutavá bledost. Někteří v rozčilení procházeli širokými uličkami mezi řadami, hlavy sklopené, a něco si pro sebe brumlali. Ale nebyly to verše, jak Čedi zpočátku myslila. Spíš se zdálo, že si opakují nějaké naučné formule nebo poučky. Sál pojal asi tisíc KŽI, byli zde tedy samí mladí lidé do pětadvaceti let podle tormanťanského kalendáře.

Čtyři údery do velikého gongu naplnily prostor vibrujícím měděným duněním. Lidé znehybněli v napjatých pózách, napřímili záda a upřeli zrak k nevelkému pódiu, kam se sbíhaly zúžené linie stěn, stropu i podlahy. Z temné chodby za osvětleným jevištěm vyjel krychlový podstavec, ozdobený černými a žlutými propletenými pruhy. Na něm stál "hadonoš" v dlouhém černém oděvu, s mikrofonem v ruce.

"Přišel den schůzky!" zakřičel na celý sál, a Čedi zpozorovala, jak se Casor chvějí prsty.

Vzala chladné dívčiny ruce do svých teplých dlaní, stiskla je a vrátila Tormanťance duševní klid. Casor se přestala třást a pohledem Pozemšťance poděkovala.

"Vládci velikého a slavného národa Jan-Jachu," "hadonoš" se uklonil, "vás dnes prověří pomocí nepřekonatelné jasnozřivosti Hada. Ti, kdo se přikrčí a sklopí oči, jsou tajní nepřátelé planety. Kdo nedokáže opakovat hymnus poslušnosti a věrnosti, je zjevný nepřítel. Všichni, kteří se opováží postavit svou vůli proti vůli Hada, podléhají nekompromisnímu výsledku Jangarových pomocníků!"

Casor se znovu začala chvět a šeptem poprosila Čedi, aby ji držela za ruku, protože teď přijde to nejhorší. V náhlé intuici uvedla astronautka dívku do kataleptického stavu. A byl nejvyšší čas!

Na podstavci se místo zmizelého "hadonoše" objevila poloprůsvitná rotující koule a zářila kresbou vlnitých čar, které se při otáčení vzájemně prolínaly. Do víření různobarevných vln se mísil mocný zvuk, jehož tonalita neustále stoupala. Koule otáčela vertikálním sloupcem duhových barev a působila na přítomné jako hypnóza. Čedi musila napnout všechnu svou vůli, aby mohla zůstat nezaujatým pozorovatelem. Zvuk náhle ustal, koule zmizela.

Na krychlovém podstavci se s vypočítaným efektem pomalu zvedal gigantický had z rudého kovu a rozvíjel obrovité závitky mohutného trupu. V rozevřených čelistích mu žhnul plamen, postranní výčnělky zploštělé hlavy zlověstně svítily fialovými očima. Lampy v sále zhasly. Had otáčel hlavou na všechny Strany a paprsky jeho očí přebíhaly po řadách Tormanťanů. Čedi se střetla pohledem s kovovým netvorem a pocítila ránu. Vědomí se jí na okamžik zakalilo. Od nohou až k srdci jí stoupala podivná slabost.

Jen silná nervová soustava, zocelená speciálním výcvikem, pomohla astronautce, aby si zachovala psychickou nezávislost. Had se sklonil níž a začal komíhat tělem, div hlavou nedosahoval do předních řad. Lidé v sále se ve stejném rytmu pohupovali ze strany na stranu, s výjimkou nezhypnotizované Čedi a strnulé Casor. Když socioložka zpozorovala, že "hadonoš" v rohu sálu bedlivě sleduje publikum, přitiskla Tormanťanku těsněji k sobě a začala se pohupovat zároveň s ní.

Had protáhle zaječel, a všech tisíc lidí se k němu přidalo. Spustili slavnostní a tklivou hymnu, v níž vychvalovali vládce planety a svůj šťastný život, zbavený hrozby hladu. Čedi se zamyslíla a na okamžik zapomněla otvírat ústa s ostatními. Prst "hadonoše" na ni ukázal.

Ze zadu se vynořila rozložitá postava "fialového" strážce, jehož bezpříkladnou tupost nedovedla prolomit ani hypnóza rudého hada. Položil ruku na Čedino rameno, ale dívka vytáhla Čagasovu "propustku". "Fialový" odskočil s hlubokou úklonou a poklusem přiběhl k "hadonoši". Vyměnili spolu několik vět, které zanikly v řevu davu. Rozmrzelý hodnostář výmluvně rozhodil rukama. Čedi už nepotřebovala hrát svou roli. Seděla nehnutě a dívala se kolem sebe. Kmity netvorova těla byly stále kratší, pohyby se zpomalily, a nakonec had znehybněl, oči mu pohasly, trojhranná lebka trčela vzhůru. Lidé ztichli jako probuzení ze sna a nechápavě se rozhlíželi.

"Netuší, co se s nimi dělo!" pochopila Čedi.

Naučili se skrývat vlastní pocity při společných schůzích pořádaných bez ustání na pracovištích. Tam, jak se Pozemšťanka dozvěděla, nežádali od KŽI nic jiného, než aby před veřejností schvalovali a vynášeli moudrost vládců. Staletá praxe lidí naučila, že podobným požadavkům není třeba přikládat význam, že stačí, když se člověk podřídí navenek. Tehdy oligarchové vynášeli metodu, jak pronikat do psychiky a odhalovat skryté myšlenky. Čedi nepozorovaně probudila Casor.

"Nemluvte na mě, ani ke mně nepřistupujte!" zašeptala astronautka.

"Vědí už, kdo jsem. Vraťte se domů, dojdu sama."

Casor, ještě napůl omráčená, chápavě zamrkala.

Čedi pomalu vstala a vyšla.

Po dusném vedru v sále dýchala s rozkoší chladný vzduch. Zastavila se u tenkého čtyřhranného sloupu z laciného umělého kamene, a pořád se nemohla zbavit myšlenky na obecné pokání pod vlivem hypnózy. Náhle na sobě pocítila upřený pohled. Otočila se a stála tváří v tvář atleticky stavěnému KŽI v zeleném stejnokroji, s našitým znakem zaťaté pěsti na rukávu.

Nevelká skupina obyvatel z řad KŽI dosahovala věku třiceti i více let. Byli to profesionální hráči a zápasníci a říkalo se jim "sportovní vzory". Nezabývali se ničím jiným než svalovými tréninky a rozptylovali davu na stadiónech scénami, které připomínaly spíš masové rvačky. "Sportovní vzor" hleděl na Čedi vytrvale a neomaleně, jako už mnoho mužů, s nimiž se tu setkala. V Pozemšťance však jejich pohledy vyvolávaly jenom nepříjemný pocit, jako by si ji prohlíželi blázni.

"Vzor" se zeptal:

"Přijela jsi z daleka? Asi teprve nedávno? Určitě budeš ze Zadní polokoule?"

"Jak jste...", Čedi se vzpamatovala.

"Jak jsi to uhodl?" Tormant'an se spokojeně usmál.

"Říká se, že jsou tam krásná děvčata, ale ty...", mladík luskl prsty, "chodíš sama, ačkoli jsi ze všech nejhezčí," neznámý kývl ke schodům, kudy odcházeli mladí lidé.

"Mně říkají Šot Ka Šek, zkráceně Šotšek."

"A mně Če Di-Zem, čili Čezem," odpověděla socioložka stejným tónem.

"Divné jméno. Ostatně, vy tamodtud jste nějací jiní."

"Tys u nás byl?"

"Ne," přiznal Tormanťan k Čedině úlevě.

"Poslyš, jsi už něčí?"

"Nerozumím ti."

"No, jestli patříš muži, nebo ne?" Když viděl, že Čedi stále nechápe, Šotšek se rozesmál.

"Má na tebe někdo právo?"

"Ne, nikdo!" dovtípila se Čedi a v duchu si spílala pro svou tupost.

"Půjdeme spolu do Okna Života."

Tak říkali Tormanťané velkým halám, kde se promítaly filmy, nebo se konala artistická představení.

"Dobře, půjdem!" odpověděla Čedi. "A co kdybych měla muže?"

"Pozval bych ho stranou a trochu bych si s ním pohovořil." Šotšek nedbale pokrčil rameny. Bylo jasné, že podobné "rozmluvy" končily pro něho vždycky úspěšně.

Šotšek se zmocnil Čediny ruky. Zamířili k šedivé krabicovité budově nejbližšího Okna Života.

Dusno v sále připomínalo Společenský dům. Sedadla byla ještě blíž u sebe. V horké místnosti zářila ohromná obrazovka. Čedi už z hvězdoletu znala mnoho tormanťanských filmů, a ten, který teď viděla, se od nich příliš neliší. Děj se rozvíjel podle vyzkoušené psychologické šablony. Když se velice skrovně oděná hrdinka ocitla v posteli s nahým hrdinou, ucítila astronautka, jak jí horké a vlhké Šotšekovy dlaně tisknou ňadra a koleno.

Čedi litovala, že nemá Fainu zdatnost a psychickou sílu. Pokusila se uhnout.

Ale Tormanťan držel pevně. Protože se chtěla vyhnout násilí, ohnula prudce loket, osvobodila se, vstala a zamířila k východu za zlostných výkřiků diváků, jimž zakrývala výhled. Šotšek ji dohnal na cestičce, vedoucí do široké ulice.

"Proč jsi mě urazila? Co jsem udělal špatného?"

Čedi na něho pohlédla klidně, dokonce trochu smutně, a rychle uvažovala, jak vyklouznout z dané situace, aniž by musila prozradit svoje inkognito.

"U nás mládenci takhle nejednají," řekla tiše.

"Když hned na začátku známosti začneme s objímáním, co budeme dělat později?"

"Copak ty to nevíš? Kolik je ti let?"

"Dvacet," zalhala Čedi.

"Tím spíš! Já myslil, že nejvýš sedmnáct... jdeme!"

"Kam?"

"Ke mně. Mám pokoj s oknem k průplavu. Koupím víno a zákusky, bude nám pěkně." Šotšek znovu Čedi pevně objal.

Mlčky se mu vytrhla a pospíšila, aby se dostala z aleje na ulici. Chodci nepřivedli pronásledovatele do rozpaků. Znovu dívku dostihl a prudkým trhnutím ji přinutil, aby se k němu otočila tváří.

"Proč jsi se mnou šla?" zeptal se zlostně.

"Nevěděla jsem, že to takhle dopadne, odpusťte!"

"Jaképak odpusťte? Pojd', všechno bude dobré. Nebo se ti nelíbím? Pojd', nebudeš litovat!"

Čedi ustoupila stranou, a v té chvíli jí Šotšek vyřal políček. Úder nebyl zvláště bolestivý. Socioložka dostávala při trénincích mnohem silnější rány. Ale poprvé uhodil někdo pozemskou dívku éry Spojených Rukou s úmyslem, aby ji urazil a ponížil. Spíš s údivem než s rozhořčením se Čedi ohlédla na davy lidí spěchajících kolem. Lhostejně nebo bázně se dívali, jak silný muž bije děvče. Nikdo nezasáhl, ani když dostala ještě tvrdší ránu.

"Ted' už dost!" rozhodla se astronautka a zmizela. Psychologickou hru "na mizení" znalo na Zemi každé dítě. Spočívala v umění odlákat od sebe protivníkovu pozornost a soustředit ji na něco vedlejšího, pak neslyšně ustoupit za jeho záda a nevyházet ze sektoru neviditelnosti. Hra se dala provádět jenom na otevřeném místě, kde člověk mohl předvídat všechny soupeřovy obraty. Šotšek se divoce a nechápavě rozhlížel, dokud se Čedi neobjevila v jeho zorném poli.

"Tady jsi! Už mi neujdeš!" zaječel Tormant'an a zvedl pěst.

Čedi se bleskurychle shýbla a zasadila mu paralyzující údery do dvou nervových uzlů. Šotšek se jí skácel k nohám. Svíjel se v marném úsilí postavit se na neposlušné končetiny a zíral na astronautku v bezmezném údivu. Přitáhla ho ke stěně, aby se mohl opřít zády, než pomine strnutí. Kolem se utvořil hlouček mladíků a dívek. Bez okolků si prsty ukazovali na povaleného Šotšeka, pochechtávali se a dělali nelichotivé poznámky. Čedi se styděla. Rychle zamířila dolů ulicí. V uších jí stále zněl sprostý smích, před očima měla Šotšekův užaslý pohled. Ovládl ji zvláštní, nový pocit. Podobal se smutku a tížil srdce. Nechápala ještě, že je to lítost, prostý lidský cit. Soustrast, soucit, touha pomáhat připadaly člověku v éře Spojených Rukou jako samozřejmost. Ale lítost pramenící z bezmoci vůči utrpení byla pro ni nová a přinutila ji úzkostlivě zkoumat vlastní jednání. Byla nespokojená sama se sebou, snažila se najít chybu. Netušila přitom, že oba její přátelé, Eviza i Vir, stejně žalostně klopýtali při prvních krocích v životě hlavního města.

Čedi spěchala domů, aby bez Casor nenadělala ještě další hlouposti. Setkávala se s užaslymi pohledy kolemjdoucích a netušila, jak velice se liší od obyvatel Jan-Jachu svou hrdě vztyčenou hlavou a vysokými řadry. Vydechla úlevou, když překročila práh těsného bytu.

Casor měla z jejího návratu radost a náhle si uvědomila, že nechala Čedi bez peněz. Hned jí vnutila několik ošoupaných čtverečků z plastické hmoty, pomalovaných hieroglyfy a značkami. Pozemšťanka peníze poslušně přijala a vyprávěla o svých příhodách. Tormant'anka se velmi polekala.

"To je nebezpečné! Urazit muže! Ty ještě nevíš, jak jsou mstiví!"

"Ale urazil přece on mě," namítla Čedi.

"To nemá žádný význam. Pro muže není důležité, co my ženy cítíme. Jen když sami uspokojí svou pýchu. Vina je vždycky na nás... Zajímalo by mě, jak je to na Zemi?"

Astronautka jí začala vyprávět o skutečné rovnosti mezi muži a ženami, o lásce, oddělené a nezávislé na ostatních věcech, o mateřství plném hrdosti a štěstí, protože matka nerodí dítě pro sebe, ani jako nevyhnutelný trest za několik okamžiků vášně, nýbrž klade je jako drahocenný dar do vztažených rukou celé společnosti.

Casor poslouchala jako očarovaná a Čedi ji zálibně pozorovala. Tormanťanka ve všedním oděvu se podobala chlapci. Široký pás přidržoval kalhoty z hrubé látky a šikmo obepínal její úzké boky. Pod ním byla zastrčena bledě modrá halena s vyhrnutými rukávy a hluboko rozepjatým límcem. Tuhé vlasy s nedbalou pěšinkou dosahovaly až k ramenům a padaly jí přes oči pod trpitelsky lomeným obočím. Pootevřené rty velkých úst svědčily, že Casor naslouchá s krajní pozorností. Se zkříženýma rukama a trochu nachýlená, tiskla svou štíhlou postavičku k obrubní dveří. Čedi v náhlém dojetí Tormanťanku objala a mateřsky jí hladila vlasy i tváře. Soumrak na Jan-Jachu byl krátký, skoro naráz nastala v pokojíku tma. Casor rozsvítila a z rozpaků si začala prozpěvovat. Její písně, plné průzračné melodičnosti i smutku, Pozemšťanku překvapily.

Byly úplně jiné, než jaké slychala na ulicích nebo v zábavních místnostech. Dívka jí vysvětlila že tormanští hodnostáři neschvalují, aby mládež zpívala melancholické písně. Domnívají se, že to snižuje beztak už chabý životní elán. Starodávné melodie, oblíbené u starší generace DŽI, budí zase zbytečné vzpomínky na minulost, a také vyvolávají smutek. Proto v celoplanetárních vysíláních dávají vládci přednost optimistickým a oslavným, třebaže kýčovitým písním. Teď bylo Čedi jasné, proč Tormanťané tak málo zpívají. Rozhodla, že je nutné, aby Casor uviděla ostatní Pozemšťany.

Ještě týž večer se astronautka měla prostřednictvím devítinožky vidět s Fai Rodis. Obě dívky vešly opatrně do Čedina pokoje, vůbec nerozsvítily a pečlivě zakryly okno. Teprve pak vytáhly pod postelí ukrytého stříbřitě modrého robota.

Socioložka otočila kolečkem svého náramku, devítinožka zapojila signál, rozezvučela se a vysunula tlapky. Casor se trochu polekala, protože ji pokládala za živého tvora.

Nosný paprsek byl nasměrován podle známých souřadnic, ale Fai se neobjevila. Rozčilená Čedi hned nezpozorovala němé značky na stěně, kam zaostřila robota. Konečně uviděla řadu kroužků a pochopila, že Rodis opustila zahrady Coamu a zanechala v pokoji nepatrný indikátor, který se uváděl v činnost paprskem devítinožky. Znepokojená astronautka zkusila zavolat Evizu nebo Vira Norina. Trvalo hodinu, než se konečně na obrazovce objevila Eviza v přiléhavé večerní toaletě s hlubokým dekoltem. Ametystová barva látky ještě zvýrazňovala její topasové, široce rozestavené oči a rudé rty.

Eviza Čedi uklidnila, když jí sdělila, že Rodis teď žije ve vysoko položené části města ve starém Chrámu Času, přeměněném na muzeum starověkých knih. Lékařka výpravy bydlila v Ústřední nemocnici a mohla se s Rodis volně stýkat. Umluvila si s Čedi schůzku za čtyři dny, až skončí meziměstská konference lékařů.

"Přijďte hned ráno, Čedi," řekla Eviza, "poobědváme spolu v nemocniční jídelně. Ostatně, kde se stravujete?"

"V jakékoliv restauraci, na kterou při svých potulkách městem právě narazím."

"Měla byste si vybrat stálou jídelnu, nějakou, kde lépe vaří."

"Všude je to stejně špatné. KŽI nemají rádi svou práci. Casor říká, že prý... kradou. Berou si pro sebe to nejlepší."

"Pročpak?"

"Bud' to snědí sami, odnesou rodině, nebo vymění za čtverečky..., totiž za peníze. Proto je jídlo tak nevalné!"

"Myslím, že vaše přítelkyně nemá pravdu. Zde na Tormansu jsou lidé tak vystrašení Stoletím Hladu, že se snaží vyrobit co největší množství potravin z každého produktu tím, že k němu přidávají nepoživatelné látky. Takhle ničí přírodní mléko, máslo, chléb, dokonce i vodu. Přirozeně, že taková strava nemůže být chutná, často je vyloženě zdraví škodlivá. Odtud ta spousta onemocnění jater a zažívacího traktu."

"Proto tedy má zdejší voda tak nepříjemnou chuť! A přitom s ní bez užitku plývají. Nebylo by lepší zacházet s ní úsporněji a dělat ji chutnější?" řekla Čedi.

"Člověk zde na každém kroku potkává věci odporující zdravému rozumu," odpověděla Eviza z obrazovky.

"Ale netrapte se, Čedi. Neplatíme zas příliš draze - mluveno po tormanťansku - za to, abychom mohli na vlastní oči uvidět tak neuvěřitelnou společnost. Rodis říká, že právě takhle si představovala epochu Rozděleného Světa na Zemi!"

"Co je zde tedy neuvěřitelného? Je to jen smutné, když člověk pomyslí na zbytečné zkoušky a oběti našich společných předků, kteří tím vším už prošli..."

"Hlavu vzhůru, Čedi! Čeká nás ještě nemálo zkoušek. Každý den se tu určitě přihodí něco nepříjemného, a nechtěla bych dlouho zůstat na Tormansu," přiznala se Eviza. Socioložka uslyšela za stěnou hlasy vracejících se majitelů bytu a rozloučila se s lékařkou. Devítinožka sama zalezla pod postel. Čedi spustila příkrývku a střetla se pohledem s Casor.

Tormanťanka stála se spuštěnými rukama, tváře jí planuly, ale v očích stály slzy.

"Mocný Hade, ta Eviza je nádherná!" řekla.

"Srdce se mi svírá, jako když jsem v dětství poslouchala pohádku."

"Co je na ní zvláštního?" usmála se Čedi.

"Všechno! Ty jsi také hezká, ale ona...! Proč je však taková tvrdá, proč je v ní tak málo lásky a soucitu?"

"Casor! Jak jsi mohla najít na Evize tolik chyb? Lidé na Zemi nejsou takoví!"

"Teď už vím, že ne! I když," dívka se chvíli zamyslela, "tys mi zpočátku připadala stejná. Že by i ona byla jiná? Ale krásná je až k nevíře!" Casor si otřela bezděčné slzy a vyklouzla z pokojíku.

Čedi zůstala zamyšleně stát.

Poprvé si vyčítala přílišnou sebedůvěru, s níž se rozhodla studovat sociologii takové planety. Chyběla jí Evizina neochvějná sebejistota, i hloubka, jakou měla Rodis.

Ve stejném okamžiku si Eviza Tanet promýšlela své vystoupení na konferenci. Jak vyprávět tormanťanským zdravotníkům o nesmírné síle pozemské medicíny ve srovnání s jejich překvapivě ubohou vědou, aby se neurazili a necítili poníženi? Viděla obětavé a hrdinné lékaře, kteří s vypětím sil pracovali ve dne v noci, bojovali s bídou v nemocnicích, s nevědomostí a hrubostí pomocného personálu, který proklínal svou špatně placenou, špinavou a neuznávanou práci.

Pacienti byli většinou DŽI, personál KŽI. Obě vrstvy se vzájemně nenáviděly a situace nemocných se stávala tragickou. Obvykle příbuzní dělali všechno možné, aby svým blízkým pomohli překonat nemoci doma.

Situace na chirurgii byla nemožná. Dusné, přeplněné pokoje s typickým pooperačním zápachem dlouho Evizu strašily ve snu a rušily její vzpomínky na Zemi.

Pozemskou lékařku ubytovali inženýři z vrstvy DŽI, zajímaví vyšší stupeň v hierarchickém žebříčku. Proto její pokoj i lůžko byly o něco prostornější, než měla Čedi. Každá příčka v tormanťanské hierarchii nesla s sebou nějaké výhody, ať už se týkaly větších rozměrů bytu nebo lepší stravy. Eviza s údivem pozorovala, s jakou urputností lidi o taková nicotná privilegia bojují.

Hlavně se snažili proniknout do horní vrstvy hodnostářů, stát se "hadonoši", jejichž výsady dosahovaly maxima. Plnou silou propukaly podvody, pomluvy a udavačství. Úplatky, otrocká horlivost, slepá nenávisť ke konkurentům... Ahrimanova Střela šlela, odstraňovala z cesty slušné a čestné lidi, rozmnožovala mezi "hadonoši" řady padouchů...

Eviza, kvetoucí a plná života, vstoupila v den konference do služebního pokoje lékařů v Ústřední nemocnici. Prošla ozařovací komorou a desinfekční chodbou do malé haly. Zastavila se, aby na sebe pohlédla do zrcadla. Ze sousedního kuřáckého pokoje k ní dolehly pootevřenými dveřmi hlučné hlasy. Hovořící mluvili bez zábran. Eviza pochopila, že je řeč o ní. Mladí lékaři vyjadřovali o překot své nadšení nad cizinkou, a to způsobem, že Eviza nevěděla, má-li se smát či zlobit.

"Celý se třesu, když jde kolem mne," slyšela vysoký tenor, "žlutá kukadla jí svítí, prsa div neprotrhnou blůzu, nohy, ach, jaké ta má nohy...!"

Eviza vešla do kuřáckého salónku. Přivítali ji tři lékaři, kouřící dýmky. Přelétla všechny smějícíma se očima a mladíci se dovtípili, že vyslechla jejich rozhovor.

Primář nemocnice, majestátní muž v brýlích, uviděl Evizu a roztáhl v úsměvu tenké, nepříjemné rty lišáka a mrzouta. Měl na sobě obvyklý šat všech lékařů na Jan-Jachu, žlutý plášť s černým pásem a stejně žlutou měkkou čapku. Bystrýma přimhouřenýma očima rychle přelétl úbor své pozemské kolegyně, jejíž postava, nálada i hrdá tvář byla v dokonalé harmonii s jasnou barvou obleku.

"Pojďme do mého vozu!" a nečekaje na souhlas táhl Pozemšťanku k postrannímu vchodu, kde ho čekal dlouhý a úzký dopravní prostředek.

Konference se měla konat v paláci za městem. Stroj šplhal po příkré cestě a předjížděl spousty chodců. Na jednom místě Eviza zpozorovala starou DŽI s těžkým nákladem na zádech a mimovolně pokynula řidiči, aby zastavil. Ale šofér ani nepřibrzdil. Na udivený astronautčin pohled se šéflékař jen zasmušil.

Dojeli k budově s omšelými ozdobami z velkých kamenných květů. Vysoká zeď se na několika místech sesula, tříступňová vížka nad branou byla na spadnutí. Ale zahrada kolem vypadala hustá a svěží, bez známek uvadání, charakteristických pro parky a sady ve vnitřním městě.

"Jak jsem viděl, překvapilo vás, že jsme nesvezli stařenu?" začal vedoucí lékař a pohlédl na Evizu po svém boku.

"Jste všímavý!"

"U nás nemůže být člověk příliš dobrý," řekl Tormanťan, jako by se ospravedlňoval.

"Za prvé bychom mohli dostat infekci, za druhé musíme šetřit stroj, za třetí..."

Eviza ho posunkem přerušila.

"Nemusíte mi nic vysvětlovat. Vy zde myslíte jenom na sebe, šetříte stroj, ten primitivní výrobek ze železa a umělé hmoty, víc než člověka. To všechno je zcela přirozené ve společnosti, kde život menšiny se vykupuje smrtí většiny obyvatel. Jen se divím, proč jste se dal na medicínu. Má smysl léčit lidi při vašem systému lehké smrti a rychlé výměny generací?"

"Mýlíte se! DŽI jsou nejcennější část obyvatelstva. Naší povinností je oddálit jejich smrt, léčit je všemi prostředky. Ideální by ovšem bylo, kdybychom mohli zachovat pouze mozek, oddělit ho od zchátralého těla."

"Naši předkové upadli do stejného omylu, když se domnívali, že mozek a psychiku lze oddělit od ostatního těla, jako by spolu netvořily nerozlučný celek. Někteří lidé dokonce tvrdili, že celý svět existuje pouze v představě člověka. Zde vězí kořeny mnoha biologických omylů. Mozek ani psychika se neutvářejí samy o sobě. Jejich struktura a funkce jsou výtvorem společnosti a doby, je to souhrn poznatků v období vzniku individua. Jenom nepřetržitým vstřebáváním nových dojmů, znalostí i vjemů překonává mozek emocionálních lidí nebo těch, kdo mají vynikající paměť, zákonitou konzervativnost, a to jen do určitých mezí. Veliký vědec třicet let po dosažení vrcholu své činnosti se stane konzervativcem, beznadějně zaostávajícím za svou dobou. On sám to ani nepochopí, protože jeho mozek je naladěný na stejnou notu se světem, který už odešel do minulosti."

"Je přece možno modelovat nové podmínky, umocňovat je..."

"Zatímco modelujete, vzdálenost mezi kondicí mozku a podmínkami prostředí ještě vzroste. Psychická sféra se mění nepoměrně rychleji než biologická transformace."

"My jsme neteoretizovali, nýbrž bojovali se smrtí, na pokusech jsme si osvětlovali nové možnosti, jak prodloužit život."

"A připojili jste ke kolosálnímu seznamu přírodních i lidských zločinů další milióny mučedníků. Když člověk sečte všechna zvířata utýraná při pokusech, všechny nemocné usmrcené operacemi, pak musí co nejrozhodněji odsoudit váš empirismus. V historii naší medicíny a biologie byly také periody prezíravého vztahu k životu. Každý žák směl kucht živou žábu a polovzdělaný student psa nebo kočku. Zde je velice důležité zachovat míru. Přestoupí-li se hranice, stane se lékař rezníkem či travičem a vědec vrahem. Není-li dosaženo potřebné meze, pak se lékaři mění na fantasy či negramotné ouřady. Nejhorší ze všech jsou fanatikové ochotní rozřezat člověka křížem krážem, o zvířatech nemluvě, jen aby provedli nebývalou operaci, zaměnili nezaměnitelné. Nechápu, že člověk není mechanismus složený ze standardních součástí, že srdce není jen pumpa a mozek nepředstavuje celého člověka. Takový přístup k věci nadělal svého času u nás mnoho škod, a vidím, že na vaší planetě je v plném rozkvětu."

Vedoucí lékař chytil Evizu za ruku a strhl ji z cestičky. Ocitli se za košatým keřem.

"Sehněte se, honem!" zašeptal Tormanťan tak naléhavě, že Pozemšťanka uposlechla.

Od brány běželo několik lidí a hnali před sebou tlustého muže s popelavou tváří a vypoulenýma očima. Běžícímu docházely síly. Potácivě se zastavil. Jeden z pronásledovatelů ho kolenem udeřil do obličeje a tlouštík se napůl zhroutil. Druhý podrazil oběti nohy. Pak začali po sraženém muži šlapat.

Eviza se vytrhla šéflékaři, běžela k místu násilí a volala:

"Stůjte, přestaňte!"

Po zdivočelých tvářích přeběhl nesmírný údiv. Pěsti se rozevřely, na zkřivených rtech se mihl náznak úsměvu. V nastalém tichu bylo slyšet jen sténání oběti.

"Styd'te se! Šest mladíků tluče jednoho, ke všemu tlustého a starého! Copak nechápete, že je vaše jednání odporné?"

Silák v modré haleně se naklonil kupředu a šťouchl prstem do Evizy.

"Veliký Hade! Že mě to nenapadlo! Ty jsi přece ze Země?"

"Ano!" odpověděla a poklekla, aby prohlédla zraněného.

"Nech toho mizeru! Ten má tuhý kořen! Dali jsme mu jen trochu za vyučenou."

"Proč?"

"Protože je to škrabal. Tihle prokletí spisovatelští lokajové si vymýšlejí báchorky a lži o našem životě, překrucují historii, aby dokázali velikost a moudrost těch, kdo jim dovolují trochu déle žít a dobře jim platí. Za každou napsanou větu, která se líbí vládcům, musíme draze platit my všichni.

Takové nestačí bít, ty je třeba zabíjet!"

"Počkejte!" přerušila ho Eviza.

"Možná že jeho vina vůbec není tak velká. Vy zde se nestaráte, odpovídá-li pravdě, co se říká nebo píše. Spisovatelé také nepřemýšlejí o následcích nějaké peprné, efektní fráze. Stejně vědci neuvažují, jaké zlo způsobí jejich objevy. Spěchají, aby o všem nejdříve zpravili svět, a připomínají o překot kokrhající kohoutky."

Mluvčí hloučku se upřímně a sympaticky zasmál.

"Jsi chytrá hlava, Pozemšťanko! Jenže nemáš pravdu. Oni dobře vědí, že lžou. Jsou horší než holky, které se v zahradách milují za peníze. Ty prodávají jen sebe, ale tihle nás všechny. Nenávidím je!" a kopl do své oběti, která se snažila odplazit po čtyřech.

"Přestaňte, nešťastníci!" Eviza svým tělem zaštitila spisovatele.

"Rychlý Hade! Ty ničemu nerozumíš!" pohlédl na ni vůdce přimhouřenýma očima.

"Nešťastní jsou oni, ne my! My odcházíme ze života v plné síle, nevíme, co je nemoc, nemáme strach, o nic se nestaráme. Co nás může polekat, když stejně brzy umřeme? Ale DŽI se věčně třesou, bojí se smrti i dlouhého života s nevyhnutelnými nemocemi. Mají hrůzu, že se znelíbí hadonošům, bojí se pronést slovo proti vládcům, aby je nepřevodli mezi KŽI a neodeslali do Chrámu Sladké Smrti. Strachují se jen o své výsady v jídle, bydlení i oblékání."

"Pak zaslouží politování!"

"To by tak scházelo! Víš, čím si vykupují právo na dlouhý život? Vymýšlejí si, jak přivést lidi k poslušnosti, jak vyrobit jídlo z nejhoršího odpadu, jak přinutit ženy, aby rodily víc dětí pro Čtyři. Vyhledávají zákony, které by ospravedlnily nezákonnost hadonošů, vychvalují, lžou, jen aby si vymohli povýšení."

"Chtějí tedy dostat obtížnější a odpovědnější práci?"

"Ale kdepak! Čím vyšší má u nás člověk postavení, tím méně pracuje. Proto se plazí, aby dosáhli hodnosti hadonoše, kvůli tomu jsou ochotni zradit celý svět!"

"A vy nezrazujete na schůzkách s Hadem? A nebojíte se Jangara?"

Mluvčí KŽI se zachvěl a rozhlédl.

"Znáš víc, než jsem si myslel... Nu, buď zdráva, Pozemšťanko, už se neuvídíme!"
"Mohla bych vás požádat o něco důležitého? Právě vás," Eviza pohlédla na vůdce skupinky.

Zarděl se jako malý chlapec.

"Přijde na to, o co?"

"Abyste zašel do Chrámu Času, kde je památník starých knih, a vyhledal tam naši velitelku. Jmenuje se Fai Rodis. Promluvte s ní stejně otevřeně a rozumně, jako jste hovořil se mnou. Nejdřív ale vyhledejte inženýra Taela. Je to sice DŽI, ale člověk, jakých je na vaší planetě málo."

"Dobrá," mladík jí stiskl ruku.

"A řekněte, že vás posílá Eviza Tanet."

"Eviza Tanet... jaké jméno!"

Šestice zmizela v zahradě. Od brány mířila k Evize hlučná skupina lékařů z Ústřední nemocnice, kteří přijeli společně ve velkém voze. Z křoví vyšel vedoucí lékař, zavolal pomocníky a mlčky táhli postiženého k autu.

"Kdo to je?" zeptala se Eviza jednoho z nemocničních kolegů.

"Vynikající spisovatel. Ti ho zřídili!" oslovený se spokojeně usmál, jako by se plně stavěl na stranu KŽI.

Udivená Pozemšťanka vykročila s lékaři k úzkému portálu palácového vchodu.

Uvnitř budovy se opakoval známý tormanský styl. Těžké dveře ústily do prostorné haly. Široké schodiště vedlo do sálu vroubeného dvojitou řadou sloupů. Vestibul byl zaplněn lidmi. Pohledy všech se okamžitě obrátily k Evize. Odvedli ji nahoru a usadili v postranní galérii na odřenou pohovku. Ostatní přítomní zůstali i nadále dole, kde utvořili špalír.

"Čekají na někoho?" zeptala se Pozemšťanka staršího muže ve žlutém plášti.

"Samozřejmě," odpověděl stroze.

"Mají přibýt představitelé Nejvyššího Shromáždění."

"Proč přibýt, a ne prostě přijet?"

Muž pohlédl vylekaně na Evizu a mizel mezi sloupy.

Čekání se táhlo přes půl hodiny, než vyšlo najevo, že hodnostáři neprijedou. Zástup dole jako by se protrhl. Za smích a hlučného hovoru, typického pro Tormantany, řítily se všichni po schodišti do sálu. Šéflékař vyhledal Evizu a vedl ji na tribunu, kde seděli nejvýznamnější lékaři hlavního města i čestní hosté z ostatních míst planety. Ale Pozemšťanka odmítla a ujistila ho, že pro mladou řadovou lékařku mezihvězdné expedice se vysoká pocta nehodí, protože si ji ničím nezasloužila. Posadila se u sloupu na začátku sálu a cítila, že se k ní upíná pozornost celé posluchárny. Projev, který měla přednést, jí působil starosti. Řečníci se beze spěchu střídali. Mluvili rozvláčně o věcech více než zřejmých, a každý nejdříve zdůvodňoval svůj referát. Tormantané tomu říkali stručný úvod. Všechno svědčilo o tom, že podobné banality nikoho nezajímají. Eviza to vyzorovala ze znučených tváří i z šumu v sále, stěží přehlušovaného zvukem reproduktorů. Konečně pořadatel ohlásil, že lékařka ze Země projevila přání vystoupit před shromážděním tormantanských zdravotníků.

Eviza prošla sálem k tribuně, pozdravována voláním, potleskem i hvízdáním nadšené mládeže. Ať se křik a hluk zdály sebedivnější, byly výrazem přátelských pocitů. Pozemšťanka poděkovala přítomným úklonou. Když začala hovořit s měkkým pozemským přízvukem, který nemohly setřít ani zesilovače, rozhostilo se v sále nebývalé ticho.

"Vaši zástupci chtěli, abych se obeznámila s medicínou na Jan-Jachu, zhodnotila kriticky chyby lékařů a řekla vám o pozemských úspěších v této vědecké oblasti. Ale mé znalosti o zdravotnictví na zdejší planetě jsou mizivé, a hlavně, chybí mi základní kritéria, která jsou předpokladem k posouzení každé vědecké disciplíny. Bylo by proto ode mne troufalé a neodpovědné, vystupovat v roli kritika nebo rádce. Mohu udělat jediné - vyprávět vám o překážkách, s nimiž jsme se na Zemi v minulosti setkávali a jak jsme je dokázali překonat..."

Eviza hovořila věcně a výstižně. Když před posluchači nastínila historii a vývoj pozemské medicíny od éry Rozděleného Světa se všemi obtížemi, omyly a slepými uličkami, jejichž problematika se v mnohém podobala současným poměrům na Tormansu, zmínila se na závěr ještě o několika osudových pastích, jež sama příroda nastražila lidstvu na jeho cestě za pokrokem. Cílem této cesty byl návrat k prvotnímu zdraví, ale bez závislosti na nelítostné přírodě. Šlo o to, uniknout jejím hekatombám, jimiž doprovází zlepšování a zdokonalování živočišných druhů, aby se tak nemilosrdně pomstila člověku za neobratné pokusy vymanit se z její moci.

"A to se nám podařilo!" zvolala Eviza.

"Všichni jsme zdraví, silní, odolní už od narození. Pochopili jsme, že naše nádherné lidské tělo si zaslouží víc než sedět v křeslech a mačkat tlačítka. Naše ruce jsou nejlepší ze všech nástrojů, které příroda nebo člověk vytvořili. Ale žádají si misrovskou práci, aby pocítily opravdové uspokojení. To ovšem nestačí. Bojujeme za život svého rozumu stejnou měrou jako za život svého těla. Můžete se dovědět, jak nesmírné úsilí jsme vyvinuli v tomto nerovném boji. Nerovném proto, že hloubka a všeobjímající moc přírody se ještě zdaleka nevyčerpaly a lidstvo dosud vede nepřetržitý boj za své duševní i fyzické zdraví a je připraveno na jakýkoli útok přírodních živlů!"

Když Eviza skončila svou řeč, zvedla se v sále vlna souhlasného volání. Přísná, oduševnělá vážnost z astronautky spadla, na pódiu stála teď usměvavá, trochu koketní mladá žena, a ukláněla se publiku jako tanečnice. Tato metamorfóza zesílila ještě nadšení mezi lékařskou omladinou. Tormant'anům se všeobecně zamlouvala veselá vážnost Pozemšťanů, kteří si nikdy nezahrávali s velkými city, nikomu se nevysmívali a nesnažili se pobavit na účet druhého...

Eviza se vrátila na své místo, a znovu sledovala referující lékaře. Mluvili v podstatě o důležitých problémech na úrovni tormant'anské vědy, oznamovali nové objevy, ale zajímavé myšlenky tonuly v moři zbytečných frází. S výjimkou psychologických pozorování nevytěžila Pozemšťanka z rozvleklých příspěvků nic, co by stálo za pozornost. Zvyk hovořit za každou cenu si vysvětlovala touhou řečníka uplatnit před ostatními svou osobnost. Kromě toho záplava řinoucích se slov skýtala člověku vnitřní uvolnění, nutné ve světě trvalého útlaku a rozčilování. Ale mnohomluvné referáty byly čím dál tím únavnější. Eviza se zaradovala, když byla

ohlášena přestávka. Vstala s úmyslem najít opuštěné místo, aby se trochu osvěžila procházkou - ale kdepak! Obklopil ji hlučný zástup vzrušených Tormant'anů a Tormant'aneček všech věkových vrstev, od mladých praktikantů až po šedovlasé přednosta nemocnic a profesory lékařských institutů. Vyhledala pohledem hlavního lékaře, s nímž přijela z nemocnice. Prodral se bez okolků davem a přistoupil k ní.

"Mám vás doprovodit do jídelny, abyste se posilnila? Páni kolegové, rozejděte se, naše návštěvnice ze Země je hladová a unavená!"

Eviza neměla chuť na jídlo, zvláště v neznámé jídelně. Ztrácela apetit při pohledu na nevysvětlitelné nepřátelství obsluhujících žen. Jakákoli závislost na druhém člověku byla na Tormansu pokořující. Každý se dlouho pitvořil a naparoval, než vykonal, co bylo jeho přímou povinností. Nechuť či v nejlepším případě dokonalý nezáměr o práci byly příznačným rysem vrstvy KŽI. DŽI se před nimi třáslí, kdykoli čekali na nejobyčejnější službu. Na závodech a v továrnách, kde poroučeli fialoví "hadonoši", byla situace jiná. Sebemenší odpor se bez prodlení trestal, nejčastěji transportem do Chrámu Sladké Smrti. Zato mimo dosah pronikavých očí hodnotářů a stráží se KŽI nenáviděným DŽI všude krutě posmívali. A ti beze slova trpěli, protože věděli, že z rozhodnutí Rady Čtyř se KŽI mohou kdykoli stát jejich katy. Eviza, ponořená do úvah, šla vedle šéflékaře alejí k úzkému domu, kde byla jídelna i restaurace.

"Divíte se, proč jsem se ukryl za křovím a neběžel spisovateli na pomoc?" zeptal se zničehonic lékař a snažil se zachytit pohled své společnice.

"Ne," odpověděla Eviza lhostejně.

Nebyla zvědavá na osobní motivy činu plynoucího nutně ze společenského zřízení na Tormansu.

"Mohl bych si poranit ruce a poškodit mnoho lidí, kteří by marně čekali na operaci."

Mezi stromy vyrostla jako ze země ohromná tlupa a hrnula se k nim. Vedoucí lékař zesinal, obličej mu zkřivil strach, ale Eviza poznala mladé lékaře, účastníky konference. Přirřítli se jako vítr, odstrčili doktora a v těsném kroužku obklopili Pozemšťanku. Půvabná Tormant'anka, jejíž temná pleť, černé vlasy a jiskrné černé oči se výrazně odrážely od žlutého stejnokroje, vystoupila se smíchem před Evizu:

"Nezlobte se, že jsme vás takhle přepadli. Zpozorovali jsme, že se chystáte odejít.

Kdoví, jestli se s vámi ještě setkáme! Máme některé důležité problémy, a jistě neodmítnete..."

"Neodmítnu," řekla stejně vesele Eviza, "jestli na to stačím. Mé znalosti jsou velmi omezené. Co vás zajímá?"

"Sex! Řekněte nám, jak se u vás na Zemi vyrovnáváte s touto příčinou mnoha utrpení, s vidinou nejvyššího i lživého štěstí. Vyprávějte nebo alespoň odpovězte na otázky, které jsme vám nemohli položit v konferenčním sále."

Eviza uviděla palouček, chráněný před vedrem alejí vysokých hustých stromů. Všichni nadšeně přijali její návrh, aby uspořádali improvizovanou besedu právě tam.

Nízká drsná tráva rozkvetla žlutými oděvy lékařů, kteří se porůznu usadili ve stínu. Pozemšťanka s nohama zkříženýma pod sebou zaujala místo na malém pahrbku před svými posluchači a vysmívala se sama sobě, že opět dělá kazatelku. Teď byl její cíl jiný než na konferenci.

Zde mohla mluvit bez obav, že bude obecenstvo traumatizovat svými formulacemi, jak se to stává při rozdílném intelektuálním vnímání. Pohlédla na temnou oblohu Tormansu, přelétla zrakem pruhy fialových odstínů... Přemýšlela, jak začít...

"Lidstvo na Jan-Jachu jednou odmítá význam a sílu sexu, jindy zas ho přeceňuje a přisuzuje mu v životě dominantní váhu. Tím, že upadá z jedné krajnosti do druhé, nedospělo dosud ke skutečné pohlavní výchově."

"Existuje snad u vás pohlavní výchova?" zazněla otázka.

"Existuje, a příkládá se jí velká důležitost. Člověk se musí naučit ovládat vlastní tělo, nepotlačovat sexuální touhu, ale také se jí nepodřizovat až k nevázanosti."

"Copak se dá regulovat láska a vášeň?"

"To není správná představa. Jakmile se vyhoupnete na hřeben vlny, je třeba obratně balancovat, nechcete-li sklouznout zpátky. Když ale chcete zastavit, pak vlnu prostě opustíte, necháte ji přejít..."

Po nechápavých pohledech posluchačů si Eviza uvědomila, že v tormanských mořích neexistují obrovské vlny způsobované přílivem, a mladí lidé tudíž nevědí nic o krkolomné jízdě na latu, široké desce opatřené akumulátorem a motorem, a ovládané pouze nohama...

"Mluvila jsem na shromáždění o reciproční závislosti. Bohatá psychika potřebuje silné a zdravé tělo, které zas mnohostranný duševní život plní odvahou, činorodostí, vytrvalostí a emocemi. Biochemie člověka vyžaduje trvalou vzrušivost mozku na jednu pětinu jeho kapacity, a to zajišťuje hladina pohlavních hormonů v krvi. Za to člověk platí - mluveno vašimi slovy - neutuchajícím a silným erotickým citem.

Tlumí-li se tento cit příliš dlouho, trpí člověk buď nervovými depresiemi a psychickými anomáliemi, anebo v pokořující žádosti vyhledává náhodného partnera..."

"To znamená, že je třeba oddat se vášni impulzivně, v prudkých vzplanutích," řekla Tormanťanka, která začínala besedu.

"Ovšem!"

"Ale co láska? Impuls přece nemůže trvat dlouho?"

"To je pravěký omyl! Člověk dorostl k opravdové lásce, ale zde u vás dál přetrvává jeskynní názor, že láska je pouze vášeň, a vášeň že znamená jen pohlavní spojení. Nemusím přece říkat, oč bohatší, prudší a delší je skutečná zamilovanost! Dokonalý soulad všech tužeb, zálib a snů, který lze nazvat láskou, nenajdeme ani u nás na Zemi lehce a jednoduše. Pro nás je láska slovem posvátným, a znamená cit velmi obsáhlý a mnohostranný. Ale i čistě fyzická, pohlavní láska v nejužším smyslu slova nemá nikdy odstín jednostrannosti. Je to víc než rozkoš, je to služba milovanému člověku, a zároveň i kráse a společnosti, dokonce se někdy musí podřídít požadavkům genetických zákonů navzdory osobním zálibám, jestliže je obé v rozporu u lidí, kteří chtějí mít děti. Ale zákeřnou sílu nahromaděných hormonů jsme se naučili uvolňovat, abychom dosáhli vnitřního klidu a harmonie..."

"Copak jste na Zemi nemohli tuto sílu regulovat chemicky, pomocí léků?" zeptal se Evizin známý neurochirurg.

"Lépe je nezasahovat do složité struktury hormonů, které jsou psychofyziologickým základem individua, a jít přirozenou cestou erotické výchovy."

"Vy učíte chlapce a dívky erotice? To je neslýchané!" zvolal neurochirurg.

Ozvalo se pohrdavé mumlání a bručení. Vysoký lékař s jakousi zářící broží na hrudi vstal, prošel kolem prvních řad posluchačů a impertinentně se na Evizu zadíval. "Čekal jsem jiná odhalení od vyslankyně Země. Tahle jsou stará jako Bílé Hvězdy. Uplatňujete v praxi, abych tak řekl, základní erotickou instruktáž u jednotlivých párů?"

"Samozřejmě! Aby zamilovanost dvojice trvala co nejdéle."

"A když dlouho nevydrží?"

"Pak oba partnery zklidníme tím, že každému zvlášť se dostane poučení o vyšším Erotu."

"To je u nás absolutně nemožné. Pozemšťanům zřejmě chybí hlavní milostný cit, totiž žárlivost."

"Žárlivost u nás opravdu neexistuje. To je přežitek prvobytného pohlavního výběru, kdy se bojovalo o samici nebo samce. Naše ženy i muži jsou silní a klidní, nežárlí, pochopí i dočasné nepochopení. Ale vědí, že nejvyšší štěstí člověka je vždycky na hranici jeho sil."

Oponent pohlédl na Evizu mužsky oceňujícím zrakem.

"Zřejmě je to možné jen proto, že vy, Pozemšťané, jste tak chladní, že váš podivuhodně nádherný zevnějšek člověka spíš odrazuje, než přitahuje."

Část mužů souhlasně zatleskala.

Eviza se nahlas rozesmála.

"Cestou na konferenci jsem vyslechla rozhovor několika zde přítomných mužů, kteří se o mých přednostech vyjadřovali docela jinak. I teď cítím pozornost adresovanou mým nohám." Pohládila si oblá kolena vykukující pod krátkým oděvem.

"Ani na okamžik jsem nepřestala vnímat lačné pohledy namířené ke mně z mnoha stran. To znamená, že chlad rozhodně nevedí přitažlivosti a můj oponent nemá pravdu."

Teď zas ženy odměnily Evizu potleskem.

"Jsme opravdu chladní, pokud nedáváme volný průchod erotice, ale pak..."

Eviza pomalu vstala, vzpřímila se a vypjala, jako ve chvíli nebezpečí. A Tormant'ané uviděli novou proměnu astronautky. Rty měla pootevřené, jako by se chystala zpívat nebo cosi říci, "tygří" oči téměř zčernaly. I beztak vyzývavá ňadra mladé ženy se vzepjala ještě výš, ladný štíhlý krk se vztyčil na neširokých, rovných ramenou s nepředstavitelně čistou a hladkou pokožkou, ruměncem vzrušení pronikl opálenou vrstvou obnažené pleti. Klidná a přívětivá vědecká pracovnice zmizela. Místo ní tu stála sama podstata ženství ve vyzývavé kráse a síle, láková, hrozivá, maličko přezíravá...

Změna byla tak pronikavá, že posluchači zděšením couvli.

"Had, skutečný had," ozval se šepot ohromených Tormant'anečků.

Eviza využila všeobecného zmatku a opustila palouk.

Nikdo se neodvážil ji zastavit.

Čedi šla pomalu ulicí a tiše si pobzukovala, třebaže by se nejraději rozezpívala z plných plic. Toužila vyběhnout na volné prostranství, už dávno pociťovala nedostatek prostoru. Pokojíky malé jako klíčky, v nichž teď trvale bydlila, ji nesnesitelně stísňovaly. Někdy nemohla vydržet steskem, neměla sílu dívat se ani dýchat, a pak

se vydávala na toulky, mījela malinké parčíky a ubohá náměstí a spěchala, aby co nejdříve byla v hlavním parku. Teď chodila častěji sama. Stávalo se, že ji zastavovali "fialoví" nebo lidé v uniformě s "okem" na hrudi. Kartička ji vždycky spolehlivě vysvobodila. Casor ji upozornila na tmavě modře podtrženou řádku značek, jež v překladu znamenaly "projevovat zvláštní pozornost". Byl to kategorický příkaz všem Tormant'anům, ať v jídelnách, obchodech, kadeřnických salónech, prostředcích veřejné dopravy, či kdekoli jinde, aby Čedi obsloužili co nejrychleji a nejlépe. Pokud chodila s Casor, nikdy kartičku nepoužívala, a přesvědčila se tak z vlastní zkušenosti, jak obtížné je pro řadového obyvatele hlavního města dosáhnout ne zvláštního, ale docela normálního zacházení.

Sotva však vytáhla čtvereček z plastické hmoty, hrubiáni se začali co nejponíženěji klanět, a zároveň hleděli mít nebezpečnou návštěvnici co nejdříve ze dveří. Všechny ty nenadálé obraty, vyvolané strachem, Čedi natolik odrazovaly, že používala kartičku jen jako obranu před "fialovými".

Už několik dní se Čedi nepodařilo navázat prostřednictvím robota spojení s Evizou nebo s Virem. Neviděla se ani s Rodis. Vir Norin žil mezi vědci a mladá socioložka nechtěla jít za ním, nebude-li to krajně nutné. Počítala, že se Eviza brzy objeví, a nedovedla si představit, co ji mohlo zdržet víc než čtyřiaadvacet hodin. Čedi se vypravila k přítelkyni pěšky. Neodradila ji značná vzdálenost, ani špatný, terén města. Šla kilometr za kilometrem, nevšimla si jednotvárných domů, ale snažila se objevit pomníky a památníky, v nichž se na každé planetě obrazy sny obyvatel, vzpomínky na minulost i touha po kráse. Na Zemi byly skulptury velmi oblíbeny a stavěly se na otevřených a osamělých místech.

Ale ve Středu Moudrosti stály na náměstích i v parcích obelisky nebo zpodobeniny hadů s poučnými nápisy. Zřídka se objevily sochy velkých vůdců z rozličných historických období Jan-Jachu. Pózami i výhrůžnými tvářemi, v nichž se zračila neústupná vůle, byly si všechny navzájem podobné jako blíženci. Úplně tu chyběly sochy, které by zachycovaly prostou krásu člověka nebo myšlenky.

Čedi zahrula do uličky s jednotnými rudými domy, zdobenými starodávnými vzory z černé keramiky. Vypadalo to, jako by ohromné kapky smůly stékaly po širokých hladkých stěnách. Zde byly byty DŽI, a také Evizin útulek v hlavním městě. Dívka vytočila známý kód, jímž se otvíraly dveře, a v maličké předsíni hlasitě požádala o dovolení vstoupit.

Hlava domácnosti, obstarlý bakteriolog, jako obvykle nebyl doma, protože většinu času trávil v Hlídkách Zdraví. Ozval se hlas hospodyně, která zvala Čedi do vedlejšího pokoje. V křesle s knížkou v ruce seděla uplakaná žena středních let. Eviza prý nebyla už čtvrtý den doma. Žena se s obavou zeptala:

"Co myslíte, objeví se tu ještě vaše kolegyně? Vždyť tu zůstaly všechny její věci!"

"Určitě přijde. Ale co se vám stalo?"

"Neštěstí! Ach, jak bych tu potřebovala vaši přítelkyni! Jen ona může zmírnit mé trápení!"

"Jaké? Možná že bych vám mohla pomoci hned?"

"Já...," žena vzlykla, slzy se jí koulely po tvářích.

Čedi ji položila ruku na hlavu.

"Nemohu," žena zvedla knihu, "vůbec nemohu číst. Nevidím. Co se mnou bude? Trochu jsem si vydělávala výpisky. Ale teď? Co mám dělat? Jak budu žít?"

"Především se uklidněte. Máte muže a děti, kteří vás potřebují."

"Je strašné být bezmocná. To vy nepochopíte. Knihy byly mou jedinou radostí.

Mně, která jsem neužitečná, nikomu nepotřebná, dávají knihy všechno!" a znovu ji vyhrkly slzy, "nevidím! A naši lékaři neznají pomoc."

Slzy bezmoci a beznaděje se bolestně dotkly Čedina nitra. Neuměla bojovat proti lítosti, citu, který se jí zmocňoval stále silněji. Musí požádat Evizu, aby ženě pomohla nějakým účinným lékem.

V moři utrpení na Tormansu bylo ženino trápení jen kapkou. Pomáhat kapce je pro moře bez významu a bez užitku. Tak to učili Čedi na Zemi, kde se vždy požadovalo - určit příčiny utrpení, zničit jeho kořeny, a tím napomáhat dobru -.

Ale zde bylo všechno naopak. Příčiny byly nad slunce jasnější, ale vykořenit je v propasti tormanského inferna nemohla nejen Čedi, ale ani celá posádka Temného Plamene. Dívka usedla vedle plačící ženy, uklidnila ji, a teprve pak se vydala domů.

Setmělo se. Na spoře osvětlených ulicích hlavního města se tu a tam objevili chodci, mihli se v záři luceren, a zase zmizeli ve tmě. Měsíc stál nízko nad obzorem a jeho slabý šerý svit vrhal matné přízračné stíny. Čedi byla patrně jedinou ženou v opuštěných ulicích této městské čtvrti.

Astronautka nespěchala do své komůrky. Připomínala si stříbřité měsíční noci na Zemi, kdy lidé mizeli v noční přírodě, aby buď osamotě snili, milovali se nebo podnikali procházky společně s přáteli. Zde s příchodem tmy všichni pádili domů pod ochranu svých čtyř stěn, a ještě se bojácně ohlíželi.

Čedi šla asi hodinu, než se dostala do dobře osvětlené centrální čtvrti ve Středu Moudrosti. Večerní zábavy sem přilákaly spousty lidí, hlavně z řad KŽI, kteří kvůli bezpečnosti přicházeli v malých skupinkách. DŽI se vyhýbali místům, kam chodili KŽI. I Čedi se snažila skupinkám vyhnout, aby nemusila použít únavného psychologického působení, ale hlavně aby nepotřebovala ukazovat ochrannou kartičku vládců.

Když uviděla proti sobě přicházet hlouček mužů, kteří za doprovodu reproduktoru hulákali jakousi rytmickou píseň, přešla na druhou stranu ulice a zastavila se u kamenné brány. Lidé chodili sem a tam, ozývaly se výkřiky a hlasitý chechtot, tak vlastní obyvatelům Jan-Jachu. Dva mladíci přistoupili k Čedi a snažili se zapříst rozhovor. Široké schodiště tonulo v jasném rudě fialovém světle, které sem v šikmých kaskádách dopadalo z průčelí Paláce Večerních Potěšení, obklopeného dvojitou řadou tmavě modrých čtyřhranných sloupů zdobených zlatem. Mládenci však zmizeli jako odváti větrem, když cestu zatarasili tři KŽI, obávané "vzory".

Přišli blíž, prohlíželi si Čedi, a pak mezi sebou o něčem hovořili. Vtom čísi ruka uchopila dívku ze zadu a přinutila ji, aby se otočila. V ostrém pocitu nebezpečí uhnula instinktivně stranou. Strašlivý úder, způsobený něčím těžkým zřejmě kovem, zasáhl Čedi do hlavy, sedřel jí kůži na zátylku, roztrhl sval a roztrávil jí pravý ramenní kloub, klíční kost i část lopatky. Při pádu se bezděčně obrátila na levou stranu. Těžký šok jí stiskl hrdlo i srdce, zatemnil oči, hasil vědomí. Náraz při pádu projel jako tisíc rozžhavených nožů jejím ramenem, rukou i šíjí.

Silou vůle zvedla Čedi hlavu a šklubla sebou ve snaze zvednout se na kolena. Před ní jako v dálce vystala známá tvář. Šotšek na ni hleděl vylekaně a s vítězoslavnou zlobou.

"Vy?" zašeptala Čedi s nesmírným údivem. "Proč?"

Při vší omezenosti si Tormant'an uvědomil, že v krásném obličejí své oběti nevidí ani strach, ani hněv. Jen údiv a lítost, ano, hlavně lítost, která platila jemu!

Neobyčejná duševní síla astronautčina probudila cosi v jeho temné duši.

"Co stojíš? Vraž jí další!" křikl jeden z jeho kumpánů.

"Zmizni!" Šotšek se po něm rozehnal jako beze smyslů.

Všichni vzali do zaječích. Bezděční svědkové surového přepadení se rozutekli už předtím. Osvětlené schodiště bylo pusté a prázdné.

Čedi se pomalu převrátila na bok a zůstala ležet u Šotšekových nohou. V bezmocném zhroucení pozemské dívky zanikalo tolik čisté a nekonečně vzdálené krásy, že mladík najednou pocítil, jak ho nesnesitelný žal a výčitka doslova trhají vedví.

Mohl je překonat jen jediným způsobem. Zaskřípal zuby, vytrhl dlouhou trojhrannou jehlu a vší silou si ji vrazil do hrudi, rovnou do srdce. Klesl k zemi a odvalil se několik kroků od Čedi.

Ta ovšem neviděla ani Šotšekovu sebevraždu, ani dva "fialové", kteří přiběhli, obrátili ji tváří ke světlu, prohledali, a když objevili vládcovu kartičku, s hrůzou přivolali uniformovaného muže "s okem".

"Do Ústřední nemocnice, okamžitě!" zněl jeho příkaz.

11. Masky v Podzemí

Fai Rodis neměla příležitost uvidět vládce před svým odjezdem do Památníku Historie. Vyhnul se audienci na rozloučenou. Vysoký, hubený "hadonoš", který dělal prostředníka mezi předsedou Rady Čtyř a Fai, vysvětlil velitelce expedice, že "Veliký" je krajně zaneprázdněn státními záležitostmi. Neodkladná práce v souvislosti s událostmi předešlého týdne by Rodis docela pobavila, kdyby neměla starost o přátele ve městě. Než opustila Coamský palác, stačila alespoň instalovat mikrovysílač souřadnic.

Nové obydlí, přes pochmurnost architektury a celkovou zpustlost, připadalo Fai útulnější než vládní sídlo v zahradách Coamu, i když si nezasloužilo svůj pyšný název Památník Historie. Byl to pravděpodobně starý chrám, postavený kdysi na počest Všemocného Času.

Nešlo o božstvo, spíš symbol, uctíváný zastara nereligiózními Tormant'any. Chrám Času, tvořilo šest dlouhých budov z velkých tmavomodrých kvádrů. Domy stály paralelně a byly dva metry nad zemí spojeny otevřenou galérií, vroubenou balustrádou z propletených hadů. Průčelí každé ze šesti budov spočívalo na vřetenovitých sloupech z hrubé litiny. Zpustlý sad se zakrnělými stromy a křovinami rostl mezi chrámem a vysokou rudou zdí, po jejímž hřebeni se čas od času procházeli "fialoví" strážci s nálevkovitými zbraněmi na hrudi. Suchá půda, přes den vyhrátá, vydechovala v noci teplo s příchutí prachu.

Uvnitř budovy nebylo nic kromě knižních svazků. Uprostřed každého sálu stály vysoké desky z šedého a rudého zrnitého kamene, pokryté složitými kresbami starobylých nápisů. Před deskami byly rozmístěny kamenné schrány pro přinesené dary.

Boční přístavky v horních podlažích byly zastavěny skříněmi a policemi plnými knih. U volných stěn mezi okny se kupily haldy polozetlelých rukopisů, novin, reprodukcí nebo grafik. Podobná podívaná nebyla pro Fai ničím novým, protože na planetě Jan-J ach neexistovaly speciálně vystavěné památníky či knihovny. Spokojovali se zde jakžtakž přizpůsobenými prázdnými budovami ze starých dob.

Neměli tu ani opravdová muzea s rozsáhlými expozicemi, speciálně sestrojenými optickými diorámami se zvláštním osvětlením, nebo ochranným zařízením proti prachu a tepelným změnám. V horních poschodích se zachovaly nesčetné pokoje a komůrky s neznámým určením, úzké chodby, vratké balkony a prostory v podkroví. Když "hadonoš" vedl Rodis, aby si vybrala svůj příbytek Tael, který pozemskou "vládkyni" ustavičně doprovázel, stačil jí pošeptat, aby trvala na páté budově od brány. "Hadonoš" měl radost, čekal, že Fai bude chtít bydlet poblíž vchodu, ale přece jen se z bázlivé opatrnosti zeptal, proč se jí zalíbil právě pátý chrám.

"Budova je zachovalejší než ostatní," odpověděla Rodis bez rozmyšlení, "a kromě toho na odpočívadle schodiště je pozoruhodný had."

"Skutečně, skutečně!" souhlasil "hadonoš".

Fai Rodis nelhala. Skulptura hada v pátém chrámu se opravdu lišila od dvou typů sochařských děl uplatňovaných na celé planetě. Obvykle tu zobrazovali hada, jak se zvedá ze širokých závitů ve výhružném postoji pozemské kobry. Nebo stál na špičce ocasu jako vzhůru vymrštnuté péro, s lebkou mířící k obloze. Obě pozice vyjadřovaly zlobu a bojovou pohotovost.

V pátém chrámu vytvořil neznámý sochař obrovitého litinového hada v póze zoufalství. Nesymetrické závitky jeho těla se doslova křivily v křečích, vrchní část lebky byla trpětelsky zvrácena dozadu, čelisti úzké tlamy rozevřeny v němém výkřiku. Had, stejně jako lidé, cítil své zajetí a snažil se mu uniknout. Tvůrce díla tu nesporně předjal koncepci inferna.

Byt, který Fai dostala, byl v mezaninu a skládal se ze dvou narychlo uklizených malých pokojů, načichlých prachem a starými papíry. Původně si chtěla vybrat dvě poměrně útulné čtvercové místnosti, spojené balkónem obráceným k horám. Ale znovu Tael našel příhodný okamžik a poradil jí, aby se ubytovala ve dvou asymetrických komůrkách, blízko čelní strany ostře zahnuté střechy.

Veškeré Fainy svršky sestávaly jen z robota a brašny se zásobními bateriemi. "Hadonoš" přikázal "fialovým", aby rozestavili nábytek. Než se odporoučel, prohlásil, že velitelku Pozemšťanů občas navštíví a přesvědčí se, jak je spokojena s bytem a obsluhou.

"Veliký a moudrý," uklonil se hadonoš po svém zvyku, "mi přikázal, abych vás upozornil, že z bezpečnostních důvodů se nesmíte z Památníku vzdalovat. Zde mohou strážci snadno odrazit každý útok. Na ulicích města číhá všude nebezpečí, a vládce" - znovu úklona - "je přesvědčen, že osobní ochranu odmítnete."

"Odmítnu!"

"Veliký Čojo Čagas všechno předvídal! Ale teď už jdu. K pomoci vám tu jako dříve zůstane inženýr Chonteelo Tollo Frael." "Hadonoš" přezíravě kývl hlavou k inženýrovi a odešel. Dřevěná podlaha a schodiště zaskřípěly pod jeho těžkými kroky. Pak se ve starém chrámu rozhostilo ticho.

Tael, stojící dosud mlčky a s nepřítomným pohledem, najednou ožil. Posunkem vyzval Rodis, aby nemluvila, vytáhl tabulku pro zápisy, načrtl několik znaků a podal Fai.

Ta četla: - Může devítinožka sloužit jako detektor pro elektronická zařízení a chemické jedy? – Fai souhlasně kývla a zapnula robota.

Devítinožka vysunula blikající nazelenalou svítilnu, jejíž paprsek oběhl oba pokoje, aniž změnil světlo. Zato černá kulička s úhломěrným odečítačem okamžitě pohnula tykadly a zaměřila v prvním pokoji dvě místa, v druhém dokonce čtyři. Tael podle jejich údajů objevil v nábytku, ve skříni i v okenním výklenku šest krabiček z tmavého dřeva. Nato Rodis podle inženýrova návodu probila každou skříňku ničivým ultrazvukem. Operace trvala, všehovšudy několik minut. Tael ulehčeně vydechl a požádal Fai, aby zapojila ochranné pole.

"Teď můžeme hovořit volně," řekl a usadil se na pohovce.

"K čemu tolik opatrnosti?" usmála se Rodis. Ať poslouchají a zapisují."

"V žádném případě!" zvolal inženýr slavnostně. Hned všechno pochopíte. Tím, že pro vás vybral osamělé místo, učinil Čagas první velkou chybu. Ve velmi starých chrámech existují labyrinty tajných prostor, na něž se v průběhu doby, zapomnělo a o kterých vládci nevědí, protože prozíraví výzkumníci, historikové a architekti dokázali uchovat tajemství pro nás, DŽI. Ve dvou podobných stavbách v Zrcadlové Věži na Zadní polokouli a v Báni Bílých Pláství v hlavním městě se právě rozmnožují disektory psychologické analýzy a inhibitory krátké paměti... Zdejší Chrám Času byl prozkoumán teprve nedávno. Mému příteli, architektu pro obnovu starých budov, se docela náhodou podařilo najít staré plány. Tady jste úplně volná. Můžete kdykoli, před nosem fialových, opustit Památník anebo se tu setkat s kým se vám zachce."

"Druhá možnost je důležitější," řekla Rodis radostně "je to záruka bezpečnosti pro lidi, kteří mě navštíví. Do města teď chodit nepotřebuji. Hlídadí mě a mohla bych někoho přivést do neštěstí. Ale jinak mohu přejít kolem fialových strážců, kdykoli budu chtít."

"Opravdu?" vykřikl Tael užasle a s nábožnou úctou "Jak je to možné?"

"Uvidíte," slíbila Rodis. "Ale jak si prohlédneme plány?"

"Zítra přivedu architekta, ale teď vám ukážu podzemní chodbu. A pak musím odejít, abych nevzbudil podezření, že s vámi zůstávám příliš dlouho beze svědků... Tak do toho!" Inženýr přešel do zadního pokoje, určeného za ložnici, poklekl u silné zdi, uchopil Fainu nohu a postavil ji špičkou proti neznatelné jamce u podlahy. Pak mírně postrčil její patu a přinutil tak Rodis, aby stiskla tajný uzávěr. Mocná péra odsunula na stranu úzkou a tlustou desku. Ze štěrbiny zavanul zatuchlý vzduch podzemí. Inženýr vstoupil do černého průchodu a zval Fai, aby ho následovala. Za stěnou rozsvítil lucernu a ukázal na zrezivělou páku, jejímž otočením se vchod uzavíral.

"Sem je možno jen vstoupit, ale vrátit se musíme jinou cestou. Tenkrát ještě neexistovala automatika, ale stejně by se za tolik staletí neuchovala," řekl Tael.

Sestoupili po úzkém kamenném schodišti v hloubi zdi, dvakrát změnili směr a začali opět vystupovat. Na posledním stupni trčela ve zdi zahnutá rukojeť. Rodis ji stiskla a bezděky přimhouřila oči před světlem. Ocitla se ve své ložnici, jenže z druhé strany. Tael vyskočil, zachytil se konce římsy nad oknem a celou vahou se na ní zhoupnul. Průchod ve stěně se uzavřel.

"Kdyby kdokoli náhodou otočil rukojeť, stěna zůstane stejně zavřená."

Tormant'an zářil jako chlapec, který objevil poklad.

"Zítřka v tuto dobu na vás budeme čekat za stěnou. Kdyby se vyskytla jakákoli překážka, dejte signál ultrazvukem devítinožky. Jídlo vám budou nosit z Coamského paláce. Nejezte zde nic, budeme vás živit sami. Víím, že nejste náročná, a nepochybují, že vám naše strava bude docela chutnat. Dnes ale se musíte postit."

Fai se jenom usmála.

"Teď se s vámi rozloučím," řekl Tael, vzal Fainu ruku a chystal se ji pozvednout ke rtům. Od doby, kdy mu "darovala smrt", dovolovala mu Rodis tento projev něžnosti a někdy ho sama líbala na čelo. Ale dnes lehce vyvinula svou ruku a řekla:

"Půjdu s vámi."

"Cože? Proč? A co fialoví?"

Fai se znovu usmála. Sestoupila k soše hada a vyšla na otevřený ochoz pod nočním nebem, na němž zářilo jen málo hvězd.

"Fialoví" s despektem pozdravili Taela, ale Rodis nezpозorovali.

U hlavní brány stálo několik "fialových" s velitelem v čele. Aby učinil zadost formalitě, žádal strážce na Taelovi kartičku, ale neviděl Pozemšťanku, která šla vedle. Konečně Rodis a Tael vyšli na náměstí k pomníku Všemocného Času. Fai ho viděla předtím jen letmo, a teď tedy si ho chtěla prohlédnout. Čtyři vysoké svítlny vrhaly na pomník mrtvolný svit rtuťové barvy.

"Jak se ale dostanete zpátky?" zneklidněl Tael.

"Stejně, jak jsem přišla."

"Masová hypnóza!" dovtípil se inženýr. "U nás ji používají při všeobecném pokání. Biologové sestrojili speciální aparát v podobě hada. Funguje na podkladě hudby, rytmických pohybů a světelné hypnózy."

"U nás na Zemi je mnoho lidí, kteří tyto schopnosti mají vrozené. Posilují je speciálním tréninkem a věnují se pak obvykle medicíně. Já jsem se však lékařkou nestala. Ale nadání, které pro historičku zůstává bez užitku, mi teď nečekaně posloužilo..."

V dálce se ozvaly čísi kroky. Inženýr zmizel za podstavcem, zatímco Rodis obcházela starobylý pomník a snažila se vcítit do myšlení obyvatel Jan-Jachu žijících před tisíci lety. Čtyři gigantické mužské postavy, z nichž každá byla otočena tváří na jinou světovou stranu, byly spojeny v jedinou.

- Všemocnému Času, - přečetla Fai ohromné zlaté znaky na oblém piedestalu. Čelem k volnému prostranství, kde se sbíhaly úzké ulice vystupující z nižší části města, stál rozkročen kamenný obr s neúčastným obličejem bez jakéhokoli výrazu. Oběma rukama svíral široký štít, přes jehož hoření okraj se přehýbal had tormanské odrůdy s lebkou po obou stranách zploštělou.

Z rozevřených čelistí trčely ohromné jedové zuby. - Kdo poruší hrob Času, bude uštknut probuzeným hadem, - hlásal nápis. Z pravé strany měl Čas jinou tvářnost. Úsměvem zakrýval utajované poznání zla a pod vztaženou paží mu procházela dlouhá řada bezvýrazných lidí, vynořujících se z podnoží. Zády k prvnímu obru stál stejný gigant s rozšklebenými širokými ústy a roztaženým chřípím zploštělého nosu. Tlustým kyjem pobitým hřeby bušil do postav, které ovíjely třetí výseč podstavce. Lidé se krčili, zakrývali si před ranami obličeje i hlavy, padali na kolena a svíjeli se, zející ústa ztuhlá v němých výkřících utrpení. Tam, kam kyj nemohl dosáhnout, ztrácel se celý zástup v propasti, přikryté sotva viditelnou mřížkou.

Čtvrtá strana pomníku, obrácená k oceánu, byla vroubena cestičkou ze skla stejné barvy jako sousoší. Poslední velikánovu tvář ozařoval smutný úsměv, plný útěchy a zvláštního triumfu. S laskavou opatrností se skláněl k davu mladých mužů a žen se silnými a krásnými těly. Všichni se snažili dosáhnout k obru. Zdálo se, že jeho dlaň hladí les vztažených rukou a jako široká převrácená číše se vznáší nad tvářemi, vzhlížejícími k němu s nadějí a radostí.

Tichá a soustředěná se vrátila Rodis do svého příbytku, odděleného od celého světa, spojila se pomocí devítinožky s Evizou a vylíčila ji, jak se zařídila v novém bydlišti. Eviza ji přepojila i na Vira Norina a Fai se uklidnila, že její vyhnanství nemá neblahé následky pro astronauty ve městě.

Zřejmě byla nespokojenost Čojo Čagase namířena jen proti ní. V dané chvíli neměla Rodis nikoho dražšího než Čedi, Evizu a Vira ztracené v obrovském hlavním městě. O Čedi měla Fai největší starost. Žila mezi nejprimitivnější a nejneukázněnější částí obyvatelstva a nemohla předvídat všechny motivy v jednání podobných lidí. Ale Eviza ji ujistila, že Čedi se má výborně a nasbírala spoustu zajímavých pozorování. Fai tedy usnula klidně na novém místě přes vytrvalý praskot dřevěných trámů a podlahových prken. V neprostupné tmě zářilo jenom nepatrné světélko robota, který by okamžitě spustil poplach, kdyby se objevil nezvaný host nebo nastala změna v chemickém složení vzduchu...

Ve stanovenou dobu se Rodis oblékla po tormant'ansku do širokých kalhot, blůzy z hladké černé látky a pevných střevíců. Místo lampičky si nasadila čelenku, která se ve tmě automaticky rozsvěcovala, a špičkou nohy stiskla jamku ve stěně. Dřív než vstoupila do otvoru, nařídila robota v prvním pokoji na samočinné zapojení pole. Když tak zabezpečila svůj byt, zavřela za sebou desku ve zdi.

Na konci prvního schodiště ji očekával Tael s architektem. Seznámení začalo jako obvykle dlouhým pohledem a trhanými, skoro bezděčně pronášenými slovy. A nebylo divu, že malému nesmělému architektovi, zvyklému na nezdvořilost hodnostářů a hrubost okolí, připadala Fai, sestupující po schodech v záři diadému, jako bohyně. Tael se jen usmál při vzpomínce na vlastní otřes, když poprvé Rodis uviděl. Klikatý sestup je přivedl do chodby, která kruhem arkád obklopovala ústřední sál s nízkou klenbou. V prostorách mezi arkádami se ukrývaly kamenné lavice.

Taelův přítel vedl své společníky k oblouku, kde stál úplně nový stůl a masivní cylindr se zdvojenou zářivkou. Rozsvítil. Silné narudlé světlo ozářilo podzemí. Architekt kousek odstoupil a s úklonou se představil:

"Gach Du-Den, čili Gachden."

Rozestřel souborný nákres podzemí v Chrámu Času, a Rodis byla ohromena jeho rozměry. Dvě vrstvy podzemních průchodů a chodeb se rozvětvovaly do všech stran a vyúsťovaly šesti dlouhými rameny za hranice zahrady i rudé zdi.

"Právě tahle chodba vede pod sochu Času," vysvětloval architekt, "ale nechali jsme ji zavřenou, protože je tam příliš frekventované místo. Chodba číslo pět nalevo od ní patří k nejhodnějším. Končí ve starém pavilónu, kde jsou teď transformátory vysokého napětí a my, DŽI, máme sem volný přístup. Ještě lepší je však čtyřka, pohroužená do skalní stěny na svahu vystupujícím k horám. Na výběžku tam stojí stará chemická laboratoř Zeta Uga. Ze sklepa pod laboratoří sestupuje kolmá šachta, dostupná všem, kdo jsou zasvěceni do tajemství chrámu. Ostatní chodby ústí do otevřených míst a při častém používání mohou být objeveny. Ale pro případný útěk se hodí."

"Zet Ug je jeden z členů Rady Čtyř?" zeptala se Rodis.

"Nevěděla jsem, že je vědcem v oboru chemie."

"Není vůbec žádným vědcem!" rozesmál se architekt.

"U nás jakýkoliv ústav, divadlo nebo závod mohou nést jména Velikých, kteří nemají vztah ani k vědě, ani k umění, prostě k ničemu kromě moci."

"Je to obvyklý mrav," potvrdil Tael, jako by se omlouval.

"A mohu přijímat návštěvy zde v sále?" Fai se rozhlédla prostorným podzemím.

"Napadá mě, že při útoku by nás tu mohli snadno obklíčit. Pojdme do Svatyně Tří Kroků, to je o podlaží níž."

Podzemí spodního patra bylo prostornější. Leckde se zachoval nábytek z černého dřeva nebo z vylehčené litiny, jež se na planetě při nedostatku čistých kovů hojně používala. Na předmětech ležel jemný prach. Pečlivě hlazené stěny pokrývala tvrdá sklovitá vrstva. Pod ní se uchovaly fresky, mistrovsky zhotovené na lesklém černém podkladě ve dvou oblíbených barvách Tormansu, jasně červené a kanárkově žluté. Kombinace barev působila křiklavě, ale zároveň dodávala kresbám prvotní divokost a sílu. Rodis bezděky zpomalila krok a nadšeně si prohlížela díla starověkých mistrů Jan-Jachu. Tael a Gachden nevěnovali nástěnným malbám sebemenší pozornost.

Pokud Fai mohla soudit, zobrazovaly fresky neodvratné spění člověka ke smrti podle neúprosného běhu času.

Na pravé straně galérie životní pocity pomalu narůstaly od bezstarostných dětských her až do věku zkušené zralosti a uhasínaly ve stáří, ve výbuchu zoufalství, po němž následoval ostrý zlom smrti. Byl vyjádřen kolmou čarou, která přetínala vše, co se k ní přiblížilo. Za vyznačenou hranicí byla jen tma. Zvláště výrazně byl na černém pozadí před linií vykreslen hlouček lidí s těly zakrnělými nebo znetvořenými nemocí. V těsném chumlu si všichni vzájemně překáželi, vzpírali se, ale sotva se někdo z nich dotkl osudového znamení, jako uťaté v černé prázdnotě mizely hlavy, ruce, těla...

I stěna po levé straně byla černá, místo fresek však vystupovaly ze sklovitého materiálu pohádkově reálné basreliéfy. Umělci tu zobrazili prudký přechod od zasněného jinošství k mládí charakterizovanému narůstáním sexuálních citů.

Jako by se celý svět soustředil do rytmu tančících mladých těl, zmítaných v šíleném víru erotiky. Rudí muži a svítivě žluté ženy se proplétali v důmyslných pozicích. Přesto však těmto výjevům, chyběla božská důstojnost erotických soch starověké Indie i démonická hloubka, jakou měly tantrické fresky v Tibetu nebo satanistické obrazy v Íránu. Zrcadlově lesklá čerň nepřetínala průvod postav teprve v úpadku životních sil, nýbrž v okamžiku nejprudšího vzrůstání citů. Byla tu v protikladu k pravé straně vyjádřena koncepce předčasné smrti.

Myšlenka na rychlé střídání generací s výběrem nejnadanějších jedinců, kteří by zajišťovali technický pokrok, vznikla na Tormansu zřejmě už dávno. Současné obyvatelstvo planety sklízelo jen plody idejí zasetých před tisíci lety. Z katastrofy přelidnění vznikla nakonec filosofie.

Černá galérie se rozšířila. Nad hlavami Pozemšťanky a jejích dvou průvodců se vznášely obludné masky, hrubě a pestře pomalované. Ohromná rozevřená ústa, zkřivená jízlivými úsměšky, cenila nelidským způsobem ostré zuby, podivuhodně živé oči se zlomyslně mhouřily. Pod odporně pitvornými obličejí se táhla řada jiných masek s přirozenými rozměry lidských tváří, v nichž byla vepsána beznaděj a melancholie. Duševní úpadek byl vyjádřen tak reálně, že vyvolal v Rodis tísnivý pocit, který nemohla překonat. Masky byly vždycky indikátory psychologických životních obtíží, jež nutily člověka i společnost, aby skrývali svou pravou tvář.

Alegorie se tu zdála prostá až do krajnosti ale grandiózním záměrem a úrovní realizace si masky nezdaly s freskami v černé galérii. Rodis řekla svůj názor architektovi. Ten vyloženě ožil a požádal ji, aby chvíli posečkala. Pak spolu s Taelem přinesli vysokou lavici a sňali z háčků nestvůrné škrabošky, duté, slepené z lehkého materiálu. Masky totiž přikrývaly vlasy, táhnoucí se po celé délce síně, s velkolepými sochami krásných mladých lidí. Měli mužné ušlechtilé tváře a jejich nahá těla nejevila ani stud ani živočišný sex jako postavy z černé galérie.

"Proč je překryli těmi pitvornými grimasami? A kdy?" zeptala se Fai.

"V době, kdy byla ustavena celoplanetární moc," odpověděl Gachden, "aby zničili poslední duchovní oporu člověka. Ti, kdo sem odedávna chodili, pozorovali sochy, přemýšleli o nich a začínali se mentálně podobat lidem z minulosti, přejímali jejich sílu, moudrost a logiku. Získávali odvahu, sny a vůli, tedy vlastnosti, které vládci netrpí. Proto byly vlasy zakryty maskami ze Století Hladu a Vražd... Tael, dáme je znovu na místo!"

"Není třeba. Ať ti, kdo k nám přijdou, uvidí nejen duté přízraky, ale i skutečný život Jan-Jachu."

Architekt je zavedl do čtvercového sálu, v jehož rozích se masky křečovitě nutily do cynického smíchu. U stěny proti vchodu se zvedaly tři široké stupně a na každém z nich stály dvě řady kamenných lavic. Ve zdi byl výklenek s dlouhým stolem.

"Svatyně Tří Kroků," řekl architekt. "Navrhuji, aby se schůzky konaly zde."

"Místo je příhodné," souhlasil Tael a pohlédl na Rodis.

"To musíte rozhodnout vy, kteří znáte život na Jan-Jachu. Mne zajímá jen svatyně. Proč Tří Kroků?"

"Myslíte, že je to důležité?" zeptal se architekt.

"Ano. Tuším, oč jde, ale potřebuji důkazy. Má to pro mě zásadní důležitost, abych hlouběji pochopila minulost duchovního života na vaší planetě."

"Dobrá. Zjistím to," slíbil Gachden.

"Ale teď odejdu. Musím připravit místnost i průvodce."

Architekt zmizel ve tmě, ani nerozsvítil. Fai se rozhodla, že podle jeho příkladu také nepoužije svůj infralokátor. Řekla o tom Taelovi, ten ale namítl:

"Jaký to má význam, jdete-li se světlem nebo bez světla, když můžete přinutit lidi, aby vás nezpозorovali?"

"A přivést za sebou nepřátele, které přehlédnu, protože se budou skrývat někde v postranním průchodu?"

"Já se určitě nikdy nenaučím myslet jako Pozemšťané. Mezi vámi a námi je diametrální rozdíl," řekl Tael trpce.

"Ale ne tak důležitý," usmála se Rodis.

"Pojďte se mnou počítat kroky a zatáčky. Nebo také musíte odejít?"

"Ne. Chci zavést signalizační zařízení k vašim pokojům."

Nějakou dobu šli mlčky. Rodis pomáhala inženýrovi upevňovat tenoučkový drát.

"Chtějí se s vámi setkat Šedí Andělé," řekl Tael.

"Andělé! A ke všemu šedí?"

"Je to prastará tajná společnost. Myslili jsme, že přerušili svou činnost už ve Století Rozkvětu. Zatím však existovali, ale nejednali. Teď, jak říkají, váš disektor psychologické analýzy je přivádí zase k životu. Musí prý se s vámi sejít."

"Svatyně Tři Kroků a Šedí Andělé," řekla Fai zamyšleně.

"Podivné. Copak to všechno bylo i tady?"

"A co vlastně?"

"Řeknu vám to později, až Gachden získá zprávy o Třech Krocích a já se uvidím s Šedými Anděly."

Zbytek dne Rodis přemýšlela, jak postupovat dál. Už osmnáct dnů její kolegové zkoumají každodenní život ve Středu Moudrosti. Ještě nějaký čas, a jejich mise skončí. Kromě Vira Norina a jí samotné. Pro astronavigátora není tak jednoduché vyznat se v intelektuálním výkvětu tormanťanské společnosti. A ona, Rodis, musí ještě napnout vlákna mezi rozdělenými vrstvami obyvatelstva na Jan-Jachu. Mezi lidmi mnohokrát oklamanými v průběhu dějin, popletenými intrikami politické propagandy, unavenými nudným a bezúčelným životem. Bez cíle nemůže existovat uvědomělý boj.

Zde se nejvýznamnější slova a nejlákavější ideje proměnily v prázdná zaklínadla bez jakékoli síly. Cesta k budoucnosti se rozdělila na tisíc drobných pěšinek. Ani jedna z nich nevzbuzuje důvěru. Všechny základy společnosti i zcela prostého lidského soužití jsou tu úplně rozvrácené. Zákonnost, víra, pravda, spravedlnost, důstojnost člověka i jeho znalosti přírody, všechno je zničeno nadvládou amórálních, nesvědomitých a nevzdělaných lidí. Celá planeta Jan-Jach se změnila v obrovské spáleníště. A všude lež. Lež se stala základem vědomí i společenských vztahů na nešťastné planetě. Kdyby se podařilo ukázat obyvatelům správnou cestu, prolomit nedůvěru, pak by se astronauti mohli vrátit domů!

"Nařizují start!" Kolik dnů ještě bude nutno čekat na tato kouzelná slova! Kolik dnů musí ještě strávit v mansardě a v podzemí, než bude moci dát povel ke startu Grifu Riftovi, který se z obavy stává den ze dne netrpělivější. V nejbližších dnech ji znovu čeká smutné setkání s ním na obrazovce. Rodis potřebuje ještě jednu devítinožku nebo aspoň projektor, který by instalovala ve Svatyni Tří Kroků. Když usínala, vzpomněla si Fai smutně na svou Míru jako na živou bytost, která zůstala v zahradách Coamu.

Vstala s prvními slunečními paprsky. Sotva dokončila ranní rozcvičku, objevil se "fialový" a oznámil, že přibyl (hodnostáři nikdy nepřicházeli ani nepřijížděli, jenom "přibývali") zvláštní zplnomocněnec vládce Jan-Jachu. Rodis, trochu udivena tak časnou návštěvou, uviděla malého tloušťka. Zlatí hadi na prsou a na ramenou svědčili o vysokém důstojenství bezprostředního pomocníka Rady čtyř.

"Hadonoš" vyřídil pozdrav od Čojo Čagase. Návštěvnice ze Země si nemá své přesídlení vykládat jako vyhnanství nebo vládcovu nemilost. Veliký a Moudrý usoudil, že v paláci se cítí osamělá a že bude pro ni příjemnější být blíže svým přátelům...

Rodis poděkovala se zdrženlivým úsměvem a dodala, že je tu stejně vzdálená od města, jako byla, v paláci.

Hodnostář vzdechl s hraným rozhořčením. Jan Gao Juar, řekl, učiní opatření, aby dostala ochranu, která by ji nerušila při procházkách hlavním městem. Rodis vyjádřila zdvořilou pochybnost.

"Hadonoš" se zeptal, zda o ni dobře pečují lidé, kteří byli k tomu určeni. Hovořil ještě chvíli o hloupostech a vstal. Jeho znuděná, tupá tvář náhle zpozorněla, bystré a chytré oči zatěkaly kolem. Naklonil se k Rodis a šeptem se jí zeptal, může-li zapojit stroj na ochranu proti odposlouchávání.

Fai přikývla, zatočila číselníkem robota, postavila se před křeslo a vytáhla desky zářičů. Magnetický paprsek oběhl rohy místnosti, drapérie i nábytek pro případ, že by tam byly instalovány nové aparáty.

Uklidněný hodnostář znovu usedl do křesla a s pohledem upřeným na Rodis začal hovořit o tom, že lidé jsou nespokojeni s vládou i se současným životem. Někteří vyšší činitelé to chápou a jsou ochotni změnit dnešní vedení. Zejména, když on sám drží v ruce "fialové" v čele se samotným Jan Gao-Juarem. Kdyby mu Fai Rodis pomohla, vláda Čojo Čagase i celé Rady Čtyř by se zhroutila.

"Co podle vás bych měla pro to udělat?" zeptala se Rodis.

"Docela málo. - Dejte nám několik svých strojů," pohlédl stranou na devítinožku,

"a prohleďte v televizi, že jste na naší straně. Mohli bychom to zařídit."

"A co se stane po svržení vlády?"

"Vy Pozemšťané se budete moci volně pohybovat po celé planetě. Zůstaňte u nás, jak dlouho chcete, a dělejte, co se vám zlíbí! Až přiletí váš druhý hvězdolet, nebudeme ho také v ničem omezovat."

"To se týká nás, hostí, ale co uděláte pro lidi na Jan-Jachu?"

"Hadonoš" se zakabonil, jako by mu Fai položila netaktní otázku. Začal rozvláčně a zmateně hovořit o nespravedlnostech, masových popravách, mučeních, o hloupých hodnostářích, o ubohosti všech tří členů Rady i většiny Nejvyššího Shromáždění, které vybral Čojo Čagas výhradně z nejnevzdělanějších a nejzbabělejších lidí.

Ale Fai se neúprosně vracela k podstatě otázky a žádala, aby konkrétně jmenoval změny v životě planety, které by nastaly po odstranění Rady Čtyř.

"Hadonoš" si zlostně kousal ret, bubnoval prsty do křesla, a když mu došlo, že frázemi nic nepořídí, začal vypočítávat:

"Zvýšíme počet zábav. Postavíme v krátké době mnoho Domů Lásky, Oken Života a Parků Oddechu na březích Rovníkového moře. Dovolíme sexuální podívané bez omezení, zrušíme odpovědnost mužů za výchovu dětí v nejranějším věku... To všechno pro obě vrstvy společnosti. Ale hlavně pro DŽI. Je třeba odvolat zákaz poslechu kosmických vysílání. Nevidím v tom pro stát žádné nebezpečí. Přenosy se dají zachytit jen zřídka a jsou lidem nesrozumitelné..."

Rodis mlčky zkoumala hodnostáře, snažila se pochopit sled jeho myšlenek, a pak pomalu pronesla:

"Zrušíte zákon o předčasné smrti, žádní DŽI ani KŽI už nebudou existovat.

Přestanete krmit děti náhražkovými výrobky. Vynaložíte stokrát víc prostředků na výchovu, lepší školy, na cestování a celkové zvýšení životní úrovně. Postavíte víc nemocnic, jídelen a obytných domů. Vybudujete muzea. Umění a vědám dáte jiný směr. Pomůžeme vám změnit a zlepšit život lidí na planetě."

"Ó, celý problém je mnohem obtížnější. Planeta je po Století Hladu příliš chudá. Všechno nejde tak naráz. Některá naše zařízení jsou nutná. A věřte, že KŽI jsou svým způsobem šťastní, ovšem..."

Zadával se upřeně na Rodis a pronesl slavnostně:

"Jestlipak víte, že historický proces je podoben kyvadlu, které při pohybu vpřed a vzad prochází dvěma protilehlými vrcholy a mezi nimi je hluboký pokles? Naším vítězstvím se kyvadlo vyhoupne ke špičce ekonomické intenzity, a pak..."

"Ale to přece není pravda! Faktický chod historie je jiný. Kyvadlo je pouze příklad vymyšlený jednostranně uvažujícími lidmi, kteří neznali dialektiku. Vznikl v dobách masového utrpení, kdy místo důkladné přestavby řídicího systému se prováděly jenom drobné úpravy. Vždyť se nic nezmění tím, že uplatníte opačnou doktrínu, než byla předešlá, zvolíte jinou taktiku a přizpůsobíte se. Uplyne nějaký čas, všechno se zhroutlí a zaviní spoustu neštěstí. Vaši ekonomové nedovedou předvídat, aby se ubránili přirozené kvantitativně-kvalitativní pulzaci života. Je povinností člověka, aby odstranil ‚kyvadlová‘ utrpení."

"Zanechme následků, které jsou v nedohlednu! Copak sám větší počet zábav a rozptýlení nebude pro lidi cenným přínosem?"

"Samozřejmě že nebude! Mezi ubohým životem a zábavami vznikne rozpor tím strašnější, čím silnější bude iluze."

"Znamená to, že v nás nevěříte, že nepokládáte převrat za nutný?"

"Nevěřím. Slyšela jsem tu jen prázdná slova. Vám i vašim společníkům chybí znalosti, nevypracovali jste si program a nemáte přehled o situaci. Nevíte, odkud začít a oč usilovat, kromě hierarchických přesunů v nejvyšší vrstvě obyvatel."

"Hadonoš" vstal s kamennou tváří. Přemohl se však a prohlásil, že má ještě jednu prosbu, kterou, jak doufá, mu Pozemšťané neodmítnou.

"Prozrad'te našim lékařům prostředky na prodloužení života. Jakým způsobem dosahujete své síly a krásy a proč žijete dvojnásob déle než my?"

"Proč to chcete vědět?"

"Jak to, proč?" vykřikl hodnostář.

"Všechno musí mít svůj smysl a cíl. Dlouhý život potřebují ti, kdo jsou duševně bohatší a mohou lidem hodně poskytnout. Když takový důvod chybí, k čemu dlouhý život? Vás, lhostejných parazitů, jsou milióny. Nestaráte se o nic kromě sebe a svých privilegií, neznáte svědomí, morálku ani závazky. Vyhýbáte se svým nejzákladnějším povinnostem, a zároveň si berete stokrát víc, než co dostává kterýkoli jiný člen společnosti. Copak se vám netočí hlava při pohledu na ohromnou propast, která zeje mezi vámi a ostatními lidmi?"

"Hadonoš" vydal nesrozumitelný zvuk, zatáhl pěsti, dupl nohou a zamířil náhle k východu.

"Stůjte!" Neobyčejně ostrý, velitelský tón Pozemšťanky ho přikoval k místu.

Poslechl a pokorně se na ni zahleděl. Rodis mu nepostřehnutelně rychlým pohybem přejela rukama po šatech, našla v náprsní kapse těžkou krabičku a přešla s ní k devítinožce. Následovalo lehké cvaknutí a všechny zápisy byly smazány. Pak mu pouzdro vrátila. Po celou dobu stál hodnostář jako solný sloup a jenom nahlas opakoval:

"Nic si nepamatuji, vůbec nic si nepamatuji,.." aniž cítil, že i v jeho hlavě se stírá vzpomínka na předcházející rozhovor. Fai Rodis při svých vrozených schopnostech nepotřebovala ani inhibitor krátké paměti.

"Hadonoš" pomalu vykročil ke dveřím, poklonil se a zmizel. Rodis vypnula zvukovou clonu a v tom okamžiku zazněl volací signál. Objevil se obraz Evizy. Byla rozrušená, a tím ještě půvabnější.

"Čedi utrpěla těžké zranění. Má roztržštěné kosti. Je u mne v nemocnici."

Eviza vypočítala léky a nástroje, které potřebuje z Temného Plamene, a oznámila Fai, že s Virem Norinem navštíví ihned starostu města, aby ho upozornili, že z hvězdoletu bude vyslán automatický diskolet, a dohodli se o místě přistání.

"Čedi je při vědomí?"

"Spí."

"Přijdu." Rodis hranou dlaně naznačila, že končí rozmluvu, a přepojila robota na maják hvězdoletu.

Vir Norin s Evizou přišli do velkého domu na kopci, nedaleko ústřední nemocnice. Stovky lidí pobíhaly po vysokých temných chodbách, kam ústila spousta masívních dveří. Všemocné kartičky zapůsobily. Oba Pozemšťany dovedli ihned k primátorovi, zatímco řadoví DŽI a KŽI z hlavního města musili vždycky několik měsíců čekat, než se dostali aspoň k některému z jeho tajemníků.

Ohromný pokoj s obrovitým stolem podtrhával význam mohutného pěstěného a nesmírně vlivného hodnostáře, trůnícího v hlubokém křesle. S viditelným úsilím se zvedl, uklonil, mlčky ukázal Virovi a Evize na sedadla před stolem a znovu těžce dosedl na původní místo.

Vir Norin několika slovy přednesl prosbu. Nastalo dlouhé mlčení. Hodnostář listoval v jakýchsi papírech před sebou, zvedl zrak, a Pozemšťané uviděli známou povýšenost, která byla společná všem "hadonošům".

Případ je zvláštní. Ještě nikdo nevystřeloval automatické stroje nad město. Nemohu to povolit.

"Takové spěšné zásilky se už tisíc let praktikují na Zemi. Je to úplně bezpečné," ujistil ho Vir Norin.

"Ale co když se najednou něco porouchá? A disk spadne do místa, kde bydlí důležité osobnosti..."

"Pochopte, že se to nemůže stát!"

"Stejně nic podobného v nařízeních nestojí. Je třeba se dotázat Rady Čtyř!"

"Tak se zeptejte! Jedná se o lidský život!"

"I kdybych se odvážil použít přímého spojení, abych mohl podat hlášení, stejně nemůžete dostat povolení okamžitě. A kromě toho jsem přesvědčen, že rozhodnutí nebude kladné."

Eviza vyskočila a oči ji zajiskřily. Vstal i Vir Norin.

Pohlédli jeden na druhého, a náhle se oba rozesmáli.

"Je pravda, že vedoucí osobnosti jsou zde proto, aby vydávaly odpovědná rozhodnutí?" zeptala se Eviza měkce.

"Samozřejmě!"

"V zákonech nestojí nic, co by automatickou zásilku povolovalo. Ale také nic, co by ji zakazovalo, je to tak?"

Hadonoš vypadal trochu roztržitě, ale rychle se vzchopil.

"Zákony s něčím podobným nepočítaly, a tudíž to není dovoleno."

"Vy máte řešit právě nepředvídané okolnosti, proč byste tu jinak byl?"

"Jsem zde proto, abych hájil zájmy státu," řekl "hadonoš" domýšlivě.

Vir Norin položil Evize ruku na rameno.

"Neztrácejme čas. Vždyť je to jen robot s velmi omezeným programem.

Na jeho funkci by stačil docela obyčejný zvukový reproduktor."

"Hadonoš" se výhruzně zvedl.

Astronavigátor k němu vztáhl ruku se vztyčenou dlaní:

"Na místo! Spěte! Zapomeňte!"

Hodnostář padl do křesla, zavřel oči a sklonil hlavu na stranu.

Eviza s Virem vyšli z kabinetu a řekli dvěma tajemnicím, že starosta hovoří s Radou Čtyř. Posvátný strach na tvářích žen zaručoval, že primátor se dobře vyspí.

"Diskolet bez pilota přistane bez jakýchkoli usnesení," rozhodl Vir Norin.

"Tael vyhledá místo. Nákladní automat pobere tolik, co do něho stačí na hvězdoletu napěchovat, a taky věci pro Taela! Ted', ale rychle k devítinožce! Fai se domluvila s Riftem a Tael už je u ní."

Tael a jeho přátelé instalovali naváděcí maják v uschlé zahradě, asi kilometr od Ústřední Nemocnice.

Diskový robot za sedmnáct minut překonal vzdálenost od hvězdoletu do Středu Moudrosti. Eviza s Virem vzali, co potřebovali, a uháněli do nemocnice. Taelova skupina začala vykládat zaslané materiály a přístroje. Grif Rift slíbil, že v noci pošle ještě jeden disk, a instruoval Taela, jak se s automatem zachází. Tormant'ané mohli ukrýt robota na bezpečném místě nebo ho potopit do oceánu.

Čedi dopravili do nemocnice v bezvědomí. Nejdříve ji položili do chodby zastavěné lůžky. Lékař, který měl službu, neuvěřil hlášení "fialových", naneštěstí nejnižší hodnosti, a jen se hlasitě smál, když ho ujišťovali, že ta dívka přiletěla ze Země. Působilo to příliš neuvěřitelně. Objevila se v noci, v obyčejných šatech KŽI, a ke všemu zraněná při pouliční rvačce. Poslední pochyby, které přepadly lékaře, když prohlížel její podivuhodně dokonalé tělo, se rozplynuly, sotvaže Čedi v mrákotách pronesla několik slov čistým jazykem Jan-Jachu, s jasným přízvukem lidí ze Zadní polokoule.

Lékař uznal poranění za smrtelná. Cítil, že není schopen dívku zachránit. Nemělo cenu ji zbytečně trápit a budit z milosrdného šoku. Chirurg máchl rukou, aniž tušil, že ve stejné době příslušník "vládcova oka" dával příkaz najít Evizu za každou cenu. Silná vůle pomohla Čedi vynořit se z rudého moře bolesti a slabosti, které zaplavilo její vědomí. Ležela nahá na úzké železné posteli, přikrytá žlutou látkou v ostré záři nezastíněné lampy. Stejná osvětlovací tělesa, jejichž jas řezal do očí používali na Tormansu ve všech služebních místnostech i v bytech KŽI. Zde v nemocnici působil prudký svit nesnesitelně, ale nikdo z pacientů, sténajících a blouznících na sousedních lůžkách, to nebral na vědomí. V noci nechodili k nemocným ošetřovatelky ani lékaři. Lidé trávili dlouhou tormanskou noc osamotě se svým utrpením. Byli příliš slabí na to, aby mohli vstát nebo spolu mluvit. Čedi pochopila, že zemře, ponechána vlastnímu osudu. Přes nesnesitelnou bolest a víření v mozku se trochu pozvedla, spustila nohy z postele, a znovu omdlela.

Pronikavé bodnutí ji přivedlo k vědomí. Otevřela oči a přímo nad sebou uviděla Evizinu tvář planoucí rozčilením. V doprovodu lékaře, který se třásl strachem kvůli své chybě, odnesli Čedi na volný operační sál. Když se Eviza přesvědčila, že bezprostřední nebezpečí pominulo, spojila se s Rodis a Virem Norinem.

Další záležitosti, včetně neplodného rozhovoru s "hadonošem", zabraly víc než dvě hodiny. Čedi stále spala na operačním sále. Když se Eviza přihnala jako vítr, brašnu s potřebnými preparáty na ramenou, všechen lékařský personál nemocnice byl už pohromadě. O minutu později přiběhl Vir Norin obtížený dvěma pevně svinutými balíky. Hlavní chirurg nervózně přecházel přede dveřmi operačního sálu. Utekl ze své pracovny, kde se na veliké obrazovce střídavě objevovali hned Zet Ug, hned Gen Ši, a žádali zprávy o Pozemšťance. Po Taelově upozornění Eviza nic neřekla o pomoci z hvězdoletu. V nemocnici mysli, že běžela pro léky buď domů, nebo ke svému kolegovi.

Při desinfekci si Eviza stačila odpočinout a bez průtahů se pustila do operace.

Tormant'anští chirurgové zhlédli podivnou techniku pozemské lékařky. Eviza směle oddělila všechna zasažená místa podélnými řezy, přičemž pečlivě dbala na to, aby nepoškodila sebejemnější nervová vlákna nebo mízní cévy. Rozbité kosti včetně drobných úlomků spojila zvláštními rudými svorkami, izolovala hlavní cévní kmeny, přetřala je a připojila k malému pulsujícímu aparátu. Pak celé operační pole pětkrát po sobě nasýtila roztokem pro zrychlenou regeneraci kostí, svalů a nervů. Jednotlivé řezy zcelila černými svorkami. Potom přišel ke slovu druhý přístroj, který masíroval okraje ran a zároveň vtíral do tkáně hustou tekutinu pro regeneraci pokožky. Hned nato Eviza probudila pacientku a dala jí vypít značné množství

jakési emulze podobné mléku. Vir Norin v oděvu ošetřovatele zvedl Čedi nesmírně opatrně z operačního stolu. V té chvíli se Pozemšťané nestarali o dodržování tormanťanských mravů, protože nedůvěřovali sterilitě jejich prostěradel.

Astronavigátor nesl na ruku úplně nahou Čedi do malého pokojíku, který pro ni připravili. Tam ji položil na lůžko ze zvláštní stříbřitě zářící látky a přikryl předem připraveným průzračným příklopem na lehké konstrukci. Vedle postele stála už Čedina šedomodrá devítinožka. Připojili k ní mnohaválcový přístroj se soustavou hadiček, jejichž konce byly zavedeny do příklopu. Eviza Tanet se natáhla na malou tvrdou pohovku, opřená lehce o levou ruku a pravou paži ohnutou k zátylku.

Občas pohlédla do záhlaví lůžka na sloupeček indikátorů se svody upevněnými na Čediných spáncích, šíji, hrudi i na zápěstích.

Vir Norin vděčně pohlédl na svou kolegyni, pevně stiskl loket její silné ruky založené pod hustými kudrnami a zamiřil ke dveřím. Našlapoval opatrně, podlaha byla dosud mokrá od desinfekce.

Astronavigátor ještě ani nevyšel z ohromné nemocniční budovy, když do pokoje se spící Čedi a polobdící Evizou vkročila postava ve zmačkaném a sepraném žlutém plášti, jaké se půjčovaly návštěvám. Obličej měla ofačovaný. Eviza vyskočila a vrhla se návštěvě kolem krku.

"Rodis!"

„Přišla jsem vás vystřídat," a Fai přejela prsty po Evizině vpadlé tváři.

Eviza zamžourala jako dítě, když mu přijde do oči mýdlo, a rozhodně zakroutila hlavou.

"Teď ne. Jakmile přejde nervové napětí, budu zase klidná."

"Uklidním vás! Položte se."

"Tak dávno už jsem s vámi nemluvila, dokonce ani přes devítinožku. Dovolili vám odejít nadlouho?"

Fai se zvonivě a bezstarostně rozesmála jako dívka.

"Nikdo mi nic nedovoloval, stejně jako přistání diskoidu. Kdybych začala žádat o dovolu, nerozhodli by tak veliký problém ani do zítřka. Ale zůstanu tu s vámi, jak dlouho bude zapotřebí."

"A co tahle vaše maškaráda?"

"To je dílo Taela a jeho přátel."

Fai si přes černý oblek Tormanťanů navlékla perleťově stříbřité a jako pavučina tenký ošetřovatelský plášť, jaké se nosily na Zemi.

"Kde máte svého robota, Rodis?"

"Vypnula jsem ho. Přivezou mi ho v noci k nemocničnímu vchodu a já ho sem přivolám. Teď si lehněte a já se trochu projdu po pokoji, abych se uklidnila z jiného vzrušení. Už dávno jsem nepocítila tolik potěšení z dlouhé chůze jako dnes. Zdá se mi, že celou věčnost žiji v těsném prostoru a nepohodlí. Nejdřív na hvězdoletu, kde je to přirozené, a teď na Tormansu zbytečně a z donucení."

"Čedi taky nedovedla přivyknout podobnému životu. Její dlouhé procházky byly užitečné pro seznámení s Tormanťany, ale skončily nakonec katastrofou."

"Proč ji napadli?"

"Zatím ještě nemohla nic říci. Útočník spáchal na místě sebevraždu. Pochybuji, že o tom Čedi vůbec ví."

Fai se zamyslela a řekla: "A teď už dost debat!"

Začala přejíždět Evize prsty po těle, v určitých bodech vždy přitlačila a pronášela přitom pomalu a rytmicky melodická slova. Neuplynulo ani pár minut a lékařka spala bezstarostně jako dítě. Jen v koutcích rtů se jí rýsovaly drobné vrásky, ale i ty brzy zmizely. Pak Rodis v pokleku prohnula tělo nazad, až se hlavou dotkla země, aby si narovнала páteř.

Její souputnice byly ve věku, kdy zdravý a tvrdý spánek rychle obnovuje síly. Fai hleděla na obě se zalíbením a měla radost. Obě učinily pro výzkum Tormansu, co bylo v jejich moci, a je přirozené, že nemohly změnit zdejší život. Teď se vrátí na Temný Plamen. Kvůli drobtům, kterými by mohly ještě přispět k tak obrovskému úkolu, jako byl zvrát historie na Tormansu, nemá cenu riskovat déle jejich životy. Socioložka Čedi a lékařka mezihvězdné expedice Eviza navštíví v budoucnu ještě různá místa ve vesmíru, darují Zemi své děti, prožijí dlouhý, zajímavý život. Hluboké ponížení člověka na zdejší planetě, útrapy, které tu astronautky zakusily, i lítost a soucit se spolubratry poleví, vyblednou, a nakonec je přestanou na Zemi znepokojovat...

Dveře se pomalu pootevřely, vstoupil robot a stanul u Fainých nohou. Sňala s jeho příklopu těžký bílý buben, s jistým úsilím ho postavila na okno a na speciální výčnělek horního okraje našroubovala temně modrý kužel. Mezi Evizinou výstrojí našla vysoký pohár, průzračný tak, že byl skoro neviditelný. Otočila kuželem a naplnila nádobu stejně čistou tekutinou. Opatrně k ní přiblížila rty a tvář ji zazářila spokojeností. Po nečisté, mineralizované vodě hlavního města, páchnoucí železným potrubím a laciným baktericidem, byla chuť pozemské vody úžasně příjemná. Neja Cholli nezapomněla poslat z hvězdoletu ani konzervovanou pozemskou stravu.

Fai začala připravovat jídlo pro Čedi i pro Evizu.

Do pokoje spěšně vstoupil bledý a zpocený primář.

"Neměl jsem ani tušení, že zde mám vládkyni Pozemšťanů," učinil Rodis poklonu.

"Nemáte tu dost místa ani pohodlí. Ale to zařídíme později, teď pojd'te se mnou do mé pracovny. Volají vás ze zahrad Coamu. Zdá se," šéflékařova tvář dostala zbožný výraz, "že s vámi chce hovořit sám Veliký a Moudrý..."

Fai stanula před obrazovkou oboustranného spojení, na níž se po chvilce objevila známá vládcova postava. Čojo Čagas byl zachmuřen. Učinil odměřené gesto směrem k primáři, a ten se v hlubokém předklonu vyřítit z pracovny. Čagas přelétl zrakem Fain stříbřitý plášť, pod nimž prosvítaly šaty obyčejné ženy z Jan-Jachu.

"Méně efektní, než vaše předešlé obleky. Ale takhle se zdáte bližší, vypadáte jako moje... poddaná," řekl po krátké pauze.

"Nicméně mě překvapilo, když jsem se dozvěděl, že jste tu."

"Nebýt katastrofy s Čedi, neopustila bych Památník. Jsou tam velice zajímavé materiály a jednal jste moudře, že jste mě tam poslal."

Čojo Čagas trochu změkl.

"Doufám, že jste se znovu přesvědčila, jak nebezpečné je stýkat se s našimi divokými a zlými lidmi? Div že nezahynul čtvrtý z našich hostů."

Fai Rodis byla v pokušení zeptat se, čí vinou jsou obyvatelé Jan-Jachu v takovém stavu, ale dráždit vládce nezapadalo do jejích plánů.

"Co hodláte dělat nyní?" zeptal se Čojo Čagas.

"Jakmile se stav naší socioložky zlepší, odešlu ji i lékařku na hvězdolet. Teď už je to otázka několika dní."

"A pak?"

"Vrátím se do Památníku Historie. Dokončím svou práci na rukopisech. Náš astro-navigátor bude dál poznávat vědecký svět hlavního města. Ještě asi dvacet dní, a rozloučíme se s vámi."

"A co druhý hvězdolet?"

"Musí být už blízko. Ale nebudeme zneužívat vašeho pohostinství. Pravděpodobně nepřistane. Zůstane na oběžné dráze až do našeho odletu."

Vládce, jak se Fai zdálo, byl potěšen.

"Dobře. Tady o vás budou pečovat co nejlépe."

"Nemusíte si dělat starosti. Raději naříd'te, aby nás s vámi nebo s vašimi zástupci vždycky bez průtahů spojili. Jinak nevíme, kde končí vaše vůle a kde začíná tupost a strach hodnostářů."

Čojo Čagas milostivě kývl, nějakou dobu mlčky hleděl na Rodis, a pak náhle, beze slova zmizel z obrazovky.

Fai se vrátila k Čedi, která už seděla v poduškách a bez příklopu. Pacientka i Eviza si s potěšením pochutnávaly na pozemské vodě i stravě a mhouřily rozkošnický oči.

"Nikdy bych si nepomyslela, že konzervované jídlo z naší planety je ve skutečnosti tak dobré," řekla Čedi.

"Po zkušenostech z Tormansu." odpověděla Rodis a prohrábla rukou dívčiny husté vlasy, které měly znovu svou přirozenou popelavě zlatistou barvu.

Také oči, zbavené kontaktních čoček, zářily dřívější modří.

"Divím se," Čedi se pozvedla na lokti, ale Eviza ji okamžitě usadila na původní místo, "jak mohou sebe i své děti otrávit takovým padělaným jídlem?"

"Jsem přesvědčena, že ani jedna zdejší laboratoř nebude ochotna analyzovat složení potravinářských výrobků, aby se nepřišlo na jeho škodlivost," řekla Eviza.

"Měli bychom vzít vzorky s sebou na Zemi."

"Skvělý nápad," souhlasila Rodis.

"Začneme hned dneska nemocnicí."

Pak dlouho a beze spěchu masírovala na Čedině rameni jizvy zacelených řezů se stopami po černých svorkách, které se vstřebaly. Čedi tvrdila, že je už úplně zdravá, ale Rodis i Eviza měly strach z následků vnitřních zranění. Na malém vozíku jí přivezly zábavné knihy.

Dívka začala hltat jednu po druhé s rychlostí pro Tormant'any nepostižitelnou, ale zcela obvyklou u Pozemšťanů, kteří v jediném okamžiku vnímali celé stránky. Než se Eviza vrátila, vyrostla kolem Čediny postele hora knih.

"Copak jsou tak zajímavé?" ptala se lékařka.

"Pořád jsem se snažila najít něco kloudného. Nechtělo se mi věřit, že by se v technicky rozvité civilizaci mohly psát hlouposti, podobné pozemské literatuře z éry Rozděleného Světa. Jako by tu neexistovaly duševní problémy, obavy, nemoci,

nešťestí. Zdejší spisovatelé se hbitě naučili bavit a rozptylovat lidi tím, že opakují stokrát totéž. Píší i pro televizi a vychvalují šťastný život pod moudrým vedením Čojo Čagase, který je prý zbavil odporné minulosti. Na Tormansu začíná historie ustavením celoplanetární vlády oligarchického teoretika, velkého Ino-Kau. Člověk má dojem, že knihy jsou psány pro duševně zaostalé děti. Všechny jsou nové, skoro nečtené. Bylo by třeba požádat o nějaká starší vydání."

Eviza odešla do knihovny, dlouho se tam přehrabovala, mluvila s knihovníkem a vrátila se zaražená.

"Když se stal vládcem Čojo Čagas," řekla, "všechny dřívější knihy byly pod hrozbou těžkými tresty odstraněny ze všech knihoven na planetě. Svázali je do sítí, zatížili kameny a potopili do moře. Jednotlivé originály byly předány do speciálních skladů, kde je nikdo nesmí číst, ani pořizovat kopie. Zákaz platí pro všechny, kromě osob, které mají zvláštní zplnomocnění."

"Jaký zločin na člověku!" poznamenala Rodis drsně.

„Ó, to ještě nevíte všechno," řekla Čedi, "zde existuje příšerný systém filtrace. V každém Domě Zajímavostí sedí při televizních i rozhlasových přenosech ‚Vládcovy oči‘. Mají právo přerušit jakékoli představení, vypnout celou síť, kdyby někdo zkusil vysílat něco nepovoleného. Mohou člověka zabít pro zpěv zakázaných písní.

‚Vládcovy oči‘ mají seznam, co se smí nebo nesmí hrát... A tak je to se vším. Jak je mi líto těch ubohých lidí!" Čedi selhal hlas.

Fai s Evizou se dorozuměly pohledem, velitelka expedice usedla do záhlaví pacientky, začala tiše pozpěvovat, a přitom konečky prstů klouzala po Čedině čele i tvářích. Modré oči, lesklé neprolitými slzami, se zavřely. Ještě minutu, a dívka se pohroužila do hlubokého, klidného spánku.

"A teď vás provedu po nemocnici," navrhla Eviza.

"Je pozdě, lékaři odešli. Přinesla jsem vám čistou plášť."

Fai si oblékla žluté šaty i čapku a obě Pozemšťanky vstoupily do ostře osvětlené chodby přeplněné lůžky.

Nikdy by nemohly zapomenout na ty čtyři noci, strávené dobrovolnými občůzkami po chirurgickém oddělení ústřední nemocnice hlavního města. Rodis činila objev za objevem. Trpící pacienti téměř nedostávali léky pro utišení bolesti. Velmi účinné prostředky jako hypnotická masáž nebo autosugesce se vůbec nepoužívaly. Lékaři nevěnovali pozornost stesku, úzkosti ani strachu ze smrti, a protivná bolest při frakturách se pokládala za nevyhnutelnou.

V nemocnici převládaly ženy, odolnější než muži. Ležely tu celé měsíce. Astronautkám se dostalo vysvětlení, že matky a ženy DŽI se zde lékaři snaží zachránit, protože muži bez nich trpí depresi, a pak podplácují úředníky, aby je vpustili do Chrámů Sladké Smrti, což znamená pro stát ztrátu potřebných odborníků.

Nedůstojný odchod ze života v přeplněných nemocnicích byl přirozeným dialektickým paradoxem na planetě, kde smrt se většině lidí ukládala jako povinnost vůči státu. Tím zoufaleji lpěli DŽI na životě. Fai si s úsměvem vzpomněla na své infernální zkoušky. Zde na Tormansu sestoupila do mnohem nižších kruhů inferna. A Eviza v duchu už po sté souhlasila s mladým vůdcem šesti KŽI. Ti opravdu umírali zdraví, nevěděli nic o žalostném boji o život ve špíně a bolestech.

Rodis přecházela od lůžka k lůžku, přisedala na okraj, tišila bolest hypnózou, učila pacienty, jak si vsugerovat spánek nebo se rozptylovat představami. Eviza, která nevládla takovou psychickou silou, prováděla léčivé masáže nervů. Když se k ránu vysílené vracely do pokoje k Čedi, padly na lůžka a okamžitě usínaly únavou a nervovým vyčerpáním.

Zvěst o neobyčejné ženě se okamžitě rozletěla po celé nemocnici. Teď se k Fai Rodis jako k bohyni upínaly ze všech stran modlitby a vztažené ruce. Hoře kolem, se na ni navalilo, dusilo ji a zbavovalo dřívější vnitřní svobody. Rodis poprvé pochopila, jak daleko má ještě k opravdové duševní dokonalosti. Tím, že si uvědomovala nicotnost vlastních sil v oceánu žalu, vznikala v ní lítost a odváděla ji od hlavního cíle.

Po čtyřech dnech strávených v nemocnici kráčela Rodis opět po vrzavých podlahách v Chrámu Času v doprovodu obou svých družek a všech tří devítinožek. Dvě z nich nesly dosud slabou Čedi v pružné houpací síti, zavěšené na dvou opěrných tyčích.

Nesmírně šťastný Tael je přivítal u brány, a dokonce i stráž, vybraná tentokrát ze zvláště vyškolených lidí, zjihla při pohledu na Čediny modré oči, které hleděly na všechno kolem s nadšením všech uzdravených. Dívčina radost však neměla dlouhé trvání. Když zjistila, že se má vrátit na hvězdolet, propadla zármutku a Fai musila vyvinout velké úsilí, aby ji přesvědčila, že je to nutné.

Eviza žádala, aby mohla zůstat ve městě pro případ, že by Fai nebo Vir onemocněli. "Moje zdraví je skvělé," namítla Rodis, "a léčit sugescí dovedu lépe než kdokoli z vás."

"Ale co Vir?"

"Ten, zdá se mi, je nemocen, ale tak, že nepotřebuje lékařku, byť by byla z mezihvězdné expedice..."

"Je to možné? Náš zkušený astronavigátor? Vy žertujete!"

"Ráda bych."

„Ale to je nerozum! A vy jste tak klidná!"

"Nerozum o nic větší, než byl Čedin život mezi KŽI, než vaše práce v nemocnici, než všechny ideje, které nás přinutily vniknout násilím do existence této nehostinné, utrápené planety."

"Rodis, vy zamýšlíte něco nebezpečného? Já vás neopustím!"

"Opustíte!" Rodis přitáhla Evizu k sobě a její havraní vlasy splynuly s temně rusými kadeřemi mladé lékařky.

Všechny tři ženy vykonaly procházku podzemím do Svatyně Tři Kroků.

"Zde necháme vaši devítinožku," obrátila se Rodis k Evize.

"Její šedo zelená barva se stříbřitým odstínem velmi dobře harmonuje s černými stoly a lavicemi."

"A co bude s mou?" zeptala se Čedi, která si velmi oblíbila svého šedomodrého robota.

"Svou devítinožku darujete Taelovi a naučíte ho s ní zacházet."

"A zelené světlo na panelu života bude pak patřit jemu?"

"Ano. Evizin signalizační náramek si vezmu já, ale vypnu jeho přímé spojení s Temným Plamenem, jakmile budete v bezpečí za stěnami hvězdoletu."

"Za stěnami hvězdoletu..." opakovala Eviza.

"Možná, že je to hanba pro vědeckého pracovníka, ale já budu šťastná. Oč lepší je žít v kosmické lodi a podnikat odtud vyjížděky do cizího světa, než být jako vy odtržen od Temného Plamene a unášen proudem podivného života, v němž jako by se všichni smluvili, že budou škodit sobě i druhým, působit všude hoře a trápení, dokonce i tam, kde není důvod k neštěstí."

Rodis i Norin doprovodili mladé ženy k těžkopádnému, zaprášenému a rozviklanému vozu. Čedi pevně objala Rodis, políbila astronavigátora, pak si klekla a pohládila svou devítinožku.

Dvojice Pozemšťanů a tormanťanský inženýr stáli na balkóně pátého chrámu. Vůz jel oklikou po horní cestě a sloupec prachu se ještě dlouho vznášel nad městem. Tael se už naučil rozeznávat náladu svých domněle nevzrušivých pozemských přátel. Když hleděl na klidné, do dálky upřené tváře, rozhodl se Tormanťan přivést Norina i Rodis na jiné myšlenky.

"Ještě jsem vám nepoděkoval za vzácný dárek," řekl a ukázal na devítinožku.

"U nás neděkujeme za dárky. Největší radostí pozemského člověka je obdarovávat ostatní. Poděkovat musíme my vám," řekla Rodis.

Tael neznámo proč upadl do rozpaků a převedl řeč na jiné téma:

"Mou zvědavost vzbuzuje pořád počet robotových nohou. Proč devět, proč liché číslo, a ne oboustranná symetrie, dvě, čtyři, šest, osm, deset...?"

"Problém není tak jednoduchý. Výše než bilaterální symetrie stojí triáda. Helikoidní lichost je nadřazena dvoustranné rovnováze protikladů, obvykle používané na Zemi a odpovídající povrchové struktuře okolního světa. Liché počty vytvářela příroda. Čísla pět, sedm, devět jsou obzvlášť výhodná při překonávání rozporů v binárních soustavách a vykazují velkou odolnost ve dvoustranně rozporném světě; dávají tedy možnost dostat se přes nepřekonatelné překážky. Lichý počet větší než jednička je východiskem z infernálního boje protikladů, je možností, jak se vyhnout dialektickému komíhání vpravo - vlevo a nahoru - dolů. V přírodě jsou to mnohaosé fázové soustavy nebo například třífázový proud. Lichost jako vlastnost byla vypořazována už v hlubokém dávnověku. Trojka, pětka, sedmička a devítka byly považovány za šťastná a magická čísla. Ale my aplikujeme metodu kosých čili helikoidních zářezů na rovnovážné soustavy protikladných sil."

Tael pokýval hlavou.

"Všechno, co jsem pochopil, je existence mechanismů, které pracují na složitějších principech, než jsou vnitřní protiklady. A tyto mechanismy jsou, abych tak řekl, nadřazeny silám dialekticky uspořádaného světa. Jsou mocnější!"

"Chcete-li, tedy ano. V normálním životě na Zemi devítinožku nepotřebujeme.

Doprovodní roboti s námi cestují jen při obtížných expedicích na neznámé, vzdálené světy. Pak jsou nenahraditelní."

"A ve špatně uspořádaném světě jsou taky nepostradatelní," dodal Tael.

Stín obavy se mihl ve tváři Vira Norina a Pozemšťan se v té chvíli podobal Tormanťanovi.

„Potřebujete už jít, Vire?" řekla Rodis, objala ho kolem krku a pohlédla mu do očí.

"Jste očekáván! Vás něco zneklidňuje?"

"Ano. Přišlo, co jsem dosud nepoznal, a to vyvolalo můj nepokoj."

"Na Tormansu, kde se nic nesplní? Co bude dál, Vire?"

"Nevím. Musím si udělat jasno sám v sobě, ale dny letí..."

„Ano, času je tak málo, Vire, můj milý...," Fain hlas zjhl něžností.

"Astronavigátor seběhl ze schodů a proletěl kolem vyjevených stráží. Fai se konečky prstů opírala o zábradlí balkónu a stála v hlubokém zamyšlení. Proto Tael bez rozloučení odešel a odvedl devítinožku do podzemí.

Rodis dlouho nespouštěla oči z holého pohoří v dálce zahaleného rudým oparem.

Katastrofa ve městě Kin-Nan-Te dosud nepřebolela, komplikace s Čedi právě skončily, a už se blíží něco dalšího. Jenže Rodis tentokrát nezná cestu k řešení. Co čeká Vira a jeho milou, kromě oboustranných obětí? A proč to postihuje právě Vira Norina, člověka s tak jasným rozumem a encyklopedickými znalostmi, který na kosmických lodích proťal Galaxii už nejedním směrem? I když podle zákona nenadálých zvrátů je to možná přirozené při nepřekonatelných překážkách? Fai se probírala z úvah a zamířila do svých pokojů. Nezpozorovala ani, že mezitím nastal soumrak.

Už před prvními dveřmi vycítila Rodis přítomnost někoho, kdo byl jejím vjemům známý z dřívějšího. Když předtím odcházela, neuvedla robota do pohotovosti, a teď ho zapojila, aniž rozsvítila. Náramek na zápěstí téměř neslyšně zazvučel a signalizoval, že se v místnosti změnilo složení vzduchu. Devítinožka rozsvítila malé růžové očko. Fai uviděla pevně zavřené dveře do ložnice. Někdo číhal schovaný v pokoji, dveře nebyly zavřeny pro nic za nic. Rodis otevřela a do chřípí jí pronikla skoro nepostižitelná vůně. Byla tak slabá, že by ji Fai možná ani neucítila, kdyby už dříve nebyla ve střehu. Vtom cosi ochromujícího zasáhlo její vědomí jako prudký úder do hlavy.

Temná síla jako ocelová pružina se v ní začala rozpínat. Rodis pocítila divokou touhu výt, chechtat se a válet po zemi. Jen díky mocné vůli se vyrovnala s prvním nápirem jedu. Ustoupila k robotu, vytáhla biofiltry a nasadila si je do nosu. Teď mohla zas uvažovat. Stále ještě s kalnou myslí vyhledala preparát T-9/32, univerzální protijed proti dráždidlům talamu. I když Rodis nebyla lékařkou, poznala, že v místnosti je rozptýlena látka, která tlumí vědomí a uvolňuje bazální reflexy talamické skupiny a šedého mozkového laloku. Protijed pomohl. Sotva se Rodis vrátilo dřívější jasné myšlení a vidění, dala rozkaz devítinožce, aby osvětlila pokoj. Pak náhlým trhnutím odhrnula těžkou portiéru v okenním výklenku. Tam, příkrčená jako kočka, byla schovaná Er Vo-Bia.

Průsvitná maska s malinkým plynovým balónkem pod čelistí přikrývala obličej krásky, jež prudce vyskočila proti Rodis. Hluboko vsazené oči hleděly na Fai s očekáváním a údivem, jako by se ptaly, proč se astronautka už nesvíjí na podlaze. Souložnice Čojo Čagase držela v ruce složitý aparát, jakých se na Tormansu užívalo k filmování. Er Vo-Bia sáhla volnou rukou k širokému pásu, kde zřejmě ukrývala zbraň.

"Stůjte!" přikázala jí Rodis. "Řekněte, proč jste to udělala!"

Krasavice ztuhla a zakolébala štíhlým tělem, jako by se toužila převtělit v hada, tak oblíbeného na planetě.

"Chtěla jsem," procedila sevřenými zuby, "odhalit tvoje skutečné já, ukázat tě v pravé podobě. Až by ses tu válela, mučena zvířecím chtíčem, nafilmovala bych tě a ukázala film vládci. Má o tobě příliš vysoké mínění, moc tě vynáší. Aby tedy viděl, co jsi zač!"

Fai se dívala na krásný obličej, zkřivený zlostí. Spojení primitivní duše s dokonalým tělem vždycky udivovalo lidi se smyslem pro krásu, a Rodis nebyla výjimkou.

"Na Zemi," řekla konečně, "máme za to, že každou nedůstojnou akci musí okamžitě vyvážit protiakce. Odložte masku!"

Živočišnou hrůzu Tormant'anky nemohl zakrýt ani respirátor.

Ale byla nucena se podřídít nepřekonatelné vůli. Za chvíli ležela Er Vo-Bia na zemi, s hlavou zvrácenou, se zavřenými očima a vyceněnými zuby. Zakoušela to, co chtěla připravit Rodis. A náhle začala vykřikovat:

"Jangare, Jangare! Chci tě! Ještě víc než dřív! Rychle! Jangare!"

V odpověď na její volání se v mžiku rozletěly dveře a na prahu stál sám náčelník "fialových".

Někde tu vyčkával, dovtípila se Fai.

Jangar pochopil, že jejich záměry i tajemství jsou vyzrazeny, a vytrhl zbraň. Ale ať byl sebehbitějším střelcem, v rychlosti reakce nemohl s Fai soupeřit. Stačila zapojit ochranné pole. Obě kulky vystřelené na její břicho a hlavu se odrazily a zasáhly Jangara. Jedna do kořene nosu, druhá mezi klíční kosti. Jeho zrak upřený na Rodis pomalu hasl, obličej se zalil krví. Zvrátil se naznak, sklouzl po stěně, a pak se svalil na bok dva metry od své milenky.

Výstřely se rozlehly po celém chrámu. Bylo třeba bez meškání jednat. Rodis vtáhla Er Vo-Biu do ložnice, zavřela dveře a otevřela obě okna dokořán. Nato otevřela Tormant'ančiny zaťaté zuby a vlila jí do úst lék. Křečovitě pohyby ustaly. Za chvíli Er Vo-Bia otevřela oči a mátožně se zvedla.

"Zdá se... já...", vypravila ze sebe chraptivě.

"Ano. Prodělala jste všechno, co jste naličila na mě."

Zlobu na dívčině tváři vystřídal náhle strach, zjevný, ubohý strach.

"A co kamera? Co Jangar?"

"Tam," Rodis ukázala na dveře do sousedního pokoje.

"Jangar Je mrtev."

"Kdo ho zabil? Vy?" Fai zavrtěla hlavou:

"Zabil se sám. Vlastními náboji."

"Tedy o všem víte?"

"Máte-li na mysli svůj poměr s Jangarem, pak ano!"

Er Vo-Bia padla Rodis k nohám.

"Smilujte se! Vládce mi neodpustí, nesnese takové ponížení."

"To chápu. Lidé jako on soupeře nestrpí."

"Jeho pomsta bude hrozná. A fialoví surovci dovedou strašně mučit."

"Jako váš Jangar?" Krásná Tormant'anka svésila hlavu, s němou prosbou o slitování.

Rodis odešla do vedlejšího pokoje a za okamžik se vrátila s kamerou.

"Dostanete ji," řekla a natáhla ruku, "za zbytek jedu."

Er Vo-Bia se zachvěla a rychle podala Fai maličký rozprašovač.

"Teď odejděte. Prvním oknem na galérii a skrčte se za balustrádou. Až přijдете k postrannímu schodišti na zadní straně, sejdete do zahrady. Doufám, že vládcovu kartičku máte s sebou?"

Er Vo-Bia stála mlčky před Rodis, zkoprnělá úžasem.

"A nebojte se. Nikdo na planetě se nedozví o vašem tajemství."

Tormant'anka stála dál, pokoušela se cosi říci, ale nemohla.

Fai se jí opatrně dotkla prsty.

"Utíkejte! Nestůjte tu! Já už taky musím jít."

Fai se obrátila, uslyšela za svými zády podivný vzlykot a vyšla z místnosti. V prvním pokoji se před ochranným polem kupili strážní v čele s důstojníkem. V rohu leželo Jangarovo tělo. Po rozmluvě s Rodis v nemocnici dal vládce planety zřejmě příkaz, aby ho s ní vždy bez prodlení spojili, protože se hned objevil na improvizované obrazovce devítinožky. Strážci se v mžiku rozutekli.

Rodis řekla, že Jangar po ní střílel. Čojo Čagas už dostatečně znal účinek ochranných clon, aby pochopil, co následovalo. Ostatně, vládce nebyl nikterak zarmoucen smrtí náčelníka své osobní stráže. Naopak, zdálo se, že je spíš spokojen. Rodis neměla čas přemýšlet o tak složitých vztazích. Bála se, že po Jangarově záhubě bude musit odejít z chrámu. Vládce jí navrhl, aby se kvůli bezpečnosti přestěhovala znovu do paláce, ale Fai zdvořile odmítla. Vymluvila se na neprostudované materiály, kupící se malebně ve třech místnostech, kam je připravil Tael.

"Kdy skončíte svou práci?" zeptal se Čagas opatrně.

"Jak jsme se dohodli, asi za tři týdny."

"Ach ano! Před odletem musíte být pár dní mým hostem, abych ještě jednou využil vašich znalostí!"

"Můžete využít znalostí celé Země."

"Jste stále stejná. Proč ale...," vládce se zamyslel, jako by nenacházel přesný výraz, "mě to k vám tak táhne?"

"Pravděpodobně proto, že já jediná vám říkám pravdu."

"Kdyby jen to!" Čojo Čagas ji pokynul na rozloučenou a zmizel.

Pár minut nato strážci horlivě drhli podlahu v místě, kde ještě před chvílí ležela Jangarova mrtvola, a s pověřčným strachem vrhali pohledy na Rodis, která přecházela z pokoje do pokoje. Musila vypnout devítinožku a obávala se přílišné zvědavosti "fialových". Stráže zmizely.

Místo nich se objevil udýchaný, polomrtvý Tael.

"Moje chyba! Moje hloupost!" vykřikl a zůstal stát na prahu.

Rodis ho klidně zavedla do pokoje a zavřela dveře. Pak mu pověděla, co se stalo.

Tormant'an se zvolna uklidňoval.

"Teď jdu a vrátím se do podzemí. Budeme tam na vás čekat. Nezapomeňte, že dnes máte před sebou velkou a důležitou audienci!"

Kolem inženýrových rtů se mihly šibalské vrásky.

"Vy mě napínáte," řekla Fai s úsměvem.

Tael zrozpačitěl, protože cítil, že čte jeho myšlenky. Mávl rukou a odběhl.

Fai zamkla dveře, když předtím jako obvykle zapojila bezpečnostní zařízení na devítinožce, a sestoupila do podzemí.

Ve Svatyni Tří Kroků ji očekávali Tael s Gachdenem a neznámý člověk s ostře řezanou tváří a pronikavým pohledem světle hnědých očí.

"Pochopila jsem," řekla Rodis dřív, než ji inženýr s architektem hosta představili.

"Vy jste umělec?"

"To ulehčuje náš úkol," řekl Gachden, "jestliže jste pochopila, že se máte stát symbolem Země. Ri Bur-Tin čili Ritin je sochař a chce na přání mnoha lidí vytvořit váš portrét. Je jedním z nejlepších umělců na planetě a pracuje neobvykle rychle."

"Z nejhorších," řekl nečekaně vysokým a veselým hlasem sochař.

"Alespoň podle mínění těch, kdo na Jan-Jachu spravují umění."

"No tak tedy začněte, Ritine! Mám stát, sedět nebo chodit?"

Sochař se zarazil, zavzdychal a neodvažoval se odpovědět.

Fai pochopila, ale nespěchala, aby mu pomohla. Hleděla na něj úkosem a vyčkávala.

Ritin s námahou pronesl:

"Víte, Pozemšťané... nejsou jiní jen tváří, zevnějškem, ale i tělem, které je zvláštní... není rozhodně lehké, nepůsobí však ani těžkopádně. Při vší síle a masívnosti jsou vaše těla pružná a pohyblivá."

"Vy tedy chcete, abych vám stála bez šatů?"

"Bude-li to možné! Jen tak vytvořím dokonalý portrét Pozemšťanky."

Tormant'ané se nestačili ani vzpamatovat, když se Fai zjevila ještě vzdálenější a nedostupnější ve své hrdé nahotě.

Architekt zbožně sepnal ruce a hleděl na ni. Připomněl si postavy hrdinů, zakryté maskami. V normálních šatech by se zdály mohutnější. Rodis oblečená vypadala naopak menší a tenčí, zatímco linie jejího nahého těla byly mnohem určitější a kontrastnější než na skulpturách předků. Tael stál jako přimrazený, s pohledem upřeným k podlaze. Dokonce si přikryl oči dlaní. Náhle se obrátil a zmizel ve tmě galérie.

"Nešťastník, on vás miluje!" vyrazil malíř přerývaně, skoro drsně a nespouštěl přitom z Fai oči.

"Šťastlivec!" namítl Gachden.

"Dej si pozor! I ty budeš ztracen! Ale mlč!" řekl Ritin velitelsky.

"Umíte tančit?" obrátil se k Rodis.

"Jako každá žena na Zemi."

"Tak tedy zatančete něco takového, aby celé tělo bylo v pohybu, každý sval!"

Sochař začal v šíleném tempu skicovat na listy šedého papíru. Několik minut vládlo mlčení. Pak umělec bezmocně svěsil ruce.

"Nestačím. Je to moc rychle! Vaše pohyby jsou stejně bleskové jako vaše myšlení. Dělejte jen koncovky, já vám dám vždycky znamení, a vy strnete v příslušné póze!"

Tak se práce dařila líp.

Když sezení skončilo, začal sochař svazovat objemnou kupu náčrtů.

"Pokračovat budeme zítra...! Dovolte mi ale, abych se tu chvíli posadil a počkal. Vy budete hovořit s ‚Anděly‘ a já si vás ještě zachytím vsedě. Nikdy bych si nepomyslel, že lidé vyšší civilizace budou tak silní!"

"Nejste sám, kdo se tak zmýlil. Mnozí naši předkové se domnívali, že člověk budoucnosti se změní v tenkou, křehkou a něžnou bytost. V průsvitný kvítek na štíhlém stonku."

"Vystihla jste to úplně přesně, dokonce i stejnými slovy!" zvolal sochař.

"Z čeho by člověk žil, má-li čelit životu, bojovat s ním, a zároveň se z něho radovat? Nechat za sebe pracovat stroje? Jakýpak je to život? Abychom zdolali množství obtížných úkolů - neboť jen tak žije člověk naplno - musíme být silní, zvláště naši muži. Abychom pochopili svět ve vši jeho kráse a hloubce, musíme vládnout silnými city. Na stole u předsedy Rady Čtyř jsem viděla symbolické sousoší. Představovalo tři opice, z nichž jedna si zacpávala uši, druhá tiskla tlapy na oči a třetí si zakrývala ústa. Jenže v protikladu k tomuto symbolu tajemství a pokorného jednání je člověk povinen slyšet vše, vidět vše a hovořit ovšem."

"Když vy začnete vykládat, má každá věc své pravé místo," řekl sochař, "ale tím mi není o nic lehčeji s vaší všestrannou osobností. Plastické návrhy udělám, jakmile si ujasním podobu. Podivnou, nezvykle krásnou podobu, ale ne cizí, o to je práce obtížnější. Pochopte, něco takového nemohu stvořit naráz!"

"Nepřesvědčujte mě, já všechno chápu. A posedím s vámi ještě potom, až všichni odejdou. Ale dřív než se objeví Šedí Andělé, potřebuji informaci o Svatyni Tří Kroků. Zjistil jste něco, Gachdene?"

"Svatyně vznikla v době založení chrámu, kdy náboženský kult Času byl v plném rozkvětu. Přístup do ní měli pouze ti, kdo prodělali tři stupně zkoušek, čili tři kroky zasvěcení."

"Nemýlila jsem se tedy, je to víra, která k vám přišla ze Země. Učí, že zásluh lze v životě dosáhnout jednou provždycky. První je tak zvaná zkouška ohněm, jíž se získává vytrvalost, nejvyšší odvaha, důstojnost, důvěra v sebe sama. Symbolizuje proces, při němž v duši člověka shoří všechno špatné. Po zkoušce ohněm je možné ještě ustoupit a stát se normálním člověkem. Po dvou dalších je cesta zpátky odříznutá. Zasvěcenec už nemůže žít obyčejným životem."

"A to všechno byly jen pověry?" zeptal se s lehkým zadrháváním Tael, vracející se z galérie.

"Všechno zdaleka ne. Mnohé věci jsme převzali pro psychologický trénink. Ale víra v nejvyšší bytost, která sleduje lidské osudy, byla přežitkem prvobytných představ o světě."

Do podzemí vstoupilo osm lidí, jejichž tváře i zasmušilým Tormant'anům připadaly kruté. Temně modré pláště měli volně přehozené přes ramena. Architekt je chtěl dovést k Rodis, ale muž v čele skupinky Gachdena nevybíravě odstrčil.

"Ty jsi vládkyně cizinců ze Země...? Přišli jsme ti poděkovat za přístroje, o nichž jsme snili celá tisíciletí. Dlouhé věky jsme se skrývali a nic nepodnikali, ale teď se můžeme vrátit k boji."

Fai Rodis pohlédla na kamenné tváře příchozích, z nichž vyzařovaly vůle a rozum. Nenosili žádné ozdoby ani odznaky a jejich oděv, s výjimkou plášťů určených pro noční putování, se nijak nelišil od obvyklých šatů průměrných DŽI. Pouze na palci pravé ruky měl každý z nich široký platinový prsten.

Fai vybídla hosty, aby se posadili. Pak ukázala na prsten a zeptala se mluvčího Andělů: "Jed?"

Muž povytáhl obočí úplně stejně jako Čojo Čagas a jeho rty sebou sotva zmatelně škubly v krutém úsměvu.

"Poslední smrtelný stisk ruky pro ty, na koho padne naše volba."

"Odkud má vaše společnost svůj název?" zeptala se Rodis.

"Nikdo neví. Tradice o tom nic neříká. Nazýváme se tak od samého založení, tedy od okamžiku, kdy jsme se objevili na planetě Jan-Jach z Bílých Hvězd, nebo ze Země, jak tvrdíte vy."

"To jsem věděla. Jméno vaší společnosti má hlubší smysl a je mnohem starší než si myslíte. Ve Stoletích Temna vznikla na Zemi legenda o velikém boji mezi Bohem a Ďáblem, mezi dobrem a zlem, nebem a peklem. Po boku Boha bojovali bílí andělé, při Satanovi stáli černí. Celý svět byl rozdělen vedví, dokud Satan a jeho vojsko nebyli poraženi a svrženi do pekla. Ale existovali i andělé šedí, kteří zůstali nezávislí, nikomu se nepodřídili, na ničí straně nebojovali. Nebe je zavrholo, a peklo nepřijalo. Od té doby jsou navždy mezi nebem a peklem, tedy na Zemi."

Zasmušilí návštěvníci poslouchali s rozzářenýma očima; legenda se jim líbila.

Rodis pokračovala:

"Jméno Šedí Andělé přijala tajná společnost, která ve Stoletích Temna bojovala s inkvizicí a vystupovala stejně proti zlu černých sluhů Hospodina, jako proti lhostejnosti dobrých bílých. Věřím, že se stanete následovníky svých pozemských bratří."

"To je skvělé!" řekl vůdce Šedých Andělů. "Dodá nám to ještě víc jistoty."

"V čem?" zeptala se Fai nečekaně ostře.

"Že je nutný teror, přechod od ojedinělých akcí k masovému vyhlazení škůdců, kterých v poslední době neobyčejně přibýlo!"

"Zlo se nedá zničit mechanicky. Nikdo nedokáže hned odhadnout rub akce. Je třeba usměrňovat boj tak, aby ze střetávání protikladů vznikal pohyb ke štěstí, vzestup k dobru. Jinak ztratíte vodítko. Sami vidíte, že přešla tisíciletí, ale na vaší planetě stejně jako dřív panuje nespravedlnost, útlak, a miliardy lidí žijí nicotně krátký život. K vymýcení škůdců potřebujete velice přesnou mušku, jinak budete bojovat s přízraky. My vždycky máme na paměti, že akce se rovná reakci, a snažíme se zachovat rovnováhu. Vaše slepé útoky zmnoží jen lidské utrpení, prohloubí inferno. Pak ovšem byste vy sami měli být zničeni."

"Vy nás tedy považujete za nepotřebné?"

"Víc než to, za škodlivé, jestliže neodstraníme hlavní zdroje zla, čili když nezasadíte smrtelné rány oligarchii. To je však jen jeden krok vpřed. A zůstane bez užitku, neučiníte-li druhý i třetí. Zbytečně se toto místo nenazývá Svatyní Tří Kroků."

Fai se odmlčela a pozorně pohlédla na vůdce Šedých Andělů.

"Pokračujte," řekl tiše, "přišli jsme si přece poslechnout vaše rady. Věřte, že nemáme jiný cíl, než ulehčit lidem jejich úděl, udělat rodnou planetu šťastnější."

"Důvěřuji vám a věřím ve vás," odpověděla Rodis.

"Ale uznejte, že vládne-li na planetě nezákonnost a vy chcete nastolit zákon, musíte být stejně mocní jako zosobněná nezákonnost oligarchického státu. Labilita špatně uspořádané společnosti spočívá v podstatě v tom, že se takové zřízení pohybuje na

pokraji hluboké infernální propasti a při sebemenším otřesu padá dolů ke stoletím Hladu a Vražd. Podobá se to úplně výstupu na strmou horu, jenomže zde místo gravitace působí primitivní lidské instinkty. Stejně tak vy, když nezajistíte lidem víc důstojnosti, znalostí a zdraví, převedete je pouze z jednoho druhu inferna do druhého, spíše horšího, protože každá změna struktury vyžaduje rezervní síly.

A kde jinde je vzít než mezi lidem, za cenu, že zmenšíte jeho beztak pochybný blahobyť a znásobíte tíhu a hoře."

"Domníváte se, že lid na Jan-Jachu je záměrně udržován na nízké intelektuální a mravní úrovni?" zeptal se vůdce.

"Myslím, že ano!"

"Pak začneme jednat! Ať se vládci a hadonoši střeží sebevíc, nezachrání se.

Otrávíme vodu, kterou pijí ze zvláštních vodovodů, zamoříme vzduch jejich obydlí bakteriemi a radioaktivním jedem, přimísíme jim do potravy škodlivé, zvolna účinkující látky. Tisíce let si vybírali své strážce mezi nejomezenějšími lidmi. Teď už to nejde, i DŽI pronikají do jejich pevností."

"Nu a co z toho? Když lidé nepochopí vaše cíle, vystřídají jen jedni vládci druhé.

Znovu říkám, že vy sami byste se stali oligarchy, a to přece nemáte zapotřebí."

"Rozhodně ne!"

"Připravte si tedy program, který bude každému srozumitelný, a hlavně vytvořte spravedlivé zákony. Zákony přece nejsou k tomu, aby chránily moc, majetek nebo privilegia, nýbrž aby zajišťovaly čest a důstojnost každého člověka a rozmnožovaly jeho duchovní bohatství. Odtud začnete Tři Kroky k opravdové společnosti, v níž by existoval zákon, skutečné veřejné mínění a důvěra lidí k vám. Učiňte ony tři kroky a stvoříte žebřík pro výstup z inferna."

"To však není teror!"

"Samozřejmě že ne. To je revoluce. Šedí Andělé, budou-li dobře připraveni, mohou udržovat ve strachu pachatele nezákonností. Ale bez společné práce, bez svazku DŽI a KŽI, ustoupíte za čas nutně od svých dřívějších zásad a stanete se ustrnulou, privilegií hrstkou oligarchů, oddělenou od ostatních vrstev obyvatelstva. Neboť komunistická společnost, zřízení vyššího typu, může existovat jen jako jednotlý proud, který se neustále mění, spěje kupředu, dál a výš."

Vůdce Šedých Andělů zvedl dlaně ke spánkům a poklonil se před Rodis.

"Zde je třeba ještě mnoho přemýšlet, ale vidím světlo," řekl.

A sama Fai Rodis, přes břímě povinnosti a strachu o budoucnost tormanťanského národa, nabyla jistoty, že pozemská expedice bude úspěšná.

12. Křišťálové Okno

Než vyšel na ulici, prohlédl se Vir Norin v zrcadle. Snažil se neodlišovat od obyvatel hlavního města a napodoboval je dokonce i chůzí. Lidé se skvělou tělesnou konstrukcí a mohutnými svaly nebyli na Tormansu vcelku žádnou vzácností, především profesionální sportovci jako zápasníci, hráči míčových disciplín či cirkusoví siláci.

Oko zkušeného pozorovatele by však pravděpodobně postřehlo Norinovu odlišnost podle bleskové reakce, s níž se pohyboval v davu.

Vir zamířil do lékařsko-biologického ústavu. Vědci na Jan-Jachu sloučili tyto dva obory přírodních věd. Na ulici se všechno podřizovalo spěchu nekonečného proudu chodců, poháněných neustálými obavami, že se opozdí buď pro neschopnost rozvrhnout si svůj čas, nebo kvůli špatně fungující dopravě či nekvalitní práci prodejní sítě.

Vir Norin se vždycky zaradoval, když mezi spoustou protijdoucích lidí s unaveným a starostmi utýraným pohledem se náhle objevily čisté, zasněné oči plné něhy nebo stesku. Tak mohl i bez disektoru rozpoznat rovné a pevné charaktery od zdeptaných a popleněných duší. Řekl o tom Taelovi. Inženýr namítl, že takové povrchní pozorování se hodí jen pro nejvšeobecnější výběr. Skryta zůstane při tom psychická odolnost člověka, hloubka a závažnost jeho úsilí i zkušenost minulého života. Astro-navigátor mu dal zapravdu, ale přesto dál v davu tisíců kolemjdoucích lačně hledal tyto známky opravdového života.

Ústav, který Vira pozval, sídlil v nové budově, prostorné a jasné. Všechno nasvědčovalo tomu, že se tu měla zdárně spojit pohodlná práce se snadnou obsluhou. Ochranná okna propouštěla spoustu světla. - Až příliš mnoho, pomyslnil si Vir, - když nemají stínící zařízení ani světelné filtry. Tenkými stěnami však pronikal hluk z ulice, stropy byly nízké a větrání špatné. Ostatně, nedýchatelný vzduch a stísněnost byly neměnnými průvodci života ve Středu Moudrosti. Staré budovy hlavního města, postavené před začátkem bytové krize, měly aspoň masivní stěny a vysoké stropy, proto v nich panoval větší klid a menší vedro.

Fialový strážce patolízalsky vyskočil, sotva zahlédl kartičku Rady Čtyř.

První zástupce ředitele sešel z horního patra a vlídně prováděl Pozemšťana po ústavu. Ve druhém poschodí bylo oddělení biofyziky. Počítače tu sledovaly přístroje pracující podobně jako retikulární komparátory na Zemi. Astronavigátora zavedli do chodby, osvětlené tlumenými růžovými lampami, jejíž levou stranu tvořilo okno z litého křišťálově průzračného skla. Bylo dlouhé několik metrů a oddělovalo chodbu od laboratoře. Obrovský sál naprosto postrádal denní světlo. Nízký strop, podepřený čtyřmi čtvercovými sloupy, by připomínal vyčerpaný rudný důl na Zemi, nebýt pruhu namodrale svítících zářivek na stropě a stříbřitě šedých ozdob na hladkých stěnách. Monotónně působily řady stejných stolů a pultů, nad nimiž se v krajním soustředění skláněli muži i ženy ve žlutých pláštích a čapkách. Vir si však stačil všimnout, že tyto pózy lidé zaujali, sotva se v chodbě objevil zástupce ředitele. Tormant'an se spokojeně uchechtl:

"Šikovně vymyšleno. Když my, správní úředníci, tudy procházíme, můžeme sledovat každého pracovníka. Je tu spousta lenochů, člověk je musí popohánět!"

"Jiné metody neexistují?" zeptal se Vir Norin.

"Tahle je nejlepší a nejhumánnější."

"A tak to vypadá v každé laboratoři?"

"V každé, je-li ústav umístěn v nové budově. Staré jsou vybaveny mnohem hůř a my vedoucí to máme obtížnější. Vědci v pracovní době tlachají o kdejaké hlouposti a nešetří časem, který patří státu. Musíme je častěji kontrolovat."

Bylo zřejmé, že věda na Jan-Jachu, jako všechny ostatní druhy činnosti, měla donucovací charakter. Poznání, roztržštěné na drobné úlomky, nezajímalo lidi o nic víc než kterákoli jiná práce, v níž člověk nevidí smysl ani cíl. Význam se přikládal jen vědeckým hodnotám a funkcím, z nichž plynula privilegia. Útržky vědeckých poznatků, získané z řadových ústavů, zpracovávali a využívali vědci vyššího stupně, kteří pracovali v nejlépe zařízených institutech, nepřístupných jako pevnosti a hlídaných "fialovými".

Všichni alespoň trochu talentovaní vědci byli shromážděni ve Středu Moudrosti a dvou nebo třech velkých městech po obou březích Rovníkového oceánu. Právě do takové instituce první kategorie přišel Vir Norin na své pouti za opravdovou inteligencí, která by toužila po vědění ve jménu štěstí lidstva na Jan-Jachu, jako třeba inženýr Tael a jeho přátelé.

Astronavigátor s ředitelovým zástupcem prošli budovu. Všechny laboratoře byly stejného typu, lišily se jen aparaturami a počtem pracovníků.

"Vraťme se do sekce počítačů," navrhl Vir.

"Zaujal mě jeden sledovaný aparát. Jestli dovolíte, vyptám se podrobně biofyziků."

"Ti vám toho moc neřeknou. Jsou právě zaměstnání charakteristikami vstupních a výstupních toků. Zdálo by se, že je to jednoduchá záležitost, ale pořád se nám nedaří zachytit kvalitativní korelace."

"A vy znáte funkci přístroje?"

"Samozřejmě. Nemám zprávy o vaší informovanosti, ale pokusím se vám to vysvětlit," poznamenal vážně ředitelův zástupce.

"Síťkovitá čili retikulární struktura velkého mozku přenáší do vědomí trvalé asociace..."

"Promiňte, to je na Zemi známo už dávno. Mě zajímá jen funkce aparátu. U nás něco podobného slouží k výběru nejefektivnější sestavy lidí v pracovních skupinách s úzkým zaměřením."

"Věc je hrozně složitá! Potřebujeme přístroj pro rozpoznání a vylouštění zpětných asociací, které se nevyhnutelně opakují bez výjimky u všech lidí. U některých jsou natolik silné, že vytvářejí trvalý odpor proti moudrosti a proti výchově, která jim chce vštípit lásku k Velikému." Zástupce se ohnul v uctivé pokloně.

"Všechno je mi jasné," řekl Vir Norin ledově.

"Děkuji. Nemám vlastně důvod chodit do laboratoře."

"Naši vědci se chtějí s vámi setkat," řekl spěšně zástupce, "ale teď jsou roztroušeni po svých pracovištích. Budete muset počkat, než se sejdou. Co kdybyste zašel k nám do ateliéru? Tak říkáme našim večerním schůzím, kde se bavíme, diskutujeme, nebo pořádáme různá představení."

"Takže," usmál se Vir, "já zřejmě budu ta zábava, představení i diskuse."

"Ale co vás napadá!" odporoval ředitelův zástupce.

"Naši lidé chtějí pobesedovat s pozemským kolegou, ptát se vás a odpovídat na vaše otázky."

"Dobrá!" souhlasil Vir Norin a nezdržoval ho déle otázkami.

Chápal, že správný úředník musí vykonat náležitě přípravy.

"Přijdu večer."

Vir se vydal na hlavní poštu. Jak mu hrdě sdělovali obyvatelé hlavního města, byly tam v provozu moderní stroje. Vydávaly dopisy a podle šestimístných symbolů třídily v mžiku došlou korespondenci pro ty, kdo nechtěli používat videosítě z obavy, aby se neprozradilo jejich osobní tajemství. Lidé nevěděli, že při sebemenším podezření se dopisy přesunovaly do vedlejšího stroje, prosvěcovaly a jejich obsah se zapisoval na desku. Při použití kódu byl pak příjemce vyfotografován na tutéž desku... Jiné stroje poskytovaly nejrůznější informace až po charakteristiku schopností, i rady, jak a kde si vybrat v hlavním městě potřebné zaměstnání.

Stará, dobře postavená poštovní budova sestávala z obrovské haly vroubené pultu automatických strojů. Slabě zářící hieroglyfy nad každým pultem podrobně vysvětlovaly, jaké manipulace jsou zapotřebí, aby člověk obdržel dopis, radu či informaci. Zřejmě se na Tormansu ve školách neučili, jak zacházet s veřejnými automaty.

Po sále se procházeli instruktoři ve skořicových uniformách, připraveni pomoci návštěvníkům pošty. Vykračovali si povýšeně a přezíravě, aby napodobili dva "fialové", rozmístěné na různých koncích haly. Vir nepozoroval, že by se lidé na domýšlivé rádce obraceli s nějakou žádostí. Čedi měla pravdu, když říkala, že na ni působí odpudivým dojmem, protože z nich číší zloba a prázdnota.

Vir Norin přistoupil ke stroji pro určování schopností a snažil se vyvolat v sobě pocity Tormant'ana, který přišel do hlavního města z velké dálky, aby tu začal nový život. Provedl patřičné manipulace podle návodu v tabulce. V okénku nahoře zaplálo oranžové světlo a lhostejný hlas vyrazil na celý sál:

"Rozumové schopnosti nízké, psychická vyspělost pod průměrem hlavního města, omezený, hloupý, ale svalová reakce vynikající. Radím hledat práci jako řidič místní dopravy."

Vir nechápavě pohlédl na automat. Indikátory na vysokém pultu zhasly, zmizelo i světlo v horním okénku. Zezadu byl slyšet smích, astronavigátor se ohlédl. Několik lidí přistoupilo k automatu. Když uviděli Virovy rozpaky, vyložili si je po svém.

"Co stojíš jako zařezaný? Práce řidiče ti není dost dobrá, co? To je ale pařez!

Hni sebou a nezdržuj!" začali vykřikovat a lehce astronavigátora postrkovali.

Vir Norin se jim chystal říci, že podobná charakteristika nesouhlasí s představou, kterou si utvořil sám o sobě, ale pochopil, že vysvětlování je zbytečné. Odešel do opuštěné části haly, kde se prodávaly knihy a noviny.

Ostatně, brzy pochopil zdánlivě nesmyslné závěry automatu. Stroj byl naprogramován podle tormant'anských norem, nebyl tedy schopen pochopit údaje, které přesahovaly hranici nejvyšší úrovně, a přiřadil je nutně k nejnižšímu stupni. Totéž by se přihodilo i Tormant'anovi s vynikajícími schopnostmi.

Vir Norin rozladěně povzdechl, rozhlédl se a střetl se s pohledem dívky, opřené lokty o výčnělek ve stěně nedaleko kiosku. Měla veliké oči, dětsky tenkou šíjí a velmi malé ruce, které nervózně převracely žluté listy papíru, patrně dopisu. Na Vira se přenesl její neklid a stesk. Z dlouhých dívčích řas kanuly velké řídké slzy. Astronavigátora se zmocnil dosud nepoznaný řezavý soucit. Neodvažoval se s neznámou navázat rozhovor a přemýšlel, jak zmírnit její hoře. Tmavší pleť, než měli obyvatelé hlavního města, svědčila o tom, že dívka je ze Zadní polokoule.

Krátké lehké šaty odhalovaly pěkně tvarované pevné nohy. Zvláštní čerň vlasů s popelavým nádechem se výrazně odrážela od černých, do ruda přecházejících hlav Tormant'anů a ladila s dívčinými šedými očima. Návštěvníci pošty chodili kolem ní sem a tam, muži ji občas přejížděli drzími pohledy. Dívka se odvracela nebo skláněla hlouběji hlavu a tvářila se, že je zaujata dopisem.

Čím déle Vir neznámou pozoroval, tím silněji v ní vycit'oval duševní hloubku, s jakou se jen vzácně setkával u Tormant'anů, jimž obvykle chyběla sebevýchova a psychická kultura. Pochopil, že děvče velmi trpí. Norin věděl, že zdejší zvyky nedovolují, aby přistoupil zničehonic k člověku, který se mu zalíbil, a navázal s ním rozhovor. Srdečné a jemné chování vyvolávalo v lidech na Tormansu jenom odmítavost a nedůvěru. Starší DŽI měli strach, že se z neznámého vyklube státní špión a provokatér, vyhledávající domnělé protivládní spiklence v řadách těch, kteří se neúčastňovali testů při Schůzkách s Hadem. Mladší ženy se mužů bály. Vir Norin přemýšlel a znovu se střetl pohledem s cizinkou. Usmál se na ni a vložil do svého úsměvu všechnu sympatii, jež v něm tak nenadále propukla, i ochotu přispět jí na pomoc.

Dívka sebou trhla, osmahlá tvář na okamžik ztvrdla a oči dostaly neproniknutelný výraz. Ale vlídnost zářící z Pozemšťanových zraků ji přemohla. Odpověděla Virovi smutným a mírným úsměvem, který mu připomněl postavu z historických fresek v muzeu Poslední Hellady na ostrově Cliu. Tormant'anka na něho teď hleděla pozorně a s údivem.

Vir Norin k ní přistoupil tak rychle, že dívka couvla a polekaně vztáhla ruku, jako by se ho chystala, odstrčit.

"Kdo jsi? Jsi docela jiný!" Znovu na astronavigátora pohlédla a opakovala:

"Úplně jiný."

"Není divu," usmál se Vir, "přijel jsem z daleka. Z veliké dálky! Jsem tu však v bezpečí. Ale co hrozí vám? Potkala vás nehoda?" ukázal na dopis.

"Mluvíš tak směšně, vždyť já nepatřím ke vznešeným lidem ve městě," usmála se dívka přes zadržované slzy a dodala:

"Všechno se mi zhatilo. Měla bych se vrátit zpátky, ale na to..."

Zmlkla, obrátila se a zvedla hlavu k litinovému vlysu, jako by si prohlížela složité obrazce hieroglyfů a hadů.

Vir Norin uchopil její malou drsnou ruku.

Tormant'anka pohlédla na vlastní dlaň, která se ocitla náhle v tak velké ruce.

Brzy věděl Vir všechno. Su An-Te čili Su-Te přijela ze Zadní polokoule, z města, které astronavigátor neznal a kde děvče z vážných příčin, na něž se nevyptával, nemohlo déle zůstat.

Do hlavního města přišla za bratrem, který tu pracoval ve slévárně a byl jediným, koho Su-Te na světě měla. Snil o tom, že ji nechá cvičit ve zpěvu a tanci, protože kdyby měla úspěch, mohla se stát DŽI. A to bylo jeho dávným snem. Miloval svou sestru bez výhrad, což nebyl v tormant'anských rodinách jev obvyklý. Bratr sám neprojevil nadání k vyššímu vzdělání, nemohl se dostat mezi DŽI, ale z neznámého důvodu toužil ze všeho na světě nejvíc, aby dívka žila dlouho.

Zatímco Su-Te byla na cestě do hlavního města, bratr utrpěl v závodě vážné zranění a byl předčasně odeslán do Chrámu Sladké Smrti. Ubohý majetek, a především úspory, které si dával stranou, když očekával sestru, rozkradli sousedé. Před smrtí jí poslal dopis na rozloučenou, protože věděl, že po příjezdu se půjde informovat na poštu, kde má bratra v hlavním městě hledat.

"Tady je...," Su-Te podala Virovi žluté lístky.

"Co teď chcete dělat?" zeptal se.

"Nevím. Nejdřív mě napadlo, abych šla do Chrámu Sladké Smrti, ale tam poznají, že jsem příliš mladá a zdravá, a pošlou mě někam, kde to bude ještě horší než tam, odkud jsem přišla... Zvlášť proto...," dívka se zarazila.

"Že jste krásná?"

"Řekni raději, že v mužích budím žádost."

"Copak je těžké najít v tak velickém městě dobrého člověka a požádat ho o pomoc?"

Su-Te pohlédla na Pozemšťana s náznakem lítosti.

"Jsi opravdu z daleka, možná že až z lesů, které prý ještě rostou na hřebenech Rudých Hor a Příčné Vysočiny." Když viděla Virův údiv, dodala na vysvětlenou:

"Muži by mi ochotně dali peníze, ale musila bych si je na místě odpracovat."

"Odpracovat?"

"Nu ano! Copak to nechápeš?" zvolala dívka netrpělivě.

"Ano, ano... Ale co ženy?"

"Ty by mě jen urazily, nebo mi poradily, abych šla pracovat. Naše ženy nemají rády mladé a pro muže přitažlivější dívky, než jsou samy. Žena ženě je vždycky nepřítelkyní, až do stáří."

"Teď už vám rozumím. Jsem cizinec, odpusťte mi tu hloupou otázku. Ale co kdybyste přijala pomoc ode mne?"

Dívka se celá napjala, přemýšlela a zkoumala Virovu tvář. Pak se její dětská ústa zvlnila slabým úsměvem.

"Co rozumíš slovem pomoc?"

"Teď zajdeme do hotelu Azurový Oblak, kde bydlím. Tam najdeme pokoj i pro vás, než se zařídíte. Naobědváme se spolu, chcete-li mi dělat společníci. Pak se věnujete svým záležitostem, a já půjdu také po svých."

"Musíš být asi mocný muž, když bydlíš v hotelu v horní části města, a sama ani nevím, proč s tebou tak bez obav hovořím. Možná že sis mě spletl s nějakou jinou? Vždyť já jsem jen obyčejná hloupá KŽI z dalekého kraje. A nic neumím..."

"Co zpívat a tančit?"

"Trochu. Taky kreslit, ale kdo to neumí?"

"Tři čtvrtiny obyvatel ve Středu Moudrosti!"

"To je divné. V našem zapadlém koutě se zpívají staré písně a tančí tam skoro každý."

"A přece jsem si vás nespletl s žádnou jinou. Neznám ani jedinou ženu v hlavním městě."

"Jak je to možné? Jsi takový... takový..."

Místo odpovědi vzal Vir dívku pod paží, jak to bylo v hlavním městě zvykem, a rychle ji zavedl do restaurace.

Su-Te byla hbitá, pružná, a hned se přizpůsobila astronavigátorově chůzi. Vystoupili na kopec ke žlutobílé budově Azurového Oblaku a vstoupili do nízkého vestibulu, zatemněného tak silně, že i ve dne tu svítily zelené lampy.

"Su-Te potřebuje pokoj," obrátil se Vir na recepčního.

"Ta?" ukázal Tormant'an na dívku neomalenež prstem.

"Doklady!"

Poslušně a rozčileně zašátrala v malé brašničce u pasu a vytáhla rudý papírek.

Recepční jen zahvízdl a nechtěl ho přijmout.

"Oho, a kdepak je přihláška k pobytu v hlavním městě?"

Zaražená dívka mu začala vysvětlovat, že přihlášku jí měl obstarat bratr, ale že...

"To mě nezajímá," přerušil ji hrubě.

"Ani jeden hotel ve Středu Moudrosti tě nepustí dovnitř. Ani to nezkoušej, je to zbytečné!"

Vir Norin přemáhal nával rozhořčení, naprosto nevhodný pro pozemského cestovatele, a začal hotelového zaměstnance přemlouvat. Ale ani všemocná kartička hosta Rady Čtyř neměla úspěch.

"Přijdu o místo, když sem vpustím člověka bez dokladů. A zvláště ženskou."

"Proč zvláště ženskou?"

"Nebudu přece podporovat neřest!"

Vir Norin poprvé na vlastní kůži ucítil tíživou závislost Tormant'anů na každém bezvýznamném úředníčkovi, který obvykle jako člověk nestál za nic.

"Mohu přece přijímat přátele?"

"Ovšem. U sebe, prosím! Ale v noci mohou přijít fialoví na kontrolu, a pak z toho budou nepříjemnosti. Pro ni, samozřejmě! Ale kde je?"

Vir Norin se rozhlédl. V zápalu sporu si ani nevšiml, že Su-Te zmizela.

Pocit nesmírné ztráty ho přinutil v mžiku vyrazit na ulici, takže ohromil i recepčního, který už ledacos zažil. Vytríbená nervová citlivost hnala Vira nalevo. Za chvíli uviděl Su-Te před sebou. Šla se skloněnou hlavou a v malé dlani stále ještě tiskla svůj bezcenný rudý "doklad".

Ještě nikdy v životě nezakusil Vir Norin tak silný pocit studu, že nesplnil slib.

A k tomu se mísilo cosi nezřetelného a strašně nepříjemného, snad vědomí pravěké mužské důstojnosti, která byla pošlapána v očích krásné ženy, potřebující pomoci.

"Su-Te!" zavolal.

Dívka se otočila, tváří jí na okamžik probleskla radost a maličko pozvedla koutky zkormouceně stažených rtů. Pozemšťanovi stačil jediný pohled na ně, aby se mu sevřelo srdce. Podal jí ruku.

"Pojďme!"

"Kam? I tak jsem ti způsobila nepříjemnosti. Vidím, že tu jsi stejně cizí jako já a nevíš, co se smí a co je zakázáno. Sbohem!"

Su-Te hovořila s naléhavou přesvědčivostí. Velké oči jí zářily tichým smutkem, který byl nesnesitelný pro pozemského člověka, vychovaného od narození pro boj proti utrpení. Astronavigátor nechtěl použít psychické síly, aby dívku podrobil své vůli, ale neměl, čím by ji přesvědčil.

"Zajdeme ke mně. Jenom nakrátko, než pohovořím s přáteli, abych našel pokoj pro vás, a zároveň i pro sebe. Předtím mi byl hotel lhostejný, teď je mi odporný."

Su-Te se podřídila. Znovu vstoupili do vestibulu, kde je recepční uvítal cynickým úsměškem. Vir Norin dostal chuť dát mu za vyučenou, a tak za pár vteřin se Tormant'an přišoural k Su-Te a podával ji klíč od Virova pokoje. Nato s líbeznou tváří políbil dívčinu zaprášenou nohu. Su-Te strnula, div neomdlela, a pak začala utíkat. Vir ji chytil za ruku a zavedl do svého dvoupokojového apartmá, které hosté hlavního města považovali za přepych.

Zde usadil unavenou a do hloubi duše otřesenou dívku do měkkého křesla. Když zpozoroval, že si nervózně olizuje okoralé rty, dal jí napít, položil ruku na její rozpálené čelo, aby ji uklidnil, a teprve potom zavolal devítinožku schovanou pod postelí. Robot tiše zahučel. Su-Te vyskočila a hleděla střídavě na automat i jeho majitele se smíšeným výrazem strachu a úžasu.

Vir Norin chtěl zavolat Taela, ale našel jen jednoho z inženýrových příznivců, který hlídal spojení s Pozemšťany. Vir ho poprosil, aby mu našel útulek mezi DŽI.

Po skončeném rozhovoru přepojil robota na příjem, sedl si vedle Su-Te a začal se jí vyptávat, dokud nepocítil, že se uklidnila a jen přemáhá těžkou únavu. Bylo maličkovitě pohroužit dívku do tuhého spánku. Spala v křesle, poslušně stočená do klubíčka.

Vir sám trpělivě vyčkával, než se ozve devítinožka, a také odpočíval před návštěvou "ateliéru" v lékařsko-biologickém institutu. Uplynuly víc než dvě hodiny. Zazněl sotva slyšitelný signál a na obrazovce se objevil poděšený Tael, který stále očekával neštěstí.

Vir okamžitě dostal adresu. V domovních blocích, kde bydlili DŽI, u osamělého profesora z Asociace architektury se našly pro Pozemšťana a tormanskou dívku dva pohodlné pokoje. Čtvrť obývala převážně technická inteligence, z níž mnozí viděli filmy promítané na Temném Plameni a smýšleli stejně jako Tael.

Su-Te se probudila, rozhlížela se a stahovala přes kolena zmačkané šaty.

"Jděte se umýt, půjdeme na oběd, a pak za bytem," navrhl vesele astronomický navigátor.

"Pokoj pro vás už máme, jenomže bude vedle mého. Nevadí vám to?"

Su-Te radostí zatleskala.

"Vůbec ne! Tak rychle? Och, jak dlouho jsem spala! Poslední dvě noci jízdy jsem prostála v uličce, došly mi peníze..."

"Musíte mít hrozný hlad! Tak jdeme!"

Zašli do velkého Paláce Výživy; podle měřítek Jan-Jachu to byla hezká budova se skleněnými dveřmi, zasazenými do kovu, a s ozdobami z leštěného kamene.

Su-Te tonula v rozpacích nad svými lehkými a lacinými šaty, protože v tuto hodinu ženy obvykle nosily kalhoty. Usadila se v rohu a odtud zvědavě pozorovala nezvyklé zařízení i chování lidí z hlavního města. Vir to ve chvílích volna také rád dělal.

Přinesli jim oběd. Sledoval kradmo svou společnici a divil se, s jakou grácií, bez afektovanosti a hltavosti jedla tato bezesporu notně hladová dívka. Nedaleko od nich, u leštěného sloupu z šedého umělého mramoru, se usadila hlučná a rozpustilá společnost mladých lidí kolem několika sestrčených stolků. Vir Norin a Su-Te si mohli vyměňovat dojmy, aniž vzbudili pozornost. Mezi stoly procházela tanečnicí

krokem dívka v rudohnědých šatech, krásně urostlá, což bylo u Tormant'aneK vzácné. Chodila vzpřímeně a hrdě, chytrá tvář byla vyzývavě namalovaná a měla zamýšlený a smutný výraz. Mezi návštěvníky i servírkami působila dojem výjimečnosti, ale její vybrané způsoby měly lehký nádech vulgárnosti. Nohy ve zlatých pantoflíčkách našlapovaly lehce a lísavě.

"Podívej se na ty krásné nohy!" zvolala Su-Te.

Astronavigátor úkosem pohlédl na malá chodidla své společnice v lehkých sandálech s řemínky mezi palcem a druhým prstem. Její nohy vypadaly bosé a bezbranné. Su-Te je schovala pod stůl a řekla:

"Cítím, že vůbec nejsi obyčejný člověk. Že bys byl," v očích se jí kmitl strach, "převlečený hadonoš?"

"Slyšela jste už někdy, že by třeba jen jediný hadonoš pomáhal člověku, kterého potká?"

"Proč mi tedy netykáš, jak je u nás zvykem? Proč?"

"Vysvětlím vám to později."

Konec oběda proběhl v mlčení. Ztichlá Su-Te šla za Virem, když hledali dům, kde měli slíbený byt. Zabloudili ve staré části města s těsnými křivolakými uličkami. Vir zastavil kolemjdoucího KŽI.

"Dej se vpravo," řekl KŽI, "tam uvidíš bloky šedivých domů jakoby z cihel.

Jak začnou štěkat psi, budeš na místě."

Ve čtvrtích, kde bydlili DŽI, viděl Vir i dříve mnoho psů, které brávaly na vodítkách ženy na procházku. V ostatních částech města nepozoroval žádná domácí zvířata. Bylo mu jasné, že sem psi byli zavezeni z rodné planety, jejich dokonalá podoba s pozemskými nemohla být náhodná.

"Zde je hrozně psů," divila se Su-Te. "Proč tu jsou?"

"Zřejmě DŽI mají dost času, aby se mohli věnovat zvířatům. Mně psi vždycky připadali jako zajatci v těsných domech a bytech, vhodných leda snad pro kočky..."

"A pro člověka," doplnila Su-Te.

Majitel bytu byl doma. Vysoký starý DŽI se astronavigátorovi hluboce uklonil a stiskl opatrně dívčinu ruku. V tmavé úzké předsíni si Vir všiml masívních vstupních dveří s několika složitými zámky.

"To není proti zlodějům," vysvětlil starý.

"Když se jim zachce, stejně sem vpadnou."

"Skutečně?"

"Ovšem. Myslím, že jen málokdo si uvědomuje, jak my, DŽI, jsme bezmocní před zloději. Bránit se nesmíme. I kdyby měli zbraně! Musíme se zodpovídat za způsobené zranění, i když jdou na člověka třeba s nožem. Divím se, jak v podstatě málo využívají KŽI státem poskytnuté právo vloupat se do bytu, mlátit a urážet nás."

"Proč ale stát podporuje takové nepřístojnosti?"

"Z jednoduchého důvodu. Je to jakýsi ventil pro ty, kdo jsou nespokojeni se životem, dává jim to zdání svobody. Zloději nejsou ještě to nejhorší, spokojí se s nějakou tou věcí... Mnohem nebezpečnější jsou vládcovy oči! Ti vezmou klíče a slídí po bytech v naději, že najdou zakázané knihy, písně, osobní deníky nebo dopisy."

"To všechno je tu zakázáno?"

"Spadl jste z nebe? Ach promiňte, skutečně...!"

Vir požádal profesora, aby je zavedl do pokojů.

Čtvercové místnosti, ověšené koberci a závěsy, připadaly Su-Te velice útulné.

Na majitelovo naléhání si vybrala pokoj, který v podobě lucerny vystupoval do ulice. Jen stěží zadržovala slzy vděčnosti.

"Vím, že mladé dívky rády sní a pozorují život kolem," řekl s nečekanou laskavostí profesor.

"Vy máte dceru?" zeptala se Su-Te.

"Měl jsem... Zemřela ve Chrámu Sladké Smrti. Byla svými schopnostmi KŽI a nechtěla použít mého práva."

"Jakého práva?" zeptal se tiše Vír Norin.

"Že mohu zachránit jednoho člena své rodiny, i když je KŽI. Kvůli tomu, aby měl kdo ošetřovat starce, ještě potřebného pro stát. A tak nemám nikoho..."

Vir chtěl dát rozhovoru jiný směr, proto navrhl, že devítinožku přivede o něco později, aby nebudila pozornost. Profesor jeho opatrnost schválil.

"A vás, Su-Te," řekl astronavigátor, "prosím, abyste nevycházela, dokud nedostanete kartičku jako právoplatný obyvatel hlavního města."

"Můžete být klidný! Dohlédnu na ni a nepustím nikam našeho ptáčka. Že připomíná gitau?"

Vír se přiznal, že nemá ani ponětí, co je to za tvora.

"Taková maličká, s černě popelavou hlavičkou a ocáskem. Prsíčka má višňová, hřbet a křídla mají barvu jasně modrou jako azur. Copak jste ji nikdy neviděl?"

"Ne."

"Odpusťte starci! Pořád zapomínám, že nepatříte k nám." Vir zpozoroval, jak sebou Su-Te trhla.

Když se astronavigátor dostal do institutu, byla už tma. "Ateliér" se teprve scházel. Jako vždy, vzbudil příchod Pozemšťana neslýchanou zvědavost, která mezi vědci byla zvláště silná. Norin si vzpomněl na Taelovu výstrahu. Na každé schůzi, kromě tajných agentů Rady Čtyř, mohly být instalovány přístroje pro zapisování referátů a odposlouchávání rozhovorů. Nedostatek surovin nedovoloval užívat podobných zařízení při každé schůzi, ale tam, kde byl přítomen host ze Země, fungoval zvukový záznam docela určitě. Vir se rozhodl nezačínat debaty, jimiž by vědce vystavoval nebezpečí.

K údivu astronavigátora si však přítomní počínali docela nenuceně a vyjadřovali se dost ostře. Když už delší dobu poslouchal o zvůli oligarchů, zmocnily se Vira obavy. Za takové řeči mohli vědci okamžitě přijít do vězení. Teprve později pochopil psychologickou bystrost Čagasovy politiky, která nechávala vědce vymluvit, protože jim nemohla zakázat, aby o společenské situaci přemýšleli. Ať se tedy vybouří v planých řečech, aspoň nebudou vytvářet ilegální organizace, proti nimž by se musel vést boj, a to by pro stát znamenalo nežádoucí ztrátu nejinteligentnějších hlav.

První vystoupil mladý, asketicky vyhlížející vědec s hněvivě planoucíma očima a vystrčenou bradou. Mluvil o neužitečnosti dalšího rozvoje vědy. Čím širší je její fronta, čím hlouběji se proniká do tajů přírody, tím více úsilí a materiálních ztrát stojí každý další krok. Jednotlivci nemohou rychle postupovat kupředu.

Ukázalo se, že poznání je příliš mnohostranné, stále složitější pokusy zpomalují chod vědeckého bádání, a kromě toho se kupí hory nevyužívaných informací. Při nepatrných prostředcích, které se vynakládají na vědu, není naděje, že by mohla vyřešit problémy, které před ní stojí, a proniknout do hlubokých rozporů v biologických mechanismech a sociálním vývoji. Z toho plyne, že vědci dostávají od státu privilegia za to, co udělat nemohou, čili jsou to parazité žijící z výtěžků dosažených hodnot. Roztříštěné vědění se zabývá problémy, které jsou už prakticky nepotřebné, protože zásoby na planetě se vyčerpaly. Vědec ukončil svůj příspěvek výzvou skončit s velekněžskou ješitností a obrátit pohled k obloze, odkud přilétají hvězdolety mocných civilizací, které dokázaly nevydrancovat přírodu, již dostaly darem, především civilizace Pozemšťanů, podobných lidem na Jan-Jachu jako rodní bratři.

Zástupce ředitele, sedící vedle Vira Norina, pokýval hlavou a zašeptal:

"Nebezpečná řeč, velmi nebezpečná."

"Něco mu hrozí?"

"Ponese vážné následky."

"Bude potrestán státem?"

"Nemyslím. Ale kolegové mu neodpustí, že se tak odhalil."

Před stolem, kde zasedala "rada", stanul jiný vědec, bledý a zachmuřený.

Vyrážel jednotlivá slova s jízlivým posměchem:

"Nemůžeme zvát na pomoc jiné civilizace z kosmu. Objeví se jako dobyvatelé a my, se staneme jejich otroky. To předvídal už veliký Ino-Kau ve Století Moudrého Zákazu, kdy jsme se poprvé dostali do kontaktu s kulturami jiných planet.

At' pozemský host promine, ale takový je názor realisty, a ne romantického snílka!"

Zástupce ředitele si vzal slovo a začal vypočítávat dobrodiní, jimiž k vývoji biologie a medicíny přispěli vědci ústavu: léky, zvláště halucinogenní narkotika a metody na přestavbu psychiky.

"To je reálné vyvrácení insinuačí prvního řečníka, že naše věda není úspěšná v sociálních záležitostech. Naopak, má přímý vztah k hodnotám vytvářeným pro blaho lidstva."

"Promiňte cizinci," vmísil se do diskuse Vir Norin. "Jak se ten vztah realizuje?"

"Informace, třeba sebeobširnější, sama o sobě neplodí moudrost a nepomáhá člověku překonat obtíže. Nesmírná lidská hloupost nedává možnost pochopit pravou podstatu neštěstí. S pomocí našich aparátů a chemikálií vtloukáme do tupých hlav základní řešení sociálních problémů. Z pověření velikého a moudrého Čojo Čagase jsme vytvořili hypnotického hada, který odhaluje nepřátelské úmysly proti státu. Náš ústav vyrobil stroje pro nasycování vzduchu silnými uklidňujícími prostředky a halucinogeny, které i v mizivém množství dovedou změnit myšlenkové pochody sebezoufalejšího člověka a smířit ho s neštěstím, ba i se smrtí..."

Vir Norin vstal:

"Dobrodiní, o kterých se tu hovořilo, jsou podle mého názoru vražedná a nedají se ospravedlnit žádným státním zájmem. Uklidňující prostředky, smiřující lidi s nedostatky života, se podobají kose, která utne u kořene stejně květy jako býlí, dobré právě jako špatné."

Je zřejmé, že vaše biologie se zaměřila na potlačení vnitřní svobody s cílem vytvořit standardisovaná povrchní individua, čili dav. Vaše uvedené vědecké výzkumy jsou orientovány stejně. Jak je možné objevit krásu a вплést ji do lidských osudů, jak chcete pomáhat lidem, aby nacházeli a oceňovali všechno jasné v životě, když tlumíte jejich emoce, ničíte jejich duši?"

"Jedinečně řečeno!" zakřičel první řečník.

"Nemyslete si, že jsem naplněn pýchou nad nedozírně širokým vědeckým rozhledem našeho světa. Skláním se před heroickou touhou po poznání na osamělé planetě, odtržené od všech ostatních. Každý váš krok je obtížnější než náš, a proto tím cennější - ale absolutně jen pod podmínkou, že chce zmenšit utrpení lidstva na Jan-Jachu, že mu pomáhá vymanit se z inferna. To je u nás jediné kritérium pro posouzení vědy."

Vir Norin se přítomným hluboce uklonil. Ti mlčeli, a nezdáli se ani ohromení, ani rozhořčení. Zástupce ředitele poděkoval Virovi a řekl, že pozemská moudrost je možná velká, ale on s ní nesouhlasí.

"Já s vámi také nesouhlasím," usmál se astronavigátor.

"Znám ještě příliš málo vaši planetu, ale zatím jsem se u vás neseťkal s opravdovou vědou. To, co zde tak nazýváte, je pouze technologie, úzký profesionalismus, který má k obětavé práci při poznávání světa stejně daleko jako řemeslná rutina k opravdovému mistrovství. Soutěžíte v efemérních aplikovaných objevech, jakých se u nás dělají statisíce denně. To je ovšem také důležité a nutné, ale netvoří to celou vědu. Syntetické poznání a lidovou osvětu nepovažujete za nutné komponenty vědeckého výzkumu, a přece i to jsou základní pilíře vědy. O nezralých objevech kupíte plytké informace, získané bez rozmyslu a pečlivého výběru, a to vám brání nahlédnout do širokých prostor světa poznání. Zároveň povýšenost mladých vědeckých pracovníků, kteří ve skutečnosti jsou jen technologové považující se za vědce, jde tak daleko, že sní o přestavbě vesmíru, bez nejmenší představy o jeho složitých zákonitostech."

"Přeháníte!" vykřikl zástupce ředitele.

"Zcela správně!" souhlasil Vir Norin a odmítl pokusy dát se zatáhnout do sporu o hodnocení vědecké činnosti ústavu.

Byl rád, že mohl opustit špatně větranou budovu, a vyšel na ulici. Mezitím nastala časná tormanská noc, v jejíž prázdné bezhvězdné černi se utápěl matný, šedivý měsíc. Na rohu, nad krychlí kiosku s omamnými nápoji, svítila lucerna. V houfu se tam tlačili muži a bylo slyšet chraptivé nadávky. Slabý vítr přinášel smíšený pach pití, tabákového dýmu a noci.

Vir Norin přišel do hotelu Azurový Oblak, "vzbudil" devítinožku a postranním schodištěm ji vyvedl na ulici. Pak naposled přelétl zrakem nepřívětivý útulek a radostně pomyslel na byt s mnoha zámky a na setkání s něžnou Su-Te. V doprovodu robota na opuštěné cestě zakrslým parčíkem vzpomínal na profesorova slova o gitae a rozhodl se podívat do přírodovědeckého muzea. Ale kdy? Příští den ho čeká pravidelná práce s Taelem nad materiály dodanými diskoletem. Pak se musí sejít s vědci Matematicko-fyzikálního ústavu. Čekají od něho nedočkavě zprávy o neslýchaných objevech, a on zatím nedokáže vyprávět ani o sférách kosmofyziky, které

jsou mu blízké. Sblížit rozdílné myšlenkové pochody by snad uměl vynikající pedagog nebo popularizátor, ale ne on, Vir Norin. Kromě toho je jejich touha po vědeckých objevech metafyzická.

Astronavigátor se zarazil jako přibitý. Devítinožka vedle zvířila prach. Napříč alejí stála řada Tormant'anů osvětlených vzdálenou rtuťovou svítlnou. Vir se rozmýšlel, má-li jim jít vstříc, nebo vyčkat. Nebál se ničeho, i kdyby šel docela sám, a v přítomnosti robota mu nehrozilo vůbec žádné nebezpečí. Ale kdyby se musil bránit, mohl by Tormant'anům ublížit, a tomu se chtěl vyhnout.

"Ty jsi pozemský?" zeptal se trhaně jeden z mladých mužů, zřejmě KŽI, a přiblížil se k Pozemšťanovi.

Vir Norin kývl na souhlas.

"Pak tě potřebujeme. U vás je šíleně krásná žena. Viděl jsem ji v parku za městem. Jmenuje se Eviza Tanet. Eviza Tanet...," opakoval či spíše snivě zazpíval Tormant'an.

"Je lékařkou naší výpravy a Mezihvězdného Lod'stva."

"Hele!" zvolal neurčitě KŽI.

"Tak tedy ona mi řekla, abych šel za vaší velitelkou. Má taky hezké jméno, třebaš ne tak jako Eviza, ale zní příjemně: Fai Rodis. Řekla, abych s ní určitě promluvil, protože je to důležité jak pro vás, tak i pro nás. Proč, to nevím. Ale slíbil jsem to.

A stalo se, že já, všem známý Gzer Bu-Jam, před kterým se třesou KŽI i DŽI, nemůžu svůj slib splnit. Vládkyni Fai Rodis chrání celé vojsko fialových zmetků, a DŽI mi nevěří. Myslí, že mě podplatili hadonoši. Ale k čemu by mi bylo podplácení?"

"Opravdu, k ničemu," usmál se Vir Norin.

"No tak. Můžeš mi uvěřit a zařídit rozhovor s vládkyní?"

"Věřím ti a zařídím to."

"Kdy?"

"Hned. Pojd'me někam, kde nikdo nechodí a kde je nějaká stěna, která zachytí světlo obrazovky."

"Tohle je přece něco!" zvolal spokojeně KŽI a vedl Vira stranou od hlavní aleje, kde stála přes cestu dlouhá deska popsaná mentorskými výroky. Podobné desky stály v různých částech města, ale Vir nikdy neviděl, že by nápisy někdo četl.

Norin znal Fain rozvrh. Ted' by měla být nahoře.

Opravdu se na výzvu jeho devítinožky ozvala téměř okamžitě. Neobjevila se na improvizované obrazovce v černých tormant'anských šatech, které obvykle nosila v Památníku Historie, nýbrž v bílém oděvu s bledě modrými ozdobami.

"Hrome!" vyrazil Tormant'an zpola rozčileně, zpola uchváceně.

Astronavigátor vyprávěl Fai o KŽI, který se s ní chce sejít na žádost Evizy Tanet. Rodis vybídla Gzer Bu-Jama, aby vstoupil do světelného pole vysílače, několik vteřin ho zkoumala, a pak řekla:

"Přijďte!"

"Kdy a jak?"

"Chcete hned? Jděte, aby vás nikdo nepozoroval, k pomníku Všemohoucného Času a zahrňte vpravo od něho k osmému domku v ulici Poslední Války. Poprvé přijďte sám. Kolik času k tomu potřebujete? Budu čekat a zavedu vás k sobě."

Rodis vypnula spojení a Vir okamžitě zhasil devítinožku.

"To je prima!" zvolal KŽI radostně. "Jak je všechno jednoduché u skutečných lidí! Dobrá, vyřid' můj pozdrav Evize Tanet! Škoda že už ji neuvidím."

"Pročpak ne? Až přijdete k Rodis, poproste ji, aby vás spojila s hvězdoletem a zavolala Evizu."

"Myslíš to vážně? Ale o čem s ní budu mluvit?" polekal se náhle KŽI.

"Můžete se na ni třeba jen podívat."

"Tak jo. Panečku, děkuju ti, příteli. Musím už jít." Tormant'an vztáhl ruku a pevně stiskl Virovu dlaň. Ten se usmál.

Nebylo snadné uslyšet poděkování od obyvatele hlavního města Jan-Jachu.

Ted', i kdyby astronomický podruhé zabloudil ve starých uličkách, přivedl by ho k cíli jemný sluch Pozemšťana. Psi štěkot bylo slyšet z dálky, protože psi tu byli stejně špatně vychovaní jako jejich páni.

Su-Te vyběhla do předsíně, jakmile uslyšela rachot odemykaných zámků.

S výkřikem "díky, díky" se vrhla k Virovi, ale náhle ztuhla jako přimražená, přemožena studem. Ukázalo se, že už dostala onen kousíček bledě modré plastické hmoty s patřičnými znaky a razítky, a tím i právo na pobyt v hlavním městě.

Vir Norin se zaradoval, když uslyšel osobitý dívčin hlas, nižší než hrdelní falsetové hlasy Tormant'anů, ale vyšší a jasnější než hrudní mezzosoprány žen z hvězdoletu.

Su-Te s odvěkou mateřskou starostlivostí připravila večeři z profesorových zásob a zesmutněla, když zjistila, že Vir večer nic nejí, nýbrž pije jakýsi zvláštní nápoj. Kdyby astronaut věděl, s jakými obtížemi byla na Tormansu spojena příprava jídla na primitivních topných zařízeních, vynasnažil by se něco sníst. Ale protože neměl ani zdání o rozpálených plotnách a věčně špinavém nádobí, klidně večeři odmítl.

Dívka požádala, aby k němu směla zajít, jakmile si odpočine.

Má prý velice důležitou otázku.

"Důležitá otázka" byla vyřčena, sotva děvče stanulo na prahu. Vir nemohl uhnout, ani se vytáčet pod otevřeným pohledem, který naléhavě toužil znát pravdu.

"Ano, Su-Te, nejsem obyvatel Jan-Jachu, ale z docela jiné, velmi vzdálené planety Země. Ano, jsem ze stejného hvězdoletu, o kterém jste slyšela, ale jak vidíte, nejsme banda kosmických lupičů ani špiónů. Jsme stejné krve, naši společní předkové před více než dvěma tisíci lety žili na téže planetě. Jste ze Země, ne z Bílých Hvězd."

"Věděla jsem to!" zvolala Su-Te vítězoslavně.

"Jsi úplně zvláštní, hned jsem to pochopila. Proto je mi s tebou lehce a hezky, jak mi ještě v životě nebylo!" Dívka se svezla na kolena, uchopila astronomického ruku a přitiskla si ji k tváři. Tak zůstala, s očima zavřenýma.

Vir jemně a opatrně uvolnil svou ruku, zvedl malou Tormant'anku a posadil ji do křesla vedle sebe. Vyprávěl jí o Zemi, o tom, jak se tu objevili, a také o záhubě tří členů posádky. V robotu bylo pár hvězdicových krystalů pro první seznámení s životem Země. Tak začaly jejich společné večery.

Nevyčerpatelný zájem i nadšení milé posluchačky povzbuzovaly Vira Norina a zaháněly předtuchu, jež ho od jisté doby trápila, že už neuvidí rodnou Zemi, kterou nesmírně miloval. Od první chvíle, kdy vstoupil na Tormans, cítil celým povrchem svého těla nedobrou psychickou atmosféru, která se podobala špatné vodě, do níž někdy zapadne neopatrný plavec. Místo osvěžení a klidu vznikne v člověku pocit

odporu, svědění a nečistoty. Za starých dob se taková místa na Zemi označovala jako "zlá voda". Byla všude, kde řeky netekly z hor přivrácených ke slunci, kde potůčky nenabíraly nové sily z pramenů, lesů a čistého deště, nýbrž mokvaly v močálech, slepých ramenech a uzavřených zátokách, nasycovány zahnívajícímí organickými zbytky. Z pobytu ve špatné "psychické vodě" se zrodilo patrně i Virovo nejasné tušení tragického konce. V celém tormanťanském životě se nahromadila všeobecná a trvalá nevraživost, bolestivě útočící na city Pozemšťanů, vyrostlých v dobré psychické atmosféře na Zemi.

Tím úžasnější připadala Virovi Su-Te, z níž vyzařovala starostlivost, dobrota a láska, které bůhvíjak mohly vzniknout ve světě Jan-Jachu. A přece ho dívka ujišťovala, že takových žen jako ona jsou na planetě tisíce. To nahánělo astronavigátorovi strach, protože utrpení v životě takových lidí bylo větší než všech ostatních. V očích Su-Te viděl Vir hlubokou duši, která v sobě přemohla tmou a zoufale se bránila noci kolem sebe. Nesnadno a pomalu narůstala v Pozemšťanu starostlivá něha a mučivá lítost, vlastnosti kdysi tak charakteristické pro jeho předky a ztracené ve světlé epoše komunistických ér.

Dva dny nato při snídani Vir Norin zpozoroval, že je Su-Te něčím nezvykle vzrušená. Dovedl lehce číst v jejím bezelstném nitru a pochopil, že hrozně touží vidět něco, o čem dlouho snila, ale neodvažuje se svou prosbu vyslovit. Přišel jí tedy na pomoc, a jako mimochodem prohodil, že má dnes volné dopoledne a s radostí by s ní šel na procházku, kam sama bude chtít. A Su-Te přiznala, že by ráda zajela do Pneg-Kiru nedaleko za městem. Jak jí bratr psal, odehrála se tam největší starověká bitva, v níž zahynul některý z jejich předků, a mladík slíbil, že tam sestru určitě zavede. Chce se tam tedy podívat kvůli bratrově památce, ale pro samotnou dívku, která špatně zná hlavní město, není cesta bezpečná.

Vir a Su-Te nastoupili do přečpaného vozu veřejné dopravy, jedoucího v kouři, s hrozným rachotem, prudkým trháním a častými otřesy, zaviněnými hlavně řidičovou bezohledností. Zaprášenými okny byly vidět velmi dlouhé jednotvárné ulice, tu a tam se u některého domu krčily nízké polouschlé stromy. Ve voze bylo nesnesitelné dusno. Občas, po hrozných hádkách, se otvírala okna, dovnitř se valila spousta horkého prachu, znovu začaly pršet nadávky a okna se opět zavřela.

Vir i Su-Te stáli stlačeni ze všech stran a přidržovali se nahoře upevněných tyčí. Astronavigátora v návalu od jeho společnice odtrhli.

Tu Vir zpozoroval, jak se Su-Te usilovně snaží odsunout od mladíka se širokým nosem a nepravidelnou tváří, který se na ni nestydatě tiskl. Jiný mládenec, vlastně úplný jinoch s hluboko zapadlými fanatickýma očima, přistrkoval zády dívku ke svému společníkovi. Su-Te zachytila Virův pohled, zrudla studem i rozhořčením a odvrátila se. Očividně nechtěla zatahovat Pozemšťana do šarvátky s cestujícími.

Možná že si dosud živě pamatovala drzého recepčního v hotelu, který musil poníženež líbat její nohu. Astronavigátor pochopil všechno ve zlomku vteřiny, vysunul ruku a prudce odtrhl sprostého mladíka od Su-Te. Ten se otočil, a když uviděl vysokého, silného muže, který na něho beze zloby hledí, zasakroval a snažil se osvobodit. Zdálo se mu však, že ho nedrží lidská ruka, nýbrž ocelový svěrák.

Tormant'an v živočišném strachu cítil, jak mu cizí prsty zajíždějí stále hlouběji do svalů, tisknou a postupně paralyzují cévy a nervy. Hlava se mu zatočila, kolena podklesla a nevychovanec hrůzou zavyl:

"Už nikdy, odpusťte, už nikdy to neudělám!"

Vir drzouna pustil, a ten zaječel na celý vůz, že prý ho div nezabili kvůli holce, která nemá ani za groš cenu. K astronautově údivu se většina cestujících přidala na stranu lháře. Všichni začali křičet, vyhrožovat a mávat pěstmi.

"Vystupme dřív!" zašeptala zbledlá Su-Te.

Protlačili se davem a stanuli v opuštěné, rozpálené krajině. Dívka navrhla, aby šli dále pěšky. Její malé nohy šlapaly pevně a neúnavně. Zpívala při tom Pozemšťanovi staré písně a válečné hymny dávných dob. Někdy se zastavovala, aby tancem ilustrovala melodii, a on se zalíbením sledoval její postavu i vytříbené pohyby. Ani nepozorovali, jak po suché náhorní plošině přešli zbývajících dvanáct kilometrů ke kamennému valu, porostlému starými, řídkce olistěnými stromy, jež nedávaly téměř žádný stín. Na zastíněné straně spadala hradba příkře na široké vyschlé dno bývalého jezera. Slabý vánek tam vířil temně rudá mračna prachu.

Na hranici pradávného bojiště stál obelisk z namodralého kamene, do něhož byly hluboko vryty černé znaky. Neopracované balvany, roztroušené všude kolem, označovaly místa společných hrobů. Bylo jich mnoho. Rozsáhlé pole se prostíralo skoro až k horizontu, tu a tam rozbrázděno zákopy a náspy. Čas je zničil, pomalu rostoucí tormanské stromy se nejednou vystřídaly na půdě pohnojené mrtvolami, a teď v tenké síti stínů trčely ze suché prašné půdy jen kameny. Nic tu už nepřipomínalo vřavu obrovské bitvy, bezmezného strádání raněných, ani hrůzu poražených, kteří byli svrženi do bahnitého jezera.

Bezútěšný kraj, polomrtvé stromy, rozpukaná země...

Horký vítr šelestil ve větvích, kolem kořenů lezl malátně jakýsi zelený hmyz. Su-Te si vyhlédla velký zašpičatělý balvan, zářící na lomu rudohnědě jako zaschlá krev, a poklekla před ním. Přiložila dlaně ke spánkům a se skloněnou hlavou začala šeptat modlitbu. Vir čekal, až dívka skončí obřad.

Když vstala, zeptal se:

"Kdo tu bojoval a kdo koho porazil?"

"Vypráví se, že tu došlo ke srážce mezi vládci Přední a Zadní polokoule. Zahynuly statisíce lidí. Zvítězil vládce Přední a byla ustavena celoplanetární vláda."

"Vaši předkové bojovali na straně poražených?"

"Ano."

"A co kdyby zvítězili oni, a ne ti druzi? Změnil by se život?"

"Nevím. Proč by se měl měnit? Hlavní město by určitě bylo Kin-Nan-Te. Domy by se stavěly jinak, s věžemi, jak je u nás zvykem. Možná že moji předkové by se stali hadonoši..."

"A vy byste chtěla patřit k té privilegované vrstvě?"

"Ach ne! Věčně mít strach, ohlížet se, všechny přezírat a být všemi nenáviděna? Možná, že jsem prostě nevědomá a hloupá, ale takhle bych žít nechtěla. Raději, vůbec nežít..."

Vir Norin ještě jednou přešel zrakem rovinu spálenou sluncem. V mocné fantazii slyšel rachot válečných zbraní, nářek a sténání statisíců raněných, viděl hromady mrtvol na rozryté kamenité půdě. Věčné otázky "proč?" a "k čemu?" vyvstávaly na tomto pozadí zvláště nemilosrdně. A oklamání lidé, v důvěře, že se bijí za budoucnost, za "svou" zemi, za své blízké, hromadně umírali, a přitom vytvářeli podmínky pro větší slávu oligarchů, pro vyšší pyramidu privilegií a nekonečný útlak. Zbytečná muka, zbytečné oběti...

Astronaut se s povzdechem obrátil ke své společnosti:

"Pojďme, Su-Te!"

Pozemšťan a Tormantanka sešli z kopců. Vir navrhl, aby přešli přímo zatáčku staré silnice a dali se směrem k zaoblenému vrchu se zpustlou přízemní budovou, jež se nejasně rýsovala v dálce. Rychlým pochodem došli k chlumu.

Astronavigátor zpozoroval, že Su-Te je unavena, a rozhodl, že si odpočinou ve stínu rozvalin. Dívka ulehla na zem s rukama pod hlavou. Vir si všiml, že upřeně pozoruje stěnu a chmuří čelo, jako by si chtěla připomenout něco zapomenutého.

Pak vyskočila a obešla ruiny. Dlouho prohlížela nápisy i basreliéfy s ohromnou rukou, vztaženou v gestu účastné pomoci. Trochu se upokojila a sedla si znovu vedle Vira. V pozici s objatými koleny živě astronavigátorovi připomněla Čedi. Seděla dlouho mlčky a dívala se do dálky na přeludy modravých jezer v prašném dýmu nad Středem Moudrosti.

"Kolik je ti let?" zeptala se znenadání Su-Te.

"Čtyřicet dva podle vašeho kalendáře, který je o měsíc kratší než na Zemi."

"U vás je to hodně nebo málo?"

"V minulosti, kdy byla Země na úrovni vašeho vývoje, to byl střední věk. Ani mládí, ani stáří. Teď se změnil v mládí. Je mi přibližně dvaadvacet, třiadvacet, a Rodis pětadvacet let. Naše dětství je dlouhé. Není to infantilnost, nýbrž dlouhé dětství ve smyslu vnímání světa. A kolik let je vám?"

"Dvacet. U nás je to střední věk. Zbývá mi pět let, než půjdu do Chrámu Sladké Smrti. Tebe by tam poslali už dávno. Ne, mluvím hlouposti, jsi přece vědec, i tady bys žil dlouho, jsi DŽI!"

"Nijak si tu hrůzu nedovedu představit!"

"Není v tom vůbec žádná hrůza. Má to dokonce výhody.

Netrávíme dětství v dusných školách, jako budoucí DŽI, kterým tam cpou do hlavy vědomosti pro život úplně nepotřebné. A taky nestonáme, umíráme v rozpuku sil..."

"Vy se trápíte, Su-Te? Podívejte se mi do očí!"

Dívka zvedla k Virovi smutné oči, v nichž mohl číst, že vidí svou životní dráhu až do konce.

"Ne," řekla zvolna, "je mi dobře, jen jsem se dnes podruhé setkala s pravěkou smrtí."

"Jak? I tohle je památník? Co zde bylo?"

"Není to památník, nýbrž chrám. V epoše Hladu a Vražd žil vynikající lékař Rce-Juti. Vynalezl prostředek Sladké Smrti. Jeho následovníci a spolupracovníci vybudovali tenhle chrám Přátelské Ruky nad bezednou studnou z pradávných dob.

Rce-Juti řekl všem slabým, těžce nemocným, životem znaveným, pronásledovaným a vylekaným lidem:

*- Přijďte sem, a já vám daruji sladkou smrt.
Zjeví se vám laskavá a krásná, mladá a vábivá.
Nic lepšího vám dnes nikdo na planetě dát nemůže,
sami se přesvědčíte, že sliby jsou jen pustou lží. –*

A přicházela k němu spousta lidí. V prvním pokoji ze sebe smyli prach, shodili oděvy a nazí vstupovali do klenutého sálu, kde v příjemném spánku umírali, aniž to pozorovali, bezbolestně... Bezedná studna pohlcovala jejich těla. Všichni trpící, kteří ztratili naději, zdraví nebo své blízké, vyhledávali a chválili moudrého lékaře. To bylo dávno..."

"A z toho dobrodiní učinil stát povinnost umírat předčasně. Chrám Sladké Smrti, lidé rozdělení na DŽI a KŽI... Jestlipak mohl moudrý Rce-Juti předvídat tak hrůzné následky?"

"Nevím," odpověděla dívka bezradně.

"Ani to není třeba." Vir ji pohladil po vlasech rozevlátých větrem.

Su-Te vztáhla ruku k jeho tváři a Pozemšťan měl pocit, že rozechvělá, něžná dlaň se dotkla přímo jeho srdce. Představil si obrovské tmavé stěny inferna, které dívku obklopovaly a za nimiž nebylo pro její duši a víru žádné opory. Silou vůle přemohl přízrak, usmál se a řekl jí, jak je chytrá, půvabná a jak se mu líbí.

Důvěřivá, zářící Su-Te na něho pohlédla a vstala pružně a rychle jako obyvatelka Země. Vydali se k pochmurnému městu a nad pustou planinou se rozlehl Tormanťančin zvonivý hlas:

*"Svůj poslední rok žiju na světě,
v jiných městech jsem nebyl,
nikoho dobrého nepotkal..."*

Jasná třepotavá melodie připomínala Viru Norinovi cosi velmi známého, co slýchal ještě v raném dětství.

13. Nařizují Start !

Vir Norin se rozloučil se Su-Te na křižovatce ulice, vedoucí k nevelkému závodu přesné mechaniky, v němž pracovalo mnoho Taelových přátel. Dívka se chtěla sejít s jedním z nich, aby s jeho pomocí našla práci.

Vrátila se domů vzrušená, protože všechno se vyvíjelo tak, jak o tom snila. Ale její radost brzy pohasla a zachvátil ji mučivý stesk, když se dozvěděla, že doba pobytu Pozemšťanů na Jan-Jachu se chýlí ke konci. Jenom dva zůstali ve Středu Moudrosti, všichni ostatní už byli ve hvězdoletu.

Vir večer dlouho čekal, až dívka vyjde ze svého pokoje, ale Su-Te se neobjevovala. Nechápal její rozpoložení, psychická intuice mu nesignalizovala nic zlého, a tak sám konečně zaklepal na dívčiny dveře.

Seděla u stolu, s hlavou položenou na rukou. Výraz škádlivé provinilosti, který jí byl vlastní, když se cítila v něčem neobratná nebo se přiznávala k nějaké slabosti, neobjevil se tentokrát na její tváři, když spatřila Vira.

Ano, Su-Te opravdu připomínala smutného ptáka gitau. Vyskočila a horlivě se snažila usadit Vira co nejpohodlněji. Sama si sedla na tvrdou podušku na podlaze a dlouho mlčky hleděla na svého pozemského přítele. Vir pochopil, že přemýšlela o něm a jejich blížkém rozloučení.

"Brzy odletí tvůj hvězdolet?" zeptala se nakonec.

"Brzy. Chceš letět s námi?" vyhrkla z něho otázka, která neměla být vyřčena.

Klidný smutek na dívčině tváři vystřídal prudký vnitřní boj. Oči se nalily slzami, dech jí přeskočil.

Po dlouhé odmlce řekla s úsilím:

"Ne... Nemysli, že jsem nevděčná jako mnozí z nás, nebo že... tě nemiluji."

Snědé tváře jí ztemněly ještě víc.

"Vrátím se hned!" Vstoupila do skříně ve zdi, která jí sloužila za převlékárnu.

Vir hleděl na pestrou vazbu koberce a přemýšlel o dívčině odmítnutí letět na Zemi. Přirozená moudrost, která Su-Te nikdy neopouštěla, ji odrazuje od podobného kroku. Mladá Tormant'anka chápe, že by to byl útěk, že by na Zemi ztratila cíl a smysl života, které tu právě našla, že by se cítila osamocená. Dveře skříně skoro neslyšně klaply.

"Vire!" ozvalo se za ním šeptem. Otočil se a strnul.

Před ním ve vši čistotě upřímného vzplanutí stála nahá Su-Te. Směs ženské odvahy i dětského studu byla dojemná. Dívka pohlížela na Vira zářícíma a zároveň smutnými očima, jako by litovala, že mu nemůže dát víc. Rozpuštěné černé vlasy s popelavým odstínem jí po obou stranách oblého polodětského obličejce spadaly na hubeňoučká ramena. Mladá Tormant'anka stála slavnostně pohroužená do sebe, jako by konala nějaký obřad. Položila si obě dlaně na srdce a sepjaté je vztáhla k astronautovi. Takovou oběť nemohl odmítnout, nemohl pohrdnout darem, který byl na Tormansu nejvyšším projevem lásky a vděčnosti. A on ani odmítat nechtěl. Zdvihl Su-Te a pevně ji k sobě přitiskl.

Do svítání nebylo daleko. Vir seděl u dívčiny postele. Su-Te spala tvrdě, s dlaněmi podsunutými pod tvář. Pozemšťan hleděl na klidný a krásný obličej své milé. Láska ji pozvedla nad svět Jan-Jachu a Virova síla i něha ji učinily nepřístupnou strachu, studu i mlhavým obavám. Způsobil, že pocítila vlastní krásu a naučila se lépe chápat nuance své proměny. A ona zase v něm probudila vzpomínky na krásné dny života... Před Virovým vnitřním zrakem defilovala dlouhá řada nezapomenutelných obrazů ze Země. Třeba posvátná dolina v Karakorumu, obklopená baštou fialových skal, nad nimiž v bezprostřední blízkosti zářily sněžné vrcholy.

Tam, u řeky barvy berylu, zurčící neúnavně po černých kamenech, stála jako vidina lehká budova výzkumné stanice. Cesta dolů vedla v mírných zákrutech přes háj obrovitých himálajských jedlí k sídlišti Vědeckého ústavu pro poslechový průzkum hlubinných zón vesmíru. Astronaut si velmi rád připomínal roky strávené na stavbě nové observatoře ve stepi brazilské náhorní plošiny, nízké oblety Vysokých Lianosů s ohromnými stády zeber, žiraf a bílých nosorožců, převezených sem z

Afriky. Nebo prstence vysázených lesů s namodralým a stříbřitým listím v jižní Africe, temně modré noci v zasněžených lesích Grónska či hrozným větrem zmítané budovy jedenáctého uzlu astrosítě na břehu Tichého oceánu.

V myslí si Vir vybavil i další uzel na Azorských ostrovech, kde v klidných dnech je moře tak bezedné a průzračné... A pak cesty za odpočinkem na posvátná místa pravěkých chrámů: Řecka, Indie, Rusi...

Ani sebemenší obava o budoucnost, kromě přirozených starostí nad svěřenou prací, kromě přání stát se lepším, odvážnějším, silnějším, vykonat co možná nejvíc ve prospěch celku. Hrdá radost pomáhat každému a zvyk spoléhat se na stejnou podporu a pozornost všech lidí kolem sebe. Vir Norin se skláněl nad Su-Te a hrozně si přál, aby i ona mohla uvidět všechna překrásná místa jeho rodné planety.

Mladé ženy jsou vnitřně méně usedlé než muži, daleko víc touží po změně dojmů, a proto tím hůře snášejí tíseň inferna. Vir snil o tom, že nesčetná zranění, jež utrpěla něžná duše mladé Tormantanky, by se na Zemi zahojila beze stop. A věděl, že se to nikdy nesplní...

Su-Te ucítila jeho pohled, ještě se však úplně neprobrala ze spánku a šťastné únavy. Ležela dlouho se zavřenýma očima, až konečně se zeptala:

"Ty nespíš, miláčku? Odpočiň si zde, vedle mne."

Mluvila ze spánku tenkým hláskem jako dítě.

"Ještě nikdy se mi nezdál tak radostný sen! Jako bys ode mne odejel nakrátko do nějakého malého městečka. Vypravila jsem se za tebou. Bylo to naše město, a přece úplně jiné. Lidé, kteří mě potkávali, zářili laskavostí, nabízeli se, že mi tě pomohou najít, zvali mě, abych si odpočinula, a doprovázeli mě tam, kde bych mohla zabloudit. Pak jsem šla měkkou svěží trávou po cestičce k veliké vodnaté řece, a tam jsem tě uviděla!" Su-Te našla Virovu ruku, přiložila si ji ke tváři a znovu usnula. Astronaut se ani nepohnul, hrdlo měl podivně sevřené.

Když sen, vyvolaný jeho myšlenkami, byl pro dívku nespílitelnou touhou, jak málo lásky existuje dosud na Tormansu, kde tohle čisté stvoření, jakoby přesazené na zdejší planetu ze Země, prožije svůj kratičký život! Myšlenka, která ho už dávno trápila, stala se nesnesitelnou. Uchopil pomalu Tormantancinu ruku a začal jeden po druhém líbat krátce ostříhané nehtíky s bílými skvrnkami, které stejně jako spleť modrých žilek na těle i lehce narudlé oční bělmo svědčily o špatné výživě, neléčených nemocech v dětství a těžkém životě matky.

Su-Te s víčky pevně semknutými se usmála ve spánku. I bez rodiny, bez mateřské výchovy vznikají takoví lidé! To přece dokazuje, že Rodis má pravdu, když věří v prvotní dobrý základ člověka. Na Zemi taky neexistuje rodina ve starém pojetí, ale nezničili jsme ji, pouze rozšířili na celou společnost...

Vir nehlučně vstal, přehlédl pokoj s koberci i portiérami a zaposlouchal se do rámusu a dupotu, jež sem doléhaly ze všech stran probouzejícího se domu. Na ulici pisklavě zaňafal psík, s rachotem se přehnal dopravní vůz. Smutek zachvacoval Pozemšťana stále silněji.

Astronavigátor, mezihvězdný cestovatel s náročným psychickým tréninkem, se ocitl ve slepé uličce, z níž neviděl východisko. Jeho náklonnost k malé Su-Te se nečekaně

a prudce změnila v lásku obohacenou o tak silnou něhu a lítost, jaké by v sobě nikdy nehledal. V člověku, vychovaném podle pozemských zásad, lítost nutně vyvolávala touhu po sebeobětování. Ne, musí se poradit s Rodis. Kde vůbec je...?

Fai strávila noc debatami o problematice KŽI. Gzer Bu-Jam přišel do svatyně Tří Kroků ještě jednou s několika přáteli. KŽI začali svou první oficiální návštěvu sporem a chvástavě dokazovali vlastní výhody před DŽI, především daleko větší svobodu ve všem konání.

Rodis je zdrtila, když jim řekla, že jejich domnělá svoboda jim dovoluje činit pouze to, co neškodí prestiži ani ekonomice státu a co není nebezpečné pro "hadonoše", oddělené od normálních lidí hradbou privilegií.

"Zamyslete se nad svým pojetím svobody a pochopíte, že záleží jen v právu dopouštět se nízkých činů. Váš protest proti útlaku bije do nevinných lidí, kteří mají daleko k jakékoli účasti v podobných záležitostech. Vládcům vám neustále tvrdí, že je třeba chránit lid. Před kým? Položili jste si někdy takovou otázku? Kde jsou, ti domnělí nepřátelé? Jde jen o strašáky, s jejichž pomocí vás nutí, abyste všechno obětovali, a co je nejhorší, podřizují si vaši psychiku, řídí vaše myšlenky a city falešným směrem."

Gzer Bu-Jam dlouho mlčel, pak začal Rodis vyprávět o bezpříkladném útisku KŽI.

"To všechno," řekl, "je vyškrtáno z historie a dochovalo se jen ústním podáním."

Fai se dozvěděla o otravách v masových měřítcích v době, kdy výroba na vyčerpané planetě nepotřebovala dřívější množství dělníků. A naopak, o nuceném umělém oplodňování v epochách, kdy ženy odmítaly rodit děti pro předčasnou smrt.

Vědci vládcům vždycky pomáhali. Vynalézali strašné zbraně, jedy, znehodnocovali potravu i zábavu, balamutili lidi lstivými slovy, křivili pravdu. Tím se v lidech zakořeňovala nedůvěra a nenávisť k DŽI, touha urážet je, mlátit, nebo jednoduše zabít jako přísluhovače utiskovatelů. KŽI nechápou jejich řeč, jednotlivá slova u nich znamenají docela něco jiného než u DŽI.

"Co se týká řeči, vy sami jste vinni," řekla Rodis.

"U nás na Zemi byla doba, kdy při velkém množství jazyků a různé kulturní úrovni měla jednotlivá slova úplně rozdílný význam. Dokonce uvnitř jediného jazyka, v různých společenských vrstvách. A přece se nám podařilo obtížnou situaci překonat, když jsme spojili pozemské lidstvo v jedinou rodinu. Usilujte o jasnost a čistotu slov, a vždycky se s DŽI domluvíte."

"O čem se domluvat? Jejich pravda není naší pravdou!"

"Tak? Životní pravda se získává tisíciletou zkušeností národa. Ale rychlé změny v životě technicky rozvíjené civilizace komplikují cestu k pravdě, činí ji vratkou jako na příliš citlivých vahách, které nemohou přijít do rovnovážného stavu. Najít pravdu společnou pro většinu lidí se s pomocí exaktních věd nepodařilo, protože nebyla stanovena kritéria pro její definici. Kritéria, neboli míra, se ukázala v některých obdobích pro vývoj společnosti důležitější než sama pravda. Naši předkové na Zemi to věděli už před několika tisíciletími: v Řecku, Indii, Číně..."

Fai se na chvíli zamyslela, a pak pokračovala:

"Snahy o prohlédnutí se vyskytovaly odpradáva v proroctví duševně chorých, kteří intuitivně chápali ohromnou závažnost míry. V Apokalypse, čili Zjevení svatého Jana, jednoho ze zakladatelů křesťanské víry, čteme slova:

*"I pohleděl jsem, a aj, kůň vraný,
a ten, kterýž na něm seděl, měl váhu v ruce své..."*

Sen o míře, která by stanovila skutečnou pravdu lidstva, se splnil, když byly vynalezeny elektronické komputery. Získali jsme možnost odhadovat hoře a radost, což je důležité pro harmonii mezi citem a povinností. Máme ohromnou organizaci, která se tímto problémem zabývá. Říkáme jí Akademie Hoře a Radosti. U vás by DŽI s vaší pomocí měli stanovit kritéria a najít pravdu, za niž je třeba potom společně bojovat, a ničeho se nelekat... Pravda je zároveň spravedlnost, lež se rodí ze strachu. Ale netrvejte příliš na přesných definicích. Pamatujte, že spravedlnost je pojem subjektivní, člověk se jí snaží zobjektivizovat, ale je to vládkyně, jež se každému zjevuje v jiném rouše. Výchova k pravdě nemůže být zahalena do abstraktních formulací. Je to především hrdinství uskutečňované na všech stupních života. Vzdejte se osočování, přerušete styk s těmi, kdo pravdu zrazují, buďte přístupní jen dobrým, čistým myšlenkám, a získáte osobní nepřemožitelnost v boji se zlem."

Tak trpělivým přesvědčováním, působivě a s nezaujatostí napínala Fai Rodis vlákno za vláknem mezi příslušníky DŽI a KŽI. Ostatní bylo záležitostí osobních kontaktů. Poprvé se DŽI a KŽI sešli jako rovnocenní partneři v podzemí Chrámu Času.

Tael byl překvapen bystrým úsudkem, podivuhodnou chápavostí v učení i zájmem o všechno nové u lidí, které si DŽI zvykli považovat za tupou a pasivní část lidstva. KŽI chápali nové myšlenky dokonce rychleji než DŽI, kteří měli sice vycvičené myšlení, ale byli zkostratější.

"Proč se nesnažili získat vědomosti, proč se jejich vývoj zastavil?" přemítal inženýr v rozmluvách s Fai.

"Ukazuje se, že oni nejsou o nic horší než my!"

"Když říkáte oni a jejich, dopouštíte se právě největšího omylu. Jsou to absolutně stejní lidé, které vaše společnost uměle vybrala a odsoudila žít v podmínkách primitivního boje o existenci. Během krátkého života se v nich rozvinou jenom nejbanálnější city a KŽI klesají pod tíhou neuspořádaného života stále hlouběji. Podobně jako pozemská plemena, která před desetitisíciletími odešla do tropických pralesů a vydávala všechny síly jen na to, aby přežila. Jejich příslušníci, pokolení za pokolením, intelektuálně degenerovali, ztráceli tvůrčí energii. I obrovské odrůdy stepních slonů či gigantičtí hroši mohutných řek Země zakrsli v lesích a změnil se v drobné druhy. Vaším ‚pralesem‘ je krátký život s perspektivou předčasně smrti v drsných přelidněných městech, se špatnou stravou a nezajímavou prací.

"Ano, celkem vzato, jsou KŽI jen laciným mezičlánkem mezi drahými stroji," řekl Tael.

"Nedosáhnou ani mistrovství, ani radosti z tvůrčí práce! Nedávno mi položili otázku:

"Vy umíráte nemocní a vzdělaní, my mladí a hloupí. Co je pro člověka horší?"

Pokusil jsem se jim vysvětlit, že špatná práce kohokoli z nás postihuje naše bezbranné bratry, rodiče a děti, nikoli nenáviděné utiskovatele. Ti mají prostředky, aby se ochránili. Myslím, že KŽI mě pochopili."

"A přece mají proti DŽI přednost," řekla Rodis.

"Podívejte se na ty svěží postavy Gzer Bu-Jamovy skupinky. Nepotřebují skoro nic, o to jsou svobodnější. Přála bych vám vidět Gzer Bu-Jama, když na obrazovce devíti-nožky spatřil Evizu Tanet! S jakou dětsky čistou radostí se na ni díval!

,Uviděl jsem ji, svůj sen ještě jednou, a teď mohu umřít!'

Tady máte hrubého, nevzdělaného KŽI!"

Zazněla tichá výzva robota. Fai zapnula spojení. Na obrazovce se objevil Vir Norin a řekl:

"Chtěl bych k vám přivést Su-Te."

"Ano. Z bezpečnostních důvodů přijdu do podzemí."

"Čekám na vás."

Když Tormanťanka uviděla Rodis, povzdechla ostře a krátce, jako by se zajíkla.

Rodis jí podala obě ruce, přitáhla děvče k sobě a pohlédla do upřímné tváře, která k ní vzhlížela.

"Vy jste vládkyně Pozemšťanů...? Že se, hloupá, vůbec ptám," řekla Su-Te a poklekla před Fai.

Ta se hlasitě rozesmála a lehce dívku pozvedla. Tormanťančiny rty se roztřáslly, po tvářích jí začaly kanout slzy jako hrachy.

"Řekněte mu... On sice říká, že to tak není, a já tomu nerozumím. K čemu budu pozemskému člověku, když vy jste takoví? Veliký Hade, jsem jenom žluté pískle Ča-Chik proti ženám ze Země!"

"Řeknu," odpověděla Rodis vážně, usadila dívku a vzala ji za ruku. Dlouho mlčela. Su-Te rozčilením vázl dech a Rodis jako by se probudila.

"Jste citlivá a rozumná, Su-Te, nemohou existovat slova, která bych před vámi chtěla skrýt. Vire, drahý, poštěstilo se vám, dá-li se tu mluvit o štěstí, získat miliónovou šanci. Není bohyně, ale bytost jiného rodu, je to víla. Ty útlé bytosti ztělesňovaly dobro a těšily se vždy zvláštním sympatiím v pozemských pohádkách."

"Proč zvláštním?" zeptala se tiše Su-Te.

"Bohyně představovala živel heroický, ochraňovala hrdinu a skoro vždy ho dovedla ke slavné smrti. Víla byla hrdinkou obyčejného života, družka dávající muži radost, něhu a povzbuzení k ušlechtilým činům. Takové pohádkové rozdělení ohráždilo sny a touhy lidí v minulosti. A najít zde, na Tormansu, vílu?! Co budete dělat, můj ubohý Norine?"

"Nebyl bych ubohý! Kdybych ji mohl vzít s sebou, ale ona říká, že to není možné."

"Má pravdu, ta malá, moudrá žena."

"Chápu a souhlasím. Ale je možné jiné, diametrálně rozdílné východisko..."

"Vire!" zvolala Rodis.

"Tohle je přece Tormans, planeta utrpení, ponořená v hlubokém infernu!"

Vir Norin se náhle rozhorlil a jako pravý Tormanťan začal proklínat inferno, Tormans i lidský osud v tormanťanské řeči, jež podobnými kletbami oplývala.

Su-Te polekaně vyskočila, ale Rodis ji objala kolem štíhlého pasu a zadržela na místě.

"To nic. To se mužům stává, když se na sebe zlobí pro vlastní nerozhodnost."

"Rozhodl jsem se!"

"Možná že na vašem místě bych udělala totéž, Vire," souhlasila Rodis neočekávaně a pokračovala v pozemském jazyce:

"Zahynete, ale přinesete velký užitek a ji učiníte pár měsíců, možná i několik let šťastnou. Dávejte na sebe pozor! Ona zemře, až přijde váš konec. Nebojí se smrti. Nejhorší pro ni je zůstat bez vás. Jen tormanské ženy mohou prokázat v lásce tolik odvahy a vytrvalosti, i lhostejnosti ke všemu, co se s nimi stane. Kde jsou výpočty pro zpáteční cestu?"

"U Menty Kor. Připravili jsme je už v době obletu kolem Tormansu."

"Budeme pro vás truchlit, Vire!"

"Co teprve já! Ale doufám, že se dožiji příletu dalšího paprskového hvězdoletu a uvidím ne-li vás, tedy jiné své krajany."

"Jděte, Vire. Uvidíme se ještě nejdnou ve zbývajícím čase. Možná že do té doby změníte své rozhodnutí..."

"Ne!" řekl tak pevně, že Su-Te, která nerozuměla slovům, sebou trhla.

Jemným ženským instinktem uhodla podstatu rozmluvy obou Pozemšťanů a slzy ji zalily, když se Fai s oběma rozloučila dlouhým polibkem.

Krátce po schůzce s Rodis objevil se Vir ve fyzikálně technickém ústavu, který byl největší v hlavním městě a pohltil skoro všechny schopné vědce na planetě. Inženýr Tael upozornil Vira, že ve zdejších "ateliéru" může hovořit volněji než kdekoli jinde. Přikládal nadcházející besedě velký význam.

Přítomní se usadili podle přísného pořádku vědecké hierarchie. Vpředu, blíž k předsedající skupině, zasedli vynikající vědci, vyznamenaní vládou. Mnohým se na hrudi blyštěl fialový znak planety Jan-Jach, ovitý zlatým hadem. Za důstojnými a zasloužilými se nedbale rozvalili představitelé střední kategorie a na konci sálu se tísnila mládež, jejíž příslušníky sem pustili jen v omezeném počtu.

"Víme o vašem vystoupení v lékařsko-biologickém ústavu," řekl předseda shromáždění, strohý žlučovitý člověk.

"Ale tam jste se zdržel úsudku o naší vědě. Chápeme taktnost Pozemšťanů, ale zde můžete mluvit svobodně a zhodnotit naši vědu tak, jak to skutečně zaslouží."

"Znovu připomínám, že znám příliš málo na to, abych mohl obsáhnout souhrn poznatků a srovnat je."

"Seznamte nás tedy s pozemskými představami o uspořádání kosmu," navrhl člověk s řádem "Hada a Planety" a s velkými zelenými čočkami nad očima.

Vir se podřídil přání svých posluchačů.

Vyprávěl o speciálně helikoidní struktuře vesmíru, o světech Šakti a Tamasu, o složitém povrchu silových polí, podřízených zákonu pětiosých elipsoidních struktur, o triádové podstatě velkých i malých vln rozvoje, o spirálovitě asymetrické teorii pravděpodobností namísto přímočaře symetrické, která je tradiční ve vědě na Jan-Jachu a neobejde se bez vyšší bytosti. Vir Norin hovořil o vítězství nad prostorem

a časem po vyluštění záhad mezní hmoty hvězd, známých odedávna vědcům na Jan-Jachu i Pozemšťanům jako veličina Čandrasekhárova a Schwarzschildova, a hlavně po opravě chyby v Kruskalově diagramu, kdy skončila představa o antisvětě jako o dokonale symetrickém protějšku světa našeho. Ve skutečnosti mezi Tamasem a Šakti existuje asymetrie helikoidního posunu a výbuch quasarů nemusí být odrazem hvězdného kolapsu v Tamasu. Nejobtížnější bylo vypořádat se s představou, že vesmír je uzavřen v sobě i v čase, že je věčný a nekonečný.

Matematické definice, jako například Lorentzovy transformace, nic nevyřešily, jen problém zkomplikovaly, aniž lidskému myšlení pomohly překonat všechny možné v sobě uzavřené soustavy, sféry a časové kruhy, které odrážely jen chaos infernální zkušenosti bez východiska. Teprve když člověk zvítězil nad infernálními kruhy, když pochopil, že neexistuje uzavřenost, nýbrž donekonečna se rozvíjející helikoid, pak mohl, jak pravil indický mudřec, rozepnout svá labutí křídla a vznést se z bouřlivého běhu času k safírovému jezeru věčnosti.

“...Právě tehdy jsme získali svou psychickou sílu i schopnost předvídat, které vás tak udivují, a podařilo se nám zkonstruovat paprskový hvězdolet, když jsme pochopili anizotropní strukturu vesmíru. Paprskové hvězdolety se řítí podél os helikoidů, místo aby opisovaly cestu nekonečně dlouhé spirály. A vědecká představitost, která zkoumá svět logicky přímočarými metodami, podobá se právě takové spirále, narážející donekonečna na nepřekonatelnou hráz Tamasu. Jenom v raném věku, než se definitivně upraví názorová soustava, propukávají v člověku schopnosti přímočarého paprsku, jež se dříve pokládaly za nadpřirozené, jako třeba jasnovidecství, teleakcepce a telekineze, i nadání volit z několika možností tu, která se v budoucnosti uskuteční. My na Zemi se snažíme rozvinout schopnosti, o nichž jsem tu mluvil, ještě před pohlavním dospíváním. Stejně obecné zákonitosti podléhá i vývoj života, který nutně všude, v různých časových rovinách, vede ke zrodu myšlení.

K tomu je zapotřebí stále vnitřní prostředí organismu i schopnost hromadit a uchovávat informace. Jinými slovy, je nutná nezávislost na vnějších podmínkách v největší možné míře, protože absolutní neodvislost je nedosažitelná. Aby vznikla myslící bytost, zavinuje se vzestupná spirála evoluce stále pevněji, neboť koridor možných podmínek se nepřetržitě zužuje. Vyrvíjejí se velmi složité organismy, jeden druhému víc a víc podobný, i když vznikají v různých prostorových bodech. Myslíci organismus se bezpodmínečně projevuje výrazně jako individuum, na rozdíl od integrálního člena společnosti na předmyslícím vývojovém stupni, jako je mravenec, termit, včela a ostatní živočichové, přizpůsobení ke kolektivní existenci. Vlastnosti myslícího individua jsou do jisté míry antagonické sociálním potřebám lidstva. Ať chceme či ne, ale tak vznikl pozemský člověk, a tedy i vy. To není zrovna příznivý stav pro vykořenění inferna, ale když jsme pochopili nahodilost, dospěli jsme k absolutní nutnosti dalšího, teď už vědomého zavíjení spirály omezením individuálního rozptylu a snah, čili uznali jsme nutnost vnější disciplíny jako dialektický protiklad vnitřní svobody. Jestliže ve společnosti místo zavíjení spirály nastane rozptyl a uvolňování, objeví se spousta anarchistických jedinců, a následky se projeví i v tvůrčí práci. Ve vědě na Jan-Jachu je zvláště vidět její neukázněný

charakter, a v důsledku toho i neschopnost najít správnou cestu. Jednotlivé efekty postrádají harmonii hudební skladby, sladěné s nezákladnějšími potřebami lidstva..."

Vir Norin větu nedokončil, a pak řekl:

"Promiňte, nechtěl jsem se dotýkat sociálních otázek, ale zřejmě my ze Země nemůžeme myslet jinak, než že máme stále na paměti ochranu klidu radosti a tvůrčí lidské práce!"

Tormanťanští vědci přijali závěr Norinovy řeči s ponurým mlčením. Seděli a nedávali najevo své pocity ani jediným slovem či gestem, dokud Vir, trochu udivený reakcí auditoria, nesestoupil z katedry. Ostatně, už na začátku svých sociologických formulací začal vycitřovat vzrůstající nepřízeň publika. Uklonil se a vyšel ze sálu.

Celou bytostí vnímal zaryté nepřátelství privilegovaných posluchačů. Sotva za sebou zavřel dveře, uslyšel nespořádaný hluk, přecházející až do křiku. Samozřejmě že ho nikdo nevyprovázel, a Vir, který si na ceremonie při loučení nepotrpěl, měl dokonce trochu radost, že ušetřil čas a o to dříve uvidí Su-Te. Za půl hodiny dorazil k domu, v němž bydlil. V duši mu začala vyvstávat nejasná obava, že v jeho příštím osudu zraje něco zlého, co souvisí s vystoupením ve fyzikálně-technickém ústavu. Ano, učinil na vědce dojem, ale jaký. Nevedl si, jak bylo třeba, nedovedl zůstat v rámci "čisté" vědy Jan-Jachu. Ale Tael zdůrazňoval, že je to právě vhodný způsob... Musí pohovořit s Rodis, ta umí nahlédnout do budoucnosti dále než on.

Pocity temné předtuchy zmizely okamžitě, když uviděl Su-Te. Nikdy netušil, kolik opravdového štěstí lze prožít na pokraji nebezpečí v tak maličkém pokoji. Tormanťančin obličej zářil obětavou láskou a Pozemšťan cítil, jak drahé je mu každé její gesto, drobné vrásečky, když se smála, způsob chůze i zvláštní něžný hlas, který nebyl hluboký ani vysoký, nezvučný ani příliš hlasitý.

Su-Te dovedla do společných rozhovorů vnést vždycky něco nového, nečekaného. Zářící radostí, upadala náhle do myšlenek plných obav z budoucnosti, a po chvílích vášnivého vytržení se zadumaně nořila do vlastního nitra. Někdy nepřítomněma očima hleděla na Vira jako na propast života, do níž je ochotna vrhnout se tělem i duší, dát všechno do posledního vzdechu. Časem před ní vyvstával přízrak temné budoucnosti, pronikal ji pocit, že štěstí se zvláštním cizincem z mezihvězdných prostor je křehké a pro její rozum nepostižitelné. V takových okamžicích se vrhala k astronautovi, tiskla se k němu bez hnutí, s očima zavřenými a zatajeným dechem.

Su-Te často zpívala. Začínala obvykle procítěně a smutně, ale pak se západem přecházela k složitým skladbám rytmického tance. Svěřovala Virovi své dětské touhy a vyprávěla mu o zážitcích z mládí s tak vytríbeným pozorovacím smyslem, jaký neměla ani každá Pozemšťanka. Pak znovu zpívala a nahlížela do budoucnosti jako do temné řeky, plynoucí pomalu do neznámých dálek. A Vir si v té chvíli přál zapomenout na všechno, aby mohl co nejdéle zůstat s její štědrá láskou a sám se jí také oddat až doposledka.

Ale byl to neuskutečnitelný sen. Příliš složitá byla situace na cizí planetě, kde se astronaut stal katalyzátorem narůstajících sil odporu a boje za lidskou existenci, za výstup z inferna! Musí prožít ještě těžkou chvíli, až hvězdolet se všemi přáteli odletí k rodné planetě. Čekání Vira trápilo, i když měl před sebou ještě

nemálo dní společné práce s Rodis a častá setkání s posádkou hvězdoletu na obrazovce devítinožky.

Tak uvažoval Vir Norin, ale zmýlil se.

Hned jak opustil institut, vytratil se z davu diskutujících zakrslý muž s pleť tak žlutou, že připomínal nemocného. Byl však docela zdravý, náležel pouze k etnické skupině obyvatel z vysokých šířek Přední polokoule. Nar-Jang si vysloužil už dvojdílné jméno, když se stal slavným astrofyzikem.

Teď rychle pospíšil do pracovny ve třetím poschodí ústavu, zavřel se, zapálil si a pustil se do počítání. Tvář se mu jednu chvíli křivila sarkastickým úsměškem, pak zase rozplývala ve zlomyslné radosti. Konečně chytil zápisky a jel do audienční síně Rady Čtyř, kde byla hovorna pro rozmluvy s nejdopovědnějšími hodnostáři při neodkladných záležitostech státního významu.

Na plastické obrazovce se objevil povznesený "hadonoš".

Nar-Jang, rozohněný svým objevem, žádal, aby ho spojili s vládcem. Tajemství, které odhalil, je tak veliké a důležité, že je může svěřit jen samotnému Čojo Čagasovi.

"Hadonoš" z hloubky obrazovky dlouho astrofyzika zkoumavě pozoroval, o něčem přemýšlel, a nakonec přes jeho zlou, lstivou tvář přelétl náznak úsměvu:

"Dobrá! Budeš musit počkat, to snad chápeš."

"Ovšem, chápu."

"Tak čekej!"

Obrazovka zhasla, Nar-Jang se usadil pohodlně v křesle a oddal se ctižádostivým snům. Za takovou zprávu bude poctěn řádem "Hada a Planety", titulem "Přesvědčeného Hada", dostane skvělý dům na pobřeží Rovníkového moře. A Gae Od-Timfift, slavná tanečnice, o niž už dávno usiluje, bude povolnější...

Dveře se hlučně rozletěly. Do místnosti vtrhli dva "fialoví" hromotluci. Za jejich zády se míhal bledý dozorčí z přijímacího pokoje. Než se astrofyzik vzpamatoval, vytáhli ho z křesla a vlekli k východu s rukama zkroucenýma za zády. Polekaný a rozhořčený Nar-Jang zakřičel o pomoc a hrozil, že si bude stěžovat samotnému Čojo Čagasovi. Rána do hlavy, při níž se mu zatmělo před očima, přerušila jeho výlevy.

Vzpamatoval se až v autu, které šílenou rychlostí poskakovalo po nerovné cestě směrem k hoře. Vědec se pokusil zeptat lidí, kteří ho drželi, kam a proč ho vezou.

Důkladný poliček učinil konec jeho otázkám.

Vystrčili ho z vozu před opuštěnými vraty tmavošedého domu, obehnaného kovovou stěnou. Nar-Jangovo srdce se zatřepetalo ve smíšeném pocitu strachu i úlevy. Obyvatelé hlavního města se báli rezidence Gen Šiho, prvního a nejstrašnějšího pomocníka Čojo Čagase. Astrofyzika pohnali klusem do suterénu.

V ostře osvětleném pokoji musil udivený Nar-Jang přimhouřit oči. Pouhý okamžik stačil strážcům, aby mu uřezali sponky ze šatů, strhli pás a zdola nahoru rozpárali košili. Uhlazený, poněkud hubený vědec se změnil v ubohého trhana, který si rukama přidržoval padající kalhoty. Štulec do zad, a roztřesený strachem i zuřivostí ocitl se u velkého stolu, za nímž seděl Gen Ši.

Druhý vládce planety se přívětivě usmíval a Nar-Jangovi se vrátila jistota.

"Moji lidé byli příliš horliví," řekl Gen Ši.

"Vidím, že vám nevyřídili přesně můj příkaz," obrátil se k "fialovému".

"Neměli jste přivést zločince, ale důležitého svědka."

Gen Ši se odmlčel, chvíli pozoroval žlutého astrofyzika a pak tiše řekl:

"No tak vyklop své zprávy! Doufám, že ses rozhodl vyrušit vládce opravdu ze závažného důvodu, jinak sám chápeš..."

Nar-Jang, který se začal trochu vzpamatovávat, při Gen Šiho úsměvu zimomřivě skrčil prsty u nohou.

"Zpráva je tak důležitá, že ji sdělím jenom Velikému!" řekl rozhodně.

"Veliký má práci a přikázal, aby ho dva dny nikdo nevyrušoval. Tak mluv, a hezky rychle!"

"Chtěl bych vidět vládce. Rozhněvá se, když to řeknu někomu jinému," sklopil vědec oči.

"Já pro tebe nejsem někdo," řekl Gen Ši zlověstně, "a neradím ti, abys zatvrzele stál na svém."

Nar-Jang mlčel, snažil se překonat strach. Neodvážil se mu nic udělat, dokud má své tajemství. Jinak by zahynulo s ním. Astrofyzik mlčky zakroutil hlavou. Báł se, že slova by prozradila jeho strach. Gen Ši stejně mlčky začal kouřit dlouhou dýmku a hořícím koncem ukázal do rohu místnosti.

V mžiku přiskočili k Nar-Jangovi "fialoví" a strhli mu kalhoty. Další strážci stáhli potah s předmětu v koutě pokoje. Gen Ši líně vstal a přistoupil k hrubé dřevěné soše umaaga. Zvířata, dnes na Jan-Jachu téměř vymřelá, používala se dříve k jízdě nebo k potahům. Umaagova tlama cenila zuby ve zvířecím šklebu, hřbet byl přitesán do ostrého klínu.

"Fialový" se zeptal:

"Posadit obyčejně, vládče, nebo...?"

"Nebo!" odpověděl Gen Ši.

"Je zatvrzelý a normální sezení vyžaduje čas. Já spěchám."

"Fialový" kývl, nasadil kliku do čela dřevěného dobytčete a začal jí otáčet. Klínovitý hřbet se pomalu rozvíral jako past.

"Tak a teď mu nasad'te třmeny!" řekl klidně Gen Ši a vypustil kotouč dýmu.

Ještě dřív, než ho strážní chytili, pochopil Nar-Jang svůj úděl. Mezi lidmi už dávno kolovala zvěst o Gen Šiho předchůdci Gir Baovi a jeho strašlivém vynálezu, s jehož pomocí vynutili na mužích jakékoli doznání. Posazovali je na umaaga a dřevěné čelisti na hřbetě se začaly pomalu zvedat.

Divoká hrůza zlomila astrofyzikův odpor i lidskou důstojnost. S výkřikem "Všechno řeknu!" přilezl ke Gen Šiho nohám, tiskl se k podlaze a žebroul o slitování.

"Třmeny dolů!" nařídil vládce.

"Zvedněte ho a posad'te, ne, ne na umaaga, do křesla!"

A Nar-Jang, i když se v duchu proklínal za podlé udavačství, vyprávěl rozechvěle a zajímavě, jak se ráno pozemský host rozhovořil na zasedání fyzikálně-technického ústavu, aniž tušil, jaké výhody poskytl vědcům Jan-Jachu, když jim vykreslil obraz vesmíru.

"Tys tam byl jediný chytrý?"

"Nevím..." Astrofyzik se zarazil.

"Můžeš mi říkat ,veliký', " řekl Gen Ši shovívavě.

"Nevím, veliký. Šel jsem okamžitě kreslit a počítat."

"No a...?"

"Hvězdolet přiletěl z nepředstavitelné kosmické dálky. Nejméně tisíc let je třeba, aby zpráva odtud dostihla Zemi, dva tisíce let by trvala výměna signálů."

"To znamená?!" zvolal napůl tázavě Gen Ši.

"To znamená, že žádný druhý hvězdolet nepřiletí... Vždyť jsem byl přítomen jako poradce při rozhovorech s Pozemšťany... A ještě něco...," vyhrkl kvapně Nar-Jang, "předvedené zasedání pozemské rady, které dovolilo zničit Jan-Jach, je podvod, mystifikace, obyčejné zastrašování. Nikoho z povrchu planety vyhlazovat nebudou, nemají k tomu plnou moc".

"Nu, takové věci jsou možné i bez plné moci, zvláště když jsou daleko od svých vládců," zauvažoval nahlas Gen Ši, a náhle hrozivě zaryl prst do vědce:

"Nikdo o tom neví? Před nikým ses o tom nezmínil?"

"Ne, ne, přísahám při Hadovi, zapřísahám se Bílými Hvězdami!"

"To je všechno, co mi můžeš povědět?"

"Všechno!" Zkušené ucho Gen Šiho postřehlo nepatrné zaváhání při odpovědi.

Několikrát povytáhl lomené obočí, jaké měla většina obyvatel na planetě, a probodl oběť nelítostným pohledem.

"Škoda, ale přece jen tě musíme povozit na umaagovi. Hej, chopte se ho!"

"Počkejte!" zaúpěl zoufale Nar-Jang.

"Řekl jsem všechno, na co jsem sám přišel. Jenom... Smilujete se a propustíte mě, veliký?"

"No?" vyštěkl Gen Ši a zlomil poslední zbytky vědcovy vůle.

"Vyslechl jsem rozhovor dvou našich fyziků, náhodou, přísahám při Hadovi! Vypadá to, že rozřešili záhadu ochranného pole Pozemšťanů. Prudkými údery, kulkami nebo výbuchem se překonat nedá. Čím silnější úder, tím větší odrazová síla.

Kdyby se však roztálo pomalým náparem polarizovaného kaskádového paprsku, pak povolí. Jeden z nich říkal, že by chtěl vyzkoušet svůj kvantový generátor, který nedávno sestrojil jako pracovní model."

"Jména?"

"Du Ban-La a Niu-Ke."

"Teď je to všechno?"

"Úplně všechno, veliký. Nic víc už nevím. Přísahám..."

"Můžeš jít. Dejte mu jehlu a plášť a odveďte ho, kam je třeba."

K Nar-Jangovi, který si navlékal kalhoty, přistoupili "fialoví".

"Ještě dva poslat za těmi fyziky. Ne, vemte jen Du Ban-La. S ženskou si člověk musí dát práci, ty jsou vždycky úpornější, i na speciálním sedle!"

Starší z "fialových" se uklonil a zmizel za dveřmi. Ostatní dovedli vědce až k východu. Sotva přestoupil práh, důstojník v černém, stojící mlčky stranou, vystřelil muži do zátylku dlouhou jehlu ze vzduchové pistole. Jehla se nehučně vnořila mezi spodní část lebky a první obratel a přervala život Nar-Janga, dřív než si stačil uvědomit, že jakékoli podmínky, prosby a dohody se zločinci jsou nemožné.

Gen Ši pohybem prstu odvelel černého důstojníka a přešel do sousední místnosti, kde byly pulty a obrazovky dorozumívacích přístrojů. Otočil modrou svorkou a

zavolal Kando Lelufa, alias Ka Lufa, třetího člena Rady, který vedl hospodářskou evidenci planety.

Byl to malý obtloustlý muž v parádním obleku. Připomínal Zeta Uga, ale měl velkou bradu, žensky malá ústa a pisklavý hlas.

"Kando, budeš muset odvolat své návštěvy," prohlásil Gen Ši bez dlouhých úvodů. "Přijed' okamžitě ke mně, budeme odtud řídit jednu operaci. Naskýtá se nám vzácná příležitost, jak uskutečnit náš záměr..."

Neuplynulo ani půl hodiny, a oba členové Rady, dýmky v ústech, projednávali zákeřný plán.

Čas od času se Čojo Čagas uchyloval do tajných pokojů ve svém paláci. Ani Gen Ši nevěděl, co skrývají podzemní sály pod věží. Tentokrát byl vládce nepřítomen teprve den a noc, to znamenalo, že ještě přinejmenším čtyřicet hodin bude planeta v rukou Gen Šiho a jeho společníka. Za tu dobu se dá mnoho stačit!

Plán byl jednoduchý. Rozhodli se uvěznit Fai Rodis a Vira Norina, mučením je donutit, aby řekli do televize všechno, co jim nařídí, a pak je co možná nejrychleji zlikvidovat. Pozemšťané se nepustí do boje s celou planetou. Výborné by ovšem bylo zapojit do akce hvězdolet, kdyby týráním přinutili velitelku expedice, aby přikázala udeřit na zahrady Coamu a zničit Čojo Čagase jako viníka. Síla korábu je ohromná. Z paláce zbude jenom jáma, v níž zahynou všichni pomocníci a ochránci vládcovi o něm samotném nemluvě. Pak se Gen Ši a Ka Luf stanou bez zvláštních otřesů a rizika prvními vládci ve státě. Co udělají se Zetem Ugem, to se ještě uvidí! Všechny svědky odklidí včetně hlupáka Taela, který se nehodí ani za pořádného špicla! Pro budoucnost je třeba zřídit hluboké podzemní kryty. Vždyť pozemské hvězdolety, jakmile jednou objevily cestu, určitě přiletí znovu.

"Nařídím, aby nikoho, koho chytí v hlavním městě neposílali do Chrámu Sladké Smrti, ani do vzdálených oblastí, ale utvořili z nich armádu podzemních pracovníků," řekl Gen Ši.

"Skvělá myšlenka," vypískl Ka Luf.

Zatímco se vládci nahoře umlouvali, do suterénu přivlekli ztlučeného Du Ban-La, který přesto stále kladl odpor. Ukázalo se, že je mnohem tvrdším oříškem než lehkověrný denunciant Nar-Jang, a "fialoví" ho musili posadit na umaaga. Oněmělý nelidským křikem, zalit potem a slzami fyzik se nakonec podvolil a v doprovodu celého konvoje trýznitelů jel pro svůj přístroj.

Když nastala noc, Fai sestoupila do podzemí, kde se konalo velké společné zasedání DŽI a KŽI. Bylo třeba dohodnout se konkrétně o dalším postupu v boji. Rodis poslouchala řečníky, a přitom nepřestávala uvažovat, jak by pomohla Viru Norinovi a jeho milé víle Su-Te. Nepochybovala o tom, jak rozhodnou všechny Rady Země. Nepošlou na Tormans expedici, dokud nevzejdou semena zasetá lidmi z Temného Plamene, nebo v nejhorším případě, dokud nebude jasné, že Hodina Býka nekončí a démoni vládnou na planetě dál. Nikdo nebude opakovat omyly starověkých kolonizátorů na Zemi, kteří se usadili v cizích zemích, aniž znali historii, psychologii nebo zvyky původních obyvatel, tím spíše, jestli obsazené národy měly svou vlastní vysoce rozvinutou kulturu.

Nebylo by špatné domluvit se s Čagasem, aby nechal na zdejší planetě Vira Norina legálně jako historika, pozorovatele a korespondenta do přiletu příštího korábu. Ještě lepší možná bude záminka, že domněle přivolaný hvězdolet se zdržel a astro-navigátor tu zůstane pro spojení s posádkou. To zaručí Virovi alespoň po určitou dobu klidný život...

Z okolní temnoty vyvstal najednou pocit hrozného nebezpečí, a znenadání narostl jako zlověstné mraky přihnáné prudkou vichřicí. Citlivá psychika varovala Fai. Poprvé za celou dobu pobytu na Tormansu pocítila, že se na ni valí smrtelná hrůza. Nepřátelé byli blízko. Zájem o poradu i myšlenky na Vira oslabily její normální vnímavost, a tak se zpozdila o hodinu, možná i víc.

Zavolala Taela a svěřila mu své obavy. Inženýr se na ni pozorně zahleděl a mráz mu přeběhl po zádech. Laskavá, skoro něžná opatrnost Pozemšťanky uvolnila místo hrozné rozhodnosti, nepostižitelným pohybovým i myšlenkovým reakcím. Vůle jako napjatá struna v ní vibrovala a obrážela se v citech lidí kolem.

Rodis jim poradila, aby se rozešli dvěma hlavními i vzdálenými chodbami.

Předběžně je prověřila psychicky, nejde-li o léčku. Nikdo nesměl padnout do tlap "fialovým", jinak se začne odmotávat strašlivá nit pronásledování. Pak spěchala nahoru v doprovodu Taela a celou svou vůli soustředila na výzvu k Viru Norinovi.

Minuty ubíhaly, ale odpovědi se nedočkala.

"Pokusím se spojit s vládcem," řekla Taelovi u paty schodiště, které vedlo do její ložnice.

"Myslíte Čojo Čagase?" zeptal se inženýr, zadýchaný rychlou chůzí.

"Ano, s ostatními nechci o ničem jednat. Jsou nejen neodpovědní, ale nenávidějí Čagase."

"Veliký a Trestající Hade! Vždyť Čojo Čagas tu není, a teď chápu..."

"Jak to, není?" Fainou myslí probleskla vzpomínka na tajné skladiště věcí přivezených ze Země.

"Vzdálil se na dva dny a dvě noci do tajné rezidence a předal vládu jako obvykle Gen Šiovi."

"Tak oni nás chtějí dostat v nepřítomnosti Čojo Čagase! Mučením donutit, abychom pro ně něco udělali, a pak nás prostě zabít, aby hvězdolet potrestal Čagase, to je jasné jako den. Taelo, milý, zachraňte Vira Norina. Vezměte devítinožku ze svatyně, odveďte ji někam dál a spojte se s ním. Je doma, já ho dokážu probudit, a vy se domluvte, kam se má schovat. Rychle, Taelo, nesmíme otálet. V první řadě se pokusí dostat mě. Rychleji! Já ho taky budu volat ze svého pokoje."

"A vy, Rodis ? Co bude, když se jim to podaří?"

"Můj plán je prostý. Budu se bránit ochranným polem devítinožky, dokud se nedomluví s hvězdoletem. Dejte mi souřadnice místa v opuštěné zahradě, kde přistál diskolet při Čedině zranění. K přípravě diskoidu je zapotřebí půldruhé hodiny. Pak asi dvacet minut, než přiletí Grif Rift. Baterie v robotu stačí na pět hodin při nepřetržitém ostřelování. Až ukryjete Norina, vraťte se s devítinožkou a počkejte na mě u východu ze čtvrté chodby. Nařídím robotu, aby se sám zničil, jakmile mu začnou docházet baterie, a sejdu dolů, zatímco oni budou běsnit kolem. Nemějte

strach, nasměřuju výbuch vzhůru, aby se nepoškodila budova a neobjevila chodba v podzemí. Ještě se nám bude hodit."

"Nebojím se ničeho, kromě...", inženýr potlačil vzlyk deroucí se mu z hrdla.

"Mám strach o vás, Rodis, hvězdo moje, oporo, lásko! Blíží se něco hrozného!"

Fai sama bojovala s děsivým smutkem, který na ni naléhal z okolní tmy a jako ostrý klín pronikal do její odolné psychiky. Na Tormant'ana se zřejmě přenesly její pocity.

"Jděte, Tael. Mohl byste promeškat Norina."

"Dovolte, abych šel nahoru s vámi. Jde všehovšudy o dvě minuty. Musím se přesvědčit, zda nenalezli do vašeho pokoje."

"To se jim nepodaří. Zatarasila jsem vchod, jako vždycky, když jdu do podzemí."

Velice opatrně odsunuli panel v temné Faině ložnici. Rodis položila prst na rty, přikradla se ke dveřím do druhého pokoje a uslyšela hučení devítinožky.

Vyhlédla ven.

Dveře z chodby zely dokořán a kolem se kupila spousta lidí v černých pláštích, kapucích a rukavicích. Byla to noční kárná výprava. Široký koridor mezi místnostmi v horním poschodí se hemžil "fialovými", jejichž rozmazané postavy se rýsovaly přes ochranné pole. Strážci vzadu starostlivě pobíhali a vlekli cosi těžkého, přední stáli bez hnutí v řadě, nepokoušeli se střílet ani zaútočit.

Rodis nepozorovaně ustoupila do ložnice.

"Pospěšte si, Tael!"

Inženýr pokročil k otevřenému vchodu, a ohlédl se. Všechna jeho oddanost, úcta a láska k Fai se obrazily v jeho tváři s naléhavostí předsmrtného loučení.

Rodis inženýra objala a políbila ho s tak strhujícím citem, že se mu zatočila hlava. Na okamžik si Tael připomněl filmy o Zemi, o trochu chladné a něžné pozemské lásce, k níž se zvláštním způsobem pojí spalující vášeň...

Sbíhal už po příkrém schodišti do neproniknutelné tmy v podzemí, když Rodis vyskočila, otočila římsou a zavřela otvor ve stěně.

Hlavní město usínalo brzy a v tuto hodinu panovalo v blocích DŽI dokonalé ticho. Vir se znenadání probudil.

Z pokoje Su-Te slyšel pravidelný dech spící. Neslyšný hlas na něho naléhal ze tmy:

"Vire, Vire, probud'te se! Probud'te se, Vire! Nebezpečí!"

Vyskočil a v mžiku setřásl spánek. Rodis! Co se stalo?

Vzbudil Su-Te, běžel do svého pokoje, zapojil devítinožku a uviděl Fainu tmavou ložnici. Za pár vteřin přízrak zmizel a objevil se Tael...

Hrůza i úžas zachvátily Su-Te při krkolomné jízdě na devítinožce temnými ulicemi Středu Moudrosti. Na kupoli robota se mohl umístit jen jeden člověk. Vir vzal dívku do náručí. Fantastická souhra organismu a pohybových reakcí i dokonalý cit pro rovnováhu pomohly Pozemšťanovi, aby se udržel na malém stroji, řítícím se maximální rychlostí.

Na rozcestí za městem astronavigátor zastavil. Podle Taelovy rady objel pomalu velký kruh a postříkal půdu zvláštní sloučeninou, kterou mu inženýr kdysi přinesl. Vynález, o němž vládci nevěděli, dokázal na dlouhou dobu paralyzovat čichové nervy. Teď už nejsou psi nebezpeční, pustí-li je po stopě. Zbývaly jen dva kilometry k místu, kde přistál diskoid.

V té době Rodis vyšla z ložnice a nepřátelé ji zpozorovali přes průhlednou clonu. Začali pobíhat, ukazovat na ni a dávali znamení zadním řadám. Fai zesílila pole, stěna zahalila pohybující se postavy a chodba se ponořila do tmy. Neviditelná před zraky pronásledovatelů, Fai vrchním paprskem zavolala svůj hvězdolet. Tam u panelu, na němž svítily už jen dva zelené ohně Pozemšťanů a třetí Taelův, seděla Menta Kor. Okamžitě vzbudila Grifa Rifta.

Objevil se po několika vteřinách. Hvězdoletem zazněl poplašný signál. Celá posádka okamžitě začala připravovat diskoid, poslední ze tří, které přivezli ze Země. Rift pln obav se skláněl nad pultem a prosil Fai, aby déle nečekala a okamžitě sestoupila do podzemí.

"Devitinožka na to stačí bez vás. Dávno jsem se obával něčeho podobného a nepřestával jsem se divit vaší hře s Čojo Čagasem."

"To není jeho práce."

"Tím hůř. Čím nicotnější jsou ti, kteří teď drží vládu, tím jsou nebezpečnější. Přiletím, nebudu ztrácet ani vteřinu. Jasně nebe, tak přece budete konečně na lodi, a ne v tormanském pekle!"

"Je tu spousta lidí, kteří nejsou o nic horší než my. A jsou odsouzení žít zde od narození až do smrti! Je to hrozné pomyšlení. Mám velké obavy o Vira."

"Tu ho máte, Vira. Sedí pod stromy u místa, kde přistane disk. Odejděte, co nejrychleji!"

"Jdu, nepřerušujte spojení, sledujte pokoj. Ráda bych věděla, jak dlouho vydrží moje věrná devitinožka. Rozloučím se s ní až z Temného Plamene."

Rodis vzala ze stolu cívku se zápisy, které ještě nepředala na hvězdolet, a zamířila do ložnice.

Ozval se tak pronikavý jekot, že Fai na okamžik ztuhla. Z temné clony ochranného pole se jako tlama nestvůry vysunul rozžhavený klín neznámého mechanismu. Protrhl ochrannou stěnu, svištícím paprskem rozrazil dveře ložnice a odhodil Rodis k oknu, u něhož stála devitinožka.

Grif Rift úplně bez sebe stiskl okraj pultu a přiblížil k obrazovce tvář znetvořenou strachem.

"Rodis! Rodis!" pokoušel se překřičet jekot a svištění paprsku, za nímž se do pokoje sunulo zvláštní zařízení, postrkované černými postavami z Gen Šiho trestné výpravy.

"Milovaná, nebe moje, řekněte, co mám dělat?"

Fai Rodis poklekla před devitinožkou a přiblížila hlavu k rezervnímu mikrofonu:

"Pozdě, Grife! Se mnou je konec. Veliteli, příteli, žádám vás, prosím, nařizuji vám, abyste se nemstil! Nedopouštějte se násilí! Nesmíme místo jasného snu o Zemi zasít nenávist a hrůzu mezi obyvateli Tormansu. Nepomáhejte těm, kteří přišli zabíjet s obrazem trestajícího boha, jenž byl nejstarším vynálezem člověka. Nečiňte zbytečnými naše oběti! Odleťte! Domů! Slyšíte, Rife? Nařizuji start!"

Rodis neměla ani čas, aby se utěšila vzpomínkou na milovanou Zemi. Nezapomněla na špatné tormanťanské chirurgie, kteří rádi oživují, a věděla, že nemůže zemřít obyčejnou smrtí. Otočením ovladače načasovala robota na výbuch po uplynutí jedné minuty, pak mocným vypětím vůle zastavila své srdce a padla na devitinožku.

Gen Šiovi černí muži s vítězoslavným křikem vtrhli do místnosti a na minutu, která jim v životě zbývala, stanuli před tělem Pozemšťanky...

Velitel paprskového hvězdoletu poprvé za svůj dlouhý život zaúpěl bolestí a hněvem. Faino zelené světlo na desce života zhaslo. Zato tam, kde stála její devítinožka, vyletěl prudce k černému nebi sloup oslepujícího modrého ohně a vynesl popel Faina sežehnutého těla do horních vrstev atmosféry, kde ho rovníkový vzdušný proud ponese dál kolem planety.

Epilog

Film o expedici na Tormans dávno skončil, ale žáci pod tíhou dojmů seděli dál jako zkamenělí. Učitel věděl, že psychika mládeže v éře Spojených Rukou je dostatečně odolná, a dával jim čas, aby procítili záznam z hvězdicovitého krystalu paměťového stroje. První se vzpamatovali Kimi a Puna, kteří byli vždycky nejbystřejší.

"Ale co bylo dál s posádkou Temného Plamene?" zeptala se Puna.

"O tom se dočtete v mnoha románech a můžete vidět i několik filmů o dalších osudech astronautů, kteří se vrátili," odpověděl učitel.

"Co se však stalo na Tormansu? Jak to dopadlo s Virem Norinem a Taelem? Copak hvězdolet odstartoval hned po smrti Rodis a nechal všechno na pospas osudu?"

To naši lidé nemohli udělat!" namítl Kimi.

"Nemohli!" souhlasil učitel.

"Čekal jsem právě na tuhle otázku. Tady mám ještě dodatečný zápis, pořízený na Temném Plameni. Je krátký. Radím vám podívat se na něj hned, dokud máte všechny události v živé paměti..."

Vir Norin se minutu před katastrofou přepojil na hvězdolet a viděl všechno v bočním křídle jeho obrazovky, stejně jako Tael pomocí Eviziny devítinožky, kterou odvedl ze svatyně.

Tael se skácel na kamennou podlahu budovy, kde čekal na Fai. Signál robota ho přinutil vstát. Vir Norin žádal, aby mu okamžitě opatřil černou kutnu s kapucí, jakou mají "karatelé".

"Co chcete dělat, Vire? Fai Rodis, jediná na celém světě, už neexistuje!"

"Ale existuje přístroj, který ji zabil. Nepochybuji, že mají pouze jeden. Jinak by zabili současně i nás dva. Taele, příteli, buďte Pozemšťanem! Jednejte! Jdu k vám."

Uplakaná Su-Te zůstala u polozbořených stěn staré zahradní stavby pod ochranou devítinožky a čekala na Vira.

Když Vir doběhl k laboratoři Zeta Uga, Tael už na něho čekal s hábitem.

Astronavigátor sestoupil do podzemí.

Minul galérii vedoucí do pátého chrámu a směle vyšel na prostranství k památníku Všemocného Času. U hlavní brány chrámu, "fialoví" ve svých obvyklých uniformách rozháněli davy obyvatel probuzených výbuchem. Protijdoucí chodci před Virem polekaně uhýbali. Dva "karatele" u vchodu Pozemšťan přinutil, aby ho neviděli. Zmatené pobíhání černých postav ulehčilo Virův úkol. Nikým nepozorován, dostal

se do pátého chrámu, a protože dobře znal jeho uspořádání, vystoupil západním schodištěm do horní chodby, kde se jako předtím kupilo nejméně padesát černých. Pomalu, jako mimovolně, se astronavigátor pohyboval podél stěny a z úryvků zaslechnutých vět si skládal jasný obraz:

"Proč ještě čekáme? Ten přijde sám... Druhého dopadli...? Zlikvidovali?"

Ech, ztrácíme čas! Copak nevidíš... to je ten, co mu patřil přístroj... zabil se!"

Vedle aparátu, napůl vtažen do Faina pokoje, ležel bezhlavý trup.

Vynálezce už zřejmě nechtěl sloužit vládcům a vstrčil hlavu pod řezací paprsek.

"Hej, ty tam! Co se tu potloukáš? Pojď sem!" křikl na Vira člověk s našitým stříbrným hadem na černé kutně. Zřejmě tu poroučel.

Astronavigátor s klidem přistoupil a zaryl svůj pohled do průřezů v kapuci.

"Správně, přikázal jsem ti, abys tu stál! Nikoho ke stroji nepouštěj, jinak tě čeká pomalá smrt v sudě s kyselinou!"

Vir se uklonil, zaujal místo vedle stroje a nahrbil záda, aby neprozradil svou výšku. Vystihl vhodný okamžik a rozestavil na různých místech aparátu čtyři krychle, spojené dráty. Pak ještě chvíli postál a vrátil se stejnou cestou, jakou do chrámu přišel.

K údivu a hrůze černých karatelů začal pečlivě hlídaný přístroj najednou sám od sebe žhavět a vyvolal požár, který stěží uhasili. Zbyl z něho jenom neúhledný škvarek spečeného kovu, podobný skulpturám z dávných dob. Gen Ši zuřil a přikázal vyhodit do vzduchu dům, kde Vir Norin bydlil.

Budova podminovaná podle všech pravidel inženýrského umění mohla pod svými troskami pohřbit nejen Pozemšťana, ale nejméně tři sta dalších obyvatel, kdyby je Taelovi přátelé včas neodvedli do bezpečí. Inženýr znal své vládce i jejich pohrdavý poměr k lidskému životu.

Zkáza budovy zahladila Virovy stopy ve Středu Moudrosti. Teď bylo třeba najít spolehlivý úkryt pro astronavigátora a jeho družku. Mezitím Vir Norin před obrazovkou devítinožky vysvětloval přátelům na hvězdoletu příčiny, proč zůstává na Tormansu. Jestliže dříve váhal a nebyl plně přesvědčen o správnosti svého činu, teď zmizely všechny jeho pochyby.

Fai Rodis zahynula, nestačila dokončit své ušlechtilé poslání, on zde tedy zůstane, aby pomáhal Tormantánům. Dobře si uvědomuje, že nemůže Fai nahradit, že mu tu hrozí smrtelné nebezpečí, a hlavně, ztrácí překrásnou Zemi. Ale získal na zdejší planetě duševní oporu, základ v cizí půdě, útěchu ve velké lásce. Vir postrčil k obrazovce rozpačitou Su-Te. Stála s očima i nosem opuchlými od slz, malinká, laskavá, půvabná.

Pozemšťané pochopili, že rozluka nebude pro jejich přítele bez východiska, a smrt ve jméno velkého cíle nikdy obyvatele Země nelekala.

"Vyplňte Fainu závět, milí přátelé!" řekl Vir.

"Pamatujte na její poslední slova. Slyšeli jsme je pouze my dva, Rifte!"

"Jaká slova? Proč mlčíte?" zeptala se Čedi, uplakaná stejně jako Su-Te.

Stála stranou ostatních, přitisknutá k Evize Tanet.

V této truchlivé póze plné žalu zachytil obě ženy videozáznam, a tak je zvěčnili i autoři pomníku Temného Plamene.

"Všechno se dozvíte ze zápisu. Nemám dost sil, abych rozmluvu opakoval. Ale dvě poslední slova velitelky naší expedice musíte znát hned: „*Nařizuji start!*“ " Grif Rift zesinal. Zdálo se, že klesne. Eviza chtěla přiskočit k veliteli, ale Grif uhnul a napřímil se.

"Vire, potřebujete s Taelem něco?" zeptal se vyhaslým hlasem.

"Ano! Pošlete nám poslední diskoid. Nechte zde všechny filmy o Zemi i materiály pro výrobu disektorů psychologické analýzy a inhibitorů krátké paměti, všechny zásobní baterie pro devítinožky a...," astronavigátorovi se zadrhl hlas, "trochu pozemské stravy a vody. Aby tormanští přátelé občas mohli okusit chuť našeho světa. Kromě toho co nejvíc léků, které nevyžadují speciálních znalosti. To je vše!"

"Začneme s přípravou," řekl Grif Rift. "Udělejte místo pro přistání."

Velitel se dotkl pultu a řídicí sféroid hvězdoletu zahořel předběžnými startovacími signály. Virovo srdce sevřel prudký stesk. Mlčky se uklonil svým krajanům a vypnul devítinožku.

Hvězdolet přerušil veškerý styk s Tormansem, jako by se ocitl na jedovaté planetě. Astronauti odstranili výstupové chodby a ochozy. Hladký trup korábu strměl nehnutě v rozpáleném vzduchu i v noční tmě jako mauzoleum zahynulých Pozemšťanů. Uvnitř seděla před obrazovkami bez vystřídání Olla Dez.

Její hbité ruce i vytríbený sluch očekávaly signály Vira Norina nebo Taela, ale nikdo z nich se nehlásil. I člověk naprosto neobeznámený s Tormansem mohl zachytit v celoplanetárních přenosech náznaky rozpaků a neklidu, přestože o záhubě Rodis a domnělé smrti Vira Norina nepadlo ani slovo. Zato bůhví proč Zet Ug přednesl stručný projev o přátelství mezi Pozemšťany a obyvateli Jan-Jachu.

Gen Ši ani Ka Luf se ve vysílání neobjevili. Čedi s Evizou vysvětlily ostatním členům posádky, že na planetě je zvykem skrývat před lidmi všechny mimořádné události, tím spíš, když se stane něco "nahore", jak se lidově říkalo oligarchické špičce.

Uplynulo čtyřicet hodin. Zničehonic byly přerušeny přenosy na všech kanálech planety. Čojo Čagas přes tajnou síť zavolal Temný Plamen, sliboval, že se události vysvětlí, a ujišťoval astronauty, že učinil příslušná opatření k vypátrání a potrestání viníků. Nikdo mu neodpovídal.

Nebylo o čem s ním hovořit. Žádat ho, aby se postaral o astronavigátora, znamenalo vydat Vira do rukou lidí, kteří nevědí, co je čest, nedovedou držet dané slovo a nemají dobré úmysly. Domlouvat se o návratu expedice, o dodání lékařských a technických zařízení, filmů a uměleckých děl? To odporovalo celé politice oligarchické společnosti. Jaképak domluvy, když na planetě panovala nezákonnost, nebyly tu rady Cti a Práva, nikdo se nestaral o veřejné mínění!

Vládce dal příkaz volat hvězdolet až do večera, pak přejít k výhružkám.

Nastala noc a mlčenlivá kupole obrovité kosmické lodi dál čněla nad křovinatým porostem na pobřeží. A přece se astronautům podařilo uvidět ještě jednou Temný Plamen zvnějšku. Po přerušném spojení s Virem Norinem uběhlo podle galaktických hodin na hvězdoletu osm stotisícin vteřiny, jež odpovídaly přibližně čtrnácti hodinám pozemského času.

Olla Dez odmítla opustit své stanoviště, přestože ji chtěli vystřídat všichni členové posádky, když skončili přípravy k odeslání diskoidu i ke startu Temného Plamene. Jen Menta Kor a Div Simbel pokračovali v doladování pilotážních zařízení.

Grif Rift usilovně zaháněl neodbytné myšlenky na Rodis, a přitom uvažoval nad soupisem věcí naložených do diskoidu. Snažil se neopomenout nic důležitého, jako by zanechávali Vira na neobydlené planetě. Dlouhá přestávka ve spojení začínala velitele znepokojoval. Pomyšlení na další oběti Pozemšťanů či tormanťanských přátel bylo nesnesitelné. Ale hlavní město vytrvale mlčelo a v nejistotě se čas únavně vlekl i pro Pozemšťany trénované v trpělivosti.

Rift začal uvažovat, nemá-li odpovědět Čojo Čagasovi a vyzvědět opatrně něco o Taelově osudu, když konečně zazněl signál a na obrazovce se objevil Vir Norin... "Fialoví" přece jen odhalili podzemí v Chrámu Času, ale našli ho prázdné, a sloučenina ničící stopy vykonala své. Architekti objevili rozsáhlý úkryt na periférii hlavního města, nedaleko vyschlého jezera. Tam, na pravěkém bojišti, ať přistane diskoid s automatickým pilotem.

Vir udal souřadnice a ustoupil stranou. Inženýr Tael hlubokým úklonem pozdravil pozemské přátele a přiblížil k vysílači na robotu dva stereosnímky. Bez Norinova vysvětlení by astronauti nepoznali dva mrtvé hodnostáře, sedící v nádherných černých křeslech, s tvářemi zkřivenými úděsem. Ze zkroucených těl trčely strašlivé jan-jachské nože, které se nedaly z rány vytrhnout. Gen Ši a Ka Luf byli po zásluze potrestáni, aniž se dočkali soudu a vyšetřování vedených Čojo Čagasem, před nímž by se dovedli vykrotit. Stovky otrocky poslušných lidí by opředly vládce kupou lží. Ale zasáhli jiní soudci, Šedí Andělé, kteří znovu a mocně obnovili svou činnost.

"Bylo usmrceno ještě dvacet hlavních viníků," sdělil inženýr se zlobným zadostiučiněním.

"Co tím získáte?" zeptal se Grif Rift.

"Bylo to nutné. Musíme být systematictí a naprosto nemilosrdní v obraně proti nezákonnosti, lži a podlosti. Neumíte si představit, kolik se u nás nahromadilo lidského braku za mnoho staletí, kdy nejlepší obyvatelé planety byli vyhlazováni a přežívaly hlavně povrchní bezpáteřné dušičky, udavači, hrdlořezi a utiskovatelé! Tím se musíme řídit, ne vás slepě napodobovat. Až tajně a beze slávy začnou hynout tisíce hadonošů a jejich fialových služebníků, přestanou vysoké státní funkce přitahovat ničemy. Naučili jsme se mnohé od Rodis i vás všech, ale formy boje si musíme vypracovat sami. Pře krásné snímky Země a mocný rozum Vira Norina budou naší oporou na dlouhé cestě. Nenalézáme slov, jimiž bychom vám poděkovali, bratři! Ale tahle památka bude vždycky s námi." Tael ukázal snímek Temného Plamene, pořízený teleobjektivem z pahorků blízko hvězdoletu.

Olla Dez ho okamžitě ofotografovala.

Do zorného pole vstoupila Su-Te a říkala něco Viru Norinovi.

"Diskoid přistál sto metrů odtud!" zvolal astronavigátor, a skoro neslyšně dodal:

"Teď je to všechno."

Tael, Su-Te i Vir stáli před devítinožkou.

Osm Pozemšťanů nastoupilo do řady na rozloučenou.

Čedi protrhla mlčení výkřikem:

"My přiletíme, Vire, určitě přiletíme!"

"Až skončí Hodina Býka...! Postaráme se, aby to bylo co nejdříve," odpověděl Vir Norin.

"Jestli však démoni noci zadrží svítání a Země od nás nedostane zprávu, ať příští hvězdolet přiletí za sto pozemských let."

Vir vztáhl pravou ruku k signalizačnímu náramku. Obrazovka televideofonu na hvězdoletu zčernala a oněměla. Současně na panelu života zhaslo astronavigátorovo zelené světlo. Jediné očko, které tam zářilo, nepatřilo Pozemšťanovi, ale Tormant'anu Taelovi. A hořelo dál, jako symbol navázaného přátelství mezi oběma planetami.

Zpáteční cesta Temného Plamene byla mnohem obtížnější než let k Tormansu, a znovu dokázala, že paprskový hvězdolet zdaleka ještě není dokonalý a bezpečný. Kosmický koráb z neznámých příčin uhnul od propočítané dráhy.

Místo aby padal kolmo z vysokých šířek Galaxie k osmému závitů její spirály, pronikl třemi spirálními rameny a vystoupil při okraji našeho hvězdného ostrova Šakti do pásu rentgenových čili neutronových sluncí tak nepředstavitelné hustoty, že kubický centimetr jejich hmoty by na Zemi vážil sto miliónů tun. V místech, kde se opěrné pilíře masívní hmoty stýkaly s nejhutnějšími částmi Tamasu, hořely zvláštní hmotné víry světa Šakti. V nich jako v bezedných trychtýřích kroužilo a zdánlivě se vzdalovalo záření, pohlcované Tamasem. Víry se rozkládaly na periférii Galaxie, jakoby v protikladu k hmotě našeho vesmíru.

Jev zůstal dlouho neobjasněn. V dobách prvního seznámení s okrajovými zónami světa Šakti se trychtýřovité útvary nazývaly quasary. Složitá stavba vnějších oblastí Galaxie a Metagalaxie nebyla v zápisech o návratu Temného Plamene vysvětlena. Žáci pochopili jen hrozné nebezpečí, v němž se koráb ocitl.

V televideofonu uviděli krátké palubní záznamy paměťového stroje na hvězdoletu. Vyhublou Mentu Kor, přepadlou od nepřetržité služby, v níž ji nikdo nestřídal, velitele Grifa Rifta, který celé týdny nespal, ztrápené inženýry pilotážních a výpočtových zařízení Diva Simbela a Sola Sajina. Každý z nich měl svého "osobního strážce". Sola opatrovala Eviza, Simbela Čedi, Rifta Olla Dez. Nella Cholli stačila sledovat ukazatele biologické ochrany a ještě ošetřovat Mentu Kor, krmit ji, napájet, masírovat a uspávat ve chvílích oddechu.

Temný Plamen se vytrhl z vnější silové zóny nepoškozen, ale s velkými ztrátami energie. Druhý skluz po okraji propasti byl zdařilejší a hvězdolet prorazil do dvacáté šesté oblasti osmé spirálové větve, odkud zbývaly asi tři měsíce cesty k Zemi. Dosedl na známou náhorní plošinu Revat, odkud před jedenácti měsíci startoval k Tormansu.

"Co všechno se odehrálo na Zemi po přistání kosmické lodi, ví každý Pozemšťan, a nebylo by to nové ani pro vás," řekl učitel, vypnul televideofon a zůstal stát, jako by na něco čekal.

"Lhůta určená Virem Norinem skončila!" uvědomil si náhle Kimi, podporován ostatními spolužáky.

"Je čas vyslat paprskový hvězdolet na Tormans!"

"Copak se nic neudělalo?!" vykřikla Ajoda.

"A nikdo se neobrátil na Radu Astronautiky?"

Učitel s šibalským úsměvem pozoroval rozhňující se mladé lidi. Konečně zvedl ruku, spory utichly, a všechny zraky se k němu obrátily.

"V minulém roce jste byli v poušti Namib, proto vám unikla událost, která vzrušila celou planetu. Znovu, jako před třemi sty lety, letěl paprskový hvězdolet Cefeanů po obvyklé kosmické trase kolem Tormansu a byl přivolán signály automatické stanice na měsíci planety. V kódu Velikého Okruhu prosil automat všechny kosmické koráby letící směrem k dvacáté šesté oblasti v osmé větvi Galaxie, aby přistály na planetě a vzaly s sebou zprávy..."

"Pro nás, pro Zemi?" vyskočila Puna. "A hvězdolet je vzal?"

"Vzal. Kterýpak paprskový hvězdolet by mohl odmítnout převzít poštu na tak obrovité vzdálenosti, jenom jemu dostupné?"

"Co obsahovala zpráva?" ptali se žáci jedním hlasem.

"Nevím. Je psaná tormanťanským jazykem a překládá se a prověřuje v laboratoři pro studium této planety. Jsou to rozsáhlé informace o všem, co se událo na Tormansu za celé století a víc, za sto třicet let. Ale mám zde pro vás tři stereosnímky..."

"A vy jste mlčel?" Ajoda vrhla na učitele vyčítavý pohled planoucích černých očí.

"Mlčet jsem, dokud bylo třeba, teď jste připraveni, abyste je mohli pochopit." odpověděl učitel s naprostým klidem.

Cvakl vypínač televideofonu.

Všichni poznali náměstí a památník Všemocného Času, Starý chrám, kde zahynula Rodis, už neexistoval. Místo něho se k nebi do široka vzpínala polokruhovitá stavba. Schodiště vedlo na obrovitý strmý oblouk, lemovaný na horní plošině otevřeným ochozem. Oba konce ochozu s kupolovitými přístřešky se vysoko a směle vysunovaly nad náměstí a okolní stavby.

"To je památník Zemi," řekl tiše učitel, "od planety, která se už nejmenuje Jan-Jach, ale v souladu s pozemským názvem Tormans dostala jméno Tor-Mi-Oss. V jejich jazyce to znamená totéž, co Země pro nás. Je to planeta i její půda, na níž člověk pracuje, pěstuje plodiny, vysazuje sady a staví domy pro své děti i pro budoucnost." Na druhém snímku byla na pozadí stavby skulptura tří postav.

"Fai Rodis!" zvolal Kimi a učitel mlčky přikývl, vzrušený stejně jako děti.

Rodis, vytesanou z černého mramoru ve skafandru, jenž z její postavy nic nezařadoval, nesli na rukou dva muži s tvářemi Taela a Gzer Bu-Jama. Jejich sochy byly z temně žluté skoro skořicové horniny. Oba muži, DŽI a KŽI, položili druh druhu na ramena silné ruce, a na nich volně, se zkříženýma nohama, seděla Fai, tváří obrácená ke Gzer Bu-Jamovi, s rukou kolem Taelovy šíje. Sochař neznámo proč zobrazil Fai v širokém, ledabyle zavitém turbanu, jak ji kdysi uviděl Tael.

Kámen připomínající skvělé černé opály australského kontinentu všecek jiskřil vnitřními barevnými ohni, jako když milióny hvězd pronikají černí tropických nocí, o nichž Fai Tormanťanům často vyprávěla, aby je nadchla pro krásu světa.

Dlouho hleděli Pozemšťané na plastický obraz přivezený ze vzdálenosti tisíce světelných let, pokud se učitel nepřinutil zapojit třetí a poslední snímek, představující levý pavilón památníku.

Zde rovněž byly sochy - Vira Norina a Su-Te. Astronavigrátor Temného Plamene, zvěčněný v temně rudém kovu ležel se skleslýma bezvládnýma rukama, hlavou a rameny opřeny o devítinožku, oči zavřené ve věčném spánku.

Tormant'anka Su-Te, ze zářivě bílého kamene, zvedala na dětských dlaních drahocenné dary Pozemšťanů, matnou krychličku inhibitoru krátké paměti a zářící ovál disektoru psychologické analýzy.

V obou postavách byla ona kouzelná nedovyřčenost, která dává každému člověku možnost, uvidět v živé formě svůj individuální sen.

"Jasně nebe!" zvolal Lark po způsobu astronautů.

"Znamená to, že na Tormansu skončila Hodina Býka? A to jsme udělali my, Pozemšťané, Rodis, Norin, Čedi, Eviza a všichni, kteří teď stojí na plošině Revat, kolem svého korábu?"

"Ne," odpověděl učitel.

"Obyvatelé Tormansu toho dosáhli, jen oni sami se mohli pozvednout z inferna. Přílet našeho hvězdoletu i činy Pozemšťanů jim daly podnět. Rodis a její spulcestovatelé vzbudili u Tormant'anů víru v sebe a důvěru k ostatním. A to jsou dvě obrovské společenské síly. Nic není mocnější než lidé spojení důvěrou... Jak tedy hodnotíte význam expedice?"

"Byl zničen další ostrov inferna ve vesmíru a miliardy lidí v přítomnosti i budoucnosti zbaveny utrpení," odpověděli žáci sborem.

Učitel se před dětmi uklonil:

"Nemohli jste odpovědět lépe, jsem velmi spokojen."

"Měli bychom ještě jednu zajet na planinu Revat," řekla Ivetta, "uvidíme je teď skoro jako živé!"

"Brzy uvidíte živé Tormant'any," usmál se učitel.

"Na doporučení strojů Nejvyšší Rozvahy byl vyslán hvězdolet z planety Zeleného Slunce. A myslím, že už je na planetě Tor-Mi-Oss."

KONEC